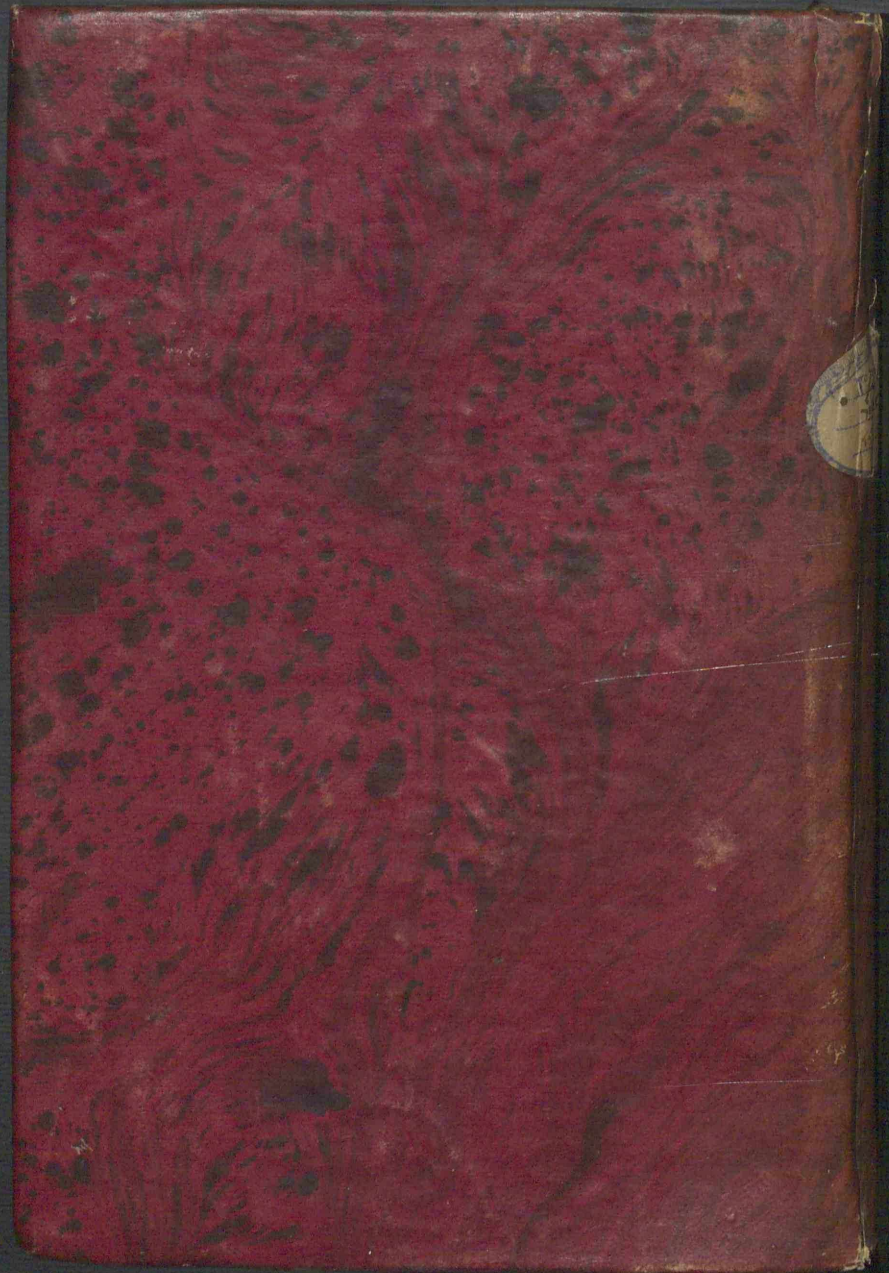

B

370.

מס' 722 ב' פ' ה'
כרסחמור
מ' 12' 13' 14'

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 370.

ספר

כרם חמר

ר"ת 'חינוך' מילה 'רפואה

לימוד אר"ש קרואה נאמנה לימוד לאור
 חנוכה הבית קרי"ת חנ"ה והיתה ארש"ת
 לימוד אור המילה יתנו צדקות ה' אנשי
 אמונה ועוד הן בה שיחה זו הפלה
 ולימוד זה מעלה ארוכ"ה לרפואת חולה
 ח"ו עת להננה :

סן נס"ר מהעיר חי"ד"א ס"ט

השר נטע כרם הד"ה מרנניתא אשר רוח בו אמת
 דפסי"ה להאי לזכות את ישראל ה' עמו יפרח כשזונה :

נדפס

פה ליוורנו יע"א

שנת רנ"שא"ר נס הוא לאלהינו לפ"ק

נדפס על החכם כמסר' אליעזר סעדון כר"ו :

Con Approv.

סחור סחור לכרמא לא תקרב

גזירת נח"ש

למען לא יקרב איש לבא בכרם רעהו המתברת
הזו להדפיפו עד מלאת עשרה שנים ושומע לנו
ישבון בטח נס"ו :

בס"ד ב
חנוכת הבית לדוד

יכנס בכי טוב

בכניסתו לבית שמתחיל להביא כלי הבית ותשמישיו כה יאמר כפה מלא :

בסייעתא דשמיא בשם ה' אלהי ישראל נעשה ונצליח גדול יהיה כבוד הבית הזה לעבודתו יתברך :

ויאמר פסוקים אלו

ברוך אתה כבאך : יכוין ר"ת בא"ב והוא שם קדוש כהו להצלחה :

ויהי יהוה את-יוסף ויהי איש מצליח : ויהי דוד לכל-דרכיו משכיל ויהוה עמו :

ויהיו נעם אדני אלהינו עלינו ומעשרה ידינו כוננה עלינו ומעשרה ידינו כוננהו :

ישב בסתר עליון בצל שדי יתלונן : אמר ליהוה מחסי ומצודתי אלהי אבטחבו : כי הוא

יעילך מפח יקוש מדבר הוות : באברתו יסך לך ותחת-כנפיו תחסה צנה וסחרה אמתו : לא-תירא

מפחד לילה מחץ יעוף יומם : מדבר באפל יהלך מקטב ישוד צהרים : יפל מצדדך אלה ורבכה

מיטינך א א א א

הנוכת הבית

מי־מִי־נִקְחָה אֱלֹהֶיךָ לֹא יִגֹּשׁ : רַק בְּעֵינֶיךָ חֲבִיט וּשְׁלֵמֹת
 רְשָׁעִים תִּרְאֶה : כִּי אַתָּה יְהוָה מַחְסֵי עֲלִיּוֹן שֹׁמֵת
 מֵעוֹנֶךָ : לֹא־תִאֱנַח אֱלֹהֶיךָ רַעַה וְנִגַּע לֹא־יִקְרַב
 בְּאַהֲלֶיךָ : כִּי מֵלֹאכֵיז יִצְוֶה לֶךָ לְשִׁמּוֹךְ בְּכָל־דַּרְכֶיךָ :
 עַל־צַפִּים יִשְׁאוֹנֶךָ פִּן־תִּגּוֹף בְּאֵבֶן רִגְלֶךָ : עַל־שָׁחַל
 וּפְתוֹן תִּדְרֹךְ תִּרְמַס כַּפִּיר וְתַנּוּן : כִּי בִי חֲשַׁק
 וְאֶמְלֹטֵהוּ אֲשַׁנְּבֵהוּ בִיַּדְע שְׁמִי : יִקְרְאוּנִי וְאֶעֱנֵהוּ
 עֲמוּ־אֲנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְצֵהוּ וְאֲכַבְּדֵהוּ : אֲרֹךְ יָמִים
 אֲשַׁבֵּיעֵהוּ וְאֶרְאֵהוּ בִישׁוּעָתִי :

אֲנָא בְּכַח גְּדוּלַת יְמִינֶךָ תִּתִּיר צְרוּרָה : אֲכַנִּית"ץ
 קָבַל רַגְת עֲמָךְ שִׁגְבָנוּ טְהַרְנוּ נוֹרָא : קר"ע שפ"ן
 נָא גְבוּר דוֹרְשֵׁי יִחוּדֶךָ כְּבַבַת שְׁמַרְם : נג"ד יכ"ש
 בְּרַכְס טְהַרְם רַחֲמֵי צְרַקְתָּה תְּמִיד גְּמַלְם : כט"ר צת"ג
 חֲסִין קָדוֹשׁ בְּרוּךְ טוֹבֶךָ נְחַל עֲדַתְךָ : חק"ב טנ"ע
 יַחֲדִיד נִאֵה לְעַמְּךָ פָּנָה זֹכְרֵי קְדוּשַׁתְךָ : יג"ל פו"ק
 יְשׁוּעָתָנוּ קָבַל וְשָׁמַע צַעֲקָתָנוּ יוֹדַע תְּעִלּוּמוֹת שְׁקוּצֵי־ת
 בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד :

(ואם תאווה נפשך כה תאמר ד' צווחי נועם ישר והפוך עם אנא ככה
 כתובו כאשר יבא בסוף הכרס :)

וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מֵאַלְמִים אֲלִמִּים בְּתוֹךְ הַשְּׂדֵה וְהִנֵּה
 קָמָה (יכוין שם קדוש הקם) אֲלִמְתִּי וְגַם־נִצְבָה
 וְהִנֵּה תִּסְבִּיגָה אֲלִמְתִּיכֶם וְתִשְׁתַּהוּיֵן לְאַלְמְתִּי :

ויהזור ג' פעמים

ואחר כך יאמר

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו מלך
 רחום וחנון : : : שתתמלא רחמים עלינו וברוך
 בחמיק ובזכות שמות הקדש היוצאים מפסוקים אלו תגליחנו לנו
 ולכל אשר באהלנו ולכל זרענו בבית זה בכלל ופרט וכחיה כולנו
 מוצלחים ומבורכים בכל מכל כל ותגילנו מעין הרע ומכל חסא
 ומכל חולי ומכל צרה ויהיו בתינו בכל מקום בתים מלאים כל טוב
 מוצלחות ומבורכות לנו ולזרענו כך בטחמו ובשמך כעזרנו כי אל
 רחום אתה כדכתיב כי אל רחום ה' אלהיך לא ירפך ולא ישחיתך
 ולא ישכה את ברית אבותיך אשר נשבע להם ושמע תפלתנו כי
 אתה שומע תפלת כל פה עשה למען שמך עשה למען ימנך עשה
 למען תורתך עשה למען קדושתך יהיו לרצון אמרי פי וחנין לבני
 לפניך ה' צורי ובואלי אמן כצח סלה ועד

יהי חסדך יהוה עלינו באשר יחלנו לך
 הריאנו יהוה חסדך וישעך תתן לנו
 ונאני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך אשירר
 ליהוה כי גמל עלי
 הנה אל ישועתי אבטח ולא אפחד כי עזי וזמרת
 יה יהוה ויהי לי לישועה :

יתן צדקה (או יצריש ליתן בו ביום) ויכוין שתחיה הבית מוצלחת בכל

חנוכת הבית

סדר לימוד לאור החינוך

(יען כי לפי דברי רבינו האב"ז זצ"ל אין ללמוד מקרא כלולה לא
רציתי לתקן לימוד בתכ"ד :)

למוד משניות מסכת ברכות * י"ט * תמיד ר"ת בי"ת כאשר יבא
לפניך ויכוין שמנין הפלקים מנ' מסכתות אלו הם כ"א גומטריא אהיה

מסכת ברכות

פרק א מאימתי קורין את שמע בערבית משעה
שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן
עד סוף האשמורת הראשונה דברי רבי אליעזר וחכמים
אומרים עד חצות רבן גמליאל אומר עד שיעלה עמוד
השחר * מעשה שבאו בניו מבית המשתה אמרו לו לא
קרינו את שמע * אמר להם * אם לא עלה עמוד
השחר הייבין אתם לקרות ולא זו בלבד אלא כל מה
שאמרו חכמים עד חצות מצותן עד שיעלה עמוד השחר
הקטר חלבים ואברים מצותן עד שיעלה עמוד השחר
וכל הנאכלים ליום אחד מצותן עד שיעלה עמוד
השחר * אם כן למה אמרו חכמים עד חצות כדי להרחיק
את האדם מן העבירה : ב מאימתי קורין ארת שמע
בשחרית משיביר בין תכלת ללבן רבי אליעזר אומר
בין תכלת לברתי (וגומרה) עד הנץ החמה רבי יהושע
אומר עד שלש שעות שכן דרש בני מלכים לעמוד
בשלוש שעות הקורא מבאן ואילך לא הפסיד כהדם
הקורא בתורה : ג בית שמאי אומרים בערב כל אדם
ימו נקראו ויבוקר יעמדו שגאמר וישכבך ובקומך
ובית

הנוכת הבית

ד

ובית הלל אומרים כל אדם קורא כדרכו שנאמר
 וכלכתה בדרך אם בין למה נאמר ובשכבך ובקומך
 (אלא) בשעה שדרך בני אדם שוכבים ובשעה שדרך
 בני אדם עומדים אמר רבי טרפון אני הייתי בא בדרך
 והייתי לקרות כדברי בית שמאי וסכנתי בעצמי מפני
 הלסטים אמרו לו כדוי היית לחוב בעצמך שעברת על
 דברי בית הלל ד בשחר מברך שתיים לפניך ואחת
 לאחריה ובערב מברך שתיים לפניך ושתיים לאחריה
 אחת ארבה ואחת קצרה מקום שאמרו להאריך אינו
 רשאי לקצר לקצר אינו רשאי להאריך לחתום אינו
 רשאי שלא לחתום ושלא לחתום אינו רשאי לחתום
 ה מזכירין יציאת מצרים בלילות אמר רבי אלעזר בין
 עוריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר
 יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בין זמא שנאמר
 למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך
 ימי חייך הימים כל ימי חייך הלילות ותכמים אומרים
 ימי חייך העולם תנה כל ימי חייך להביא לימורת
 המשיח :

פרק ב היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא אם
 כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא בפרקים
 שואל מפני הכבוד ומשיב ובאמצע שואל מפני היראה
 ומשיב דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר באמצע
 שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד בפרקים שואל
 מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם ב אלו הן בין
 הפרקים בין ברכה ראשונה לשניה בין שניה לשמע
 בין שמע לוהיה אם שמע בין והיה אם שמע לויאמר

בין

חניכת הבית

בין ויאמר לאמת ויציב רבי יהודה אומר בין ויאמר לאמת
 ויציב לא יפסוק אומר רבי יהושע בן קרחה למה קרמה
 שמע ליהיה אם שמע אלא כדי שיקבל עליו עול
 מלכות שמים תחלה ואחר כך יקבל עליו עול מצות
 והיה אם שמע לויאמר שיהיה אם שמע נהג ביום
 ובלילה ויאמר אינו נהג אלא ביום : ג הקורא את
 שמע ולא השמיע לאונו יצא רבי יוסי אומר לא יצא
 קרא ולא דקדק באותיותיה רבי יוסי אומר יצא רבי
 יהודה אומר לא יצא הקורא למפרע לא יצא קרא
 ושעה יחזור למקום ששעה : ד האומנין קורין בראש
 האילן או בראש הנדבך מה שאינן רשאים לעשות כן
 בתפלה : ה התן פטור מקריאת שמע בלילה הראשון
 עד מוצאי שבת אם לא עשה מעשה מעשה ברבן
 במליאל שקרא בלילה הראשון שנשא אמרו לו תלמידיו
 לא למדתנו רבינו שחתן פטור מקריאת שמע בלילה
 הראשון אמר להם איני שומע לכם לבטל ממני עול
 מלכות שמים אפילו שעה אחת : ו רחץ בלילה הראשון
 שמתה אשתו אמרו לו תלמידיו לא למדתנו רבינו
 שאבל אסור לרחוץ אמר להם איני כשאר כל אדם
 איסונים אני : ז וכשמת טבי עבדו קבל עליו הנחומין
 אמרו לו תלמידיו לא למדתנו רבינו שאין מקבלין
 הנחומין על העבדים אמר להם אין טבי עבדו כשאר
 כל העבדים כשר היה : ח התן אסרצה לקרות קריאת
 שמע בלילה הראשון קורא רבן שמעון בן במליאל
 אומר לא כל הרוצה לשול את השם ישול :

פרק ג מי שמתו מוטל לפניו פטור (מקריאת שמע)

מן התפלה ומן התפלין נושאי המטה וחלופיהן וחלופי
 חלופיהן את שלפני המטה ואת שלאחר המטה ארז
 שלמטה צורך בהן פטורין ואת שאין למטה צורך בהן
 חיובין אלו ואלו פטורין מן התפלה ב קברו את
 המת וחזרו אם יכולים להתחיל ולגמור עד שלא יגיעו
 לשורה יתחילו ואם לאו לא יתחילו העומדים בשורה
 הפנימים פטורים והחיצונים חיובין ג נשים ועבדים
 וקטנים פטורים מקריאת שמע ומן התפלין וחיובין
 בתפלה ובמזוזה ובכרבת המזון ד בעל קרי מהרהר
 בלבו ואינו מברך לא לפנייה ולא לאחרייה ועל המזון
 מברך לאחרי וואינו מברך לפניו רבי יהודה אומר
 מברך לפנייהם ולאחרייהם ה היח עומד בתפלה
 ונזכר שהוא בעל קרי לא יפסיק אלא יקצר ירד לטבול
 אם יכול לעלות ולהתכסות ולקרית עד שלא תנץ התפה
 יעלה ויתכסה ויקרא ואם לאו יתכסה במים ויקרא
 אבל לא יתכסה לא במים הרעים ולא במי הפושרה
 עד שיטיל לתוכן מים ובמה ירחיק מהם ומן הצואה
 ארבע אמות ו זב שראה קרי ונדה שפלטה שכברת
 זרע והמשמשת שראתה נדה צריכין טבילה ורבי
 יהודה פוטר

פרק ד תפלת השחר עד חצות רבי יהודה אומר עד
 ארבע שעות תפלת המנחה עד הערב
 רבי יהודה אומר עד פלג המנחה תפלת הערב אין לה
 קבע ושל מוספין כל היום (רבי יהודה אומר עד שבע
 שעות) ב רבי נחוניא בן הקנה היה מתפלל בכניסתו
 לבית המדרש וביציאתו תפלה קצרה אמרו לו מה

חנוכת הכית

מקום לתפלה זו אמר להם בכניסתי אני מתפלל שלא
תארע תקלה על ידי וביציאתי אני נותן הודיה על
חלקי ג רבן גמליאל אומר בכל יום מתפלל אדם
שמונה עשרה רבי יהושע אומר מעין שמונה עשרה
רבי עקיבא אומר אם שגורה תפלתו בפיו יתפלל
שמונה עשרה ואם לאו מעין שמונה עשרה ד רבי
אליעזר אומר העושה תפלתו קבע אין תפלתו סהנונים
רבי יהושע אומר המהלך במקום סבבה מתפלל
תפלה קצרה אומר הושע השם את עמך את שארית
ישראל בכל פרשת העבור יהיו צרכיהם לפניך ברוך
אתה יי שומע תפלה היתה רובב על החמור ירד ואם
אינו יכול לירד יחזיר את פניו ואם אינו יכול להחזיר את
פניו יבוץ את לבו כנגד בית קדש הקדשים ו היתה
יושב בספינה או בקרון או באקרא יבוץ את לבו כנגד
בית קדש הקדשים ו רבי אלעזר בן עזריה אומר אין
תפלת המוספין אלא בחבר עיר וחכמים אומרים בחבר
עיר ושלא בחבר עיר רבי יהודה אומר משמו כל מקום
שיש חבר עיר היחיד פטור מתפלת המוספין

פרק ה אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש
חסידים הראשונים והיו שזהים שעה אחת
ומתפללים פרי שיפנו את לבם למקום אפילו המלך
שואל בשלומו לא ישיבנו ואפילו נחש ברוך על עקבו
לא יפסיק ב מובירין גבורות גשמים בתחנת המתים
ושואלין הגשמים בכרכת השנים והכדלה בחגון הרעת
רבי עקיבא אומר אומרה ברבה רביעית בפני עצמה
רבי אליעזר אומר בהודאה ג האומר יברכך טובים

חנוכת הבית

ו

חריזו בדרך המינים) על קן צפור וניעו החמיר ועל טוב
 יזכר שמך מודים מודים משתקין אותו העובר לפני
 התיבה ושעה יעבור אחר תחתיו ולא יהא סרבן באותה
 שעה מנין הוא מתחיל מתחלת הברכה ששעה בה :
 ד העובר לפני התיבה לא יענה אחר הכהנים אמן
 מפני המרוק ואם אין שם כהן אלא הוא לא ישא את
 פניו ואם הכסחתו שהוא נושא את בפיו וחוזר לתפלתו
 רשאי : ה המתפלל ושעה סימן רע לו ואם שלוח
 צבור הוא סימן רע לשולחיו מפני ששלוחו של אדם
 פמותו אמרו עליו על רבי חנינא בן דוסא בשהיה
 מתפלל על החולים היה אומר זה חי וזה מת אמרו
 לו מנין אתה יודע אמר להם אם שגרה הפלתי
 כפי יודע אני שהוא מקבל ואם לאו יודע אני שהוא
 מטורף :

פרק ו פיצד מפרבין על הפירות על פירות האילן
 אומר בורא פרי העץ חוץ מן הנין שעל הנין
 אומר בורא פרי הנגפן ועל פירות הארץ אומר בורא פרי
 האדמה חוץ מן הפת שעל הפת הוא אומר המוציא
 לחם מן הארץ ועל הידמות אומר בורא פרי האדמה
 רבי יהודה אומר בורא מיני דשאים : ב ברוך על פירות
 האילן בורא פרי האדמה יצא ועל פירות הארץ בורא
 פרי העץ לא יצא על כלם אם אמר שהכל יצא : ג על
 דבר שאין גדולו מן הארץ אומר שהכל על החומץ
 ועל הנזבלות ועל הנזבאי אומר שהכל (על החלב ועל
 הנבינה ועל הפצים אומר שהכל) רבי יהודה אומר כל
 שהוא מין קללה אין מברכין עליו : ד היו לפני מינים

הרכה

חנוכת הבית

הרבה רבי יהודה אומר אם יש ביניהם ממין שבעה
 מברך עליו וחכמים אמרים מברך על איזה מהם שירצה:
 ה ברך על היין שלפני המזון פטר את היין של אחר
 המזון ברך על הפרפרת שלפני המזון פטר את
 הפרפרת של אחר המזון ברך על הפת פטר את
 הפרפרת על הפרפרת לא פטר את הפת בית שמאי
 אמרים אף לא מעשה קדרה: ו היו יושבין לאכול כל
 אחד ואחר מברך לעצמו הסבו אחד מברך לכלם
 בא להם יין בתוך המזון כל אחד ואחד מברך לעצמו
 לאחר המזון אחד מברך לכלם והוא אומר על המוגמר
 אף על פי שאין מביאין את המוגמר אלא לאחר הסעודה:
 ז הביאו לפני מליח בתחלה ופת עמו מברך על המליח
 ופטר את הפת שהפת טפלה לו זה הכלל כל שהיה
 עיקר ועמו טפלה מברך על העיקר ופטר את הטפלה:
 ח אכל האנים וענבים ורמונים מברך אתריהן שלש
 ברכות רבוי רבן גמליאל וחכמים אמרים ברכה אחת
 (מעין שלש) רבי עקיבא אומר אפילו אכל שלק והוא
 מזונו מברך אתריו שלש ברכות השותה מים לצמיו
 אומר שהכל נהיה ברכו רבי טרפון אומר בורה
 נפשות רבות:

פרק ז שלשה שאכלו כאחד חיובין לזמן אבל רמאי
 ומעשר ראשון שנפלה תרומתו ומעשר שני
 והקדש שנפדו והשמש שאכל בבית והכותי מזמני עליהם
 אבל אכל טבל ומעשר ראשון שלא נפלה תרומתו
 ומעשר שני והקדש שלא נפדו והשמש שאכל פחורת
 סביות והנכרי אין מזמני עליהם: ב גשים ועבדים
 וקפנים

חנוכת הבית

ז

וקטנים אין מומנין עליהם עד כמה מומנין עד כנות
 רבי יהודה אומר עד כפיצה: ג כיצד מומנין בשלשה
 אומר נברך בשלשה והוא אומר ברכו בעשרה אומר
 נברך לאלהינו בעשרה והוא אומר ברכו אחד
 עשרה ואחד עשרה רבוא במאה אומר נברך ליי
 אלהינו במאה והוא אומר ברכו באלף אומר נברך
 ליי אלהינו אלהי ישראל באלף והוא אומר ברכו
 ברבוא אומר נברך ליי אלהינו אלהי ישראל אלהי
 הצבאות יושב הכרובים (על המזון שאכלנו) ברבוא
 והוא אומר ברכו בענין שהוא מברך כך ענין אחריו
 ברוך יי אלהינו אלהי ישראל אלהי הצבאות יושב
 הכרובים על המזון שאכלנו רבי יוסי הגלילי אומר
 לפי דוב הקהל הן מברכין שנאמר במקחלות ברכו
 אלהים יי ממקוד ישראל אמר רבי עקיבא מה מצינו
 בבית הכנסת אחד מרבין ואחד מועטין אומר ברכו את
 יי רבי ישמעאל אומר ברכו את יי המבורך: ד שלשה
 שאכלו כאחת אינן רשאים לחלק וכן ארבעה וכן
 חמשה ששה נחלקין עד עשרה ועשרה אינן נחלקין
 עד שיהיו עשרים: ה שתי חבורות שהיו אוכלות בבית
 אחד בזמן שמקצתן רואין אלו את אלו הרי אלו
 מצטרפין לזמן ואם לאו אלו מומנין לעצמן ואלו
 מומנין לעצמן ואין מברכין על היין עד שיתן לתוכו
 מים דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים מברכין:

פרק ח אלו דברים שבין בית שמאי ובית הלל
 בפעודה בית שמאי אומרים מברך על היום
 ואחר כך מברך על היין ובית הלל אומרים מברך על

היין

חנוכת הבית

הַיּוֹם וְאַחַר כֵּךְ מְבָרֵךְ עַל הַיּוֹם : בּ בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים
 נוֹטְלִין לַיָּדִים וְאַחַר כֵּךְ מוֹזְגִין אֶת הַכּוֹס וּבֵית הַלֵּל
 אוֹמְרִים מוֹזְגִין אֶת הַכּוֹס וְאַחַר כֵּךְ נוֹטְלִין לַיָּדִים : ג בֵּית
 שְׁמַאי אוֹמְרִים מְקַנְחִין יָדָיו בַּמַּפָּה וּמְנִיחָהּ עַל הַשֻּׁלְחָן
 וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים עַל הַכֶּסֶת : ד בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים
 מְכַבְּדִין אֶת הַבַּיִת וְאַחַר כֵּךְ נוֹטְלִין לַיָּדִים וּבֵית הַלֵּל
 אוֹמְרִים נוֹטְלִין לַיָּדִים וְאַחַר כֵּךְ מְכַבְּדִין אֶת הַבַּיִת :
 ה בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים גֵּר וּמוֹזֵן וּבְשָׂמִים וְהַבְּדֵלָה וּבֵית
 הַלֵּל אוֹמְרִים גֵּר וּבְשָׂמִים וּמוֹזֵן וְהַבְּדֵלָה בֵּית שְׁמַאי
 אוֹמְרִים שְׁבָרָא מְאֹד הָאִישׁ וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים בּוֹרָא
 מְאֹדֵי הָאִישׁ : ו אֵין מְבָרְכִין לֹא עַל הַנֵּר וְלֹא עַל הַבְּשָׂמִים
 שֶׁל גּוֹיִם וְלֹא עַל הַנֵּר וְלֹא עַל הַבְּשָׂמִים שֶׁל מַתִּים
 וְלֹא עַל הַנֵּר וְלֹא עַל הַבְּשָׂמִים שֶׁל פְּנֵי עֲבוּדָה זָרָה אֵין
 מְבָרְכִין עַל הַנֵּר עַד שִׂיאוֹתָו לְאוּרוֹ : ז מִי שְׁאַפֵּל וְשָׁכַח
 וְלֹא בִרַךְ בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים יַחֲזוֹר לְמִקּוּמוֹ וְיִבְרַךְ וּבֵית
 הַלֵּל אוֹמְרִים יִבְרַךְ בְּמָקוֹם שֶׁנִּזְכַּר עַד אֵימְתִי הוּא מְבָרֵךְ
 עַד כִּדֵּי שִׁיתְעַבֵּל הַמּוֹזֵן שֶׁבְּמַעֲוֵי : ח כָּא לְהַס יוֹן לְאַחַר
 הַמּוֹזֵן וְאֵין שֵׁם אֶלֶּא אוֹתוֹ הַכּוֹס בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים
 מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן וְאַחַר כֵּךְ מְבָרֵךְ עַל הַמּוֹזֵן וּבֵית הַלֵּל
 אוֹמְרִים מְבָרֵךְ עַל הַמּוֹזֵן וְאַחַר כֵּךְ מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן עוֹנִין
 אֲמֵן אַחַר יִשְׂרָאֵל הַמְּבָרֵךְ וְאֵין עוֹנִין אֲמֵן אַחַר הַבּוֹתֵי
 הַמְּבָרֵךְ עַד שִׁישְׁמַע כָּל הַבְּרַכָּה :
פּוּרָק ט הַרְוָאָה מְקוֹם שֶׁנַּעֲשׂוּ בּוֹ נִסִּים לְיִשְׂרָאֵל אוֹמֵר
 בְּרוּךְ שֶׁעָשָׂה נִסִּים לְאַבוֹתֵינוּ בְּמָקוֹם הַזֶּה
 מְקוֹם שֶׁנַּעֲקְדָה מִמֶּנּוּ עֲבוּדָה זָרָה אוֹמֵר בְּרוּךְ שֶׁעָקַר
 עֲבוּדָה זָרָה מֵאַרְצֵנוּ : כ עַל הַיּוֹקֵן וְעַל הַנְּעוּת וְעַל
 הַבְּרָקִים

חנוכת הבית

ה

הַבְּרָקִים וְעַל הָרַעְמִים וְעַל הַרוּחֹת • אֹמֵר בְּרוּךְ שְׂכַחַד
 וַיִּבְרָתוּ מֵלֹא עוֹלָם • עַל הַהָרִים וְעַל הַנִּבְעוֹת וְעַל
 הַיָּמִים וְעַל הַנְּהָרוֹת וְעַל הַמְּדַבְּרוֹת אֹמֵר בְּרוּךְ עוֹשֵׂה
 בְּרֵאשִׁית • רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר הַרְוָא אֶת הַיָּם הַגְּדוֹל אֹמֵר
 בְּרוּךְ שֶׁעָשָׂה אֶת הַיָּם הַגְּדוֹל בְּזִמְנֵי שְׂרֻאֵה אֹתוֹ לַפְּרָקִים •
 עַל הַנְּשָׁמִים וְעַל בְּשׂוֹרוֹת הַטּוֹבוֹת אֹמֵר בְּרוּךְ הַטּוֹב וְהַמְּטִיב
 תַּעַל בְּשׂוֹרוֹת רַעוֹת אֹמֵר בְּרוּךְ דִּינֵן הָאֵמֶת • ג בְּנֵה בֵּית
 חֵדֶשׁ וּקְנֵה כָּלִים חֵדָשִׁים • אֹמֵר בְּרוּךְ שֶׁהַחַיִּינוּ מִבְּרַךְ
 עַל הָרַעָה מֵעֵין הַטּוֹבָה וְעַל הַטּוֹבָה מֵעֵין הָרַעָה הַצּוֹעֵק
 לְשַׁעֲבֵר הָרִי זֶה תַּפְּלֵת שׂוֹא • פִּיצֵד • הֵיטָה אִשְׁתּוֹ מֵעַבְרַת
 וְאֹמֵר יְהִי רִצּוֹן שֶׁתֵּלֵד אִשְׁתִּי זָכָר • הָרִי זֶה תַּפְּלֵת שׂוֹא •
 יְהִי בֵּא בְּרֵדֶךְ וְשִׁמְעֵ קוֹל צִוְחָה בְּעִיר • וְאֹמֵר יְהִי רִצּוֹן
 שְׁלֹא יִהְיוּ אֱלוֹ בְּנֵי בֵּיתִי הָרִי זֶה תַּפְּלֵת שׂוֹא • ד הַנִּכְנָס
 לְבֵרֶךְ מִתַּפְּלֵל שְׁתִּים • אַחַת בְּכַנְסוֹתוֹ • וְאַחַת בִּיצִיאָתוֹ •
 בֶּן עֲזָאִי אֹמֵר אַרְבַּע • שְׁתִּים כְּכַנְסוֹתוֹ • וְשְׁתִּים בִּיצִיאָתוֹ •
 וְנוֹתֵן הַרְוָא לְשַׁעֲבֵר • וְצוֹעֵק לְעֵתִיד לְבֵא • ה חַיִּיב
 אָדָם לְבֵרֶךְ עַל הָרַעָה בְּשֵׁם שֶׁהוּא מְבָרֵךְ עַל הַטּוֹבָה •
 שְׁנֵאמֵר וְאַחֲבַת אֶת יְיָ אֱלֹהֵיךָ בְּכֹל לִבְבְּךָ וּבְכֹל נַפְשֶׁךָ
 וּבְכֹל מְאֹדֶךָ • בְּכֹל לִבְבְּךָ • בְּשֵׁנֵי יְצִירֶיךָ • בִּיצֵר טוֹב
 וּבִיצֵר רָע • וּבְכֹל נַפְשֶׁךָ אֲפִילוֹ הוּא נוֹטֵל אֶת נַפְשֶׁךָ •
 וּבְכֹל מְאֹדֶךָ בְּכֹל מְמוֹנֶךָ • דָּבָר אַחֵר בְּכֹל מְאֹדֶךָ בְּכֹל
 מַדָּה וּמַדָּה שֶׁהוּא מוֹדֵד לָךְ הֵי מוֹדָה לִּי בְּמֵאֵד מְאֵד •
 לֹא יִקַּל אָדָם אֶת רֵאשׁוֹ בְּנִגְדֵי שַׁעַר הַמְּוֹרָח שֶׁהוּא מְכוּוֹן בְּנִגְדֵי
 בֵּית קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים • לֹא יִכְנַס לְהֵרֵ הַבַּיִת לֹא בְּמַקְלוֹ
 וְלֹא בְּמַנְעָלוֹ וְלֹא בְּפוֹנְדָתוֹ וְלֹא בְּאַבְקֵי שַׁעַל דַּגְלָיו • וְלֹא
 יַעֲשֶׂנוּ קַפְנֵדָהּ • וְרַקְנָהּ מִקַּל וְחוֹמֶר • כָּל הַתְּמִי

בְּרִיכוֹת

הנוכת הבית

בְּרֻכּוֹת שֶׁהָיוּ בְּמִקְדָּשׁ הָיוּ אוֹמְרִים מִן הָעוֹלָם • מִשְׁקַלְקֵלוֹ
הַאֲפִיקוֹרוֹסִים וְאָמְרוּ אֵין עוֹלָם אֶלָּא אַחַד • הִתְקִינוּ שִׁיְהִי
אוֹמְרִים מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְהִתְקִינוּ שִׁיְהָא אָדָם
שׁוֹאֵל אֶת שְׁלוֹם חֲבִירוֹ בְּשֵׁם • שְׁנֵאֲמַר וְהָנָּה כְּעוֹ בַּיָּא
מִבֵּית לְחֵם וְיֹאמַר לְקוֹצְרִים וְיַ עִמְכֶם • וְיֹאמְרוּ לוֹ יְבָרְכֶךָ
וְיַ • וְיֹאמַר וְיַ עִמְךָ גְבוּרַת הַחַיִּל • וְיֹאמַר אֵל תְּבוֹנוֹ כִּי זָקֵנָה
אִמְךָ • וְיֹאמַר עַת לַעֲשׂוֹת לִי הִפְרוּ תוֹרַתְךָ • רַבִּי נִתָּן
אוֹמַר הִפְרוּ תוֹרַתְךָ מִשׁוּם עַת לַעֲשׂוֹת לִי :

מסכת יום טוב

פֶּרֶק א בֵּיצָה שְׁנוֹלְדָה כְּיוֹם טוֹב • בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים
תֹּאכֵל • וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים לֹא תֹאכֵל • בֵּית
שְׁמַאי אוֹמְרִים שְׂאֹר בְּכֹוֹת • וְחִמְצֵי בְּכֹוֹתָבַת • וּבֵית
הַלֵּל אוֹמְרִים זֶה וְזֶה בְּכֹוֹת : כ הַשּׁוֹחֵט תִּיהָ וְעוֹף כְּיוֹם
טוֹב • בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים יִהְיֶה בְּדָקָר וַיִּכְסֶּה • וּבֵית
הַלֵּל אוֹמְרִים לֹא יִשְׁחוּט אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה לוֹ עֶפֶר מוֹכֵן
מִבְּעוֹר יוֹם • וּמוֹרִים שְׂאֵם שְׂחַט שִׁיְהָפֹר בְּדָקָר וַיִּכְסֶּה •
שְׂאֵפֶר כִּירָה מוֹכֵן הוּא : ג בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים אֵין מוֹלִיכִין
אֶת הַסּוּלָם מִשׁוֹבֵךְ לְשׁוֹבֵךְ • אֲבָל מִטְּהוּ מִחֲלוֹן לְחֲלוֹן
וּבֵית הַלֵּל מִתִּירִין • בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים לֹא יִשׁוּל אֶלָּא
אִם כֵּן נִעֲנַע מִבְּעוֹר יוֹם • וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים עוֹמֵד
וְיֹאמַר זֶה וְזֶה אֲנִי נוֹטֵל : ד זְמַן שְׁחוֹרִים וּמִצָּא לְבָנִים •
לְבָנִים וּמִצָּא שְׁחוֹרִים • שְׁנַיִם וּמִצָּא שְׁלֹשָׁה אֲסוּרִים •
שְׁלֹשָׁה וּמִצָּא שְׁנַיִם מוֹתְרִים • בְּתוֹךְ הַקֵּן וּמִצָּא לְפָנֵי הַקֵּן
אֲסוּרִים • וְאִם אֵין שֵׁם אֶלָּא הֵם • חֲדָי אֵלוֹ מוֹתְרִים :

ה בית

חֲנוּכַת הַבַּיִת

ס

בַּיִת שִׁמְעֵי אֲמִירִים אֵין מְסַלְקִין אֶת הַתְּרוּסִין בְּיוֹם טוֹב •
 וּבַיִת הַלֵּל מִתִּירִין אַף לְהַחְזִיר • בַּיִת שִׁמְעֵי אֲמִירִים אֵין
 נֹטְלִין אֶת הָעֵלִי לְקַצֵּב עֲלָיו בֶּשֶׁר • וּבַיִת הַלֵּל מִתִּירִין •
 בַּיִת שִׁמְעֵי אֲמִירִים אֵין נֹתְנִין אֶת הָעוֹר לִפְנֵי הַדּוֹרְסָן •
 וְלֹא יִגְבִּיהֵנוּ אֲלֵא אִם כֵּן יֵשׁ עִמּוֹ כְּוִית בֶּשֶׁר • וּבַיִת הַלֵּל
 מִתִּירִין • בַּיִת שִׁמְעֵי אֲמִירִים אֵין מוֹצִיאִין לֹא אֶת הַקָּטָן
 וְלֹא אֶת הַלּוֹלֵב וְלֹא אֶת סֵפֶר תּוֹרָה לְרִשּׁוֹת הַרְבִּים וּבַיִת
 הַלֵּל מִתִּירִין : וּ בַּיִת שִׁמְעֵי אֲמִירִים אֵין מוֹלִיכִין חֲלָה
 וּמִתְנֹת לִכְהֵן בְּיוֹם טוֹב בֵּין שְׁחֹרְמוֹ מֵאִמֶּשׁ בֵּין שְׁחֹרְמוֹ
 מִחַיִּים וּבַיִת הַלֵּל מִתִּירִין • אָמְרוּ לָהֶם בַּיִת שִׁמְעֵי נֹרָה
 שָׁנָה • הָלָה וּמִתְנֹת • מִתְנָה לִכְהֵן • וְתִרְוּמָה מִתְנָה
 לִכְהֵן • בֶּשֶׁם שְׂאִין מוֹלִיכִין אֶת הַתְּרוּמָה • כִּךְ אֵין מוֹלִיכִין
 אֶת הַמִּתְנֹת • אָמְרוּ לָהֶם בַּיִת הַלֵּל • לֹא • אִם אָמַרְתֶּם
 בְּתִרְוּמָה שְׂאִינוֹ זְכָאֵי בְּהַרְמָתָה • תֵּאמְרוּ בְּמִתְנֹת שׁוֹכָאֵי
 בְּהַרְמָתָן : וּ בַּיִת שִׁמְעֵי אֲמִירִים תְּבַלִּין נְדוּכִין בְּמִדּוֹךְ
 שֶׁל עֵץ • וְהַמֶּלֶח בְּפֶךְ וּבַעֵץ הַפְּרוֹר • וּבַיִת הַלֵּל אֲמִירִים
 תְּבַלִּין נְדוּכִין בְּדַרְכֵן בְּמִדּוֹךְ שֶׁל אֶבֶן • וְחִטְלַח בְּמִדּוֹךְ
 שֶׁל עֵץ : הַ הַבּוֹרֵר קִטְנִית בְּיוֹם טוֹב • בַּיִת שִׁמְעֵי אֲמִירִים
 בּוֹרֵר אוֹכֵל וְאוֹכֵל • וּבַיִת הַלֵּל אֲמִירִים בּוֹרֵר בְּדַרְכֵן
 בְּחִיקוֹ בְּקִנּוֹן וּבְתַמְחוּי • אֲכַל לֹא כְּטַבְּלָא וְלֹא כְּנֶפֶח •
 וְלֹא כְּכִכְרָה • רִכָּן גְּמִלְיָאֵל אוֹמֵר אַף מִדִּית וְשׁוּלָה :
 ט בַּיִת שִׁמְעֵי אֲמִירִים אֵין מְשַׁלְּחִין בְּיוֹם טוֹב אֲלֵא מִנּוֹת •
 וּבַיִת הַלֵּל אֲמִירִים מְשַׁלְּחִין בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף בֵּין חַיִּין בֵּין
 שְׁחוּטִין • מְשַׁלְּחִין יְיֹנֹת שְׁמָנִים וְסִלְתוּחַ וּקְטַנִּיּוֹת • אֲבָל
 לֹא תְּבוּאָה • וְרִכֵּי שְׁמֵעוֹן מִתִּיר בְּתְּבוּאָה : י מְשַׁלְּחִין
 כָּלִים בֵּין תְּפוּרִין בֵּין שְׂאִינָן תְּפוּרִין • וְאַף עַל פִּי שִׁישׁ

בהן

ג א

חנוכת הבית

בהן בלאים והן לצורך המועד • אבל לא סגדל המסמר
ולא מנעל שאינו תפור • רבי יהודה אומר אף לא מנעל
לכן מפני שצריך אותן זה הכללי • כל שנאותיו בו ביום
טוב משלחין אותו :

פרק ב יום טוב שחל להיות ערב שבת • לא יבשל
אדם בתחלה מיום טוב לשבת • אבל מבשל

הוא ליום טוב וזאם הותר הותר לשבת • ועושה תבשיל
מערב יום טוב • וסומך עליו לשבת • בית שמאי אמרו
שני תבשילין ובית הלל אמרו תבשיל אחד • ושני ברג
וביצה שעליו • שהן שני תבשילין • אכלו • או שנאבד
לא יבשל עליו בתחלה • ואם שיר ממנו כל שחוא •

סומך עליו לשבת • **ב** חל להיות אחר

שבת • בית שמאי אמרו מטבילין את הכל מלפני
השבת • ובית הלל אמרו כלים מלפני השבת ואדם

בשבת • ג ושנין שמשיקין את המים בבלי אבן לטהרן •
אבל לא מטבילין • ומטבילין מנב לנב • ומחבורה

לחבורה • ד בית שמאי אמרו מביאין שלמים והין
סומכין עליהם • אבל לא עולות • ובית הלל אמרו

מביאין שלמים ועולות וסומכין עליהן • ה בית שמאי
אמרו לא יחם אדם חמין לרגליו אלא אם כן ראויין

לשתיה • ובית הלל מתירין • עושה אדם מדורה ומתחמם
במנהגה • ו שלשה דברים רבן גמליאל מחמיר כדברי

בית שמאי • אין סומכין את החמין מיום טוב לשבת •
ואין זוקפין את המנורה ביום טוב • ואין אופין פתין

גריצין אלא רקוקין • אמר רבן גמליאל טימיהן של בית
אבא לא היו אופין פתין גריצין אלא רקוקין • אמרו לו

חנוכת הבית

מה נעשה לבית אביך שהיו מחמירין על עצמן ומקילין
 לכל ישראל להיות אופין פתין גריצין וחורין ו אף הוא
 אמר שלשה דברים לתקל * מכבדים בין המטות *
 ומניחין את המונגר ביום טוב * ועושין גדי מקלס בלילי
 פסחים * וחכמים אוסרים * ח שלשה דברים רבי אלעזר
 בן עזריה מתיר וחכמים אוסרים * פרתו יוצאה ברצועה
 שבין קרניה * ומקררין את הבקמה ביום טוב * ושוחקין
 את המלפלין ברחים שלהם * רבי יהודה אומר אין
 מקררין את הבקמה ביום טוב מפני שעושה חבורה *
 אבל מקרצפין * וחכמים אמרים אין מקררין אף לא
 מקרצפין * ט הרחים של פלפלין טמאה משום שלשה
 כלים * משום כלי קבול * ומשום כלי מתכת * ומשום
 כלי כברה * י עגלה של קטן טמאה מדרס * ונפלת
 בשבת * ואינה נגדרת אלא על גבי כלים * רבי יהודה
 אומר כל הכלים אין נגדרין חוץ מן העגלה מפני שהיא
 כוכשת :

פרק ג אין צדין דגים מן הביכרים ביום טוב * ואין
 נותנין לפניהם מזונות * אבל צדין חיה ועוף
 מן הביכרין ונותנין לפניהם מזונות * רבן שמעון בן
 גמליאל אומר לא כל הביכרין שווין * זה הכלל ברל
 המחוסר צידה אסור * ושאינו מחוסר צידה מותר :
 ב מצודות חיה ועוף ידגים שעשאן מערב יום טוב * לא
 יטול מהן ביום טוב אלא אם כן יודע שנצורו מערב יום
 טוב * ומעשה בנוי אחר שהביא דגים לרבן גמליאל *
 ואמר מותרין הן * אלא שאין רצוני לקבל הימנו :
 ג בהמה מסכנת לא ישחוט אלא אם כן יש שהורת
 ביום

חנוכת הבית

ביום לאכול ממנה בנות צלי * רבי עקיבא אומר אפילו
 בנות חי מבית טביחתה * שחטה בשדה * לא יביאנה
 במוט ובמוטה * אבל מביא בידו אברים אברים: ד בכור
 שנפל לבור * רבי יהודה אומר ידר מומחה ויראה * אם
 יש בו מום יעלה וישחוט * ואם לאו לא ישחוט * רבי
 שמעון אומר כל שאין מומו נכר מבעור יום * אין זה
 מן המוכן: ה בהמה שמתה לא יזונה ממקומה ומעשה
 ושאלו את רבי טרפון עליה ועל החלה שנטמאה ונכנס
 לבית המדרש ושאל * ואמרו לו לא יזים ממקום:
 ו אין נמנין על הבהמה לכתחלה ביום טוב * אבל נמנין
 עליה מערב יום טוב * ושוחטין ומחלקין ביניהן * רבי
 יהודה אומר שוקל אדם בשר כנגד הכלי או כנגד
 הקופיץ * וחכמים אומרים אין משגיחין בכף מאזנים כל
 עקר: ו אין משחיזין את הסכין ביום טוב * אבל משיאה
 על גבי חביתה: לא יאמר אדם לטבח שקול לי בדינר
 בשר * אבל שוחט ומחלקין ביניהן: ח אומר אדם לחברו
 מלא לי כלי זה * אבל לא בטדה * רבי יהודה אומר אם
 היה כלי של מדה לא ימלאנו * מעשה באבא שאול בן
 בטנית שהיה ממלא מדותיו מערב יום טוב * ונורחגן
 ללקוחות ביום טוב * אבא שאול אף במועד עושה
 כן (מפני ברורי המדות) וחכמים אומר אף בחול עושה
 כן מפני מצוי המדות * הולך אדם אצל חנוני הרגיל
 אצלו ואומר לו הן לי בצים ואגוזים בטנין * שבן דרך
 בעל הבית להיות מונח בתוך ביתו:

פרק ד המביא כרי יין ממקום למקום * לא יביאם בסל
 ובקופה * אבל מביא הוא על בתפו או לפניו

וכן

וכן המוליך את התבין לא יפשיל את הקופה לאחוריו
 אבל מביאת הוא בודו ומתחילין בערימת התבין אבל
 לא בעצים שבמוקצה : ב אין נוטלין עצים מן הסכה
 אלא מן הסמוך לה מביאין עצים מן השדה מן
 המכונס ומן הקרפף אפילו מן המפמר איזהו קרפף
 כל שסמוך לעיר דבריו רבי יהודה רבי יוסי אומר כל
 שנכנסין לו בפותחת ואפילו בתוך החום שבת : ג אין
 מבקעין עצים לא מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה
 ביום טוב ואין מבקעין לא בקרדום ולא
 במגרה ולא במגל אלא בקופיץ בית שהוא מלא פירות
 סתום ונפחת נוטל ממקום הפחת רבי מאיר אומר אף
 פוחת לכתחלה ונוטל : ד אין פוחתין ואת הנר מפני
 שהוא עושה כלי ואין עושין פתמין (ביום טוב) ואין
 חותכין את הפתילה לשנים רבי יהודה אומר חותכה
 כאור (לשתי נרות) ה אין שוברין את החרס ואין
 חותכין הניר לצלות בו מליח ואין גורפין תנור וכירים
 אבל מכבשין ואין מקיפין שתי חביות לשפות עליהן
 את הקררה ואין סומכין את הקררה בבקעת וכן בדלת
 ואין מנהיגין את הבהמה במקל ביום טוב ורבי אלעזר
 בן שמעון טתיר : ו רבי אלעזר אומר נוטל אדם קיסם
 משלפניו לתצוץ בו שני ומנבב מן התצר ומדליק
 שכל מה שבהצר מוכן הוא וחקמים אומרים מנבב
 משלפניו ומדליק : ז אין מוציאין את האור לא מן
 העצים ולא מן האבנים ולא מן העפר ולא מן המים
 (ולא מן הדעפים) ואין מלבנין את הדעפים לצלות עליהן
 ועוד אמר רבי אלעזר עומר אדם על המוקצה ערב

חנוכת הבית

שַׁבַּת בְּשִׁבְעֵינָהּ וְאוֹמֵר מִבֵּן אֲנִי אוֹכֵל לְמַחֵר וְחֻכְמִים
אוֹמְרִים עַד שִׁירְשׁוּם וְיֹאמֵר מִבֵּן וְעַד כָּאן :

מֵרַק הַ מְשִׁילֵי פִירוֹת דֶּרֶךְ אַרְבֵּה בְיוֹם טוֹב אֲבָל
לֹא בַשַּׁבָּת וּמְבַסִּים פִירוֹת בְּכֻלָּם מִפְּנֵי הַדֶּלֶף

יִכֵּן כְּרִי יוֹן וְכִרֵי שָׁמֶן וְנֹתְנִין כְּלֵי תַחַת הַדֶּלֶף בַּשַּׁבָּת :

כִּכְל שְׁחִיבִין עָלָיו מְשׁוּם שְׁבוּת מְשׁוּם רְשׁוּת מְשׁוּם

מִצְוָה (בַּשַּׁבָּת) חִיבִין עָלָיו בְיוֹם טוֹב וְאֵלּוּ הֵן מְשׁוּם

שְׁבוּת לֹא עוֹלִין בְּאֵילָן וְלֹא רוֹכְבִין עַל גְּבֵי בַהֲמָה

וְלֹא שָׁטִין עַל פְּנֵי הַמַּיִם וְלֹא מְטַפְחִין וְלֹא מְסַפְקִין וְלֹא

מְרַקְדִין וְאֵלּוּ הֵן מְשׁוּם רְשׁוּת לֹא דְגִין וְלֹא מְקַדְשִׁין

וְלֹא הוֹלְצִין וְלֹא מִיבְמִין וְאֵלּוּ הֵן מְשׁוּם מִצְוָה לֹא

מְקַדְשִׁין וְלֹא מְעַרְבִין וְלֹא מַחְרִימִין וְלֹא מַגְבִּיהִין

תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר כֹּל אֵלּוּ בְיוֹם טוֹב אָמְרוּ קָל וְחוֹמֵר

בַּשַּׁבָּת אֵין בֵּין יוֹם טוֹב לַשַּׁבָּת אֵלֶּא אוֹכֵל נֶפֶשׁ בְּלִבָּהּ

גַּ הַכְּהֻמָּה וְהַכְּלִים כְּרַגְלֵי הַבְּעָלִים הַמּוֹסֵר בַּהֲמָתוֹ

לְבָנוֹ אוֹ לְרוּעָה הָרִי אֵלּוּ כְּרַגְלָיו כְּלִים הַמִּיּוֹחֲדִין לְאַחֵר

מִן הָאֲחִין שְׁבָבִית הָרִי אֵלּוּ כְּרַגְלָיו וְשֵׁאִין מִיּוֹחֲדִין הָרִי

אֵלּוּ כַּמְקוֹם שֶׁהוֹלְכִין דַּ הַשּׁוֹאֵל כְּלֵי מַחְבִּירוֹ מְעַרְבֵי יוֹם

טוֹב כְּרַגְלֵי הַשּׁוֹאֵל בְיוֹם טוֹב כְּרַגְלֵי הַמְּשֹׂאֵל הָאִשָּׁה

שֶׁשֹּׂאֵלָה מִחֻבְרָתָהּ תְּבָלִין וְסוּם וְטֵלַח לְעַסְתָּהּ הָרִי אֵלּוּ

כְּרַגְלֵי שְׂתִיחֵן רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר בְּמִים מִפְּנֵי שֵׁאִין בְּהֵם

מִמֶּשׁ : הַ הַנְּחַלַת כְּרַגְלֵי הַבְּעָלִים וְשֶׁלֶחֶבֶת בְּכֹל

מְקוֹם נְחַלַת שֶׁל הַקֹּדֶשׁ מוֹעֵלִין בָּהּ וְשֶׁלֶחֶבֶת לֹא

נִהְיִין וְלֹא מוֹעֵלִין (הַמּוֹצִיא נְחַלַת לְרְשׁוּת הַרְבִּים חֵיב

וְשֶׁלֶחֶבֶת פְּטוּר) כּוֹר שֶׁל יְחִיד כְּרַגְלֵי הַיְחִיד וְשֶׁל אֲנָשִׁי

אוֹתָהּ הָעִיר כְּרַגְלֵי אֲנָשִׁי אוֹתָהּ הָעִיר וְשֶׁל עוֹלֵי בְּכֹל

כְּרַגְלֵי

כַּרְגְּלֵי הַמַּמְלָא : וּמִי שֶׁהָיוּ פִירוֹתָיו בְּעִיר אַחֶרֶת וְעִירָיו
 בְּנֵי אוֹתָהּ הָעִיר לְהִבְיֹא אֶצְלוֹ מִפִּירוֹתָיו : לֹא יָבִיאוּ לוֹ
 וְאִם עִירָב הוּא פִירוֹתָיו כְּמוֹהוּ : : מִי שֶׁזָּמַן אֶצְלוֹ אוֹרְחִים
 לֹא יוֹלִיכוּ בְיָדָם מְנוֹת : אֲלֵא אִם כֵּן זָכָה לָהֶם מְנוֹתֵיהֶם
 מֵעֵרֶב יוֹם טוֹב : אִין מִשְׁקִין וְשׁוֹחֲטִין אֶת הַמִּדְּבָרִיּוֹת אֲבָל
 מִשְׁקִין וְשׁוֹחֲטִין אֶת הַבֵּיתוֹת : אֵלּוּ הֵן בֵּיתוֹת הַלְנוֹת
 בְּעִיר מִדְּבָרִיּוֹת הַלְנוֹת בְּאַפֵּר :

מסכת תמיד

פֶּרֶק א' בְּשֵׁלֶשָׁה מְקוֹמוֹת הַכֹּהֲנִים שׁוֹמְרִים בְּבֵית
 הַמִּקְדָּשׁ : בְּבֵית אַבְטִינָס וּבְבֵית הַנִּיצוֹץ וּבְבֵית
 הַמִּזְבֵּחַ : בֵּית אַבְטִינָס וּבֵית הַנִּיצוֹץ הָיוּ עֲלִיּוֹת : וְהַרְוִיבִים
 שׁוֹמְרִים שֵׁם : בֵּית הַמִּזְבֵּחַ כִּיפָה : וּבֵית גְּדוֹל הָיָה מוֹקֵף
 רוֹבְדִים שֶׁל אֶבֶן : וְזָקְנֵי בֵּית אֶבֶן יִשְׁנִין שֵׁם וּמִפְתַּח הַדָּר
 הָעוֹדֵה בְיָדָם : וּפְרָחֵי כְהוֹנָה אִישׁ כְּפֹתוֹ בְּאַרְץ : לֹא הָיוּ
 יֹשְׁבִים בְּבִגְדֵי קֹדֶשׁ : אֲלֵא בְּשִׁטְיָן (אוֹתָן) וּמִקְפְּלִין אוֹתָן
 וּמְנִיחִין אוֹתָן תַּחַת רֵאשִׁיתָן : וּמַחֲבִסִין בְּכֶסֶת עֶצֶם
 אִירֵעַ קָרִי לְאַחַד מֵהֶן : יוֹצֵא וְהוֹלֵךְ לוֹ בְּמַסִּיבָה הַהוֹלֵכֶת
 תַּחַת הַבֵּירָה : וְנִרְוֹת הוֹלְקִין מִכָּאן וּמִכָּאן עַד שֶׁהוּא מְנִיעַ
 לְבֵית הַטְּבִילָה : וּמְדוֹרָה הִיְתָה שֵׁם : וּבֵית כְּסֵא שֶׁל
 כְּבוֹד : זֶה הָיָה כְּבוֹדוֹ : מֵצֵאוֹ נְעוּל יוֹרֵעַ שֵׁשׁ שֵׁם אָדָם
 פָּתוּחַ יוֹרֵעַ שְׁאִין שֵׁם אָדָם : יוֹרֵד וּמְבַרֵךְ עָלָה וְנִסְתַּפֵּן
 וְנִתְחַמֵּם כְּנֶגֶד הַמְדוֹרָה : בֵּא וְיֹשֵׁב לוֹ אֶצְלֵי אֶחָיו הַכֹּהֲנִים
 עַד שֶׁהַשְּׁעָרִים נִפְתָּחוּ וַיּוֹצֵא וְהוֹלֵךְ לוֹ : ב' מִי שֶׁהוֹנֵה
 רוֹצֵה לְתַרוֹם אֶת הַמִּזְבֵּחַ : מִשְׁכִּים וְטוֹבֵל עַד שֶׁלֹּא יָבֵא

חנוכת הכית

חֲמֻנָה וְכִי בָּאִיו שְׁעָה הַמְּמוֹנָה בָּא לֹא כָל הָעֵתִים
 שְׁוֹת פְּעָמִים שֶׁהוּא בָּא מִקְרִיאת הַגָּבֵר אִם סְמוּךְ לוֹ
 מִלְּפָנָיו אִם מִלְּאַחֲרָיו הַמְּמוֹנָה בָּא וְדוֹפֵק עֲלֵיהֶם וְהֵם
 פּוֹתְחִין לוֹ אָמַר לְחֵן מִי שֶׁטָּבֵל יִבָּא וּפִים הַפִּיטוּ זָכָה
 מִי שְׁזָכָה : ג נָטַל אֶת הַמַּסֶּתֶחַ וּפָתַח אֶת הַפֶּשֶׁשׁ
 וְנִכְנְסִים מִבֵּית הַמוֹקֵד לַעֲזָרָה וְנִכְנְסוּ אַחֲרָיו וּשְׁתֵּי אַבּוּקוֹת
 שֶׁל אֹר בְּיָדָם וְנִחְלְקוּ לְשְׁתֵּי כְּתוּרֹת אֵלּוּ הוֹלְכִין
 בְּאַכְסֵרְדָּה דֶּרֶךְ הַמְּזוּרָח וְאֵלּוּ הוֹלְכִין בְּאַכְסֵרְדָּה דֶּרֶךְ
 הַמַּעֲרֵב הֵיוּ בּוֹדְקִין וְהוֹלְכִין עַד שֶׁמִּגִּיעִין לְמָקוֹם (בֵּית)
 עוֹשֵׂי חֲבִיתִים הִגִּיעוּ אֵלָיו וְאֵלּוּ אָמְרוּ שְׁלוֹם הַכֹּל
 שְׁלוֹם הָעֲמִידוֹ עוֹשֵׂי חֲבִיתִין לַעֲשׂוֹת חֲבִיתִין : ד מִי
 שְׁזָכָה לְתָרוּם אֶת הַמִּזְבֵּחַ הוּא יִתְרוֹם אֶת הַמִּזְבֵּחַ וְהֵם
 אוֹמְרִים לוֹ הִזְהַר שְׁמָא תִּגַּע בְּכָלִי עַד שֶׁתִּקְדַּשׁ יָדֶיךָ
 וְדִגְלִיךָ מִן הַכִּיּוֹר וְהָרִי הַמַּחֲתָה נִתְּוָה בְּמִקְצוֹעַ בֵּין
 הַכֶּבֶשׂ לְמִזְבֵּחַ בְּמַעֲרָבוֹ שֶׁל כֶּבֶשׂ אִין אָדָם נִכְנָס וְלֹא
 גַּד בְּיָדוֹ אֵלָּא מִחֶלֶק לְאֹזֶר הַמַּעֲרָבָה לֹא הֵיוּ רוֹאִין
 אוֹתוֹ וְלֹא שׁוֹמְעִין אֶת קוֹלוֹ עַד שֶׁשׁוֹמְעִין קוֹל הָעֵץ
 שֶׁעָשָׂה בֶן קָטָן מוֹכְנֵי לַכִּיּוֹר וְהֵם אוֹמְרִים הִגִּיעַ עֵרַת
 קֹדֶשׁ יָדָיו וְדִגְלָיו מִן הַכִּיּוֹר נָטַל מִחֲתַת הַכֶּסֶף וְעָלָה
 לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ וּפָנָה אֶת הַנְּחָלִים הִילָךְ (וְהִילָךְ) וְחָתְתָה
 מִן הַמְּאוּבָּלוֹת הַפְּנִימִיּוֹת וַיִּרֶד הִגִּיעַ לְרִצְפָה הַפֶּךָ פָּנָיו
 לְצִפּוֹן וְהִלָךְ לְמִזְבְּחוֹ שֶׁל כֶּבֶשׂ כַּעֲשֵׂר אַמּוֹת צִבּוֹר אֶת
 הַנְּחָלִים עַל גְּבֵי הַרְצֵפָה רְחוֹק מִן הַכֶּבֶשׂ שְׁלֹשָׁה טַפְחִים
 מָקוֹם שְׁנֹתַיִן מִרְאֵת הָעוֹף וְדִשּׁוֹן מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי
 וְהַמְּזוּרָח :

פֶּרֶק ב רְאוּרִיו אֲחִיו שִׁירָד וְהֵם רָצוּ וּבָאוּ מִתְרוֹ
 וְקֹדֶשׁ

וקרשו יריהן ורגליהן מן הכיור. נטלו את המנדרפות ואת
 הצנורות ועלו לראש המזבח. האברין והפדרין שלא
 נתאכלו מבֹּעֵרְב סוֹנְקִין אותם לצַדְדֵי המִזְבֵּחַ. אם אין
 הצַדְדִין מִחֻזְקִין. סוֹדְרִין אותם בְּסוּבְבַת עַל הַכֶּבֶשׂ:
 ב' החלו מעלין באֶפְרַעַל גְּבֵי הַתְּפוּחַ. ותְּפוּחַ הָיָה בְּאֶמְצַע
 הַמִּזְבֵּחַ. פְּעָמִים עָלָיו כְּשֶׁלֶשׁ מֵאוֹת כּוֹר. וּבְרִגְלִים לֹא הָיוּ
 מִדְּשָׁנִין אוֹתוֹ טַפְנֵי שֶׁהוּא נֹי לְמִזְבֵּחַ. מִיָּמִיו לֹא נִתְעַצַּל
 הַכֹּהֵן מִלְּהוֹצִיא אֶת הַדֶּשֶׁן. ג' החלו מעלין בַּגְּזָרִין לְסַדֵּר
 אֶת הַמְּעַרְכָּה. וְכִי כָל הָעֵצִים כְּשֶׁרִים לְמַעַרְכָּה הֵן.
 כָּל הָעֵצִים כְּשֶׁרִין לְמַעַרְכָּה. חוץ מִשֵּׁל וְשֵׁל גַּפֵּן.
 אֲבָל בְּאֵלוֹ רִגְלִין בְּמַרְבִּיזוֹת שֶׁל תְּאֵנָה. וְשֵׁל אֲנָזוֹ וְשֵׁל
 עֵץ שֶׁמֶן. ד' סדר הַמְּעַרְכָּה גְּדוּלָה מוֹרְחָה. וְחֻזִּיתָה
 מוֹרְחָה. וְרֵאשֵׁי הַגְּזָרִין הַפְּנִימִין. הָיוּ נוֹגְעִים בַּתְּפוּחַ וְרוּחַ
 הָיָה בֵּין הַגְּזָרִין שֶׁהָיוּ מְצִיתִין אֶת הָאֵלִיּוֹת מִשָּׁם. ה' בָּרְרוּ
 מִשָּׁם עֵצֵי תְּאֵנָה יָפִין לְסַדֵּר הַמְּעַרְכָּה שְׁנֵיהֶם לְקַמּוֹרֵת
 מִכְּנַגַּד קֶרֶן מְעַרְבִית דְּרוּמִית. מִשּׁוּד מִן הַקֶּרֶן כִּלְפֵי צִפּוֹן
 אַרְבַּע אַמּוֹת בְּעוֹמֵד חֶמֶשׁ סָאִין גַּחְלִים. וּבִשְׂכַת בְּעוֹמֵד
 שְׁמוֹנֶה סָאִין גַּחְלִים. שָׁשׁ הָיוּ נוֹתְנִין שְׁנֵי בּוֹיכֵי לְבוּנָה
 שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים. הָאֲבָרִים וְהַפְּדָרִים שֶׁלֹּא נִתְאָכְלוּ מִבְּעֵרְב
 מִחֻזְרִין אוֹתָן לְמַעַרְכָּה. הַצִּיתוּ שְׁתֵּי הַמְּעַרְכוֹת בְּאֵשׁ.
 וַיִּרְדּוּ וּבָאוּ לֶחֶם לְלִשְׁכַת הַנְּזוּת:

פרק ג אָמַר לֶחֶם חֲמֻמוֹנָה בּוֹאוּ וְהַפִּיסוּ. מִי שׁוֹחֵמ מִי
 זוֹבֵק. מִי מִדְּשֵׁן מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי. מִי מִדְּשֵׁן אֶת
 הַמְּנֹרָה. מִי מַעֲלָה אֲבָרִים לְכֶבֶשׂ הָרֵאשׁ וְהַרְגֵל. וְשְׁתֵי
 הַיָּדַיִם. הָעוֹקֵץ וְהַרְגֵל. הַחֹה וְהַגְּדָה. וְשְׁתֵי הַדְּפָנוֹת.
 הַקְּרָבִים וְהַסּוֹלֵת. וְהַתְּבִיתִים. וְחֻזֵן. הַפִּיסוּ זְכָרָה מִי

הנוכת הבית

שוכה: ב אמר להם הממונה צאו וראו אם הגיע זמן
 השחיטה אם הגיע הרואה אומר ברכאי מתיא בן
 שמואל אומר האיר פני כל המורה עד שהוא בחברון
 והוא אומר הן: ג אמר להם צאו והביאו מלה מלשכת
 הטלאים וחרו לשכת הטלאים היתה במקצוע צפונית
 מערבית וארבע לשכות היו שם אחת לשכת הטלאים
 ואחת לשכת ההותמות ואחת לשכת בית המוקד ואחת
 לשכת שהיו עושין בה להם הפנים: ד נכנסו ללשכת
 הכלים והוציאו משם תשעים ושלשה כלי כסף וכלי זהב
 השקו ארז התמיד בכוס של זהב אף על פי שהיא
 מבקר מבערב מבקרין אותו לאור האבוקות: ה מי
 שוכה בתמיד מושכו והולך לבית המטבחים ומי שוכה
 באברים הולכין אחריו בית המטבחים היה לצפונה של
 מזבח ועליו שמונה עמודים ננסין ורביעין של ארז על
 גביהן ואונקליות של ברזל היו קבועין בהן ושלש
 סדרים היה לכל אחד ואחד שבהן תולין ומפשיטין על
 שלהנות של שיש שבין העמודים: ו מי שוכה בדרוש
 מזבח הפנימי והמנורה היו מקדימין וארבעה כלים
 בידם השני והכוו ושתי מפתחות השני דומה לתרקב
 (גדול) של זהב מתחיק קבין וחצי והכוו דומה לקתון
 גדול של זהב ושתי מפתחות אחד יורד לאמת השחי
 ואחד פותח כוון: ז בא לו לפשפש הצפוני ושני
 פשפשין היו לו לשער הגדול אחד בצפון ואחד בדרום
 שבדרום לא נכנס בו אדם מעולם ועליו הוא מפורש
 על ידי יחזקאל ויאמר אלי יי השער הזה סגור יהיה לא
 יפתח ואיש לא יבא בו כי יי אלהי ישראל בנה בו

והיה

חנוכת הבית

יד

והיה סגור נטל את המפתח אפתח את הפשפש נכנס לתא ומן התא אל ההיכל עד שהוא מגיע לשער הגדול חניע לשער הגדול העביר את הנגר ואת הפותחות ופתחו לא היה השוחט שוחט עד ששומע קול שער הגדול שנפתח ח מיריחו היו שומעין קול שער הגדול שנפתח מיריחו היו שומעין קול המנרפה מיריחו היו שומעין קול העץ שעשה בן קטין מוכני לבית מיריחו היו שומעין קול גביני ברזו מיריחו היו שומעין קול התליל מיריחו היו שומעין קול הצלצל מיריחו רהיו שומעין קול השיר מיריחו היו שומעין קול השופר ויש אומרים אף קול של בהן גדול בשעה שהוא מוכיר את השם ביום הכפורים מיריחו היו מרחים ריח פטום הקטורת אמר רבי אלעזר בן הגלאי עולם היו לבית אבא בהרי מכור והיו מתעטשות מריח פטום הקטורת: ט מי שזכה בדרשון מזבח הפנימי נכנס ונטל את הפטי ונהניחו לפניו היה הזמן ונחת לתוכו ובאחרונה כבר את השאר לתוכו והניחו ויצא מי שזכה בדרשון המנורה נכנס ומצא שתי נרות מורחיים דולקים מרשן את השאר ומניח את אלו דולקין במקומן מצאן שכבו מרשנן ומדליקן מן הדולקים ואחר כך מרשן את השאר ואבן היתה לפני המנורה ובה שלש מעלות שעליה הכהן עומד ומטיב את הנרות והניח את הכיז על מעלה שניה ויצא:

פרק ד לא היו כופתין את המלה אלא מעקדין איתו מי שזכו באכרים אוחזים בו וכך היתה עקדתו ראשו לדרום ופניו למערב השוחט עומד

במזרח

חנוכת הכית

במזרח ופניו למערב . שר שתר היה נשחט על קרן
צפונית מערבית על טבעת שניה . ושל בין הערבים היה
נשחט על קרן מזרחית צפונית על טבעת שניה . שחט
השוחט . וקבל המקבל בא לו לקרן מזרחית צפונית .
ונתן מזרחית צפונית מערבית דרומית . ונתן מערבית
דרומית . שירי הדם היה שופך על יסוד דרומית : ב לא
היה שוכר בו את הרגל . אלא נוקבו מתוך ערכובו ותולה
בו . היה מפשיט ויורד עד שהוא מגיע לחזה . הגיע לחזה
חתך את הראש ונתנו למי שזכה בו . חתך את הכרעים
ונתנו למי שזכה בהן . מירק את ההפשט . קרע את הלב
והוציא את דמו . חתך את הידים ונתנו למי שזכה בהן .
עלה לרגל הימנית . חתכה ונתנה למי שזכה בה . ושתי
ביצים עמה . קרעו ונמצא פלו גלוי לפניו . נטל את הפרר
ונתנו על בית שחיטת הראש מלמעלה . נטל את הקרבים
ונתנו למי שזכה בהם לתדיוחן . והכרס מדיוחין אורתה
בבית המדיוחין כל צרכה . והקרבין מדיוחין אותן שלשה
פעמים במיעוטה . על שלחנות של שיש שבין העמודים :
ג נטל את הסכין . והפריש את הריאה מן הכבד . ואצבע
כבד מן הכבד . ולא היה מוזה ממקומה . נקב את
החזה . ונתנו למי שזכה בו . עלת לרופן הימנית . היה
הותך ויורד עד השדרה . ולא היה נוגע בשדרה . עד
שהוא מגיע לשתי צלעות רכות . חתכה ונתנה למי שזכה
בה . והכבד תלויה בה . בא לו לגרה . והניח בה שתי צלעות
מבאן . ושתי צלעות מבאן . חתכה ונתנה למי שזכה בה .
והמנה והלב והריאה תלוים בה . בא לו לרופן השמאלית
והניח בה שתי צלעות רכות מלמעלה . ושתי צלעות

רכות

רבות מלמטין וכך היה מניח בתברתה נמצאה מניח
 בשתייהן שתיים שתיים מלמעלן ושתיים שתיים מלמטן
 חתכה ונתנה למי שובה בה והשררה עמה והטחול
 תלוי בה והיא היתה גדולה אלא של ימין קורין גדולה
 שהפכר תלויה בה בא לו לעוקץ חתכו ונתנו למי
 שובה בו והאליה ואצבע הפכר ושתי כליות עמו
 נטל רגל השמאלו ונתנה למי שובה בה נמצאו כלן
 עומדין בשורה והאברים פידם הראשון בראש וברגל
 הראש בימינו והוטמו כלפי ורועו וקרניו בין אצבעותיו
 ובית שחישתו מלמעלן והפדר נתון עליה והרגל של
 ימין בשמאלו ובית עורו לחוץ השני בשתי ידים של
 ימין בימינו של שמאל בשמאלו ובית עורן לחוץ
 השלישי בעוקץ וברגל העוקץ בימינו והאליה מדולדלת
 בין אצבעותיו ואצבע הפכר ושתי הכליות עמו הרגל
 של שמאל בשמאלו ובית עורו לחוץ הרביעי בחוץ
 ובגרה החוץ בימינו והגרה השמאלו וצלעותיה בין
 אצבעותיו החמישי בשתי דפנות של ימין בימינו ושל
 שמאל בשמאלו ובית עורן לחוץ הששי בקרבים הנתונים
 בבוך וכרעים על גביהם מלטעלה השביעי בפלת
 השמיני בחביתין התשיעי כיון הלכו ונתנום מחצי
 הכבש ולמטה במערביו ומלחוס וירדו ובאו לחם ללשבת
 הנצית לקרות את שמע :

פרק ה אמר להם הסמונה ברכו ברכה אחת והן
 ברכו וקראו עשרת הדברים שמע והיה אם
 שמוע ויאמר ברכו את העם שלש ברכות אמת ויציב
 ועבודה וברבת פהגים ובשבת מוסיפין ברכה אחרת

הנוכת הבית

למוֹשֵׁר הַיּוֹצֵא : ב אִמֵּר לָהֶם חֲרָשִׁים לְקַטְוֶרֶת בּוֹאוּ
 וְהַפִּיסוּ : (הַפִּיסוּ) זָכָה מִי שְׂוָכָה : אִמֵּר לָהֶם חֲרָשִׁים עִם
 יְשָׁנִים בּוֹאוּ וְהַפִּיסוּ : מִי מַעֲלָה אֲבָרִים מִן הַכֶּבֶשׂ לַמִּזְבֵּחַ
 רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר הַמַּעֲלָה אֲבָרִים לְכֶבֶשׂ : הוּא
 מַעֲלָה אוֹתָן עַר גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ : ג מְסָרוּם לַחֲוָנִים רַחֲוִי
 מִפְּשִׁיטִין אוֹתָם אֵת בְּגָדֵיהֶם : לֹא רַחֲוִי מְנִיחִים עֲלֵיהֶם
 אֲלֵא מְכַנְסִים בְּלֶבֶד : וְחַלּוֹנוֹת הָיוּ שָׁם : זָכָתוֹב עֲלֵיהֶם
 תְּשִׁמְיִשִׁי הַכֵּלִים : ד מִי שְׂוָכָה בְּקַטְוֶרֶת : הִיא נוֹטֵל אֵת
 הַכֶּפֶץ : וְהַכֶּפֶץ רוֹמֵה לְתֶרֶקֶק גְּדוֹל שֶׁל זָהָב : מִחֲזוֹק שְׁלֹשֶׁת
 קָבִים : וְהַבְּיָד הִיא כְּתוּכָה מֵלֹא וְגֵרוֹשׁ קַטְוֶרֶת : וְכַסְפֵּי הִיא
 לוֹ : וְכַמִּין מִשּׁוֹשְׁלֶת הִיְתָה עֲלָיו מִלְמַעְלָן : ה מִי שְׂוָכָה
 בְּמַחְתָּה נֹטֵל מַחְתַּת הַכֶּסֶף : וְעֵלָה לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ : וּפְנָה
 אֵת הַנְּחָלִים הַיָּלֵךְ וְהַיָּלֵךְ וְחָתָה : יָבֵד וְעִירָן לְתוֹךְ שֶׁל
 זָהָב : נִתְפָּר מִמֶּנָּה כֶּקֶב גְּחָלִים : וְהִיא מְכַבְּדָן לְאַמְרָה
 וּבִשְׁבֶת הִיא כּוֹפֶה עֲלֵיהֶן פֶּסֶכְתָּר : וּפְסִכְתָּר הִיְתָה כְּלִי
 גְּדוֹל מִחֲזוֹקֵת לְתָךְ : וְשֵׁתֵי עֵרֶשְׁרוֹת הָיוּ בָּהּ : אַחַת שֶׁהוּא
 מוֹשָׁךְ בָּהּ וְיֹרֵד : וְאַחַת שֶׁהוּא אוֹתוֹ בָּהּ מִלְמַעְלָן בְּשִׁבִיל
 שְׁלֹא תִתְגַּלְגַּל : וְשִׁלְשָׁה דְבָרִים הִיְתָה מְשֻׁמֶשֶׁת : כּוֹפִין
 אוֹתָהּ עַל גַּב הַנְּחָלִים : וְעַל הַשְּׂרָץ בְּשֶׁבֶת : וּמִוִּירְדִין בָּהּ
 אֵת הַרְשֵׁן מֵעַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ : וְהַיָּעוּ בֵּין הָאֱלֹהִים וְלַמִּזְבֵּחַ :
 נֹטֵל אֶחָד אֵת הַמְּנִרְפָּה : וְדָקָה בֵּין הָאֱלֹהִים וְלַמִּזְבֵּחַ : אִין
 אֵדָם שׁוֹמֵעַ קוֹל חֲבִירוֹ בִּירוּשָׁלַם מִקוֹל הַמְּנִרְפָּה : וְשִׁלְשָׁה
 דְבָרִים הִיְתָה מְשֻׁמֶשֶׁת : כֶּהֵן שׁוֹמֵעַ אֵת קוֹלָהּ : יוֹדֵעַ
 שְׁאֲחֵיו הַכְּחָנִים נִכְנָסִים לְהַשְׁתַּחֲוֹת וְהוּא רִץ וְכָא : וְכֵן
 לוֹי שֶׁהוּא שׁוֹמֵעַ אֵת קוֹלָהּ : יוֹדֵעַ שְׁאֲחֵיו הַלוֹוִים נִכְנָסִים
 לְדַבֵּר בְּשִׁיר : וְהוּא רִץ וְכָא : וְרֹאשׁ הַמַּעְמָד הִיא מַעְמָד

את הטמאים בשערי המזרח :

פרק ו החלו עולים במעלות האולם מי שוכו בדשון
 מזבח הפנימי והמזבח היו מקדימין לפניהם .
 מי שוכה בדשון מזבח הפנימי נכנס ונטל את הפני
 והשתחוה ויצא מי שוכה בדשון המזרח נכנס ומצא
 שתי נרות מזרחיים דולקין מדשן את המזרחי ומניח
 את המערבי דולק שממנו היה מדליק את המזרח בין
 הערבים מצאו שכבה מדשנו ומדליקו ממזבח העולה
 נטל את הכזו ממעלה שניה והשתחוה ויצא : כ מי שוכה
 במזחה צבר את הנחלים על גבי המזבח מדרדן בשולי
 הפתחה והשתחוה ויצא : ג מי שוכה בקטורת היה נוטל
 את הכוף מתוך הכף ונתנו לאזהבו או לקרובו נתפור
 ממנו לתוכו נתנו לו בהפניו ומלמדים אותו הוי והיר
 שמו תתחיל לפניך שלא תבזה התחיל מרדד ויוציא
 לא היה הפקטיר טקטיר עד שהמונה אומר לו הקטר .
 ואם היה כהן גדול הממונה אומר לו אישי כהן גדול
 הקטר פרשו העם והקטיר והשתחוה ויצא :

פרק ז בזמן שכהן גדול נכנס להשתחוות שלשה
 אחוין בו אחד בימינו ואחד בשמאלו ואחד
 באבנים טובות . ובין ששמע הממונה קול רגליו של כהן
 גדול שהוא יוצא הנבית לו את הפרוכת . נכנס והשתחוה
 ויצא . ונכנסו אחיו הכהנים והשתחוו ויצאו : כ באו
 ועמדו על מעלות האולם ועמדו הראשונים לדרום
 אחיהם הכהנים וחמשה בלים בידם . הפני ביד אחד .
 והכזו ביד אחד . והמחמה ביד אחד . והכוף ביד אחד .
 וכף וכסויה ביד אחד . וברכו את העם ברכה אחת .

אלא

חנוכת הבית

אלא שבמדינה אומרים אותה שלש ברכות . ובמקדש
 ברכה אחת . במקדש היו אומרים את השם ככתבו
 ובמדינה בכנויו . במדינה הכתנים נושאים את ידיהם
 כנגד כתפותיהן . ובמקדש על גבי ראשיהן . חוץ מכהן
 גדול . שאינו מנביה ארת ידיו למעלה מן הציץ . רבי
 יהודה אומר אף כהן גדול מנביה את ידיו למעלה מן
 הציץ . שנאמר וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם .
 ג בזמן שכהן גדול רוצה להקטיר . היה עולה בכבש והסגן
 בימינו . הגיע למחצית הכבש . אחו הסגן בימינו והעלהו .
 הושיט לו הראשון . הראש והרגל וסמך עליהן וזרקן .
 הושיט השני לראשון שתי הידים . ונתנן לכהן גדול .
 וסמך עליהן וזרקן . נשמט השני והלך לו . וכך היו
 פושיטין נלו שאר כל האיברים . והוא סמך עליהן
 וזרקן . ובזמן שהוא רוצה הוא סמך ואחרים וזרקן בא
 לו להקיף את המזבח מהיכן הוא מתחיל . מקרן דרומית
 מזרחית . מזרחית צפונית . צפונית מערבית . מערבית
 דרומית . נתנו לו יין לנסך . הסגן עומד על הקרן
 והסודרים בידו ושני כהנים עומדים על שלחן החלבים .
 ושהתי הצוצרות (של כסף) בידם . תקעו והריעו ותקעו .
 באו ועמדו אצל בן ארזא . אחד מימינו . ואחר משמאלו .
 שחה לנסך . והניף הסגן בסודרים . והקיש בן ארזא
 בצלצל . ודברו הלויים בשיר . הניעו לפרק . תקעו
 והשתחוו העם . על כל פרק תקיעה . ועל כל תקיעה
 השתחויה . זה הוא סדר התמיד לעבודת בית אלהינו .
 יהי רצון שיבנה במהרה בימינו אמן . ד השיר שהיו
 תלויים אומרים במקדש . ביום הראשון היו אומרים לוי

הארץ

הארץ ומלאה תכל וישבי בה. בשני היו אומרים גדול
 יי ומהלל מאד בעיר אלהינו הר קרשו בשלישי היו
 אומרים אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט
 ברכיעי היו אומרים אל נקמות יי אל נקמות הופיע
 וגומר בחמישי היו אומרים הוינינו לאלהים ענו הריעו
 לאלהי יעקב בששי היו אומרים יי מלך גאות לבש
 וגומר בשבת היו אומרים מזמור שיר ליום השבת
 מזמור שיר לעתיד לבא ליום שכלו שבת ומנוחה לחיי
 העולמים: רבי חנניא וגי' ואו' קריש דרבנן

נמרא בבא מציעא דף ק"ז ע"א

אמר ליה רב יהודה לרבין בר רב נחמן רבין אחי לא
 תזבין ארעא דסמיכא למתא דאמר רבי אבהו אמר
 רב הונא אמר רב אסור לו לאדם שיעמוד על שדה חבירו
 בשעה שעומדת בקמותיה איני והא אשכהתינחו רבי אבא
 לתלמידיו דרב אמר להו מאי אמר רב בהני קראי ברוך
 אתה בעיר וברוך אתה בשדה ברוך אתה בכואך וברוך
 אתה בצאתך ואמרו ליה הכי אמר רב ברוך אתה בעיר
 שיהא ביתך סמוך לבית הכנסת ברוך אתה בשדה שיהו
 נכסיד קרובים לעיר ברוך אתה בכואך שלא תמצא אשתך
 ספק נדה בשעת ביאהך מן הדרך ברוך אתה בצאתך
 שיהו צאצאי מעיד כמותך ואמר להו רבי יוחנן לא אמר
 הכי אלא ברוך אתה בעיר שיהא בית הכסא סמוך לשולחן
 אבל בית הכנסת לא ורבי יוחנן למעמיה דאמר שבה
 פסיעות יש ברוך אתה בשדה שיהו נכסיד משולשין שליש
 בתבואה שליש בזתים ושלי שבנפנים ברוך אתה בכואך

חנוכת הבית

וברוך אתה בעאתך שתהא יציאתך מן העולם כביאתך
לעולם מדה ביאתך לעולם בלא חטא יצאך מן
העולם בלא חטא לא קשיא הא דמהדר ליה שורא ורתקא
דא דלא מהדר ליה שורא ורתקא והסידר ה' עמך כל חולי
אמר רב זו העין :

זוהר ה"ג רפ"ג ע"א שורה ה'

תא חזי זבאין אינון ישראל דאינון מתדבקן ביה בקב"ה
וקב"ה רחיס ליהו דכתיב אהבתי אתכם אמר ה' . ומנו
דחיותא דיליה אציל ליהו לארעא קדיש' לאשראה שינתיה בימיהו
ולמהווי דייוריה עמהו וישראל דישתכחון קדישין על כל בני עלמא .
ת"ס כתיב וכל הנשים אשר נשא לבן וכו' . בשעתא דהוון עבדין
עבדיתא הוון אמרי דא למקדשא . דא למשכבא . דא לפרוכתא
וכן כל אינון אומנין בנין דשרי קדושה על דיייהו ואתקדש הווא
עבדיתא . וכד סליק לאתריה בקדושה סליק . כגוונא דא מאן
דעביד עבדיתא לצ"ז או לקטרא אחרא דלא קדישא . כיון דאדר
ליה על הווא עבדיתא הא רוח מסאבא שריא עליו . וכד סליק
עבדיתא . במסאבא סליק . כגוונא פלחי לצ"ז איכוו ומתדבקן
כלהו כחדא ברוח מסאבא בע"ז ושון בנין בנין לפרנופייהו (ס"א
לטנופייהו) ולביעוליהו לקטור מסאבא לצ"ז וכד שראן למבני הוון
אמרי מלה וכיון דאתדבר בפומיהו סליק עליה רוח מסאבא . כד
אסתליק עבדיתא ברוח מסאבא אסתליק . כיון דעאלו ישראל
לארעא בע"ז קב"ה לרכאה לון ולקדשא לון ארעא ולאפכאה אתר
לשאינתא דלא תשרי שינתא גו מסאבא ועל דא פההווא כגב
זרעת הוון סתרין כגיימן דאצין ואבנין דאתעבדו במסאבו . ת"ס
אי עוברא דא הוה לאשכחא מטמונין בלחורוי . יהדרון אבנין לבתר
כמה דאינון לאתרייהו ועפרא לאתריה אכל קרא כתיב והלנו את
האבנים וכתוב ועפר אחר יקח . בנין דיתעבר רוח מסאבא

ויתפני ויתקדש השתא כמלקדמין וישתכחו ישראל בקדושה ובדיבורא
 קדישא למשרי ביכיוסו שכינתא . ועל דא מאן דבני בניין כד שארי
 למבני בעי לארברא בפומיה דהא לפולחנא דקב"ה הוא בני
 בבין דבתיב הוי כוכה ביתו בלא דקן וכו' וכדן סייעתא דשמייא
 שארי עלוי וקב"ה זמן עליה קדושתא וקארי עליה שלם הה"ד
 וידעת כי שלום אהלך וכו' . מהו ופקדת כוך הא אוקמוס . אבל
 ופקדת לאפקדא מלה בפומא כד איהו בני וכדן ולא תחטא כתיב:

שם דף רס"ה ע"ב שורה י"א

תא חזי בעי בר נש כפתחא דביתא לרשעא שריא קדישא דאיהו
 מהימנות' דכלא . דהא בכל אתר דשעא קדישא אשתתחא זיכין
 ביטין לא משתכחי תמן ולא יכלין לקטרבא ליה לכר נש דמה דבתי'
 לא תאוה אליך רעה וכו' . (מוזוז אקרי) אתר דפתחא דביתא שריא
 כבווכא דלעילא אתר דפתחא דביתא עלאה שריא מוזוז אקרי
 דהוא תקוכא דביתא ופתחא דביתא מההיא מוזוז ערקין מארי
 כימוסין מארי דזיכין קמיה לא משתכחין וקביל דא לתתא רד בר
 נש אתקין מוזוז לפתחא דביתא ופאי שמיא קדישא רשים כאתווי
 שאי בר נש אתעטר בעטרוי דמאריה ולא קרבין לפתחא דביתיה
 זיכין ביטין ולא משתכחי תמן . ר' אבא הוה אתי מלמחמי לרבי
 שמעון פנע ביה דבי ינחק אמר ליה מאן אתי מאריה דנהורא גבר
 דאתרבק כמורא דאכלא כל יומא הא כהורא עמיה שרי . אמר ליה
 תפינן דחייבא עליה דבר נש לקבלא אפי שכינתא בכל ריש ירחי
 ושכתי . ומאן איהו רביה כל שכן כוזינא עלאה קדישא דכל בני
 עלמא בעאן לקבלא אנפוי . אמר ר' ינחק איהודכא עמד ואקבל
 אנפי שכינתא ואטעם מאימון מלין עלאין דאטעמת קמיה . פתח
 רבי אבא ואמר שיר המעלות אליך כשאתי את עיני הנוטרי בשמים
 שיר דא לא כתיב מאן אמרו אלך בכל אתר דאיהו . סתם דוח הודש
 אמרו עליהו דישאל בגנותא . הנוטרי בשמים הנוטרי מביגי ליה

חנוכת הבית

מאי היושבי אלא אוקימנא מאן דבעי לצללאה צלותיה קמי מלכא
קדישא בעי למבעי מעמיקתא דכלא לארקא ברכאן להא כמא
דכתיב סיר המעלות ממעמקים קראתיך יי' . והאי לוד יתיר
עמיקתא דכלא היא ובהאי בעי למבעי בעותיה לארקא ברכאן
לההוא אתר דאקרי שמים לאתזכא מיניה כלא וע"ד היושבי בשמים
בשמים ממש דכד איכון ברכאן נגידו ואתמשכו מההוא אתר עומקא
דכלא ואתיטבן באתר דאקרי שמים כדין ברכאן משתרחי בעלאי
ותתאי . כעייני עבדים אל יד אדוניהם מאי כעייני עבדים אלנין
איכון שאר דברבי עמין דלא אתזכו אלא משירי כופא דאילנא
דישראל מתרבקי ביה וכד ישראל בטלין ברכאן מההוא אתר כלאו
מתברכן מישראל . כעייני שפחה אל יד גברתה דא היא שפחה
דאוקימנא דקטיל קודשא בריך הוא חילא דילא במצריה דהא לית
חילא דידה אלא כד אתנגיד מתמנית האי ארץ ישראל . וארץ
ישראל גברתה אקרי ועל האי כתיב תחת שלש רגוה ארץ . מאן
ארץ דא ארץ ישראל כמה דאתמר . תחת עבד כי ימלוד אלנין
איכון עבדים דקאמרן כד אתיהיב שלטנותא למר מנייהו ודא הוא
דכתיב אשר הוצאתיך מארץ מצרים מגיית עבדים . שפחה כי
תירש גבירתה מאי היא דא היא שפחה דקאמרן . תא חזי מסטרא
דהאי שפחה כפקי כמה גרדיני טהירין מקטרגין לקבלייהו דישראל
ולקטרגא לון . וקודשא בריך הוא עביד להו לישראל נטירו כאבא
דבעי לכטרא לבריה מן כלא . אמר קודשא בריך הוא לישראל
כמה מקטרגין זמיכון לקבלייכו אשתדלו בפולחני ואבא אהא נטיר
לכו לבר . ואתון תהווון זמיכון בבתיכון מלבו וניימי בערסיכון
ואבא אהא נטיר לכו לבר ומחרני ערסיכו . ותא חזי בשעתא
דאיכון זיכין בישינ קריבין לפתחא דבר נש זקפן רישא ומסתכלן
בשמא קדישא דאתחזי לבר דאיהו שדי דמתעטר בעטרוי שמא דא
שליט על כלאו מניה דחלני וערקין ולא קרבין לפתחא דבר נש .
אמר ליה רבי יצחק אי הכי ירטום בר נש שמא דא בפתחא דביתא
ולא יתיר אתאי כל פרשתא . אמר ליש שפיר הוא דהא שמא דא לא

אחצטר לא באינון אתוון כלהו רשימין ברשימא רמלכא ורד אכתב
 כל פרסתא רדין שמא דא מתעטר בעטריו ונפיק מלכא בכל חילוי
 כלהו רשימין ברשימא רמלכא רדין דחלין מטיה וערקין מקמיה .
 תא חזי והיה שמא קדישא מתתא לעילא ועל דא שד' אתרשים
 מלכר לקבלי שמא דא והיה מלכו שד' מלכר למהוי נטיר בר נש
 מרל כטרין מלנאו ומלכר אמר ר' אבא כמה חילין קדישין זמינין
 בההיא שעה דאנח בר נש מזוזה לתרעיה כלהו מכרזי ואמרי זס
 השער ליי' וגו' . זכאה חולקסון דישראל כדין אשתמודען ישראל
 דאינון בני מלכא קדישא דהא כלהו אתרשימו מניה . אתרשימו
 בנופיהו ברשימא קדישא אתרשימו בלבושיהו בעטופיהו דמזוה .
 אתרשימו ברישיהו בבתי דה פילי בשמא דמאריהון . אתרשימו
 בדייהו ברזועי דקדושה . אתרשימו במסאנייהו במסאנא דמזוה .
 אתרשימו לבר כוריעה בחזרא . אתרשימו בבתיהון כמוזוה
 דפתחא בכלל רשימין דאינון בני מלכא עלאה זכאה חולקסון :

הרמב"ם ה' דיעות פ"ה מדין י"א ע"ס הפרק

דרך בעלי דעה שיקבע לו אדם מלאכה המפרנסת אותו
 תהלה . ואחר כך יקנה בית דירה ואחר כך ישיא
 אשה שנאמר מי האיש אשר נטע כרם ולא חללו מי האיש
 אשר בנה בית חדש ולא הנכו מי האיש אשר ארש אשה
 ולא לקחה . אבל הטפשין מתחילין לישא אשה ואחר כך
 אם תמצא ידו יקנה בית ואחר כך בסוף ימיו יחזור לבקש
 אוכנות או יתפרנס טן הצדקה וכן הוא אומר בקללות
 אשרה תארש בית תבננה כדם תטע כלומר יהיו מעשיך
 הפוכין כדי שלא תצליח את דרכיך ובברכה הוא אומר
 ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וה' עמו : ב ואסור לו לאדם
 להפקיר או להקדיש כל נכסיו ויטריח על הבריות . ולא

חניכת הבית

ימכור שדה ויקנה בית ולא בית ויקנה מטלטלין או יעשה
סחורה בדמי ביתו אבל מוכר הוא מטלטלין וקונה שדה.
כללו של דבר ישים מנמתו להצליח נכסיו ולהחליף הכלה
בקיים ולא תהיה כוונתו ליהנות מעט לפי שעה או ליהנות
מעט ויפסיד הרבה: ג משאו ומתנו של תלמיד חכם
באמת ובאמונה אומר על לאו לאו ועל הן הן. מדקדק על
עצמו בחשבון ונותן ומותר לאחרים כשיקח מהן וליא
ידקדק עליהן. ונותן דמי המקח לאלתר ואינו נעשה לא
ערב וליא קבלן ולא יבא בהרשאה (אינו) טחייב עצמו
בדברי מקח וממכר במקום שלא חייבה אותו תורה כדי
שיעמוד בדבורו ולא ישנהו. ואם נתחייבו לו אחרים
בדין מאריך ומהלל להן ומלוה וחונן. ולא ירד לתוך
אומנות חבירו ולא יצר לאדם לעולם בחייו. כללו של
דבר יהיה מן הנרדפים ולא מן הרודפים מן הנעלבים
ולא מן העולבים ואדם שעושה כל המעשים האלו
ויבוצא בתן עליו הכתוב ואומר ויאמר לי עבדי אתה
ישראל אשר כך אתפאר:

הלכות בית הבחירה פרק א' כולו

מצות עשה לעשות בית לה' מוכן להיות מקדישים בו
הקרבנות. וחונגין אליו שלש פעמים בשנה
שנאמר ועשו לי מקדש וכבר נתפרש בתורה ציטון
שעשה משה רבינו והיה לפי שעה שנאמר כי לא באהם
עד עתה וגומר: ב כיון שנכנסו לארץ העמידו המשכן
בגלגל ארבע עשרה שנה שכבשו ושחלקו ומשם באו
לשילה ובנו שם בית של אבנים ופרשו ודועות המשכן
עליו

הנוכת הבית

כ

עליו ולא היתה שם הקרה · ושם שנה עמד משכן
שילה וכשמת עלי חרב ובאו לנו ובנו שם מקדש וכשמת
שמואל חרב ובאו לנו ובנו שם מקדש ומנבעון באו
לבית העולמים וימי נוב ונבעון שבע וחמשים שנה ·
ג כיון שנבנה המקדש בירושלים נאסרו כל המקומות
כולן לבנות בהן בית לה' ולהקריב בהן קרבן · ואין שם
בית לדורי הדורות אלא בירושלים בלבד ובהר המזריה
שבה נאמר ויאמר דוד זה הוא בית ה' האלהים וזה מזבח
לעולה לישראל ואומר זאת מנוחתי עדי עד · ד בנין
שבנה שלמה כבר מפורש במלכים · וכן בנין העתיד
להבנות אעפ"י שהוא כתוב ביהוקאל אינו מפורש ופבואר
ואנשי בית שני פשטנו בימי עזרא בנוהו כבנין שלמה
ומעין דברים המפורשים ביהוקאל · ה ואלו הן הדברים
שהן עיקר בבנין הבית · עושין בו קדש וקדש הקדשים
ויהיה לפני הקדש מקום אחד והוא הנקרא אולם ·
ושלשתן נקראין היכל · ועושין מחיצה אהרת כביב להיכל
רחוקה ממנו בעין קלעי החצר שהיו במדבר · וכל המוקף
במחיצה זו שהוא בעין חצר אהל מועד הוא הנקרא
עזרה והכל נקרא מקדש · ו · ועושין במקדש כלים
מזבח לעולה ולשאר הקרבנות וכבש שעולים בו למזבח
ומקומו לפני האולם משוך לדרום · וכיור וכנו לקדש
ממנו הכהנים ידיהם והגליהם לעבודה · ומקומו בין
האולם ולמזבח משוך לדרום שהוא שמשל הנכנס למקדש ·
ומזבח לקטורת ומנורה ושולחן ושלשתן בתוך הקודש
לפני קדש הקדשים · ז המנורה בדרום משמש הנכנס
ושולחן צימון שעליו להם הפנים ושניהם בצד קדש
הקדשים

חנוכת הבית

הקדשים מבחוץ ומזבח הקטורת משוך מבין שניהם
להיץ. ועושין בתוך העזרה גבולין עד כאן לישראל עד
כאן לכהנים. ובונים בה בתים לשאר צרכי המקדש כל
בית מהם נקרא לשכה: ה כשבונים ההיכל והעזרה
בונים באבנים גדולות. ואם לא מצאו אבנים בונים
בלבנים ואין מפצלין את אבני הבנין כהר הבית אלא
מפצלין אותן ומסתתין אותן מבחוץ ואח"כ מכניסין אותן
לבנין שנאמר אבנים גדולות אבנים יקרות ליסד הבית
אבני גזית. ואומר ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע
בבית בהבנותו: ט ואין בונים בו עץ כולט כלל אלא
או באבנים או בלבנים וסיד. אין עושין אכסדרות של
עץ בכל העזרה אלא של אבנים או לבנים: י ומרצפין
את כל העזרה באבנים יקרות. ואם נעקרה אבן אעפ"י
שהיא עומדת במקומה הואיל ונתקלקלה פסולה ואסור
לכהן העובד לעמוד עליה בשעת העבודה עד שתקבע
בארץ: יא ומצוה מן המובחר לחזק את הבנין ולהגביהו
כפי כח הצבור שנא' ולרומם את בית אלהינו. ומפארין
אותו ומיפין כפי כחן אם יכולין לטות אותו כזרב
ולהגדיל במעשיו ה"ז מצוה: יב אין בונים את המקדש
בלילה שנא' וביום הקים את המשכן ביום מקימין לא
בלילה. ועיסקין בבנין מעלות השחר עד צאת הכוכבים
והכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובטמונם אנשים
ונשים כמקדש המדבר. ואין מבטלין תינוקות של בית
רבן לבנין. ואין בנין ב"ה רוחה יום טוב: יג המזבח
אין עושין אותו אלא בנין אבנים גזית וזה שנא' בתורה
שזבח אדמה תעשה לי שיהיה מחובר באדמה שלא

יבנותו

יבנוהו לא על גבי כיפין ולא על גבי מחילות וזה שנא'
 ואם מזבח אבנים טפי השמועה למדו שאינו רשות אלא
 חובה: יד כל אבן שנפגמה כדי שתהגור בה הצפורן
 כסכין של שחיטה הרי זו פסולה לכבש ולמזבח שנאמר
 אבנים שלמורת תבנה את מזבח ה' ומהיכן היו מביאין
 אבני מזבח מן בתולת הקרקע חופרין עד שמגיעין למקום
 הניכר שאינו מקום עבודה ובנין ומוציאין ממנו האבנים
 או מן הים הגדול ובונין מהן. וכן אבני החיכל והעזרות
 שלימות היו: טו אבני החיכל ועזרות שנפגמו או שנגממו
 פסולין ואין להן פדיון אלא נגנויים כל אבן שננע בה
 הכרזל אעפ"י שלא נפגמה פסולה לבנין המזבח ובנין
 הכבש שנאמר כי חרבך הנפת עליה ותחללה. והבונה
 אבן שננע בה כרזל כמזבח או ככבש לוקה שנאמר לא
 תבנה אתהן גזית. והבונה אבן פגום עובר בעשה:
 יו אבן שנפגמה או שננע בה כרזל אחר שנבנית כמזבח
 או ככבש אותה האבן פסולה והשאר כשרות ומלבנין
 את המזבח פעמים בשנה בפסח ובחג. וכשמלבנין אותן
 מלבנין במפה אבל לא בכפים של כרזל שמה ינע כאבן
 ויפסול: יז אין עושין מדרגות למזבח שנאמר לא תעלה
 במעלות על מזבחי. אלא בונין כמו תל בדרומו של
 מזבח מתמעט ויורד מראש המזבח עד הארץ והוא
 הנקרא כבש. והעולה במעלות על המזבח לוקה. וכן
 הנותץ אבן אחת מן המזבח או מכל החיכל או מבין
 האולם ולמזבח דרך השחתה לוקה שנאמר ונתצתם את
 מזבחותם וגו' לא תעשון כן לה' אלהיכם: חי המנודה
 וכליה והשולחן וכליו ומזבח הקטורת וכל כלי שרת אין

חנוכת הבית

עושיין אותן אלא מן המתכת בלבד ואם עשאום של עץ
או עצם או אבן או של זכוכית פסולין : יט היו הקהל עניים
עושיין אותן אפילו של ברזל ואם העשירו עושיין אותן של
זהב אפילו המזרקות והשפורין והמגרפות של מוכח
העולה והמדות אם יש כח בצבור עושיין אותן של זהב
אפילו שערי העזרה מחפין אותן זהב אם מצאה ידם :
ך אין עושיין כל הכלים מתהלתן אלא לשם הקדש ואם
נעשו מתהלתן להדיוט אין עושיין אותן לגבוה . וכלו
נבוה עד שלא נשתמש בהן גבוה רשאי להשתמש בהן
הדיוט . ומשנשתמש בהן גבוה אסורין להדיוט . אבנים
וקורות שחצבן מתחלדה לבית הכנסת אין בונין אותן
להר הבית :

ידי רמון מלפניך **ידין** אלהינו ואלהי אבותינו אלהי
אברהם אלהי : : יצחק ואלהי יעקב אל רחום
וחנון אב הרחמים שיהא חשוב ומרובה לפניך הלאמוד שלמדנו
בתורתך הקדושה כריס נישח . וכרב רחמיק המרובים תרחם על
בעל הבית הזה אשר תחלת בואו לטבון בבית הזה כפשו אותה
ויעש תחלה וראש חנוכת הבית בדברי תורתך הקדושה ליסד את
הבית ולחנכו בדברי תורה . וככן כזכות תורתך הקדושה תברך
בעל הבית הזה אשר תסתדל בלימוד זה לו ולכל בני ביתו ברכות
לעד (ויפקד כבן זכר לחיט ולקיימא זק) ויהיה להם הבית הזה
מוצלח ומכודך בכל מכל וישמע בבית הזה קול ששון וקול שמחה
והסקט וכטח ששון ושמחה ימלא בה וגסו יגון ואכחה צמחאל דוחה
כל המחלה . אלא ברב רחמיק היה עליהם סתרה נכס וסוחרה
זתבטל מעליהם כל גזרות קשות ורעות . (יכוין כסם **קרע**
שכי) ובהרמא דמלכא עילאה מני סים טעם להרחיק
מן הבית הזה כל מזיק וכל פחד וכהלה בכח שמות הקדש
היוצאים

פיוצאים מפסוק לא יתיצב איש בפניכם פחדכם ומוראכם ית
 יהוה אלהיכם על פני כל הארץ אשר תדרכו בה ביישר
 דבר לבם . וע"כ אתוון אשר בפסוק זה ישמרו ויצילו מכל רע
 לבעל הבית הזה ולכל בני ביתו ויכליחם בכל מעשה ידיהם ותצילם
 מעין הרע ככח השם הקדוש **צמרבד** וככח שם הקדוש
אנלא ותצילם מכל רע דשנים ורעננים
 יהיו "רחום" חנון "שומר" תומך "מציל" פודה כרוכ
 רחמיק אתקבל תחנתכו ותעשה עתירתכו כי אתה שומע תפלת
 כל פה עשה למען שמך עשה למען ימינך עשה למען קדושתך
 עשה למען תורתך יהיו לרנן אמרי פי והגיון לבי לפיכך ה' נורי
 ובואלי :

ואזכירם קדוש ררבון

אחרי כן שר"ים ישאו"רו שבה יתכו בפיוטים קול שאון וקול שמחה
 מזמרת הארץ במימנא טבא בראשית תחילת בואה אל הבית והיה
 להוד והדר כפרק הדר .

והתימה מעין פתיחה זמירות יאמרו מזמורי תהלים

סי' ל' מזמור שיר חנוכת . ז"א יושב בסתר עליון . קכ"א שיר
 למעלות אשא עיני . קכ"ב שיר המעלות לדוד שמחתי . קכ"ג שיר
 המעלות לשלמה . קכ"ח שיר המעלות אשרי כל ירא ה' . קל"ב
 שיר המעלות זכור ה' לדוד . קל"ג שיר המעלות הנה ברכו את
 ה' :

ת"ו ש"ל ב"ע

בס"ד

הוד ברית

למוד לאור המילה בבית היולדת

את שיש בה ידיעה זאת לפנינו בישראל האיתנים מוסרי
ארץ אלו התנאים נועדו באור המילה שם יתנו צדקות
ה' כמבואר בזהר הקדוש :

מקדמי אר"ש יפטירו בשפה תפלה זו פשוטה

לשם יקבה"ו וכו' הנה אנחנו באים ללמוד בתורה בבית
שבוע הבן להחזיק במונהג איתנו עולם גדולי ישראל -
ויהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שכוכות התורה
הקדושה אשר בה נהגה יושפע שפע ישועה ורחמי' כמדות הקדושות
דרך רחובות הנה"ר לאור באור שבעת הימים ליחד הדודים יחדיו
והיה נדיק לזדקק צד"ק ואלו"ס נשקו ב"ה לחי' יחדיו ידוכקו
ומשם ישתלטל שפע קדוש בכל העולמות ומן הברכה היולדת
מלמעלה יתברכו באלהי אמן אבי הבן וביתו ויושפע שפע
קדוש לילד ויזכה למילה ולשם ויומשך לו הארה ושפע קדוש וכפס
טהורה ויגדלוהו אביו ואמו לתורה ולמצות וינצל מכל חטא למען
רחמיך הרבים והגדולים עשה למען שמך וכו' יהיו לרצון וכו' :

סדר הלימוד

מישנה מפ' ברכות ככתוב לעיל מראש הכרם

כסבת שבת

פרק יט רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי מערב
שבת מביאו בשבת מגולה ובספנה מכסהו
על פי ערום ועוד אמר רבי אליעזר כורתים עצים
לעשות

לַעֲשׂוֹת פְּחִמּוֹן לַעֲשׂוֹת (כְּלוּ) בְּדוֹל כֵּלֵל אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא
 כֹּל מְלֹאכָה שֶׁאֵפְשֵׁר לַעֲשׂוֹתָהּ מֵעֶרֶב שֶׁבֶת אֵינָהּ דוֹחָה
 אֶת הַשֶּׁבֶת וְשֵׁאִי אֵפְשֵׁר לַעֲשׂוֹתָהּ מֵעֶרֶב שֶׁבֶת דוֹחָה אֶת
 הַשֶּׁבֶת : ב עוֹשֵׂי כָּל צְרִכֵי מִלָּה בַּשֶּׁבֶת מוֹחֲלִין
 וּפּוֹרְעִין וּמוֹצִיִּין וְנוֹתְנִין עֲלֶיהָ אִיסְפְּלָגִית וְכַמּוֹן אִם לֹא
 שָׁחַק מֵעֶרֶב שֶׁבֶת לֹעַס בְּשִׁנָּיו וְנוֹתֵן אִם לֹא מֵרַף יוֹן
 וְשִׁמּוֹן מֵעֶרֶב שֶׁבֶת יִנְהֵן זֶה בְּעֵצְמוֹ וְזֶה בְּעֵצְמוֹ וְיִיָּן
 עוֹשֵׂי לָהּ חֲלוּק בַּתְּחִלָּה אֲבָל כּוֹרֵךְ עֲלֶיהָ סְמֵרְטוֹט
 אִם לֹא הִתְקִין מֵעֶרֶב שֶׁבֶת כּוֹרֵךְ עַל אֶצְבְּעוֹ וּמְבִיא
 וְאֵפִילוֹ מִחֲצַד אַחֲרָת : ג מְרַחֲצִין אֶת הַקָּטָן בֵּין לְפָנָיו
 הַמִּלָּה וּבֵין לְאַחַר הַמִּלָּה וּמוֹלְפִין עֲלָיו בְּיַד אֲבָל
 לֹא בְּכַלּוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אָמַר מְרַחֲצִין אֶת הַקָּטָן
 בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁחָל לַהֲיוֹת בַּשֶּׁבֶת שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי בְּיוֹם
 הַשְּׁלִישִׁי בַּהֲוֹתָם כּוֹאֲבִים סֶפֶק וְאֶנְדְּרוּגִינוֹס אֵין מְחַלְלִין
 עֲלָיו אֶת הַשֶּׁבֶת וְרַבִּי יְהוּדָה מְתִיר בְּאֶנְדְּרוּגִינוֹס : ד מִי
 שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁתֵּי תְּנוּקוֹת אֶחָד לְמוֹל אַחַר הַשֶּׁבֶת וְאַחַר
 לְמוֹל בַּשֶּׁבֶת וְשָׁכַח וְמָל אֶת שֵׁל אַחַר הַשֶּׁבֶת בַּשֶּׁבֶת
 חֵיב אֶחָד לְמוֹל בְּעֶרֶב שֶׁבֶת וְאַחַד לְמוֹל בַּשֶּׁבֶת וְשָׁכַח
 וְמָל אֶת שֵׁל עֶרֶב שֶׁבֶת בַּשֶּׁבֶת רַבִּי אֶלְעָזָר מְחִיב חֲטָאֵת
 וְרַבִּי יְחִישֵׁעַ פּוֹטֵר : ה קָטָן נְמוֹל לְשִׁמּוֹנָה וְלִתְשָׁעָה
 וְלַעֲשָׂרָה וְלְאַחַד עָשָׂר וְלִשְׁנַיִם עָשָׂר לֹא פָּחוּת וְלֹא
 יוֹתֵר הָא כּוֹרֵךְ כְּדָרְכוֹ לְשִׁמּוֹנָה גוֹלֵד לְבֵין הַשְּׁמִשׁוֹרָת
 נְמוֹל לִתְשָׁעָה בֵּין הַשְּׁמִשׁוֹת שֶׁל עֶרֶב שֶׁבֶת נְמוֹל
 לַעֲשָׂרָה יוֹם טוֹב לְאַחַר הַשֶּׁבֶת נְמוֹל לְאַחַד עָשָׂר שְׁנֵי
 יָמִים טוֹבִים שֶׁל רֵאשִׁי הַשָּׁנָה נְמוֹל לְשְׁנַיִם עָשָׂר קָטָן
 תְּחִלָּה אֵין מוֹחֲלִין אוֹתוֹ עַד שֶׁנִּבְרִיא : ו אֵילוֹ הֵן צִיִּצִין

המעכבין

הוד ברית

המעבכין את המילה בשר החופה את רוב העטרה
ואינו אוכל בתרומה ואם היה בעל בשר מתקנו מפני
מראית העין מל ולא פרע את המילה כאלו לא מל:

מוסכת נדרים

פרק ג ארבעה נדרים התירו חכמים נדרי זרוזין
ונדרי הבאי ונדרי שגגות ונדרי אונסים

נדרי זרוזין כיצד היה מוכר חפץ ואמר קונם שאיני
פוחת לך מן הסלע והלה אומר קונם שאיני מוסיף לך
על השקל שניהן רוצין בשלשה דברים רבי אליעזר
בן יעקב אומר אף הרוצה להדיר את חברו שיאכל
אצלו אומר (כל) נדר שאני עתיד לידור הוא בטל

ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר ב נדרי הבאי אומר
קונם אם לא ראיתי בדרך הזה כיוצאי מצרים אם לא
ראיתי נהש בקורת בית הבר נדרי שגגות אם אכלתי
ואם שתיתי ונזבר שאכל ושתה שאיני אוכל ושאני

שותה ושכח ואכל ושתה אומר קונם אשתי נהנית לי
שגגה את כיסי ושהבתה את בני ונודע שלא הבתו
ונודע שלא נגבתו ראה אותן אוכלים תאנים ואמר הרי
הן עליכם קרבן ונמצאו אביו ואחיו והיו עמהן אחרים

בית שמאי אוטרים הן מתדין ומה שעמם אסורין ובית
הלל אוטרים אלו ואלו מתדין ג נדרי אונסים הדורו
חבירו שיאכל אצלו וחלה הוא או שחלה בנו או שעבבו
נחר הרי אלו נדרי אונסין ד נדרין לתורגמים ולתדמין
למובסין שהיא תרומת אף על פי שאינה תרומה שהן
של

של בית המלך אף על פי שאינן של בית המלך בית
 שמאי אומרים בכל נודרין חוץ מבשבועה ובית הלל
 אומרים אף בשבועה בית שמאי אומרים לא יפתח לו
 בנדר ובית הלל אומרים אף יפתח לו בית שמאי
 אומרים כמה שהוא מדירו ובית הלל אומרים אף כמה
 שאינו מדירו כיצד אמר לו אמור קונם אשתי נהנית
 לי ואמר קונם אשתי ובני נהנין לי בית שמאי אומרים
 אשתו מתרת ובניו אסורין ובית הלל אומרים אלו ואלו
 מתרין ה הרי נטיעות האלו קרבן אם אינן נקצצות
 טלית זו קרבן אם אינה נשרפת יש להן פדיון הרי
 נטיעות האלו קרבן עד שיקצצו טלית זו קרבן עד
 שתשרף אין להן פדיון ו הנודר מיודרי היום מתר
 ביושבי היבשה מיושבי היבשה אמור ביודרי היום
 שיודרי היום בכלל יושבי היבשה לא כאלו שהולכין
 מעכו ליפו אלא כמי שדרכו לפרש ו הנודר מרואי
 החמה אמור אף בשומין שלא נתבון זה אלא למי
 שהחמה רואה אותו ה הנודר משהורי הראש אמור
 בקרחין ובעלי שיבות ומתר בנשים ובקטנים שאין
 נקראין שחורי הראש אלא אנשים ט הנודר מן היולדים
 מתר בגולדים (מן הנולדים אמור בילודים) רבי מאיר
 מתיר אף בילודים וחכמים אומרים לא נתבון זה אלא
 כמי שדרכו להוליד ה הנודר משוכתי שבת אמור
 בישראל (ואסור) בכותים מאוכלי שום אמור בישראל
 ואסור בכותים מעולי ירושלים אמור בישראל ומתר
 בכותים יא קונם שאיני נהנה לבני נח מתר בישראל
 ואסור באומות שאיני נהנה לזרע אברהם אמור בישראל

הוד ברית

ומתר באומות שאיני נהנה לישראל לוקח ביותר ומזכר
בפחות שישראל נהנין לי לוקח בפחות ומזכר ביותר
(אם שומעין לו) שאיני נהנה להן והן לי ינהה לאומות
קונם שאיני נהנה לערלים מתר בערלי ישראל ואסור
במולי גוים קונם שאיני נהנה לפולים אסור בערלי
ישראל ומתר במולי אומות העולם שאין הערלה
קרובה אלא לשם גוים שנאמר כי כל הגוים ערלים
וכל בית ישראל ערלי לב ואומר והיה הפלשתי הערל
הזה ואומר פן תשמהנה בנות פלשתים פן תעלוזנה
בנות הערלים (רבי אלעזר בן עזריה אומר מאוסה
הערלה שנתננו בה הרשעים שנאמר כי כל הגוים
ערלים וכל בית ישראל ערלי לב) רבי ישמעאל אומר
גדולה מילה שנכרתו עליה שלש עשרה בריתות רבי
יוסי אומר גדולה מילה שדוחה את השבת החמורה
רבי יהושע בן קרחה אומר גדולה מילה שלא נתלה לו
למשה הצדיק עליה מלא שעה רבי נחמיה אומר גדולה
מילה שדוחה את הנגעים רבי אומר גדולה מילה שכל
חמצות שעשה אברהם אבינו לא נקרא שלם עד שמל
שנאמר התהלך לפני והיה תמים דבר אחר גדולה
מילה שאלמלא היא לא ברית הקדוש ברוך הוא את
עולמו שנאמר כה אמר יי אם לא בריתי יומם ולילה
חקות שמים וארץ לא שמתי :

מסכת אבות

פרק א משה קבל תורה מפיני ומסרה ליהושע
ויהושע לזקנים וזקנים לגבאים וגבאים
מסרה

מסרוה לאנשי כנסת הגדולה הם אמרו שלשה דברים
היו מתונים בדין והעמידו תלמידים הרבה ועשו סיג
לתורה ב שמעון הצדיק היה משירי כנסת הגדולה
הוא היה אומר על שלשה דברים העולם עומד על
התורה ועל העבודה ועל גמילות הסדים ג אנטיגנוס
איש סוכו קבל משמעון הצדיק הוא היה אומר אל
תהיו בעבדים הממששין את דרכ על מנת לקבל פרס
אלא היו בעבדים הממששין את הרב על מנת שלא
לקבל פרס ויהי מורא שמים עליכם ד יוסי בן יעזר
איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים קבלו מהם יוסי
בן יעזר (איש צרידה) אומר יהי ביתך בית ועד לחכמים
והיו מתאבק בעפר רגליהם והיו שותה בצמא ארז
דבריהם ח יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר יהי
ביתך פתוח לרוחה ויהיו עניים בני ביתך ואל תרבה
שיחה עם האשה באשתו אמרו קל וחומר באשת חברו
מכאן אמרו חכמים כל זמן שאדם מרבה שיחה עם
האשה גורם רעה לעצמו וכזל מרברי תורה וסופו
ירש גיהנם ו יהושע בן פרחיא ונתאי הארכלי קבלו
מהם יהושע בן פרחיא אומר עשה לך רב וקנה לך
חבר והיו דן את כל האדם לכף זכות ז נתתי
הארכלי אומר הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע
ואל תתיאש מן הפורענות ח יהודה בן טבאי ושמעון
בן שטח קבלו מהם יהודה בן טבאי אומר אל תעש
עצמך בעורכי הדינין וכשיהיו בעלי דינים עומדים
לפניך יהיו בעיניך ברשעים וכשנפטרים מלפניך יהיו
בעיניך כזכאין לכשקבלו עליהם את הדין ט שמעון

הור ברית

בן שטח אומר . הוי מרבה לחקור את העדים . והוי זהיר
בדבריך . שמא מתוכם ילמדו לשקר . י שמעיה
ואבטליון קבלו מהם . שמעיה אומר אהוב את המלאכה
ושנא את הרבנות . ואל תתודע לרשות . יא אבטליון
אומר חכמים הזהרו בדבריכם . שמא תחובו חובת גלות
ותנלו למקום מים הרעים . וישתו התלמידים הבאים
אחריכם וימותו . ונמצא שם שמים מתהלל . יב הלל
ושמאי קבלו מהם . הלל אומר . הוי מתלמידיו של אהרן
אהב שלום ורורף שלום . אהב את הכריות ומקרבן
לתורה . יג הוא היה אומר . נגד שמא אבד שמה .
ודלא מוסיף . יסיף . ודלא ילוף קטלא חיוב . ודישתמש
בתנא חלף . יד הוא היה אומר אם אין אני לי . מי לי .
וכשאני לעצמי מה אני . ואם לא עבשיו אימתי . טו שמאי
אומר עשה תורתך קבע . אמור מעט ועשה הרבה . והוי
מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות . יו רבן גמליאל
אומר עשה לך רב . והסתלק מן הפסק . ואל תרבה
לעשר אומדות . יז שמעון בנו אומר . כל ימי נדלתי
בין החכמים ולא מצאתי לנוף טוב אלא שתיקה . ולא
המדרש הוא העקר אלא המעשה . וכל המרבה דברים
מביא חטא . יח רבן שמעון בן גמליאל אומר . על
שלושה דברים העולם עומד . על הדין . ועל האמת .
ועל השלום . שנאמר אמר ומשפט שלום שפטו

בשעריכם :

פרק ב רבי אומר . אנוחי דייך ישראל שיכור לו האדם .
כל שהיא תפארת לעושה . ותפארת לו מן
האדם . והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה . שאין אתה
יודע

יורע מתן שכרן של מצות ויהי מחשב הפסד מצוה
 כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה והסתכל
 בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה דע מה
 למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך
 בפסד נכתבין: כרפן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא
 אומר יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם
 משכחת עון וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה
 ונזררת עון וכל העמלים עם הצבור יהיו עמלים עמהם
 לשם שמים שוכות אבותם מסיעתם וצדקתם עומדת
 לעד ואתם מעלה אני עליכם שכר הרבה כאלו עשיתם:
 ג הווי זהירין ברשות שאין מקרבין לו לאדם אלא
 לצורך עצמן נראין באזהבין בשעת הנאתן ואין עומדין
 לו לאדם בשעת החרקו: ד הוא היה אומר עשה רצונו
 כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו כשל רצונך מפני
 רצונו כדי שיכטל רצון אחרים מפני רצונך הלל
 אומר אל תפרוש מן הצבור ואל תאמן בעצמך עד יום
 מותך ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו ואל
 תאמר דבר שאי אפשר לשמוע שאופו להשמע ואל
 תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה: ה הוא היה
 אומר אין בוד ירא חטא ולא עם הארץ חסיד ולא
 הבישן למד ולא הקפדן מלמד ולא כל הפרגרה
 בסחורה מחכים ובמקום שאין אנשים השתדל להיות
 איש: ו אף הוא ראה גולגולת אחת שצפה על פני
 המים אמר לה על האמת אטפוף וכוף מטיפוף וטופין:
 ז הוא היה אומר מרבה בשר מרבה רמה מרבה
 נכסים מרבה דאגה מרבה נשים מרבה בשפים מרבה

הוד ברית

שפחות מרבה זמה · מרבה עבדים מרבה גול · מרבה
 תורה מרבה חיים · מרבה ישיבה מרבה חכמה · מרבה
 עצה מרבה תבונה · מרבה צדקה מרבה שלום · קנה שם
 טוב קנה לעצמו · קנה לו דברי תורה · קנה לו חיי
 העולם הבא · ה רבן יוחנן בן זכאי קבל מהלל ומשפאי ·
 הוא היה אומר · אם למדת תורה הרבה · אל תחזיק טובה
 לעצמך · כי לבך נוצרת · המשה תלמידים היו לרבן
 יוחנן בן זכאי ואלו הן · רבי אליעזר בן הורקנוס · ורבי
 יהושע בן חנניה · ורבי יוסי הכהן · ורבי שמעון בן נתנאל ·
 ורבי אלעזר בן ערך · הוא היה מונה שבתן · רבי אליעזר
 (בן הורקנוס) בור סוד שאינו מאבד טפה · רבי יהושע
 בן חנניה אשרי יולדתו · רבי יוסי הכהן חסיד · רבי
 שמעון בן נתנאל רא חטא · ורבי אלעזר בן ערך מעין
 השתגבר · הוא היה אומר · אם יהיו כל חכמי ישראל
 בכף מאזנים · ואליעזר בן הורקנוס בכף שניה מכריע
 הוא את כלם · אבא שאול אומר משמו · אם יהיו כל
 חכמי ישראל בכף מאזנים · ורבי אליעזר בן הורקנוס
 אף עמהם · ורבי אלעזר בן ערך בכף שניה מכריע הוא את
 כלם · ט אמר להם צאו וראו · איזוהי דרך ישראל
 שיתבק בה האדם · רבי אליעזר אומר עין טובה · רבי
 יהושע אומר חבר טוב · רבי יוסי אומר שכן טוב · רבי
 שמעון אומר הרואה את הנולד · רבי אלעזר אומר לב
 טוב · אמר להם רואה אני את חברי רבי אלעזר בן ערך
 מדבריהם שבכלל דבריו דבריהם · אמר להם צאו וראו
 איזוהי דרך רעה שיתרחק ממנה האדם · רבי אליעזר
 אומר עין רעה · רבי יהושע אומר חבר רע · רבי יוסי

אומר

אומר שכן רע רבי שמעון אומר הלוח ואינו משלים
 אחר הלוח מן האדם כלוח מן המקום שנאמר לוח
 רשע ולא ישלם וצדיק חונן ונותן רבי אלעזר אומר לב
 רע אמר להם רואה אני את דברי רבי אלעזר בן ערך
 מדבריהם שכלל דבריו בדרכים י הם אמרו שלשה
 דברים רבי אלעזר אומר יהי כבוד חברך חביב עליך
 בשלך ואל תהי נוח לבעוס ושוב יום אחר לפני
 מיתתך והיו טתחמם כנגד אידן של חכמים והיו זהיר
 בנחלתן שלא תבוה שגשוכתן נשיבת שועל ועקיצתן
 עקיצת עקרב ולחישתן לחישת שרף ואף כל דברי הם
 כנחלי אש יא רבי יהושע אומר עין הרע ויצר הרע
 ושנאת הבריות מוציאין את האדם מן העולם יב רבי
 יוסי אומר יהי ממון חברך חביב עליך בשלך והתקן
 עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך וכל מעשה
 יהיו לשם שמים יג רבי שמעון אומר הוי זהיר בקרית
 שמע ובחפלה ובשאתה מתפלל אל תעשה תפלתך
 קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא
 שנאמר כי אתה אל חנון ורחום ארך אפים ורב חסד
 (ונחם על הרעה) ואל תהי רשע בפני עצמך יד רבי
 אלעזר אומר הוי שקוד ללמוד תורה (ודע מה שתשוב
 לאפיקורוס) ודע לפני מי אתה עמל ונאמן הוה בעל
 מלאכתך (שישלם לך שכר פעולתך) טו רבי טרפון
 אומר היום קצר והמלאכה מרובה והפועלים עצלים
 והשכר הרבה ובעל הבית דוחק יו הוא תנה אומר
 לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חורין לבטל
 (טמנה) אם למדת תורה הרבה נותנים לך שכר הרבה

הור ברית

ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך
ודע מהן שכרן של צדיקים לעתיד לבא :

פרק ג עקביא בן מהללאל אומר הסתכל בשלשה

דברים ואי אתה בא לידי עבירה דע מאין

באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד לתן דין

וחשבון מאין באת מטפה סרוחה ולאן אתה הולך

למקום עפר רמה ותולעה ולפני מי אתה עתיד לתן דין

וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא :

ב רבי חנינא סגן הכהנים אומר הוי מתפלל בשלומה

של מלכות שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו

רבי חנינא בן תרדיון אומר שנים שיושבין ואין ביניהם

דברי תורה הרי זה מושב לצים שנאמר וכמושב

לצים לא ישב אבל שנים שיושבין ויש ביניהם דברי

תורה כאלו שכנה שרויה ביניהם שנאמר או נדברו

יראי ה' איש אל רעהו וקשב ה' וישמע ויכתב ספר

וזכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו אין לי אלא שנים

ומנין שאפילו אחר שיושב ועוסק בתורה שהקדוש

ברוך הוא קובע לו שכר שנאמר ישב בדרך וירוח כי

נטר עליו ג רבי שמעון אומר שלשה שאכלו על

שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה כאלו אכלו

מזבחי מתים שנאמר כי כל שלהנות מלאו קיא צואה

בלי מקום אבל שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו

עליו דברי תורה כאלו אכלו משלחנו של מקום ברוך

הוא שנאמר וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'

ד רבי חנינא בן חכמיני אומר הנעזר בלילה והסתלק

בדרך יחידו והספנה לבו לבטלה הרי זה מרתחב

בנפשו : ה רבי נחוניא בן הקנה אומר : כל המקבל
 עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך
 ארץ (שנאמר חרות על הלהות אל תקרי חרות אל
 חירות) וכל הפזרק ממנו עול תורה : נותנין עליו עול
 מלכות ועול דרך ארץ : ו רבי חלפתא איש כפר הנניא
 אומר : עשרה שיושבין ועוסקין בתורה שכינה שרירה
 ביניהם : שנאמר אלהים נצב בעדת אל : ומנין אפילו
 חמשה : שנאמר ואנודתו על ארץ יסדה : ומנין אפילו
 שלשה : שנאמר בקרב אלהים ישפוט : ומנין אפילו שנים
 : שנאמר או נדברו יראי ה' איש ל רעהו ויקשב יי וישמע
 וגומר : ומנין שאפילו אחד : שנאמר בכל המקום אשר
 אזכיר את שמי יבא אליך וברכתך : ו רבי אליעזר בן
 יהודה איש ברתותא אומר : תן לו משלו : שאתה ושלך
 שלו : וכן כדוד הוא אומר : כי ממך ריכל ומידך נתנו
 לך : רבי שמעון אומר המהלך בדרך ושונה : ומפסיק
 משנתו : ואומר מה נאה אילן זה : ומה נאה ניר זה
 מעלה עליו הכתוב כאלו מתחייב בנפשו : ה רבי דוסתאי
 בר ינאי משום רבי מאיר אומר : כל השוכח דבר אחד
 ממשנתו : מעלה עליו הכתוב כאלו מתחייב בנפשו :
 שנאמר רק השמר לך ושמוך נפשך מאד : פן תשכח את
 הדברים אשר ראו עיניך : יכול אפילו תקפה עליו משנתו
 תלמוד לומר : ופן יסורו מלכבד כל ימי חיך : הא אינו
 מתחייב בנפשו : עד שישוב ויסירם מלבו : ט רבי חנינא
 בן דוסא אומר : כל שיראת הטאו קודמת לחכמתו :
 חכמתו מתקיימת : וכל שחכמתו קודמת ליראת הטאו :
 אין חכמתו מתקיימת : הוא היה אומר כל שפעשוי מרבין
 מחכמתו

הוד ברית

כְּחֻמַּתוֹ חֻמַּתוֹ מִתְקַיְמָתָּ וְכֹל שְׁחֻמַּתוֹ טַרְבַּח מִמַּעֲשֵׂיו
 אֵינֶן חֻמַּתוֹ מִתְקַיְמָתָּ : י הוּא הָיָה אֹמֵר בְּלִי שְׂרוּת
 הַבְּרִיּוֹת נֹחַח הַיּוֹמָנוּ רֹחַ הַמָּקוֹם נֹחַח הַיּוֹמָנוּ וְכֹל שְׂאִין
 רֹחַ הַבְּרִיּוֹת נֹחַח הַיּוֹמָנוּ : אֵין רֹחַ הַמָּקוֹם נֹחַח הַיּוֹמָנוּ
 רַבִּי דֹסָא בֶן הֶרְכֵּינְס אֹמֵר : שִׁינָה שֶׁל שְׁחָרִית וַיִּין שֶׁל
 צְהָרִים : וְשִׁיחַת הַיְלָדִים : וַיִּשְׁיבַת בְּתוּי כְּנַסְיוֹת שֶׁל עַמִּי
 הָאָרֶץ : מוֹצֵי אֵין אֵת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם : יֵא רַבִּי אֶלְעָזָר
 הַמְּוֵדָעִי אֹמֵר : הַמְּחַלְלֵל אֵת הַקְּדוּשִׁים : וְהַסְּבִיחָה אֵת
 הַמּוֹעֲדוֹת : וְהַמְּלַבֵּין פְּנֵי הַבִּירוֹ בְּרַבִּים : וְהַמְּפַר בְּרִירוֹ
 שֶׁל אֲבָרָהָם אֲבִינוֹ עָלָיו חֶשְׁלוֹם : וְהַמְּנַלָּה פְּנִים בַּתּוֹרָה
 שֶׁלֹּא בַּהֲלָכָה : אֵת עַל פִּי שֵׁשׁ בִּירוֹ (תּוֹרָה) וּמַעֲשִׂים
 טוֹבִים : אֵין לוֹ הֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא : יב רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל
 אֹמֵר : הָיָה קָל לְרַאֲשׁ וְנֹחַח לַתְּשׁוּבָה : וְהָיָה מְקַבֵּל אֵת
 כָּל הָאָדָם בְּשִׁנְהָה : יג רַבִּי עֲקִיבָא אֹמֵר : שְׁחֹק וְקָלוֹת
 רַאֲשׁ מְרַגְלִין אֵת הָאָדָם לְעֵרֹה : מְסוּדָה סִיג לַתּוֹרָה :
 מַעֲשָׂוֹת סִיג לְעוֹשֵׁר : נֶדְרִים סִיג לְפְרִישוֹת : פִּיג לַחֻמַּת
 שְׂתִיקָה : יד הוּא הָיָה אֹמֵר חֲבִיב אָדָם שֶׁנִּכְרָא בְּצַלָם
 חֶבֶה יִתִּירָה נֹדַעַת לוֹ שֶׁנִּכְרָא בְּצַלָם : שֶׁנִּאֵמַר כִּי בְּצַלָם
 אֱלֹהִים עָשָׂה אֵת הָאָדָם : חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאוּ בְּנִים
 לַמָּקוֹם : חֶבֶה יִתִּירָה נֹדַעַת לָהֶם : שֶׁנִּקְרָאוּ בְּנִים לַמָּקוֹם :
 שֶׁנִּאֵמַר בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם : חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְּן
 לָהֶם כְּלֵי הַמִּדָּה : חֶבֶה יִתִּירָה נֹדַעַת לָהֶם שֶׁנִּתְּן לָהֶם
 כְּלֵי הַמִּדָּה : שְׁבוּ נִכְרָא הָעוֹלָם : שֶׁנִּאֵמַר כִּי לֶקַח טוֹב
 נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אֵל תַּעֲזוּבוּ : טו הַכֹּל צַפּוּי : וְהַרְשׁוֹת
 נְחוּנָה : וּבְטוֹב הָעוֹלָם נִדּוּן : וְהַכֹּל לְפִי רֹחַ הַמַּעֲשֵׂה :
 יו הוּא הָיָה אֹמֵר : הַכֹּל נִתּוֹן בְּעַדְכֶם : וּמַעוֹדָה פְּרוּסָה

על כל החיים · החנות פתוחה · והחנוני מקיף · והפנקס
 פתוח · והיר בותבת · וכל הרוצה ללוות יבא וילוה ·
 והנבאים מהזרין תדיר (בכל יום) ונפרעין מן האדם
 מדעתו ושלא מדעתו · ויש להם על מה שיסמוכו · והדין
 דין אמת · והכל מתוקן לסעודה · יו רבי אלעזר בן
 עזריה אומר · אם אין תורה אין דרך ארץ · אם אין דרך
 ארץ אין תורה · אם אין חכמה אין יראה · אם אין יראה
 אין חכמה · אם אין בינה אין דעת · אם אין דעת אין
 בינה · אם אין קמח אין תורה · אם אין תורה אין קמח ·
 הוא היה אומר כל שהכמתו מרובה מפעשיו למה הוא
 דומה לאילן שענפיו מרובין ושרשיו מועטין · והרוח
 באה ועוקרתו והופכתו על פניו · (שנאמר) והיה כערער
 בערבה · ולא יראה כי יבא מוב · ושכן חררים במדבר
 ארץ מלחה ולא תשב · אבל כל שמעשיו מרובין מהכמתו
 למה הוא דומה לאילן שענפיו מועטין ושרשיו מרובין ·
 שאפילו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין
 מזיזות אותו ממקומו · (שנאמר) והיה כעץ שתול על מים
 ועל יובל ישלח שרשיו · ולא יראה כי יבא חום · והיה
 עלהו רענן · ובשנת בצורת לא ידאג · ולא ימיש מעשות
 פרי · יח רבי אלעזר (בן) חסמא אומר קנין ופתחי
 גדה · הן הן גופי הלכות · תקופות וגימטריאות · פרפראות
 לחכמה :

פרק ד בן זמא אומר · איזהו חכם · הלומד מכל אדם ·
 שנאמר מכל מלמדי השכלתי (כי עדורתיך
 שיחה לי) · איזהו גבור · הכובש את יצרו · שנאמר טוב
 ארך אפים מגבור · ומושל ברוחו מלוכד עיר · איזהו

הוד ברית

עשיר השמה בחלקו שנאמר יגיע בפיו כי האכל
 אשריך וטוב לך אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם
 הבא איזהו מכובד המכבד את הבריות שנאמר כי
 מכבדי אכבד ובזוי יקרו : ב בן עזאי אומר הוירץ
 למצוה קלה (כבהמורה) וכורה מן העבירה שמצוה
 גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה ששכר מצוה מצוה
 ושכר עבירה עבירה : ג הוא היה אומר אל תהי כו
 לכל אדם ואל תהי מפליג לכר דבר שאין לך אדם
 שאין לו שעה ואין לך דבר שאין לו מקום : ד רבי
 לויטס איש יבנה אומר מאד מאד הוי שפל רוח (בפני
 כל אדם) שתקות אנוש רמה רבי יוחנן בן בדוקא אומר
 כל המחליל שם שמים בסתר גפרעין מפני בגלוי אחד
 שוגג ואחד מזיד בחלול השם : ה רבי ישמעאל (בגזו)
 אומר הלומד על מנת ללמד מספיקין בידו ללמוד
 וללמד והלומד על מנת לעשות מספיקין בידו ללמוד
 וללמד (לשמור) ולעשות רבי צדוק אומר אל תעשם
 עמרה להתגדל בהם ולא קודרום להפוך בהם וכך
 היה הלל אומר ורא שתמש בתגא חלף הא למדת כל
 הנהנה מדברי תורה נוטל חייו מן העולם : ו רבי יוסי
 אומר כל המכבד את התורה גופו מכובד על הבריות
 וכל המחליל את התורה גופו מחליל על הבריות :
 ז רבי ישמעאל בגזו של רבי יוסי אומר החושך עצמו
 מן הדין פורק ממנו איבה וגזל ושכונעת שוא והגס לבו
 בהוראה שוטה רשע וגס רוח : ח הוא היה אומר אל
 תהי דן יחידיו שאין דן יחידיו אלא אחד ואל תאמר
 מבלו דעתי שהן רשאים ולא אתה : ט רבי יונתן אומר

כל

כל המקיים את התורה מעוני סופו לקומה מעושר וכל
 המבטל את התורה מעושר סופו לבטלה מעוני י רבי
 מאיר אומר הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה והוי
 שפל רוח בפני כל אדם אם בטלה מן התורה יש לך
 בטלים הרבה בנגדך ואם עמלת בתורה יש לך שכר
 הרבה לתן לך יא רבי אליעזר (בן יעקב) אומר
 העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחר והעובר
 עבירה אחת קונה לו קמינור אחר תשובה ומעשים
 טובים בתרים בפני הפורענות רבי יוחנן הסנדלר אומר
 כל בנסיה שהיא לשם שמים סופה להתקיים ושאנינה
 לשם שמים אין סופה להתקיים יב רבי אלעזר בן
 שמוע אומר יהי כבוד תלמידך חביב עליך בשלך
 וכבוד חברך כמורא רבך ומורא רבך כמורא שמים
 יג רבי יהודה אומר הוי זהיר בתלמוד ששגגת התלמוד
 עולה ודון רבי שמעון אומר שלשה כתרים הם כתר
 תורה וכתר כהונה וכתר מלכות וכתר שם טוב עולה
 על גביהן יד רבי נהוראי אומר הוי גולה למקום
 תורה ואל תאמר שהוא חבא אחריו שחכירך יקומוך
 בירך ואל בינתך אל תשען יטו רבי ינאי אומר אין
 בירינו לא משלית הרשעים ואף לא מיסגרי הצדיקים
 רבי מתאי בן חרש אומר הוי מקדים בשלוס כל אדם
 והוי נגב לאריות ואל תהי ראש לשועלים רבי יעקב
 אומר העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא
 התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין יז הוא
 תורה אומר יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים
 בעולם הזה מכל חיי העולם הבא ויפה שעה אחת

הור ברית

של קורת רוח בעולם הבא • מפל חיי העולם הזה •
יח רבי שמעון בן אלעזר אומר • אל תרצה את חברך
בשעת בעסו • ואל תנחמנו בשעה שמתו מוטל לפניו •
ואל תשאל לו בשעת נדרו • ואל תשתדל לראותו בשעת
קלקלתו • יש שמואל הקטן אומר בנפול אויבך אל
תשמה • ובבשלו אל יגל לבך • פן יראה יי ורע בעיניו
והשיב מעליו אפו • כ אלישע בן אבויה אומר הלומד
(תורה) ילד למה הוא דומה לדיו כתובה על ניר חדש
והלומד (תורה) זקן למה הוא דומה לדיו כתובה על ניר
עחוק • רבי יוסי בר יהודה איש כפר הכבלי אומר הלומד
מן הקטנים למה הוא דומה לאוכל ענבים קהות ושותה
בין מנתו • והלומד מן הזקנים למה הוא דומה לאוכל
ענבים בשולות ושותה בין ישן • רבי אומר אל תסתכל
בקנקו • אלא במה עיש בו • יש קנקן חדש מלא ישן •
וישן שאפילו חדש אין בו • כא רבי אלעזר הקפר אומר
הקנאה והמאנה והכבוד • מוציאים את האדם מן העולם •
כב הוא היה אומר הילודים למות • והמתים להחיות •
והחיים לדון • לידע להודיע ולהודיע • שהוא אל • הוא
היוצר • הוא הבורא • הוא המבין • הוא הבין • הוא העד •
הוא הבעל דין • והוא עתיד לדון • ברוך הוא שאין לפניו
לא עולה • ולא שכיחה • ולא משוא פנים • ולא מקח שוחד
שהכל שלו • ודע שהכל לפי החשבון • ואל יבטיחך יצרך
שהשאל בית מנוס לך • שעל כרחק אתה נוצר • ועל
כרחק אתה נולד • ועל כרחק אתה חי • ועל כרחק
אתה מת • ועל כרחק אתה עתיד לתן דין וחשבון •
לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא •

פרק ה בעשרה מאמרות נכרא העולם ומרה תלמוד
 לומר והלא במאמר אחר (היה) יכול להבראת
 אלא להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא
 בעשרה מאמרות ולתן שכר טוב לצדיקים שמקימין את
 העולם שנברא בעשרה מאמרות : כ עשרה דורות
 מאדם ועד נח להודיע כמה ארך אפים לפניו שכל
 הדורות היו מכעיסין (לפניו) ובאין עד שהביא עליהם
 את מי המבול עשרה דורות מנח ועד אברהם להודיע
 כמה ארך אפים לפניו שכל הדורות היו מכעיסין (לפניו)
 ובאין עד שבא אברהם אבינו וקבל (עליו) שכר כלם :
 ג עשרה נסיונות נתנפה אברהם אבינו (עליו השלום)
 ועמד בכלם להודיע כמה חבתו של אברהם אבינו (עליו
 השלום) : ד עשרה נסים געשו לאבותינו המצרים
 ועשרה על הים (עשר מכות הביא הקדוש ברוך הוא
 על המצרים במצרים ועשר על הים) עשר נסיונות נסו
 אבותינו את המקום (ברוך הוא) במדבר שנאמר וינסו
 אותי זה עשר פעמים ולא שמעו בקולי : ה עשרה נסים
 געשו לאבותינו בבית המקדש : לא הפילה אשה מריח
 בשר הקדש ולא הסריח בשר הקדש מעולם ולא נראה
 זכוב בבית המטבחים ולא אירע קרו לכהן גדול ביום
 הכפורים ולא כפו הגשמים אש של עצי המערכה
 ולא נצחה הרוח את עמוד העשן ולא נמצא פסול בעומר
 ובשתי הלחם ובלחם הפנים עומדים צפופים ומשתחווים
 דוחים ולא הזיק נחש ועקרב בירושלם מעולם ולא
 אמר אדם לחבירו צר לי המקום שאלין בירושלם :
 ז עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות ואלו

הוד ברית

הן פי הארץ ופי הבאר ופי האתון והקשרת והמזן
והמטה והשמיר והכתב והמכתב והלוחות ויש
אומרים אף המזיקין וקבורתו של משה ואילו של אברהם
אבינו ויש אומרים אף הצבת בצבת עשויה : ז שבעה
דברים בגולם ושבעה בחכם חכם אינו מדבר בפני מי
שהוא גדול נמנו בחכמה (ובמנין) ואינו נכנס לתוך דברי
חבירו ואינו נכהל להשיב שואל בענין ומשיב כהלכה
ואומר על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון ועל מה
שלא שמע אומר לא שמעתי ומורה על האמת וחלופיהן
בגולם : ח שבעה מיני פודעניות באין לעולם על שבעה
גופי עבירה מקצתן מעשרין ומקצתן שאינן מעשרין
רעב של בצורת באה מקצתן רעבים ומקצתן שבעין
גמרו שלא לעשר רעב של מהומה ושל בצורת באה
ושלא לפזל את החלה רעב של כליה באה דבר בא
לעולם על מיתות האמורות בתורה שלא נמסרו לבית
דין ועל פירות שביעית חרב בא לעולם על ענוי הדיון
ועל עוות הדיון ועל המורים בתורה שלא כהלכה
ט היה רעה באה לעולם על שביעת שוא ועל חלול
השם גלות בא לעולם על עוברי עבודת אלילים ועל
גלוי עריות ועל שפיכות דמים ועל שממת הארץ
בארבעה פרקים הדבר מתרבה ברכיעות ובשביעות
ובמוצאי שביעות ובמוצאי החג שבכל שנה ושנה
ברכיעות מפני מעשר עני שכשלושית בשביעות מפני
מעשר עני שבששית ובמוצאי שביעות מפני פירות
שביעות ובמוצאי החג שבכל שנה ושנה מפני גול
מתנות עניים : י ארבע מדות באדם האומר שלי שלי

ושלך

וְשֶׁלֶךְ שֶׁלֶךְ זֶה מִדָּה בִּינוּנִית וְיֵשׁ אֲזוּמִרִים זֶה מִדַּת סְרוּם
 שְׁלִי שֶׁלֶךְ וְשֶׁלֶךְ שְׁלִי עִם הָאָרֶץ שְׁלִי שֶׁלֶךְ וְשֶׁלֶךְ שֶׁלֶךְ
 חֲסִיד שְׁלִי שְׁלִי וְשֶׁלֶךְ שְׁלִי רָשָׁע יֵא אַרְבַּע מִדּוֹת
 בְּדַעוֹת נֹחַ לְכַעוֹס וְנֹחַ לְרַצּוֹת יֵצֵא שְׁכָרוֹ בְּהַפְסְרוֹ
 קֶשֶׁה לְכַעוֹס וְקֶשֶׁה לְרַצּוֹת יֵצֵא הַפְסְרוֹ בְּשְׁכָרוֹ קֶשֶׁה
 לְכַעוֹס וְנֹחַ לְרַצּוֹת חֲסִיד נֹחַ לְכַעוֹס וְקֶשֶׁה לְרַצּוֹת
 רָשָׁע יֵב אַרְבַּע מִדּוֹת בְּתַלְמִידִים מִהֵר לְשִׁמוּעַ
 וּמִהֵר לְאֵבֶד יֵצֵא שְׁכָרוֹ בְּהַפְסְרוֹ קֶשֶׁה לְשִׁמוּעַ
 וְקֶשֶׁה לְאֵבֶד יֵצֵא הַפְסְרוֹ בְּשְׁכָרוֹ מִהֵר לְשִׁמוּעַ
 וְקֶשֶׁה לְאֵבֶד חֲכָם קֶשֶׁה לְשִׁמוּעַ וּמִהֵר לְאֵבֶד זֶה חֵלֶק
 רָע יֵב אַרְבַּע מִדּוֹת בְּנוֹתָנִי צְדָקָה הַרוּצָה שִׁיתָן וְלֹא
 יִתְּנוּ אַחֲרָיִם עֵינָיו רָעָה בְּשֵׁל אַחֲרָיִם יִתְּנוּ אַחֲרָיִם וְהוּא
 לֹא יִתֵּן עֵינָיו רָעָה בְּשֵׁל יִתֵּן וְיִתְּנוּ אַחֲרָיִם חֲסִיד לֹא
 יִתֵּן וְלֹא יִתְּנוּ אַחֲרָיִם רָשָׁע יֵב אַרְבַּע מִדּוֹת בְּהוֹלְכֵי
 לְבַיִת הַמְּדַרְשׁ הוֹלֵךְ וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה שְׂכָר הַלִּיכָה בְּיָדוֹ
 עוֹשֶׂה וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ שְׂכָר מַעֲשֶׂה בְּיָדוֹ הוֹלֵךְ וְעוֹשֶׂה חֲסִיד
 לֹא הוֹלֵךְ וְלֹא עוֹשֶׂה רָשָׁע יֵב אַרְבַּע מִדּוֹת בְּיוֹשְׁבֵי
 לְבַיִת חֲכָמִים סְפּוּג וּמִשְׁפָּךְ מוֹשְׁמֶרֶת וְנִפְהָ סְפּוּג שְׁהוּא
 סְפּוּג אֶת הַכֵּל מִשְׁפָּךְ שְׁמִכְנִיס בּוֹ וּמוֹצִיא בּוֹ מִשְׁמֶרֶת
 שְׁמוּצִיאָה אֶת הַיַּיִן וְקוֹלְטָה אֶת הַשְּׂמֵרִים נִפְהָ שְׁמוּצִיאָה
 אֶת הַקֶּמֶחַ וְקוֹלְטָה אֶת הַסֶּלֶת יֵב כָּל אֲהָבָה שְׁהוּא
 תְלוּיָה בְּדָבָר בְּטֵל דָּבָר בְּטֵלָה אֲהָבָה וְשְׁאִינָה תְלוּיָה
 בְּדָבָר אֵינָה בְטֵלָה לְעוֹלָם אֵיזוֹ הוּא אֲהָבָה תְלוּיָה
 בְּדָבָר זֶה אֲהָבָה אֲמֵנוֹן וְתָמָר וְשְׁאִינָה תְלוּיָה בְּדָבָר זֶה
 אֲהָבָה הוֹד וְהַזְנָתָן יֵב כָּל מַחְלֻקָת שְׁהוּא לְשֵׁם שְׁמִים
 סוּפָה לְהַתְקִים וְשְׁאִינָה לְשֵׁם שְׁמִים אֵין סוּפָה לְהַתְקִים

הור ברית

איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים זו מחלוקת הלל
 ושמאי ושאנה לשם שמים זו מחלוקת קרח וכל עדתו:
 יה כל המזכה את הרבים אין הטא בא על ידו וכל
 המחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה
 משה זכה וזכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו
 שנאמר צדקת יי עשה ומשפטיו עם ישראל ירבעם
 חטא והחטיא את הרבים הטא הרבים תלוי בו שנאמר
 על חטאות ירבעם בן נבט אשר חטא ואשר החטיא את
 ישראל : יט כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו
 מתלמידיו של אברהם אבינו ושלשה דברים אחרים
 פתלמידיו של בלעם הרשע עין טובה ורוח נמוכה
 ונפש שפלה מתלמידיו של אברהם אבינו עין רעה
 ורוח גבוהה ונפש רחבה פתלמידיו של בלעם הרשע
 מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם
 הרשע תלמידיו של אברהם אבינו אוכלין בעולם הזה
 ונותרין לעולם הבא שנאמר להנחיל אזהבי יש
 ואוצרותיהם אמלא אבל תלמידיו של בלעם הרשע
 יורשים גיהנם ויורדין לבאר שחת שנאמר ואתה אלהים
 תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו יפיהם
 ואני אכטח כף : כ יהודה בן תימא אומר הוי עז בנמר
 וקל בנשר ורץ בצבוי ונבור כארי לעשות רצון אביך
 שבשמים הוא היה אומר עז פנים לגחנם וכושט פנים
 לצן עדן יהי רצון טלפניך יי אלהינו שתכנה עירך
 במהרה בימינו וזן הלקנו בתורהך : כא הוא היה
 אומר בין חמש שנים למקרא בין עשר שנים למשנה
 בין שלש עשרה למצות בין חמש עשרה לתלמוד בין

שמונה עשרה לחפה · בן עשרים לרהוף · בן שלשים
 לכת · בן ארבעים לבינה · בן חמשים לעצה · בן ששים
 לזקנה · בן שבעים לשיבה · בן שמונים לגבורה · בן
 תשעים לשוח · בן מאה כאלומת ועבר ובטל מן העולם ·
 כב · בן בג בנ אומר הפוך בה והפוך בה דכולא בה ·
 ובה תחוי וסיב ובלה בה · ומינה לא תווע · שאין לך
 מדה טובה הימנה · כג · בן הא הא אומר לפום צעריא
 אנרא · סליק

ברייתא

שני חכמים בלשון המשנה ברוך שבחר בהם ובמשנתם ·
 רבי אומר כל העוסק בתורה לשמה · זוכה לדברים
 הרבה · ולא עוד אלא שכל העולם כלו כרי הוא
 לו · נקרא ריע אהוב · אהב את המקום · אהב את
 הבריות · משמה את המקום · משמח את הבריות ·
 מלבשתו ענוה ויראה · ומכשרתו להיות צדיק וחסיד ·
 וישר · ונאמן · ומרחקתו מן החטא · ומקרבתו לירי זכות ·
 ונהנין מפניו עצה ותושיה וכינה וגבורה · שנאמר לי
 עצה ותושיה אני כינה לי גבורה · ב ונתנת לו מלכות
 וממשלה וחקור דין ומגלין לו רזי תורה · ונעשה כמעין
 המתגבר · וכנהר שאינו פוסק · והוי צנוע וארך רוח
 ומוחל על עלבונו · ומנדלתו ומרוממתו על כל הפעשים
 (כלם) · אמר רבי יהושע בן לוי בכל יום ויום בת קול
 יוצאת מהר הזרח (ומברורת) ואמרת אזי להם לבריות
 מעלבונה של תורה · שכל מי שאינו עוסק בתורה (הדיר)

הור ברית

נִקְרָא נוּוָף • שֶׁנֶּאֱמַר נֹס וְהָב כַּאֲף הַיּוֹד אֲשֶׁה יִפֶּה וּמִרַת
 טַעַם • וְאֹמֵר וְהַלּוּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה • וְהַמְכַתֵּב
 מְכַתֵּב אֱלֹהִים הוּא הַרְוֹת עַל הַלּוּחֹת • אֵל תִּקְרֵי הַרְוֹת
 אֵלָּא חִירוֹת • שְׂאִין לֶךְ בֶּן הוֹרִין (מִיֵּנָה שֶׁל גְּהִינָם) אֵלָּא
 מִי שְׁעוּסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה וְכֹל מִי שְׁעוּסֵק בַּתּוֹרָה הִרִי זֶה
 מִתְעַלֶּה • שֶׁנֶּאֱמַר וּמִמְדַּבֵּר מִתְנַדֵּר וּמִמְתַּנֵּה נַחֲלִיאֵל
 וּמִנַּחֲלִיאֵל בָּמוֹת • גַּ הַלְמַד מִדְּבִירוֹ פֶּרֶק אֶחָד אִוְהִלְכָה
 אֶחָת • אִו פְּסוּק אֶחָד • אִו דְּבוּר אֶחָד • אִו אִפִּילוֹ אִוְת
 אֶחָת • צְרִיךְ לִנְהַוֵּג בּוֹ כְּבוֹד • שֶׁכֵּן מִצִּינוּ בְּדוּד מֶלֶךְ
 יִשְׂרָאֵל • שֶׁלֹּא לְמַד מֵאַחִיתוֹפֵל אֵלָּא שְׁנֵי דְבָרִים בְּלִבְד
 וּקְרָאוּ רַבּוֹ אֱלוֹפּוֹ וּמִיּוֹדְעוֹ • שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֲנוֹשׁ כַּעֲרַבִי
 אֱלוֹפִי וּמִיּוֹדְעִי • וְהֵלֵא דְבָרִים קָל וְהוֹמֵר • וּמָה דוֹד מֶלֶךְ
 יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לְמַד מֵאַחִיתוֹפֵל אֵלָּא שְׁנֵי דְבָרִים בְּלִבְד
 קְרָאוּ רַבּוֹ אֱלוֹפּוֹ וּמִיּוֹדְעוֹ • הַלְמַד מִדְּבִירוֹ פֶּרֶק אֶחָד •
 אִו הִלְכָה אֶחָת • אִו פְּסוּק אֶחָד • (אִו דְּבוּר אֶחָד) אִו אִפִּילוֹ
 אִוְת אֶחָת • עַל אֶחָת כְּמָה וְכְמָה שְׁצְרִיךְ לִנְהַוֵּג בּוֹ כְּבוֹד •
 וַיְהִי כְּבוֹד אֵלָּא הַתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר כְּבוֹד חֲכָמִים יִנְחִלוּ
 וְחֲמִימִים יִנְחִלוּ טוֹב • וְאִין טוֹב אֵלָּא תּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר כִּי
 לָקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אֵל תַּעֲזוּבוּ • ד כֶּךָ הֵיִא
 דְּרַבָּה שֶׁל הַתּוֹרָה פֶּת בְּמִלַּח הַאֲכָל • וּמִים בְּמִשׁוֹרָה
 תִּשְׁתֶּה • וְעַל חֶאֲרִץ תִּישָׁן וְחַיִּי צַעַר תַּחֲיֶה וּבַתּוֹרָה אַתָּה
 עֹמֵל • וְאִם אַתָּה עוֹשֶׂה כֵּן אֲשֶׁרִיךְ (וְטוֹב לֶךְ • אֲשֶׁרִיךְ)
 בְּעוֹלָם הוּא • וְטוֹב לֶךְ לְעוֹלָם הַבָּא • אֵל תִּבְקַשׁ גְּדוּלָּה
 (לְעַצְמְךָ) וְאֵל תַּחְמוּד כְּבוֹד • יוֹתֵר מִלְמוּדֵךְ עֲשֵׂה • וְאֵל
 תִּתְאוּה לְשִׁלְחָנָם שׁוֹל מְלָכִים • שֶׁשִּׁלְחָנְךָ גְּדוּל מְשַׁלְחָנָם •
 וְכִתְרֵךְ גְּדוּל טַכְתָּרָם • וְנֶאֱמָן הוּא בְּעַל מְלֶאכְתֶּךָ שִׁשְׁלָם

לך שבר פעולתך : ה גדולה תורה יותר מן חכהונה
 ומן המלכות : שהמלכות (היא) בשלשים מעלות
 והכהונה בעשרים וארבע : והתורה (נקנית) בארבעים
 ושמונה דברים ואלו הן : בתלמוד : בשמיעת האזן
 בעריכת שפתים בכינת הלב בשבלות הלב באימה
 ביראה בענוה בשמחה בשמוש חכמים בדקדוק
 חברים ובפלפול התלמידים ביישוב במקרא במשנה
 במיעוט סחורה במיעוט שינה במיעוט שיחה במיעוט
 תענוג במיעוט שחוק במיעוט דרך ארץ בארך אפים
 ובלב טוב באמונת חכמים ובקבלת היסודין : והפכיר
 את מקומו : והשמח בחלקו : והעושה סיג לדבריו : ואינו
 מחויק טובה לעצמו : אהוב את המקום : אהב את
 הבריות : אהב את הצדקות : אהב את התוכחות : אהב את
 המישרים : מתרחק מן הכבוד : ולא מגיס לבו בתלמודו : ואינו
 שמה בהוראה : נושא בעול עם חבירו : מכרעו לכף זכות :
 מעמידו על האמת : מעמידו על השלום : מתושב בתלמודו :
 שואל ומשיב שומע ומוסיף הלומד על מנת ללמד : והלומד
 על מנת לעשות : המחכים את רבו : והמכוין את שמיעתו :
 והאומר דבר בשם אומרו : הא למדת שכל האומר דבר
 בשם אומרו מביא גאולה לעולם : שנאמר ותאמר אסתר
 למלך בשם מרדכי : ז גדולה תורה שהיא נותנת חיים
 לעושיה בעולם הזה ובעולם הבא : שנאמר כי חיים הם
 למוציאם ולכל בשרו מרפא : ואומר רפאות תהי לשרך
 ושקוי לעצמותיך : ואומר עין חיים היא למחויקים בה
 ותוססיה מאישר : ואומר פי לנית חן הם לראשך וענקים
 לגרונותיך : ואומר תתן לראשך לנית חן עמדת תפארת

הור ברית

תַּמְנַנְךָ וְאוֹמֵר אוֹרֶךְ יָמִים בְּיַמֶּינָהּ בְּשִׂמְאַלָּהּ עוֹשֵׁר וְכַבּוֹד
 וְאוֹמֵר בִּי אוֹרֶךְ יָמִים וְשָׁנֹת חַיִּים וְשְׁלוֹשׁ יוֹסִיפוּ לָךְ :
 ח רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן מְנַסִּיאַ אֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי
 הֵנּוּי וְהַכֶּתֶת וְהָעוֹשֵׁר וְהַכְּבוֹד וְהַחֲבִימָה וְהַזְקֵנָה וְהַשִּׁיבָה
 וְהַבְּנִים נֹאֵה לְצַדִּיקִים וְנֹאֵה לְעוֹלָם שְׁנֵאמַר עֲטַר־ת
 תְּפָאֶרֶת שִׁיבָה בְּדַרְךְ צַדִּיקָה תִּמְצָא וְאוֹמֵר עֲטַר־ת זְקֵנִים
 בְּנֵי בָנִים וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם וְאוֹמֵר תְּפָאֶרֶת בַּחֲזוּרִים
 בַּחֶסֶד וְהַדָּר וְזִקְנִים שִׁיבָה וְאוֹמֵר וְהַפְרָה תִּלְבְּנָה וְבוֹשָׁה
 תִּחַמָּה בִּי מֶלֶךְ וְיִצְבְּאוֹת בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם וְנִגַּד זְקֵנָיו
 כְּבוֹד : ט רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן מְנַסִּיאַ אֹמֵר אֵלּוּ שְׁבַע מִדּוֹת
 שְׁמָנוּ חֲכָמִים לְצַדִּיקִים כֻּלָּם נִתְקִימוּ בְּרַבִּי וּבְנָיו אָמַר
 רַבִּי יוֹסִי בֶּן קַסְמָא פֵּעַם אַחַת הָיִיתִי מֵהַלֵּךְ בְּדַרְךְ וּפָנַע
 בִּי אָדָם אֶחָד וְנָתַן לִי שְׁלוֹם וְהַחֲזַרְתִּי לוֹ שְׁלוֹם אָמַר לִי
 רַבִּי מֵאִיזָה מְקוֹם אַתָּה אָמַרְתִּי לוֹ מַעִיר גְּדוֹלָה שֶׁל
 חֲכָמִים וְשֶׁל סוֹפְרִים אָנִי אָמַר לִי רַבִּי רִצּוֹנָךְ שֶׁתְּדוֹר
 עִמָּנוּ בְּמִקְוָמָנוּ וַיִּבְּנֵי אִתָּן לָךְ אֶלֶף אֲלָפִים דִּינָרֵי זָהָב
 וְאַבְנֵים טוֹבוֹת וּמְדַגְלוּת אָמַרְתִּי לוֹ בְּנֵי אִם אַתָּה נּוֹתֵן
 לִי כָּל כֶּסֶף וְזָהָב (וְאַבְנֵים טוֹבוֹת וּמְדַגְלוּת) שְׁבַע עוֹלָם
 אֵינִי דֹר אֶלָּא בְּמִקְוֶם הַזֶּה לִפִּי שְׁבַע שַׁעַת פְּטִירְתּוֹ שֶׁל
 אָדָם אֵין מְלוּיִן אוֹתוֹ לֹא כֶּסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא אַבְנֵים טוֹבוֹת
 וּמְדַגְלוּת אֶלָּא תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּלִבְךָ שְׁנֵאמַר
 בְּהַתְּחִלְכֶּךָ תִּנְחָה אוֹתְךָ בְּשִׁבְכֶךָ תִּשְׁמֹר עֲלֶיךָ וְהַקִּיצוֹת
 הִיא תְּשִׁיחֶךָ בְּהַתְּחִלְכֶּךָ תִּנְחָה אוֹתְךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּשִׁבְכֶךָ
 תִּשְׁמֹר עֲלֶיךָ בְּקִבְרֶךָ וְהַקִּיצוֹת הִיא תְּשִׁיחֶךָ לְעוֹלָם הַבָּא
 וְכֵן כְּתוּב בְּסֵפֶר תְּהִלִּים עַל יְדֵי דָוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל טוֹב לִי
 תּוֹרַת פִּיךָ מֵאֲלָפֵי זָהָב וּכְסָף וְאוֹמֵר לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב

נאם יי צבאות : י חמשה קנינים קנה לו הקדוש ברוך
 הוא בעולמו ואלו הן : תורה קנין אחד : שמים וארץ
 קנין אחד : אברהם קנין אחד : ישראל קנין אחד : בית
 המקדש קנין אחד : תורה קנין אחד מנין : דכתיב יי
 קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז : שמים וארץ קנין
 אחד מנין : שנאמר כה אמר יי השמים כסאי והארץ הרים
 דגלי : אי זה בית אשר תבנו לי ואיזה מקום מנוחתי :
 ואומר מה רבו מעשיך יי כלם בחכמה עשית מלאה
 הארץ קנינך : אברהם קנין אחד מנין : דכתיב ויברכהו
 ויאמר ברוך אברהם לאל עליון קונה שמים וארץ ישראל
 קנין אחד מנין : דכתיב עד יעבור עמך יי עד יעבור עם
 זו קנית : ואומר לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל
 הפצי כס : בית המקדש קנין אחד מנין שנאמר מקדש יי
 בוננו ידוך : ואומר וביאס אל גבול קדשו הר זה קנתה
 ימינו : יא וכל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו
 לא ברא אלה לבכורו : שנאמר כל המקרא בשמי
 ולכבודי בראתיו יצרתי אף עשיתיו : ואומר יי ימלוך
 לעולם ועד : (אמר) רבי חנניא בן עקשיא רצה הקדוש
 ברוך הוא לזכות את ישראל : לפיכך הרבה להם תורה
 ומצות שנאמר יי הפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר :
 סליק

גמרא נדרים דף ל"א ע"ב

משנה רבי אלעזר בן עזריה אומר מאוסה היא הערלה
 שנחננו בה רשעים שנאמר כי כל הנזים ערלים
 וכל בית ישראל ערלי לב : רבי ושמעאל אומר גדולת
 מילת

הוד ברית

מילה שנכרתו עליה שלש עשרה בריתות : רבי יוסף
אומר גדולה מילה שדוחה את השבת החמורה : רבי
יהושע בן קרח אומר גדולה מילה שלא נתלה לו
למשה הצדיק עליה מלא שעה : רבי נחמיה אומר
גדולה מילה שדוחה את הנגעים : רבי אומר גדולה
מילה שכל המצות שעשה אברהם אבינו לא נקרא שלם
עד שמל שנאמר התהלך לפני והיה תמים : דבר אחר
גדולה מילה שאלמלא היא לא ברא הקדוש ברוך הוא
את עולמו שנאמר בה אמר ה' אם לא בריתי יומם ולילה
חקות שמים וארץ לא שמתי :

תניא רבי יהושע בן קרח אומר גדולה מילה שכל
זכוות שעשה משה רבינו לא עמדו לו כשנתרשל
מן המילה שנאמר ויפגשוהו ה' ויבקש המיתו אמר רבי
חס ושלום שמושה נתרשל מן המילה אלא כך אמר אמול
ואצא סכנה היא שנאמר ויהי ביום השלישי בהיותם
כואבים וגו' אמול ואשהה שלשה ימים הקב"ה אמר לי
לך שוב מצרים אלא מפני מה נענש משה מפני שנתעסק
במלון תחילה שנאמר ויהי בדרך במלון רבן שמעון בן
גמליאל אומר לא למשה רבינו בקש שטן להרוג אליה
לאנתו תיגוק שנאמר כי חתן דמים אתה לי צא וראיה
מי קרוי חתן הוי אומר זה התינוק : דרש רבי יהודה
בר ביזנא בשעה שנתרשל משה רבינו מן המילה באו
אף וחימה ובלעוהו ולא שיירו ממנו לא הגליו מידי ותקח
צפוררה צור ותכרות את ערלת בנה מיד וירף ממנו
באותה שעה ביקש משה רבינו להרגן שנאמר הרף מאף
ועזוב חימה : ויש אומרים לחימה הרגו שנאמר חימה

אין לי והכתיב כי יגורתי מפני האף והחימה תרי חימה
הונו. ואיבעית אימא נונדא דחימה :

תניא רבי אומר גדולה מילה שאין לך מי שנתעסק
במצות כאברהם אבינו ולא נקרא תמים אלא על
שם מילה שנאמר התהלך לפני והיה תמים וכתיב ואתנה
בריתי ביני וביניך דבר אחר גדולה מילה ששקולה
כנגד כל המצות שבתורה שנאמר כי על פי הדברים
האלה וגו' דבר אחר גדולה מילה שאלמלא מילה לא
נתקיימו שמים וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה
וגו' ופליגא דרבי אליעזר דאמר רבי אליעזר גדולה
תורה שאלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר
אם לא בריתי יומם ולילה הקות שמים וארץ לא שמתי
וגו' אמר רב יהודה אמר רב בשעה שאמר לו הקב"ה
לאברהם אבינו התהלך לפני והיה תמים אחותו רעדה
אמר שמא יש בי דבר מגונה כיון שאמר לו ואתנה בריתי
ביני וביניך נתקררה דעתו. ויוצא אותה חוצה אמר לפניו
רכונו של עולם הסתכלתי במול שלי ואינו ראוי להוליד
בן אמר לו צא מאיצטנגינות שלך אין מול לישראל :
אמר רבי יצחק כל המתמים עצמו הקב"ה מתמים עמו
שנאמר עם חסיד תתחסד עם גבר תמים התמים
אמר רבי הושעיא כל המתמים עצמו שעה עוסדת לו
שנאמר התהלך לפני והיה תמים וכתיב והיית לאב
המון גוים :

מדרש בראשית רבה פרשה מ"ו

א ויהי אברהם בן תשעים ותשע שנים כענבים במדבר
מצאתי ישראל כבכורה בתאנה בראשיתה וגו'
אמר

הוד ברית

אמר רבי יודן התאנה הוה בתחלה אורים אותה אחר
אחת ואחר כך שתיים ואחר כך שלשה עד שאורים אותה
בסלים ובמגריפות כך בתחלה אחד היה אברהם וירש
את הארץ ואחר כך שנים אברהם ויצחק ואחר כך שלשה
עד אברהם יצחק ויעקב ואחר כך ובני ישראל פרו
וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד אמר רבי יודן מה
התאנה הוה אין ליה פסולת אלא עוקצה בלבד העבר
אותו ובטל המום כך אמר הקב"ה לאברהם אין בך מום
אלא הערלה העבר אותה ובטל המום התהלך לפני
והיה תמים :

ב לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים זמן היה לו
לאברהם אימתי שניתנה לו מילה שנאמר בעצם
היום הזה נימול אברהם וישמעאל בנו וזמן היה להם
לבניו שנימולו שתי פעמים אחד במצרים ואחד במדבר
שנאמר כי טולים היו כל העם היוצאים וימול בן מ"ח
שנה כשהכיר את בוראו אלא שלא לנעול דלת בפני
הגרים ואם תאמר היה לו לימול בן שמונים וחמשה
שנים בשעה שנדבר עמו בין הבתרים אלא כדי שיצא
יצחק מטפה קדושה וימול בן שמונים וששה שנים בשעה
שנולד ישמעאל א"ל אמר הקב"ה קנמון אני מעמיד
בעולם מה קנמון הזה כל זמן שאתה מובלו ומעדרו הוא
עושה פירות כך משנצרך דמו משבוט' יצרו משבוטל' תאותו
משנקשר דמו אמר אם חביב' היא המילה מפני מה לא ניתנ'
לאדם הראשון א"ל הקב"ה לאברהם רייד אני ואתה בעולם
ואם אין אתה מקבל עליך לימול דיו לעולמי עד כאן ודיה
לערלה עד כאן ודיה למילה שתהא עגומה עד כאן אמר

עד שלא מלתי היו באים ומזדוונים לי תאמר משמלתי
 אינם באים ומזדוונים לי אמר לו הקב"ה אברהם דיך
 שאני אלהיך דיך שאני פטרונוך ולא לך לעצמך אלא
 דיו לעולמי שאני אלוהו דיו לעולמי שאני פטרונו רבי
 נתן ור' אחא ור' ברכיה בשם רבי יצחק אני אל שדי אני
 הו"א שאמרתי לעולמי ולשמים די לארץ די שאלולי
 שאמרתי להם די עד עכשיו היו נמתחין והולכים תניא
 משום רבי אליעזר בן יעקב אני הוא שאין העולם ומילואו
 כדי לאלהותי תרגם עקילם אכסיוס ואנקוס :

ג אמר רבי לוי למטרונה שאמר המלך עברי לפני
 ועברה לפניו ונרתכרכמו פניה אמרה תאמר
 שנמצא כי פסולת א"ל המלך אין כך פסולת לא צפורן
 של אצבע קטנה שליך גדולה קימעא העבירי אורתו
 ובטל המום כך אמר הקב"ה לאברהם אבינו אין כך
 מותר אלא הערלה הזאת והעבר אותה ובטל המום
 התהלך לפני והיה תמים :

ד ואתנה בריתי ביני וביניך וגו' אמר רב הונא בשם בר
 קפרא ישב אברהם ודן גזירה שוה נאמר ערלה
 באילן ונאמרה ערלה באדם מה ערלה שנאמר באילן מקום
 שהוא עושה פירות אף ערלה שנאמרה באדם מקום שהוא
 עושה פירות אמר לו ר' חנינא בר פזי וכי ניתנ' ג"ש לאברהם
 אתמהא לא רמז רמזה לו ואתנה בריתי ביני וביניך וארבה
 אותך כמאד מאד ואתנה בריתי ביני וביניך במקום שהוא
 פרה ורבה ר' ישמעאל ור' עקיבה ר' ישמעאל אומר אברהם
 כהן גדול היה שנאמר נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן
 לעולם וגו' ונאמר להלן ונמלתם את בשר ערלתכם

הוד ברית

מהיכן ימול אם ימול מן האוזן אינו כשר להקריב מן
הלב אינו כשר להקריב מהיכן ימול ויהיה כשר להקריב
הוי אומר זו ערלת הנוף רבי עקיבה אומר ד' ערלות
הן נאמרה ערלה באוזן הנה ערלה אונס ונאמרה ערלה
בפה הן אני ערל שפתים ונאמרה ערלה בלב וכל ברית
ישראל ערלי לב ונאמרה ערלה בנוף וערל זכר ונאמר
לו התהלך לפני והיה תמים אם ימול מן האוזן אינו
תמים מן הפה אינו תמים מן הלב אינו תמים ומהיכן ימול
ויהיה תמים הוי אומר זו ערלת הנוף נגדא אומר וכן
שמונת ימים ימול לכם כל זכר לדורותיכם אם ימול מן
מז האוזן אינו שומע מן הפה אינו מדבר מן הלב אינו
חושב מהיכן ימול ויהיה יכול לחשוב זו ערלת הנוף
אמר רבי תנחומא מסתברא מהדא קרא וערל זכר וכי יש
ערל נקבה אלא ממקום שהוא ניכר אם זכר אם נקבה
משם מזהלים אותו :

ה ויפול אברהם על פניו וידבר אתו אלהים לאמר
רבי פנחס בשם רבי לוי שתי פעמים כתיב
באברהם נפילה על פניו כנגדן נפילה מילה מכניו שתי
פעמים אחד במצרים ואחד במדבר במצרים בית משה
ומלך במדבר בא יהושע ומלך :

ו ואני הנה בריתי אתך ד' אבא ורבי ברכיה ור' שמואל
בר אמי הוון יתבין ומקשין מנין נוטריקון מן
התורה שנאמר והיית לאב המון גוים לאברהם דהויה
חסיד רי"ש ולא יקרא עוד את שמך אברהם והיה שמך
אברהם בר קפרא אומר כל מי שהוא קורא לאברהם
אברהם עובר בלא תעשה רבי לוי אומר בעשה ולא תעשה

ולא

ולא יקרא עוד את שמך אברם בל"ת והיה שמך אברהם
 בעשה והרי אנשי כנסת הגדולה קראו אותו אברם
 שניאמר אתה הוא ה' האלהים אשר בחרת באברם
 והוצאתו מאור כשרים ושמת שמו אברהם דילמא שניא
 היא שער שהוא אברם בחרת בו דכוותה הקורא לשרה
 שרי עובר בעשה אלא שנצטווה עליה דכוותה הקורא
 לישראל יעקב עובר בעשה תני לא שיעקר שם יעקב
 ממקומו אלא כי אם ישראל יהיה שמך ישראל עיקר
 ויעקב טפילה רבי זבדא בשם רבי אחא מכל מקום שמך
 יעקב כי אם ישראל יעקב עיקר וישראל מוסף עליו :

ונתתי לך ולורעך אחרוך את ארץ סגורין רבי יודן
 אמר חמשאט מקבלין בניך אלהותי אני אחיה

להם לאלוה ולפטרוך ואם לאו לא אחיה להם לאלוה
 ולפטרוך אם נכנסים בניך לארץ הן מקבלין אלהותי

ואם לאו אינם מקבלין אם מקיימין בניך את המילה
 הן נכנסין לארץ ואם לאו אין נכנסין לארץ אם מקבלין

בניך את השבת הן נכנסין לארץ ואם לאו אין נכנסין
 ר' ברכיה ור' הלבו בשם ר' אבין בר ר' יוסי כתיב וזה

הדבר אשר מל יהושע דבר אמר להם יהושע ומלך אמר
 להם מה אתם סגורין שאתם נכנסין לארץ ערלים כך

אמר הקב"ה לאברהם אבינו ונתתי לך ולורעך אחרוך
 ונו' על מנת ואתה את בדיתי תשמור :

ה ואתה את בדיתי תשמור ר' הונא ור' יוחנן רבי הונא
 אומר ואתה מבאן למהל שיחיה מהול ור'

יוחנן אמר מהול ימול מבאן למהל שיחיה מהול תניא
 ישראל ערל אינו מהל קל וחומר עכו"ם ערל ונמלתם

הוד ברית

את בשר ערלתכם כגומי היא תלויה בנוף ומעשה במונבו
המלך ובזוטום בניו של תלמי המלך שהיו יושבין וקורין
בספר בראשית כיון שהגיעו לפסוק הזה ונמלתם את
בשר ערלתכם הפך זה פניו לכותל והתחיל בוכה וזה
הפך פניו לכותל והתחיל בוכה הלכו שניהם ונימולו
אחר ימים היו יושבין וקורין בס' בראשית כיון שהגיע
לפ' הזה ונמלתם את בשר ערלתכם אמר אחד לחבירו
אי לך אחי אמר ליה את אי לך לי לא אוי גילו את
הדבר זה לזה כיון שהרגישה בהן אימן הלכה ואמרה
לאביהן בניך עלתה גומי בבשרם וגור הרופא שימולו
אמר לה ימולו מה פרע לו הקב"ה א"ר פנחס בשערה
שיצא למלחמה עשו לו סיעה של פסטון וירד מלאך
והצילו :

ט ובן שמונת ימים ימול לכם תניא הלוקח עובר שפחתו
של גוי רבי יוחנן אמר ימול לשמונה ותני ר'
חמא בר יוסי ימול לשמנה ותני שמואל בן מה דאמר
שמואל לבן או לבת מכל מקום המול ימול מילה ופריעה
מילה וציצין המול ימול מבאן למוהל שיהא מהול המול
ימול להביא את שנולד מהול תני ר' שמעון בן אלעזר
אומר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על שנולד מהול
שהוא צריך להטיף ממנו דם ברית מפני שהיא ערלה
כבושה ועל מה נחלקו על גר שנתגייר מהול שכירת
שמאי אומרים שהוא צריך להטיף ממנו דם ובית הלל
אומרים אינו צריך ר' אלעזר בנו של רבי יוסי הגלילי
אומר בית שמאי ובית הלל לא נחלקו על זה וזה
שהוא צריך להטיף ממנו דם ברית ועל מה נחלקו על

הוד ברית לט

פי שנולד מהול וכשחל יום שמיני שלו להיות בשבת שבית
 שמאי אומרים צריך להטיף ממנו דם ברית ובית הלל
 אומרים אינו צריך רבי יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיה
 הלכה כרברכי התלמיד כתיב וערל זכר ר' חגי אמר וכי
 יש ערל נקבח אלא ממקום שהוא ניכר אם זכר אם נקבה
 מזהלים אותו את בריתי הפר זה המשוך. תני המשוך אינו
 צריך לימול ר' יהודה אומר ימול מפני שהיה ערלה
 כבושה אמר לפני ר' יהודה והלא הרבה היו בימי בן
 בוזבא לכולהון בנין חוורין ומולין הה"ד המול ימול
 אפילו ד' ה' פעמים את בריתי הפר זה המשוך :

שם ויקרא רבה ס' תוריע פ' י"ד

אשה כי תוריע הה"ד אהור וקדם צרתני אמר ר' יוחנן
 אם זכה אדם נוהל שני עולמות הזה והבא
 הה"ד אהור וקדם צרתני ואם לאו כא ליתן רין וחשבון
 שנאמר ותשת עלי כפכה כדכתיב כפך מעלי הרהק
 א"ר שמואל בר נחמן בשעה שברא הקב"ה אדם הראשון
 אנדרוגינוס בראו אמר ריש לקיש בשעה שנברא דו
 פרצופין נברא ונטרו ועשרה שנים גבים גב לזכר וגב
 לנקבה אתיבון ליה ויקח אחת מצלעותיו אמר להון
 מסטרוהי כדכתיב ולצלע המשכן.

אמר ר' ברביה זרי חלבו זרי שמואל בר נחמן בשעה
 שברא הקב"ה אדם הראשון מסוף העולם ועד
 סופו מלא כל העולם כולו בראו מן המזרח למערב
 מנין שנאמר אהור וקדם צרתני מן הצפון לדרום מנין
 שנא' ולמקצה השמים ועד קצה השמים ומנין כחללו של
 עולם

הוד ברית

עולם שנא' ותשת עלי כפיד . א"ר אלעזר אהור זה יום ראשון . וקדם זה יום האחרון . על דעתיה דר' אלעזר דכתיב תוצא הארץ נפש חיה למינה גפש חיה זה רוחו של אדם הראשון . אמר ריש לקיש אהור . זה יום האחרון וקדם זה הראשון . על דעתיה דריש לקיש דכתיב ורוח אלהים מרחפת על פני המים זהו רוחו של מלך המשיח . אם זכה אדם אומרים לו אתה קדמת לכל מעשה בראשית ואם לאו אומרים לו יתוש קדמך שלשול קדמך . א"ר ישמעאל ב"ר תנחום אהור לכל המעשים וקדם לכל העונשים . ר' יוחנן אומר אף קילוסו לא בא לא באחרונה שנא' החיה וכל בהמה רמש וציפור כנף ואח"כ מלכי ארץ וכל לאומים . א"ר שמלאי בשם שיצירתו של אדם אהר בהמה חיה ועוף כך תורתו אהר בהמה חיה ועוף .

הה"ר זאת תורת הבהמה ואח"כ אשה כי תודיע :

דבר אהר אשה כי תודיע הה"ר אשא דעי למרחוק ולפועלי אתן צדק . א"ר מאיר הלשון הזה משמש שתי לשונות לשון שירה לשון דבר . לשון שיחה על שבחן של צדיקים . לשון דבר על מפלתן של רשעים . למרחוק נאמר על הרחוקין שנקרבו . אשא דעי למרחוק ולפועלי אתן צדק . א"ר נתן מחשבין לשמו של אברהם אבינו אותו שבא מרחוק הה"ר וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחוק . ואמר ר' חנינא בר פפא מחשבין אנו לשמו של הקב"ה שהיינו רחוקין וקרבתנו לו . א"ר הגי דברים שרחוקים מטנו מהלך חמש מאות שנה שהבריות ישנין על מטותיהן והקב"ה משיב רוחות ומעלה עננים ומוריד גשמים ומגדל צמחין ומנגבן ומעריך

שלחן

שלחן לפני כל אחד ואחד א"ר שמואל בר אידי בשם ר' אתא הפסוק הזה אם אליהו אמרו מאליו שבת ואם ברוח הקדש אמרו שבחי שבחים ר' לוי אמר תלת בנוהג שבעולם מפקיד אדם אצל חברו ארנקי של כסף בחשאי ומחזיר לו ליטרא של זהב בפרהסיא אינו מחזיק לו טובה כך הקב"ה מפקידין לו הבריות טפלה של לכלוכית בחשאי והקב"ה מחזיר להם נפשות משובחות שלימות בפרהסיא ואין זה שבת הוי אשא דעי למרהוק ולפועלי אתן צדק ר' לוי אטר אוחרי בנוהג שבעולם אדם חבוש בכית האסורין ואין כל בריה משגחת עליו בא אחד והדליק לו שם נר אינו מחזיק לו טובה כך הקב"ה הולד שרוי במעי אמו ומאיר לו שם נר הוי שאיוב אומר בהלו נרו עלי ראשי אין זה שבת הוי ולפועלי אתן צדק ר' לוי אמר אוחרי בנוהג שבעולם אדם חבוש בכית האסורין ואין כל בריה משגחת עליו בא אחד והתירו והוציאו משם אינו מחזיק לו טובה כך הולד שרוי במעי אמו ובא הקדוש ברוך הוא והתירו והוציאו משם :

דבר אחר אשה כי תזריע וילדה זכר הה"ד חיים וחסד עשית עמדי ופקודתך שמרה רוחי ר' אבא בר כהנא אמר תלת בנוהג שבעולם אם נוטל אדם ארנקי של מעות ונותן הפה למטה אין המעות מתפורות והולד שרוי במעי אמו והקב"ה משמרו שלא יפול וימות אין זה שבת הוי חיים וחסד עשית עמדי ר' אבא בר כהנא אמר אוחרי בנוהג שבעולם כהמה זו מהלכת רבוצה והולד נתון בתוך מעיה כמין שק והאשה זו מהלכת זקופה והולד

הוד ברית

נתון בתוך מעיה והקב"ה משמרו שלא יפול וימות הוי
חיים וחסד עשית עמדי ר' אבא בר כהנא אמר אוחרי
בנוהג שבעולם בהמה זו רדיה במקום רחמה והולד יונק
במקום בשתה והאשה זו רדיה במקום נאה והולד יונק
במקום כבודה ואין זה חיים וחסד הוי חיים וחסד עשית
עמדי אמר ר"א אם ישהה אדם כחמין שעה אחת אינו
מת ומעיה של אשה מרותחין והולד נתון בתוך מעיה
והקב"ה משמרו שלא יעשה שפיר ושללא יעשה שליא
ושלא יעשה סנדל ואין זה חיים וחסד הוי חיים וחסד
עשית עמדי א"ר תחליפא קסדיא אם אכל אדם פרוסה
אחר פרוסה לא שניה דוחה את הראשונה והאשה הזו
כמה מאכל היא אוכלת וכמה משקה היא שותה ואינו
דוחה הולד אין זה חיים וחסד א"ר סימון מעיה של אשה
עשויה קנין קנין פיקין פיקין חבילין חבילין בשעה
שהיא יושבת על המשכב אינה משליכתו בבת אחת
במתלא אמר אשתרי חד חבל אשתרי תרין חבלין אמר
ר' מאיר כל תשעה הדשים שאין האשה רואה דם בדין
הוא שתהא רואה מה הקב"ה עושה מסלקו למעלה
לדדיה ועושהו חלב כדי שיצא הולד ויהיה לו מזון
לאכול וביותר אם היה זכר שנאמר אשה כי תזרע וילדה

זכר :

דבר אחר אשרו כי תזרע הה"ד ויסך בדלתים ים
בניחו מרחם יצא ר' אליעזר ור' יהושע ורבי
עקיבא ר' אליעזר אומר כשם שיש דלתות לבית כך יש
דלתות לאשה הה"ד כי לא סגר דלתי בטני ור' יהושע
אומר כשם שיש מפתחות לבית כך לאשה הה"ד וישמע

אליה

אליה אלהים ויפתח את רחמה ר' עקיבא אומר כשם
 שיש צירים בכירת כך יש צירים לאשה הה"ד ותכרע
 ותלד כי נהפכו עליה ציריה בניחו מדהם יצא על ידי
 שמתנאה לצאת בשומי ענן למושו זה השפיר וערפל
 חתוליתו זה השליא ואשבור עליו חוקי אלו שלשה חדשים
 הראשונים ואשים בריה ודלתים לוג' חדשים האמצעיים
 ואומר עד פה תבא ולא תוסף אלו ג' חדשים האחרונים
 ופה ישית בגאון נליך ר' איבו אמר בעון גלליך לפי
 שהולך הוזה כשהוא יוצא יוצא מלא גללין וכל מיני
 סירוחין והכל מהבקיין אותו ומנשקיין אותו וביותר אם
 הוא זכר הה"ד אשה כי תזריע וילדה זכר :

דבר אחר אשה כי תזריע הה"ד הן בעון הוללתי ר'
 אחא אמר אפילו אם יהיה חסיד שבחסידים אי
 אפשר שלא יהיה לו צד אחד מעון אמר דוד לפני
 הקב"ה רבון העולם כלום נתכוון אבא ישי להעמידני
 והלא לא נתכוון אלא להנאתו תדע שהוא כן שמאחד
 שעשו צרכיהן זה הופך פניו לכאן וזו הופכת פניה לכאן
 זאתה מכנים כל טפה וטפה שיש בו והוא שרוד אומר כי
 אבי ואמי עזבוני וה' יאספני ובחטא יחמהני אמי אמר ר'
 חייא בר אבא אין אשה קולטת אלא אחר נדתה ובסמוך
 וביותר אם היה זכר הה"ד אשה כי תזריע וילדה זכר :

דבר אחר אשה כי תזריע הה"ד אדתי ורבעי זרית וכל
 דרכי הסכנתה ר' יוחנן וריש לקיש ורשב"ל ר"י
 אמר אין הקב"ה צר את האדם אלא מטפה של לבנורת
 ור"י אמר זרית כאדם שזורה ונותן תבן בפני עצמו עד
 שמעמיד הרגן על בודיו ר"ש בן לקיש אמר אף אינו

הוד ברית

מאבד את הטפה אלא זורה מטפה למוח ומטפה לעצמות
ומטפה לניידים וכיותר אם היה זכר הה"ד אשה כיתוריע
וילדה זכר :

דבר אחר אשת כי תוריע הה"ד תן חלק לשבעה ונס
לשמונה תן חלק לז' אלו ו' ימי נדה ונס לשמונה
אלו ה' ימי הטילה אמר הקב"ה אם שמרת ימי נדה אני
נותן לך בן ואתה מלו לח' ימים הוי וביום השמיני ימול
בשר ערלתו תנא צורת הולד כיצד תחלת ברייתו דומה
לדשון ב' עיניו כב' טיפין של זכוב ושתי חוטמיו כב'
טיפין של זכוב ושתי אזניו כשתי טיפין של זכוב ושתי
זרועותיו כשתי הוטיין של זהורית פיו דומה לשעורה
נוייתו כערשה ושאר איבריו מצומצמין בו כגולם ועליו
הוא אומר גלמי ראו עיניך ואם היתה נקבה סרוקה
כשעורה לארכה נותן ידים ורגלים אין בה כיצד הולד
שרוי במעי אמו מקופל ומונה כפנקס ראשו מונח לו בין
ברכיו שתי ידיו על שני צדעיו שני עקביו על שני עגבותיו
פיו סתום טבורו פתוח ואוכל ממה שאמו אוכלת ושותה
ממה שאמו שותה ואינו מוציא רעי שמא יהרוג את אמו
יצא לאויר העולם נפתח הסתום ונסתם הפתוח בית שמאי
זכית הלל בית שמאי אומרים לא כשם שיצרת הולד
בעולם הזה כך יצרתו לעולם הבא בעולם הזה מתחיל
בעור ובבשר וגומר בניידים ועצמות אבל לעתיד לבא
מתחיל בניידים ועצמות וגומר בעור שכן כתיב במתי יחזקאל
וראיתי והנה עליהם נידים ובשר עלה ויקרס עליהם עור
מלמעלה ורוח אין בהם אמר רבי חייא בר אבא אין
פרשת יחזקאל ראיה למה מתי יחזקאל רומין למי שנכנס

למרחץ

למרחץ זה שפשוט אחרון לבש ראשון בית הלל אומרים
 כשם שיצירתו של אדם בעולם הזה כך יצירתו בעולם
 הבא בעונה מתחיל בעור ובשר וגומר בנידים ועצמות
 ולעתיד לבא כמו כן שכן איוב אמר זכור נא כי בהומד
 עשיתני הלא כחלב תתיכני התכתני אינו אומר לא תתיכני
 ובגבינה תקפיאני הקפיאתני אינו אומר אלא תקפיאני
 עור ובשר תלבישני הלכשתני אינו אומר אלא תלבישני
 ובעצמות ונידים תסוככני סככתני אינו אומר לא תסוככני
 הוי חיים וחסד עשית עמדי אם של אשה מלא דם עומד
 וממנו יוצא למקור נדחה וברצונו של הקב"ה הולכת
 טפה של לבנות ונופלת לתוכו מיד הולד נוצר משל
 לחלב שנתן בקערה אם נותן לתוכו מסו נקפא ועומד ואם
 לאו הולך רופף לשני צידין זה צר דמותו של זה וזה
 צר דמותו של זה לעולם הנקבה מן האיש והזכר מן
 האשה הזכר מן האשה מנין שנאמר ואשתו היהודיה
 ילדה את ירד וכתוב ופולגשו ושמה ראומה ותלד גם היא
 וגו' הה"ד אשה כי תזריע וילדה זכר ונקבה מן האיש
 שנא' ובתואל ילד את רבקה ואת דינה בתו ושם בת
 אשר סרח א"ר אבין לית ספר דמספר לגרמיה משל
 לב' שנכנסו למרחץ זה שמיזע ראשון יצא ראשון אמר
 ר' אבהו טובה גדולה שעושה הקב"ה עם אשה זו בעה"ז
 שלא התחיל בצורת הולד בנידים ועצמות שארו התחיל
 בן היה במקיע כריסה ויוצא לפי שבעה"ז אשה יולדת
 בצער לעתיד לבא מה כתיב במרס תחיל ילדה במרס
 יבא חבל לה והמליטה זכר : כילא"ו

הור ברית

זוהר לך לך רף צ"ב ע"א

ויהי אברהם בן תשעים שנה וגו'. רבי יוסי פתח ועמך כלם
בריקים לעולם יראו ארץ וגו'. וכאין איכון ישראל מכל
שאר עמין דקב"ה קבאל לון בריקים דתניא מאה ועשרין (ד"ה ג"ג
וחמש) ותמניא אלפי מארי דגדפיין דאזלין וטאסין כל עלמא
ושמעין קלא ואחדין ליה להקווא קלא כמה דתנינן לית לך מלה
בעלמא דלית לה קלא ואזלא וטאסא ברקיעא ואחדין לה מארי
דגדפיין וסלקין ההוא קלא (ד"ה למאריהון דאמריין כ"א דמרין)
ודיינין לה הן לטב הן לכיש דכתיב כי עוף השמים יוליך את הקול
וגו'. אימתי דיינין להקווא קלא. רבי חייה אמר בשעתא דבר נש
שביב ונאים וכשמתייה נפקת מניה והיא אסהיד' ביה כבר נש וכדין
דיינין להקווא קלא ה"ד נושוכבת חיקך שמור פתחי פיך מאי
טעמא משום דהיא אסהידת כבר נש. רבי יהודה אמר כל מה דבר
גט עביר בכל יומא נשמתייה אסהידת ביה כבר נש בליליא. תאנא
אמר רבי אלעזר בתחלת שעתא קמייתא בליליא כד נשף יומא
ועאל שמא מארי דמפתחן דתמוך על שמא עאל בתריסר תרעין
דפתיחן ביממא בתר דעאל בכלהו כל איכון תרעין סתימין (כ"א
פתחין) כרוזא קאים ושרי לאכרוזא קאים מאן דקאים ואחיד לאיכון
מפתחן בתר דסיים כרוזא כל איכון נטורי עלמא מתכנשין וסלקין
לית מאן דפתח (פ"ה) פשרא כלל משתכנין כדין דינין דלתתא
מתעריין ואזלין ושאיין בעלמא וסייערא שארי לאכררא ומארי דיכבא
תקעין ומיללון תקעין תכיבות כדין מתערי שונתא ומומדין קמי
קאריהון כמה מארי תריסין קיימי בקיומיהו ואתעריין דינין
בעלמא כדין בני נשא כיימין וכשמתייה נפקת ואסהידת סהדותא
ואתחייבת בדינא וקב"ה עביר חסד כבר נש וכשמתייה תבת לאתרה.
בפלגות ליליא כד נפוזין מתעריין סטרא דנפון אתער כרוזא קס
בקיימיה סרכיטא דכסטר דרוס וכטע בהקווא רוחא ושכיך ואתבסס
כדין אתער קב"ה בגמוסוי לאשתעאעא עם בריקיא בגנתא דערין

בההיא

פתחיה שעתא זכאה חולקיה דכר נט דקאים לאשתעשע באוריתא
 דהז קב"ה וכל דדיקיא דבגנתא דערן כלהו צייתין לקליה הה"ד
 שיוסבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמישיני. ולא עוד אלא
 דקב"ה מטיף עליה חד חוטא דחס"ד למתוי (ד"ה ג"ג תדיר) נטיר
 בעלמא דהא עלאין ותתאין נטירין ליה הה"ד יומס יצוה יי' חסדו
 וכלילה טירה עמי. א"ר חוקיה כל מאן דאשתדל בהאי שעתא
 ודאי אית ליה חולקא תדיר בעלמא דאתי. א"ר יומי מאי טעמא
 תדיר א"ל הכי אוליפנא דכל פלגות ליליא כד קב"ה אתער בגנתא
 דערן כל איכון נטיען דבגנתא אשתקין יתיר מההוא נחלא דחקרי
 נחל קדומים נחל עדנים דלא פסקן מימיו לעלמין כביכול ההוא
 דקאים ואשתדל באוריתא כאילו ההוא נחלא אתרק על רישיה
 ואשקי ליה בגו איכון נטיען דבגנתא דערן. (אמר ר' יוסי) ולא עוד
 אלא הואיל וכלהו דדיקיא דבגו גנתא דערן צייתין ליה חולקא
 שויין ליה בההוא שקיו דנחלא. אשתכח דאית ליה חולקא תדיר
 בעלמא דאתי. רבי אבא הוה אתי מטבריה לבי טרוניא דחמוי
 ורבי יעקב בריה הוה עמיה. אערעו בכפר טרשא. כד בעו
 למשכב אמר רבי אבא למריה דביתא אית הכא תרכובני א"ל
 מאריה דביתא אמאי. א"ל בנין דקאימנא בפלגות ליליא ממש.
 א"ל לא אנטריך דהא סימנא לי בביתא דהדין טיקלא דקמי ערסאי
 מלינא ליה מייל וכטיף טיף בפלגות ליליא ממש אתרקו כלהו
 מיא ואתגלגל האי קיטפא ונהים ואשתמע קליה בכל ביתא וכדין
 הוא פלגות ליליא ממש. וחד סבא הוה לי דהוה קס בכל פלגות
 ליליא ואשתדל באורייתא ובניני כך עבד האי. אמר רבי אבא
 בריך דחמנא דשדרמי הכא. בפלגות ליליא נהים ההוא גלגלא
 דקיטפא. קמו רבי אבא ורבי יעקב שמעו לההוא גברא דהוה
 יתיב בשפולי ביתא ותרין בניו עמיה והוה אתר כתיב חנות לילה
 אקום להודות לך על משפטיו דרקך מאי קא חמא דוד דאיהו אתר
 חנות לילה ולא בחנות לילה אלא חנות לילה ודאי לקב"ה אתר
 סבי וכי קב"ה סבי אקמי. אין. דהא חנות לילה ממש קב"ה

הור ברית

אשתכח וסיפתא דיליה וכדין היא שעתא דענין כגנתא דערין
לאשתעשעא עם כדיקיא . אמר רבי אבא לרבי יעקב ודאי נשתתף
בשכינתא ונתחבר כחדא קריכו ויתיבו עמיה אמרו ליה אימא מלה
דפומך דשפיר קאמרת . מכא לך האי . אמר לון מלה דא אוליפכא
מסבאי ותו הוה אמר דתחלת שעתא קמייתא דליליא כל דיכין
דלתתא מתערין ואוליין ושאיין בעלמא בפלגות ליליא ממש קב"ה
אתער בגנתא דערין ודיכין דלתתא לא משתכחן וכל סימוסין
דלעיל כליליא לא אשתכחו אלא בפלגו' ליליא ממש מנלן מאברהם
דכתיב ויחלק עליהם לילה . במצרים ויהי בחגי הלילה ובחגרין
סביאין באוריתא הכי אשתכח . ודוד הוה ידע . (ישע) ומכא הוה
ידע אלא הכי אמר סבא דמלכותא דיליה כהאי (ליליא) תליא ועל
דא קאים בההיא שעתא ואמר שירתא ולהכי קרייה לקב"ה חנות
לילה ממש אקום להודות לך וגו' דהא כל דיכין תליין מהכא ודיכין
דמלכותא מהכא משתכחין וההיא שעתא אתקטיר בה דוד וקם
ואמר שירתא . אתא רבי אבא וכשקיה אמר ליה ודאי הכי הוא בריך
דחמכא דשדרני הכא . תא חוי לילה דינא בכל אתר והא אוקימכא
מלי' והכי הוא ודאי והא אתער קמי רבי שמעון . אמר ההוא ינאקא
בריה דההוא גברא אי הכי אמאי כתיב חנות לילה . א"ל הא
אתער בפלגות ליליא מלכותא דשמייא אפערת אמר אבא שמענא
מלה . אמר ליה רבי אבא אימא ברי' מכ דהא מלה דפומך קלא
דבונינא להוי . אמר אבא שמענא דהא לילה דינא דמלכותא איהו
ובכל אתר דינא הוא והאי דקאמר חנות בגין דינא בתרי גווי
(היני) כדינא וחסד וודאי פלגותא קדמיתא דינא הוא דהא פלגותא
אחרא נהירו אכפיהא בסטרא דחסד ועל דא חנות לילה כתיב ודאי .
קם רבי אבא ושוי ידוי ברישיה וברכיה . אמר ודאי חשיבכא דחמיתא
לא אשתכח בר באינון זכאי דזכו בה . השתא חמיכא דאפילו ינאקי
כדרא דר"ש וכו' למחמתא עלאה . זכאה אנת רבי שמעון . ווי
לדרא דאנת תסתלק מניה . יתבו עד צפרא ואשתדלו באוריתא .
פתח רבי אבא ואמר ועמך כלס כדיקים וגו' . מלק דא הא אוקמוס

חבדייא מאי טעמא כתיב ועמוך כלם צדיקים וכי כלל ישראל צדיקי
 כינהו - והא כמה חייבין אית בהו בישראל כמה חטאין וכמה
 דשיעין דעבדין על פקודי אורייתא. לא הכי תנא ברוח דמתכיתין.
 זכאין איכון ישראל דעבדין קרבנא דרעווא לקב"ה דמקריבין בנייהו
 לתמניא יומין לקרבנא וכד אתגזרו עאלו בהאי חולקא טבא דקב"ה
 דכתיב וצדיק יסוד עולם. כיון דעאלו בהאי חולקא דצדיק אקרונ
 צדיקים ודאי כלם צדיקים וע"כ לעולם ירשו ארץ. כדכתיב פתחו
 לי שערי צדק אבא בס. וכתיב זה השער ליי' צדיקים יבאו בו.
 איכון דאתגזרו ואקרונ צדיקים. נצר מטעי. נצר מאיכון כטיען
 דנטע קב"ה בגנתא דערן האי ארץ חד מנייהו ועל כן אית להו
 לישראל חולקא טבא בעלמא דאתי וכתיב צדיקים ירשו ארץ לעולם
 ירשו ארץ מהו לעולם כמה דאוקימנא במתכיתא דילן והא אתמר
 האי מלה בין חבדייא. (ותאנא מאי קא חמא קרא דלא אקרי
 אברהם עד השתא) (כ"א ת"ח קודשא בריך הוא לא קרא לאברהם
 אברהם עד השתא מ"ט. אללא הכי אוקימנא דעד השתא לא אתגזר
 וכד אתגזר אתחבר ביה האי ה"א ושריא ביה) אללא הכי אוקימנא
 דעד השתא לא אתגזר וכד אתגזר אתחבר בהאי ה' ושכינתא
 שריא ביה וכדין אקרי אברהם והיינו דכתיב אלה תולדות השמים
 זה ארץ בהבראם ותאנא בה' בראם. ותנא באברהם. מאי קאמרי
 אללא דא חסד ורא שכינתא וכלא נחית כחדא ולא קשיא מלה והאי
 והאי הוי. א"ר יעקב לרבי אבא האי ה' דהבראם זעירא ודא
 דהליי' רברבא מה בין האי להאי א"ל דא (שביבמא) שמיטה ורא
 יוכלא (ואית דמתני דכלא חד דכד מנהרא נוצריק כדין קיימא
 באשלמותא. וס' רברבא דהא מתנהרא כדקא יאות ולומכין דלא
 קיימא באשלמותא וינאא מסטרא אחרא כדין ה"א זעירא) וכדין
 כך זמכין דסיהרא קיימא באשלמותא וזמכין בפנימותא ובאכפא
 אשתכח ואשתמודע וכלא שפיר. והאי איהו ברירא דמלה. אמר
 רבי אבא זכאין איכון ישראל דקב"ה אתרעי בהון מכל שאר עמין
 ויהיב לון את קיימא דא דכל מאן דאית ביה האי את לא נחית

הוד ברית

לביהמנעם אי איהו נפיר ליה כדקא יאות דלא עייל ליה ברשותא
אחרא . ולא משקר בשמיה דמלכא דכל מאן דמשקר בהאי כמאן
דמשקר בשמיה דקב"ה דכתיב ביי' בגדו כי בניס זרים ילרו . תו
אמר רבי אבא בזמנא דבר נש אסיק בריה לאעליה לחאי ברית קרי
קב"ה לפמליא דיליה ואמר חמו מאי בריה עבדית בעלמא ביה
שעתא אודמן (ליה) אליהו וטאם עלמא בד' טאסינן ואודמן תמן ועל
דא תכינן דבעי בר נש לתקבא כרסייא אחרא ליקרא דיליה ויימא
דא כרסייא דאליהו ואי לאו לא שרי תמן ושוא סליק ואסהיד קמי
קב"ה . תא חוי בקדמיתא כתיב מה לך פה אליהו וגו' . וכתיב
קנא קנאתי לה' כי עזבו בריתך בני ישראל וגו' . א"ל חייך בכל
אתר דהאי רשימא קדישא ירשמון ליה בני בבשרסון אנת תודמן
תמן ופומא דאסהיד דישראל עזבו הוא יסהיד דישראל מקיימין
האי קיימא . וסא תכינן על מה אתעכש אליהו קמי קב"ה על
דאמר דלטורא על בנוי . אדהכי הוה אתי פסורא דיומא והוה אמרי
מלי דאורייתא . קמו למיזל . א"ל הסוא גברא במה דעסקיתא
בהאי ליליא אטלימו אמרו מאי הוא א"ל דתחמון למחר אנפוי
דמריה דקיימא דהא דביתאי בעאת בעותא דא מוכיכו וגזר קיימא
דברי דאתייליד לי למחר ליהוי הלולא דיליה . אמר רבי אבא האי
בעותא דמזכה איהו ולמחמי אפי שכיפתא מיתבי . אוריכו כל ההוא
יומא . בההוא ליליא הכש הסוא גברא כל אינון דחיימי וכל ההוא
ליליא אשתדלו באורייתא ולא הוה מאן דכאים אמר להו ההוא
גברא במטו מנייכו כל חד וחד לימא מלה סדתא דאורייתא :

פתח

חדא (ר' אבא) ואמר פפרוע פרעות בישראל בהתנכר עם
ברכו יי' . מאי קא חמו דבורה וברק דפתחו בהאי
קרא . אלח הכי תכינן לית עלמא מתקיימא אלח על האי ברית
דכתיב אם לא בריתי יומם לילה וגו' דהא שמיה וארעא על דא
קיימין בנין כך כל זמנא דישראל מקיימין האי ברית כמוסי שמיה
וארעא קיימין בקיימיהו וכל זמנא דח"ו ישראל מבטלין האי ברית
שמיה וארעא לא מתקיימין וברכאן לא משתכחין בעלמא . ת"ח לא

שליטו שאר עמין על ישראל אלא כד בטילו מנייהו קיימא דא . ומא
 בטילו מנייהו דלא אתפרען ולא אתגליין ועל דא דתיב ויעזבו בני
 ישראל את יי' וכו' ומכור אותם ביד סיסרא ויעזבו את יי' סמט .
 עד דאתת דבורה ואתנדבת לכל ישראל במלה דא כדון אתכנעו
 שנאיהון תחותייהו והיינו דתכיפן דאמר קב"ה ליהושע וכי ישראל
 אטימין אינון ולא אתפרעו ולא אתגלייא ולא קיימין קיימא דילי
 ואת בעי לאעלא להו לארעא ולאכנעא שנאיהון . שוב מול את
 בני ישראל שנית . ועד דאתפרעו ואתגלייא האי ברית לא עאלו
 לארעא ולא אתכנעו שנאיהון . אוף הכא כיון דאתנדבין ישראל
 בהאי את אתכנעו . שנאיהון תחותייהו וברכאן אתחזרו לעלמא
 הה"ד בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו יי' :

קס אחרא ופתח ואמר ויהי בדרך במלון ויפגשו יי' ויבקש
 המיתו למאן למטה . אמר ליה קב"ה וכי את אייל לאפקא
 ית ישראל ממזרים ולאכנעא מלכא רב ושליטא ואת אנשיית מכר
 קיימא . דברך לא אתגזר מיד ויבקש המיתו . תאנא נחת גברא אל
 בטלהובא דאשא לאוקדיה ואתרמיז חר חיויא מתוקדא לשאפא ליה
 בגויה אמאי חיויא אמר ליה קב"ה את אייל לקטלא חיויא דברכא
 ותקיפא וברך לא אתגזר מיד אתרמיז לחד חיויא לקטלא ליה עד
 דחמת צפורה וגזרת לברה ואשת ציב הה"ד ותקח צפורה צור . מהו
 צור אלא אסוותא ומאי אסוותא דכתיב ותכרות את ערלת בנה
 דננצא בה רוח קדשא .

קס אחרא ואמר ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי ויגשו ויאמר
 וכו' וכי אמאי קרי להו והא קריבין הוו גביה לא בשעתא
 דאמר לון אחי יוסף אחיכם תווהו דחמו ליה במלכו עלאה אמר
 יוסף מלכו דא בנין דא רווחא ליה גשו נא אלי ויגשו דאחוי להו
 האי קיימא דמילה אמר דא ברמת לי מלכו דא בנין דכטרית לה
 מכאן אוליפנא מאן דכטייר להאי את קיימא מלכו אתכטרת ליה .
 מכלן מבעו דכתיב חי יי' שכבי עד הבקר דהוה מקטרב ליה יצליה
 עד דאומי אומאה וכטייר להאי ברית בנין כך וכה דנפקו מנייהו

מלכין

יב א

הור ברית

מלכין שליטין על כל שאר מלכין ומלכא משיחא דאתקרי בשמא
דקב"ה :

פתח אידך ואמר כתיב אם תחנה עלי מחנה וגו' הכי תאכא
בזאת לכי בוטח מהו בזאת דא את קיימא דזמינא
תדיר גבי בר כס' ואתרמיזא לעילא ובגיני כך אתמר בזאת כמה
דכתיב זאת אות הברית . זאת בריתי . וכלא בחד דרגא . ותאכא
זס וזאת בחד דרגא אינון ולא מתפרסן ואי תימא אי הכי הא שאה
בכי עלמא הכי . אמאי דוד בלחודוי ולא אחרא אלא בגין דאחידא
ביה ואתרמיזא ביה והיא כתרא דמלכותא . תא חזי בגין דהאי זאת
לא כטר ליה דוד מלכא כדקא חזי מלכותא אתעדי מניה כל ההוא
זמנא והכי אוליפכ"האי זאת אתרמיזא במלכות דלעילא ואתרמיזא
בירושלם קרתא קרישא בההיא שעתא דדוד עבר עליה כפק קלא
ואמר דוד כמה דאתקטרת תשתרי . לך טרדין מירושלם ומלכותא
אתעדי מינך מנ"ל דכתיב הכי מקיס עליך רעם מביתך מביתך
דייקא והכי הוה כמה דעבר ביה אתענש ומה דוד מלכא הכי שאר
בכי עלמא עאכ"ו :

פתח אידך ואמר לולי יי' עזרתה לי כמעט שכנה דומה כפשי
תאכא כמה זכאן ישראל דלא נחתי לגיהנס כשאר עמו
עעז' ולא אתמוסרון בידוי דרומה (אלא) בהאי את דהכי תאכא
בשעתא דבר כס' נפיק מעלמא כמה חבילי (מלאכי חבלה) טהירין
אתפקדן עליה זקפין עינא וחמאן האי את דהוא קיימא דקודשא
אתפרסן מניה ולא אתייהיב בידוי דרומה לכחתיא לגיהנס דכל מאן
דאתמוסר בידוי נחית לגיהנס ודאי ומהאי את דחלין עלאינ ותתאינ
ודיכין בישינ לא שליטין ביה כבר כשאי איהו זכי לכטורי ליה להאי
את בגין דהוא אתאחיד בשמא דקב"ה כיון דדוד מלכא לא כטר
את קיימא דא כדקא חזי אתעדי מניה מלכותא ואתטריד מירושלם
מיד דחיל דסבר דייחתון ליה מיר וימוסרון ליה בידוי דרומה וימות
בההוא עלמא עד דאתבטר ביה דכתיב גס' יי' העביר חטאתך לא
תמות ביה שעתא פתח ואמר לולי יי' עזרתה לי כמעט שכנה

רומה כפשי :

פתח

אירך ואמר מאי האי (דכתיב) דאמר דוד וסראכי אותו
 ואת כוהו (ומאי וסראכי אותו וחס"כ וחס כוהו) מאן יכיל למחמי
 ליה לקב"ה אלל הכי תכינן בההיא שעתא דאתגזר עליה יהוה
 עוכסא ודוד ידע דעל דלל כטר האי את כדקא יאות אתענש בהאי
 דכלל כחדא אחידא וכלל אתרמינן בהאי את ולא אקרי צדיק מאן
 דלל כטר ליה כדקא יאות הוה בעי בעותיה ואמר וסראכי אותו ואת
 כוהו . מאי אותו (אות דיכיה חס ברית דהא איהו דקב"ה את דיכיה) דא
 את קיימא (דיכיה) קדישא דהא דחילמא דאתאביד מאי . מאי
 טעמא בגין דתדין אלין מלכותא וירושלם בהאי אחידן ובגין כך
 תלי כבעותי אותו ואת כוהו דיתהדר מלכותא דהאי את לאתריה
 וכלל חד מלה :

פתח

אירך ואמר ומכשרי אחזה אלנה מאי ומכשרי ומעצמי
 מכעי ליה אלל מכשרי ממש . ומאי הוא דכתיב ובשר
 קדש יעברו מעליך וכתיב והיתם בריתי בכשרכם דתמיא בכל
 זמנא דאתרשים בר נש בהאי רשומא קדישא דהאי את מניה חמי
 לקב"ה מניה ממש וכשמתא קדישא אתאחידת ביה ואי לא זכי
 דלא כטייר האי את מה כתיב מנסמת אלנה יאכרו . דהא רשומא
 דקב"ה לא אתכטייר . ואי זכי וכטייר ליה שכינתא לא אתפריש מניה
 אימתי מתקיימא ביה כד אתכסיב וסאי את עייל באתריה (דתמיא
 מאי טעמא וא"ו ה"א אלין כחדא לא חד דכר וחד נוקב' אשתתפו
 כחדא ואקרי חד שמו כדין חסד עלאה שריא עלייהו באן אתר
 שריא בסטרא דרכורא . ומאן חס"ד חס"ד ח"ל דאפי ונפיק מחכמה
 עלאה ואתעטר בדכורא ובגין כך אתבסמת נוקבא) . (כ"א דתנן
 דא דו"ו ה"א אלין כחדא כגונא דדכר ונוקבא אשתתפו כחדא
 ואינן חד כדין חסד עלאה שריא עלייהו ואתעט' בדכור' ואתבסמת
 נוקבא) . תו תכינן אלנה הכי הוא א"ל צהירו דחכמתא . ו' דכר
 נ' נוקבא אשתתפו כחדא אלנה אקרי וכשמתא קדישא מהאי אתר
 אתאחדת וכלל תליא בהאי את ועל דא כתיב ומכשרי אחזה אלנה

הוֹד בְּרִית

דא שלימותא דכלא מבשרי ממס מהאי את ממס ועל דא זכאין אינון
ישראל קדישין דאחידן ביה בקב"ה זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא
דאתי עלייהו כתי' ואתם הדבקי ביי' וגו' כגין כך חיים כלכם היום.
אמר ר' אבא ומה בכל כך אתון חכימין ואתון יתבין סבא אמרו ליה אי
צפורא יתצקרו מאתרייהו לא ידעין לאן טאסן הה"ד כצפור כודר'
מוקנה כן איש כודר ממוקמו ואתרא דא זכי לן לאוריתא והאי אורחא
דילן בכל גיליא פלגות' קיימין ופלגות' אכן עסקין באורית' וכד אכן
קיימין בצפרא ריחי חקלא ופרי מיא כהרין לן אוריתא ואתי' שבת
בלבן . ואתר דא הא דיינוה לעילא זמנא חדא . וכמה סרכי תריסין
אסתלקו בהוא דיכא על עונשא דאוריתא וכדין אסתדלותא
דילן ימא וגיליא באוריתא הוא ואתרא דא קא מסייע לן ומאן
דאתפרש מכאן דאתפרש מוחי עלמא . וקיף ידוי רבי אבא
וכריך לון . יתבו עד דכהר ימא . בתר דכהר ימא אמרו לאינון
דרדקי דקמיייהו פוקו וחמו אי כהר ימא וכל חד לימא מלה חדתא
דאוריתא להאי גברא רבא כפון וחמו דכהר ימא . אמר סר מכייסו
זמין האי ימא אשא מלעילא . אמר אחרא ובסך ביתא . אמר אחרא
חד סבא הכא דזמין האי ימא לאתוקד' כנורא דא א"ר אבא דחמנא
ליסובן . תווס ולא יכיל למללא אמר קוטר' דהורמנא בארעא
אתפסת וכך הוה דהפוא ימא חמו חבדייא אפי שכיכתא ואסתחרו
באשא . ורבי אבא אתלהיטו אנפיו כנורא מחדוותא דאוריתא
תכא כל ההוא ימא לא כפון בלהו מביתא וביתא אתקטר בקיטרא
זהו חדתאן מלי בגוייהו כאלו קבלו הפוא ימא אוריתא מטורא
דסיני בתר דאסתלקו לא הוו ידעי אי קוא ימא ואי הוא גיליא .
אמר רבי אבא בעור דאכן קיימין לימא כל חד מינן מלה חדתא
דחכמתא לאקטרא טיבו למאריה דביתא מריה דהלולא :

פתיח חד ואמר אשרי תבחר ותקרב ישכון חזריך וגו' . בקדמיתא
חזריך לבתר ביתך ולביתר היכלך . דא פנימאה מן
דא ודא געילא (כ"א לבו) מן דא . ישכון חזריך בקדמיתא כד"א
והיה הפאר בגין והכותר בירושלם קדוש יאמר לון נשכעה כמוב

ביתך לבתר כד"א בחכמה יבנה בית . החכמה יבנה בית לא כתוב
 דאי כתיב הכי הוה משמע דחכמה בית אקרי אלא כתיב בחכמה
 יבנה בית היינו דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו' .
 קדוש היכלך לבתר דא הוא שלימו דכלא דהכי תנינן מהו היכל .
 כלומר ה"ל כל האי והאי . וכלא אשתלים כחדא . רישא דקרא מה
 שוכח דכתיב אשרי תבחר ותקרב ישכון חזריך . האי מאן דאקריב
 בריה קרבנא קמי קב"ה דעווא דקב"ה בההוא קרבנא ואתרעי
 ביה וקריב ליה ושוי מדוריה בתרין אדרין ואחיד להאי ולהאי דאיכון
 תרין אתקשרו כחדא דכתיב ישכון חזריך . חזריך ודאי תרי .
 בניני כך חסידי קדמאי סבאן דהכא כד מקריבין בנייהו לקרבנא
 דא . פתחי ואמרי אשרי תבחר ותקרב ישכון חזריך איכון דקיימי
 עלייהו אמרי נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך . לבתר מברך אשר
 קב"ו להכנישו בכריתו של אברהם אבינו . ואיכון דקיימי עלייהו
 אמרי כשם שהכנסתו לברית וכו' . ותנינן בקדמיתא לבעי בר
 כס רחמין עליה ולבתר על אחרא דכתיב וכפר בעדו בקדמיתא
 ולבתר ובעד כל קהל ישראל . ואכן אורחא דא בקטנין והכי שפיר
 וחזי לקמאן . אמר רבי אבא ודאי כך הוא ויאות מלה ומאן דלא
 אמר הכי אפיק גרמיה מעשרה חפות דזמין קב"ה למעבד לנדיקיא
 בעלמא דאתי וכלהו מתקשרן בהאי . וכניני כך עשרה מלי
 דמהימנותא אית בהאי קרא אשרי תבחר ותקרב וגו' . וכל מלה
 ומלה חד חופא אתעביד מניה זכאה חולקיכון בעלמא דא וכעלמא
 דאתי דהא אוריתא מתקשרא בלבינו כאלו קיימיתו בדופייכו
 בטורא דסיני בשעתא דאתיהיבת אוריתא לישראל .

פתח

אידך ואמר מוזבח אדמה תעסה לי וזבחת עליו את
 עולותיך ואת שלמיך וגו' . תאכא כל מאן דקריב בריה
 לקרבנא דא כאלו אקריב כל קרבנין דעלמא לקמיה דקב"ה וכאילו
 בני מדבחא שלימתא קמיה בניני כך בעי לסדרא מדבחא במאכא
 חד מלייא ארעא למבזר עליה האי קיימא קדישא ואתחשיב קמי
 קב"ה כאילו אדבח עליה עלוון וקרבנין עאכא ותורי וניחא ליה

הוד ברית

יתיר מכלהו דכתיב וזבחתי עליו את עולותיך ואת שלמיך וגו' ככל
המקום אשר אזכיר את שמי מהו אזכיר את שמי דא (את) מילה
דכתיב בה סוד יי' לירואיו ובריתו להודיעם האי מוזבח אדמה ודאי
כמה דאמינא . בתריה מה כתיב ואם מוזבח אבנים תעשה לי .
דמו לבירא בר אתגזיר דאיהו מצם קשי קדל וקשי לבא האי אקרי
מוזבח אבנים . לא תבכה אתהן גזית . מאי הוא . דבעי לאעלא
ליה בפולחנ' דקב"ה (כגיו) ולא יגזר יתיה עד דינשי פולחנא אחרא
דעבר עד הכא ויעדי מניה ההוא קשיו דלכא . ואי אתגזר ולא
אעדי מניה ההוא קשיו דלכא למיעל בפולחנא קדישא דקב"ה הרי
הוא כהאי פסילא דאכנא דגזרי ליה מהאי גיסא ומהאי גיסא
ואסתאר אכנא כדבקרמיתא בגין כך לא תבכה אתהן גזית דאי
אשתאר בקשיותיה כי חרבך הנפת עליה ותחלליה כלומר ההוא
גזירו דאתגזר לא מהנייא ליה בגיני כך זבאה חולקיה דמאן
דאקריב האי קרבנא בחדוותא ברעוא קמי קב"ה ובעי למחדי
כהאי חולקא כל (ד"ל ג' ההוא) יומא דכתיב וישמחו כל חוסייך
לעולם ירכו ותסך עלימו ויעלכו בך אוהבי שמך :

פתח

איודך ואמר ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים
וירא יי' וגו' אני אל שרי התהלך לפני וגו' . האי קרא
אית לעיינא ביה וקשיא בכמה אורחין וכי עד השתא לא אתגלי
ליה קב"ה לאברהם אלא (עד) האידנא כד מטא להכי יומין וירא יי'
אל אברם ולא קודם והכתיב ויאמר יי' אל אברם . ויי' אמר ל אברם
ויאמר לאברם ירוע תדע וגו' והאידנא מני חושבן יומין וכד מני
להו כתיב וירא יי' אל אברם אשתמיע דער השתא לא אתגלי עליו
ועוד דכתיב בן תשעים שנה ותשע שנים בקדמיתא שנה ולבסוף
שנים אלא הכי תאנא כל איכון יומין לא כתיב וירא מ"ט אלא כל
כמה דהוה אטיס וסתים (כד) קב"ה לא אתגלי עליה כדקחוי
האידנא אתגלי עליה דכתיב וירא . מ"ט . משום דבעא לגלי ביה
האי את כתר קדישא ועוד דבעא קב"ה לאפקא מניה זרעא
קדישא וקדישא לא להו בעוד דאיהו אטיס בשרא אלא אמר השתא

דהוא בן תשעים שנה ותשע שנים וזמן קריב הוא דינפוק מניה
 ורעה קדישא להוי הוא קדישא בקדמיתא ולבתר ינפוק מניה ורעה
 קדישא בבין כך מני יומי בהאי ולא כפל הכי ומני קדמיתא . תו
 תשעים שנה דכל יומי קדמאי לא הוו שנים אלא כחד שנה דלא הוו
 יומי יומין השתא דמוטא להאי שנים שנים איכון ולא שנה :

ויאמר

אליו הכי אל שדי מאי משמע דער השתא לא קאתר
 אכי אל שדי לא הכי תאכא עבד קב"ה כתרין תתאין
 דלא קדישין לתתא וכל איכון דלא אתגזרו יסתאבון בהון ורשימין
 בהון ומאי רישומא חית בהון דאתחוי בהו ש"ן דל"ת ולא יתיר
 ובגין כך אסתאבון בהו ואתדכקון בהו . כתר דאתגזרו נפקין
 מאלין ועאלין בדדטוי דשכינתא ואתגלוז בהו יו"ד רשומא קדישא
 את קיימא שלים ואתרשים בהו שדי ואשתלים בקיימא שלים ועל דא
 כתיב בהאי הכי אל שדי התהלך לפני והיה תמים שלים דהשתא
 את חסר ברשימא דש"ן ודל"ת גזר גרמך והוי שלים ברשימא דיו"ד
 ומאן דאיהו ברשומא דא אתחוי לאתברכא בשמא דא דכתיב ואל
 שדי יברך אותך מהו אל שדי ההוא דברכאן נפקן מניה הוא דשליט
 על כל כתרין תתאין וכלא מרחלתיה דחלין ומודעזעין בניכי כך
 מאן דאתגזר כל איכון דלא קדישין אתרחקן מניה ולא שלטין ביה
 ולא עוד לא דלא נחית לביהנס דכתיב ועמך כלם צדיקים וגו' (כל
 איכון דאתגזרו אקרין צדיקין ובב"כ לעולם ירשו ארץ דלא ירית
 האי ארץ אלא ההוא דאקרי צדיק אוף הכא ועמך כלם צדיקים
 לעולם ירשו ארץ וגו') אמר ר' אבא זכאין אתון בעלמא דין ובעלמא
 דאתי זכאה חולקי דאתינא למשמע מלין אלין מפומיכוון כלכו
 קדישין כלכו בני אלהא קדישא עליוכו כתיב זה יאמר לוי הכי וזה
 יקרא בשם יעקב וזה יכתוב ידו לוי וכסם ישראל יכנה . כל חד
 מכוון אחיד ואתקשר במלכא קדישא עלאה ואתון דברבין מוכן
 תריסין מההיא ארץ דאקרי ארץ החיים דברבכוהי אכלין ממא
 דלא קדישא :

פתח

אידך ואמר אשריך ארץ שמלכך בן חורין ושריך בעת
 יאכלו . וכתוב אי לך ארץ שמלכך כער ושריך בבקר
 יאכלו הכי קראי קשיין אהרדי ולא קשיין . האי דכתיב אשריך ארץ
 דא ארץ דלעילא דשלט' על כל אינון חיינ דלעילא ובנינו כך אקרי
 ארץ החיים ועלה כתי' ארץ אשר יי' אלהיך דורש אותה תמיד וכתוב
 ארץ אשר לא במסככות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה . לא תחסר
 כל בה דיוקא וכל כך למה משום דכתיב שמלכך בן חורין דא קב"ה
 כד"א בני בכורי ישראל בן חורין מהו בן חורין כד"א יוכל היא
 קדש תהיה לכם וכתוב וקראתם דרוך בארץ דהא כל חירו מיוכלא
 קא אתי בנינו כך בן חורין ואי תימא בן חורין ולא כתיב בן חירות
 הכי הוא ודאי בן חירות מבני ליה . אלא במתניתא סתימאה דילן
 תכינא כד מתחברן לוד בה"א כדין כתיב וכהד יוצא מועדן להסקות
 את הגן ולא תימא כד מתחברן אלא מתחברן ודאי ובנינו כך בן
 חורין כתיב ועל דא אשריך ארץ שמלכך בן חורין ושריך בעת יאכלו
 בחדוותא בשלימו ברעוא . אי לך ארץ שמלכך כער האי ארץ דלתתא
 דתניא כל שאר ארעי דשאר עמינ עבד' אתיהיבו לרב רבין תריסין
 דממונן עלייהו ועילא מכלהו ההוא דכתיב ביה כער הייתי גם
 זקנתי ותאכא האי קרא שרו ש"ע אמרו ועל דא כתיב אי לך ארץ
 שמלכך כער . ווי לעלמא דמסטר א דא יקא וכד ישראל בגלותא
 ינקין במאן דיניק מרשותא אחרא ושריך בבקר יאכלו ולא בכלי
 יומא . בבקר ולא בזמנא אחרא דיומא דתניא בשעתא רחמה זורמת
 ואתיין וסגדין ליה לשמשא רובא תלי בעלמא בשעתא דמנחה
 רובא תלייא בעלמא . מאן גרים האי משום דמלכך כער ההוא
 דאקרי כער . ואתון זכאי קשוט קדישי עליומין בני מלכא קדישא
 לא ינקין מהאי סטרא אלא מההוא אתר קדישא דלעילא . עליומין
 כתיב ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היום :

פתח

דכי אכא ואמר אסירה כא לידירי שירת דורי לכרמו וכו'
 ויעזקהו ויסקלהו וכו' הכי קראי אית לאסתכלא בהו .
 אמאי כתיב שירה תופחה מכעי ליה : לידירי לדורי מכעי ליה

כמה דכתיב שירת דודי. כלם היה לידידי בקרן בן שמן. אסתכלנא
 בכל אוריתא ולא אשכחנא אתרא דאקרי קרן בן שמן. אלא הכי
 קראי הא אוקמוה חכרייא בכמה גוופין וכלהו שפיר וחכי הוא
 אבל אשורה בא לידידי דא יצחק דהוה ידיד ואקרי יריר עד לא
 יפוק לעלמא. אמאי יריר דתכינן רחימו סגוי הוה ליה לקב"ה ביה
 דלא אתעביד עד דלא אתגזר אברהם אבוא ואקרי שלים ואתוסף
 ליה ה"א לאשלמותא וכן לשרה האי ה"א אתייסהיבת לה. הכא אית
 לאסתכלא ה"א לשרה שפיר אבל לאברהם אמאי ה"א ולא יוד י'
 מצעי ליה דהא הוא דבר הוה אלא רזא עלאה (הוה ד"ה הוא) סתים
 בגוון אברהם סליק לעילא וכטיל רזא מה"א עלאה דאיהו עלמא
 דדכורא. ה"א עלאה וה"א תתאה האי תליא בדכורא והאי בדוקבא
 ודאי. ובג"כ אברהם סליק בה"א דעילא ושרה לחתא בה"א
 דלתתא. תו דכתיב כה יהיה זרעך ותנא זרעך זרעך ממש דהוה
 שארי למיעל כהאי קיים ומאן דשארי למיעל כהאי קיים עאל.
 ובגיני כך גיורא דאתגזר גר צדק אקרי בגין דלא אתא מגזעא
 קרישא דאתגזרו ועל דא מאן דעל כהאי שמים כהאי אברהם בגין
 כך כתיב ביה כה יהיה זרעך זרעך ממש. ואתמסר ליה ה"א ואי
 לאו דאתמסר ה"א לשרה הוה ליה לאברהם לאוליד לתתא כמה
 דהאי כ"ה אולידת לתתא בתר דאתמסרת ה"א לשרה אתחברו
 תרין הסי"ן בחדא ואולידו לעילא ומאי דנפק מלייהו הוא יוד בגיני
 כך יוד את רישא דיצחק דכר. מכאן שארי דכורא לאתפסטא ועל
 דא כתיב כי ביצחק יקרא לך זרע ביצחק ולא כך. יצחק אוליד
 לעילא דכתיב תתן אמת ליעקב. יעקב חסלים כלא. ואי תימא
 וכי אברהם כהאי אתאחיד ולא יתיר והא כתיב חסד לאברהם אלא
 חולקא דיליה כך הוא בגין דעביד חסד עם בני עלמא איכל לאולידא
 הכא אחיד ומהכא שריא. ועל דא לא אתגזר אברהם אלא בגין
 תשעים ותשע שנה ורזא דמלח הא אתיידיע ואוקימנא במתליתא
 דיגן. ובגין כך יצחק דינא קשיא נפק לאחדא לחולקיה ולאולידא
 חסד אקרי ועל דא יעקב חסלים כלא מתאי ספרא ומהאי ספרא

הוד ברית

מסטרא דאחידו אברהם וינחק לחולקיהו לעילא הוא שלימותא
מסטרא דאתיטיב לבו לאולרא מתתא לעילא הוא שלימותא ועל דא
בתיב ישראל אשר כך התפאר. ביה אתאחידו גווינן מעילא ומתתא
ועל דא בתיב הכא שירה דכתיב אטירה נא לידידי שירה ודאי דהא
אקרי לאולרא דכר דהא אקרי ידיד עד לא יפוק לעלמא . ואית
דאמרי (ד) אטירה נא לידידי דא אברהם כד"א מה לידידי בביתי
ואברהם ירית ירותא דאחסנת חולקא דא אכל (על) מה דאמינא דדא
ינחק הכי הוא . שירת דודי לכרמו דא קב"ה דאקרי דודי דכתיב
דודי נח וארום . ידידי אחיד ברודי דכר ומניה אתנטע כרם דכתיב
כרם היה לידידי בקרן בן שמן מאי בקרן בן שמן אללא ביה פסיק
האי כרם וכמה אתנטע חור ואמר בקרן מאי קרן דכתיב בקרן
היובל בקרן היובל שארי . והאי קרן אתאחיד בההוא דכר דאקרי
בן שמן מהו בן שמן כד"א בן חורין ותרווייהו חד מלה שמן דמתמן
בגיד משחא ורכו לאדלקא בוצינין ובגין כך בן שמן ודא שמן ורכו
בגיד ונפיק ואדליק בוצינין עד דכטיל ליה וכניש ליה האי קרן ודא
אקרי קרן היובל בגין כך לית משיחותא דמלכותא לא בקרן ועל
דא אתמשך מלכותא דרוד דאתמשה בקרן ואתאחיד ביה ויעזקהו
(ויסקלהו) כהאי עזקא דאסתמר לכל סטרין . ויסקלהו דאעדי
מניה ומחולקיה כל אינון דברבין כל אינון תריסין כל אינון בתרין
תתאין והוא נסיב ליה להאי (קרן) כרם לחולקיה דכתיב כי חלק יי
עמו יעקב חבל כחלתו . ויטעהו שורק כמה דאת אמר ואככי
נטעתיך שורק כלה זרע אמת כל"ה כתיב"ה א"א אכאן שארי אברהם
לאולרא לעילא ומהאי נפק זרע אמת כלה זרע אמת ודאי חיינו
דכתיב כה יהיה זרעך וכלא חד מלה . זכאה חולקסון דישאל
דירתו ירותא קדישא דא. סיפיה דקרא ויבן מגדל בתוכו מהו מגדל
כד"א מגדל עז שס יי' בו ירוץ נדיק ונטבב . בו ירוץ נדיק ודאי
זבס יקב חבב בו דא תרעא דנו ק כד"א פתחו לי שערי צדק . מאי
משמע דכל בר ישראל דאתגזר עיל בתרווייהו וזכי לתרווייהו ומאן
דחריב בריה לקרבנא דא עייל ליה באמא קדישא ועל את דא

מתקיימין שמיא וארעא דכתיב אם לא בריתי יומם ולילה חקות
 שמים וארץ לא שמתי . והאי מאריה דהלולא דא זכה לכלא למחזי
 קב"ה אנפין באנפין כהאי יומא . זכאה חולקנא דזכיכא להאי
 יומא וזכאה חולקך עמכא והאי ברא דאתייליד לך קרינא עליה כל
 הנקרא בשמי וגו' יצרתיו אף עשיתיו . וכתיב וכל בניך למורי יי'
 וגו' . אוזפוס לרבי אבא תלת מילין . אמרו ליה האי מריה דהלולא
 אושפיזך זכה לכולי האי . בבין דקיים קיימא דמכזה אמר מאי היא
 אמר ההוא גברא דכיתאי אתת אחי הוות ומית בלא בכין ונסיבנא
 לה ורא הוא ברא קדמאה דהוה לי מנה וקרינא ליה בשמא דאחי
 דאתפטור . אמר ליה מכאן ולהלאה קרי ליה אידי והייכו אידי בר
 יעקב בריך לון רבי אבא ואזיל לארחיה . כד אתא סדר מלין קמיה
 דרבי אלעזר ודחיל למימר לרבי שמעון . יומא חד הוה קמיה דר'
 שמעון . ואמר רבי שמעון מאי דכתיב ויפול אברהם על פניו וידבר
 אתו אלהים לאמר אחי הכה בריתי אתך . משמע דעד דלא אתגזר
 הוה כפיל על אנפוי ומליל עמיה בתר דאתגזר קאים בקיומיה ולא
 דחיל . אחי הכה בריתי אתך דאשבח גרמיה גזיר . אמר ליה רבי
 אבא אי ניסא קמיה דמר דלימא קמיה מאיכוון מלי מעליית דשמעון
 כהאי . אמר ליה אימא . אמר ליה דחילכא דלא יתעכשו על ידאי .
 אמר ליה ח"ו משמעה דעה לא ירא נכון לבו בטוח ביי' . סח ליה
 עובדא וסדר קמיה כל איכוון מלין . אמר ליה וכי כל הכי מלי
 מעלייתא הוו טמירין בבך ולא אמרת להו . גוורכא עלך דכל
 תלתין יומין אלין תלעי ותנשי . ולא כתיב אל תמכע טוב מכעלין
 כהוות לאל ידך לעשות . וכך הוה . אמר גוורכא דבאורייתא דא
 יבלון לבבל ויבלון בבבל בימי חברייה . חלש דעתיה דרבי אבא .
 יומא חד חמא ליה רבי שמעון אמר ליה נוועסרא דלכך באנפך
 טכית . אמר ליה לא על דידי הוא אלא על דידיהו . אמר ליה ח"ו
 דאתעכשו אלא בבין דמלין אתגליין כיבייהו כל כך . יבלון בימי
 חברייה ילפון איכוון ארחין (ואתכסין) ואתכסיין מלין בווייהו דהא
 מלין לא אתגליין אלא בינכא דהא קב"ה אסתכיס עמכא ויגל ירכא

הוד ברית

אתגליין מליין • אמר דבי יוסי כתיב אז יבקע כשחר אורך וגו' •
ומיין קודשא בריך הוא לאכרזא על כנוי ויימא אז יבקע כשחר אורך
וארוכתך מהרה תצמח • והלך לפניך צדק • וכבוד יי' יאספק •
ב'לאו •

ואחרי לימודם יאמרו חפלה זו

רבנו של עולם יהי רצון מלפניך ז'אוי סיהא חסוב ומרופק
לימודנו בתורתך הקדושה כריח ניחוח ותעלה עלינו
כאלו כיוננו בכל הכונות הראויות לכיון בכל למוד ודרך כלל אנו
מכוונים לתקן שורשם במקום עליין לשם יחוד קבה"ו בדחילו ורחימו
ורחימו ודחילו ויומשך שפע ז'ברכה רבה בכל העולמות על ידי
לימוד תורתך ויתבררו כל ניצוצות הקדושה אשר נתפזרו על ידינו
בין הקליפו' ד'יל ב' לע ר' קיאונו ומסס יושפע לילד הכולד ותזכהו
למילה ולשם וישמור ברית קדש כדת מה לעשות חילנא רבא יתעבד
כתורה ומצות בחיי אביו ואמו • ותגדלהו לעבודתך וליראתך •
ותצילהו מכל חולאי הקטנים לא תאונה אליו רעה וכנע לא יקרב
לו ואתה בטובך תתמלא רחמים עלינו ותחזירנו בתשובה שלימה
לפניך • ותצילנו מכל חטא ובפרט מפגם הברית • לב טהור ברא
לנו אלהינו ורוח נכון חדש בקרבנו • אלהינו ואלהי אבותינו מלך
רחמן רחם עלינו טוב ומטיב הדרש לנו טובה עלינו בהמון רחמיך
בכלל אבות שעשו רעונך בנה ביתך כבתחלה כונן בית מקדשך
על מקומו הראו כבנינו שמחנו בתיקונו והשב בהנום לעבודתם
ז'ויס' ברוכנס לשירם ולזמרם ושם נעלה ונראה ונשתחוה לפניך
אמן כן יהי רצון • יהיו לרצון וגו' :

ואומרים קדיש

מוֹדֵעַ לְבִינָה אֲשֶׁר יֵשׁ נוֹהֲגִים לַעֲשׂוֹת מִשְׁמֵרָה
 שְׁנִיָּה שִׁילְמָדוֹ כָּל הַלֵּילָה בְּבֵית הַיְלֹוד הַחַי וּמָה
 טוֹב וּמָה נְעִים מִנְהַג זֶה כִּי הוּא עֹזֵר וְסוֹעֵ לְהַמְשִׁיךְ
 קְדוּשָׁה לַיֹּלֵד שִׁיְהִיָּה שׁוֹמֵר הַבְּרִיָּת וּמִמִּלָּה רוּחָא
 שִׁיְהִיָּה יֵרָא ה' בְּכָל עֲנִינָיו בְּסִדְר :

מִכַּאן מוֹדֵעָא רֵאשִׁי שְׁדוּרָת הַאֲוִ"מֵר מוֹדֵעָא מִקוֹם הוּא סִדְר
 חֲלִימוֹד לְמִשְׁמֵרָה זֶו וְאֵתָה קְדוּשׁ תִּבְחָר וְתִקְרַב לְלִמּוֹד
 מִמֵּאמְרִים אֵלּוֹ לְפִי הָעֵת וְהוֹמָן :

קוֹדֵם הַצּוֹת תְּחִילָה וְרֵאשׁ יֵאמְרוּ לְטַס יַחֲדוּ וְכו' כְּכֹל .
 וְאֲחִ"כְּ טַס יֵתְנוּ צְדָקוֹת ה' מֵאֲמְרֵי הַזֹּהֵר
 בַּח"א בְּסוֹד הַיְסוֹד וְהַנֶּסֶס מִסְּדוּרִים בְּאֹרֶךְ בֶּס' צִמַח צְדִיק . וּזֶה
 מִקוֹם בִּינָה הָא זֶהוּ מִקוֹמָן שֶׁל מֵאֲמְרֵי הַזֹּהֵר :

פ' בְּרֵאשִׁית דָּף ה' סַע"א ר"א הוּא אֲזִיל וְכו' עַד קֵרְאָן
 לְהַסּוּא אֵתֵר דּוּךְ דְּחִמְרֵי : דָּף ז' ע"א
 דָּף ה' ע"א פֶּתַח ר"ט וְאֲחֵר הַשְּׁמַיִם וְכו' עַד כִּי טוֹב ה' : דָּף ט'
 ע"א

דָּף כ"ט ע"א בְּרֵאשִׁית תְּכִינָן וְכו' עַד כַּאן סֵתְמָא דְּמִלִּין : דָּף ל'
 ע"א
 דָּף ל"ב ע"א רַט"א עַל בְּרִית עֲלִמָא אֲתִבְרֵי וְכו' עַד יֵסִיָּה ה'
 אֲחָד וְשֵׁמוֹ אֲחָד : דָּף ל"ד ע"א

דָּף מ"ז ע"ב וְיִכַל אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכו' עַד אֲשֶׁרִי שְׁעֵס שֵׁה'
 אֱלֹהִים : דָּף מ"ח ע"ב
 גח דָּף כ"ט ע"ב אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת נַח וְכו' עַד וְיוֹלֵד נַח טְלַטְסָה
 כְּנִיס : דָּף ס' ע"ב

דָּף ס"ו ע"ב וְהַקִּימוֹתֵי אֵת בְּרִיתֵי וְכו' עַד רוּא דְּאֹרְחוֹי
 דְּאֵרַעָה

הוד ברית

דא רעא : דף ס"ז ע"א

דף ע"א ע"ב ויאמר אלהים לנח וכו' עד ומנער כף : דף ע"ב ע"ב

הולדות דף קמ"א ע"א ויעתק משם וכו' עד והא אוקמוה : שם ע"ב

ויצא דף קמ"ט ע"א ויחלוס וכו' פתח ויאמר וכו' עד ורחל באה עם הנאן : דף קנ"ב ע"א

דף קנ"ג ע"ב ויאמר אעבדך שבע שנים וכו' עד כולא מתתקן כחדא : דף קנ"ד ע"א

דף קנ"ד ע"ב הפעם אודה וכו' עד ביחודא חד : דף קנ"ה ע"ב דף קס"ב ע"א ר' יוסא זוטא הוה שכיח וכו' עד אשריך ישראל וכו' : דף קס"ג ע"א

דף קס"ד ע"א פתח ר' יצחק ויאמר וכו' עד ועמך כולם צדיקים וכו' : שם ע"ב

מקץ דף קנ"ז ע"ב ר' יצחק אמר תא חזי וכו' עד במולא ואוקמוה : דף קנ"ח ע"א

ויגש דף ר"ה ע"א ויגש אליו יהודה וכו' עד מתמן אתברכא : דף ר"ו ע"ב

ויחי דף רכ"ט ע"א המלאך הבואל אותי וכו' ר' חייה פתח וכו' עד אנהיב לכל עלמא : דף רל"ב ע"א

דף ר"נו ע"א פתח ויאמר מהאוכל יצא מאבל וכו' עד כי עם קרוש אתה וכו' : דף רמ"ב ע"א

דף רמ"ד ע"ב גד גדוד יגורנו וכו' עד אשר ככרבתנו בורך אותם : דף רמ"ח ת"ב

ואחר חצות שבת יתנו לשיח בקול זמרה ס' תהלים כלו (והכר כתבתי במ"א דתהלים יכול

לקרא אף לפי דברי הרב) ואנו"כ לפי מסך הזמן ילמדו במאמרי הגדר ח"כ וח"ג במוד היסוד ככתוב בס' נחח צדיק וזה סדרן

למושבבותם ומקומן בס' הזהר :

ב'שלה דף כ"ה סע"ב ה' איש מלחמה וכו' עד וסתקדשתי
ונודעתי וכו' : דף כ"ו ע"א

דף ס"ג סע"א ראו כי ה' נתן לכם וכו' עד אוקימנא מילי : שס
ע"ב

משפטים דף ק"ד רע"ב יהודה אתה מרישא ועד סופא וכו'
עד עלה עד סכא : דף ק"ה ע"ב

דף ק"ט ע"ב פתח ואמר שמעו הדים וכו' (בסוד המשכיל לפי'
הרב ז"לה שזהו יסוד העולה למעלה עד הדעת) עד
חולקיה ואחסנתיה : דף ק"א סע"ב

דף קט"ו ע"א רעיא מסימונ' פקודא בתר דא וכו' עד ראשתמש
בתנא וכו' : דף קט"ז ע"א

דף קכ"ב ע"ב תניא ברזא דרוזין וכו' עד ישבו ישראל את פניך :
דף קכ"ג ע"ב

תרומה דף קל"א ע"א ת"ח ההוא קרמאה וכו' עד דקל"ח ע"ב
אשרי העם שה' אלהיו : דף קל"ח ע"ב

דף קע"ו ע"ב ספרא דנביעותא כולו : עד סוף הפרשה
ו'קרא דף ה' ע"א אדם כי יקריב וכו' עד ואיכון דלא כשרן :
שס ע"ב

דף ז' ע"ב תו פתח ואמר הנה מה טוב וכו' עד אשרי כך אתפאר :
דף ח' ע"ב

דף ט' ע"ב תו פתח ואמר ברוך ה' מציון וכו' עד וראו את
כבודי : דף י"א ע"ב

דף י"ב ע"ב ר' חזקיה הוה יתיב . עד יברך את עמו בשלום :
דף י"ג ע"א

דף י"ז ע"א ר' אבא הוה יתיב וכו' אמר ר"מ וכו' עד כתר על כל
אתוון : דף י"ז ע"א

צו דף ל' ע"ב זה קרבן אהרן וכו' עד דברתי ועשיתי : דף
ל"ב ע"ב

דף ל"ד ע"א קח את אהרן וכו' עד את כל הארץ אהרן ואהרן : דף
ל"ט

הור ברית

ל"ה ע"א

אחרי דף כ"ו ע"ב ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן וכו' עד

ברכאן לעילא ותתא : דף כ"ח ע"א

דף כ"ט ע"ב תניא א"ר יוסי ומנא חדא וכו' עד ורב שלום בניך:

דף ס"ב ע"א

דף ס"ד ע"ב וינא אל המזבח וכו' עד אשרי העם שככה לו וכו' :

דף ס"ז ע"א

דף ס"ח ע"ב רבי אבא פתח עיר קטנה וכו' עד את נפשותיכם :

דף ס"ט ע"ב

דף ע"א ע"ב כמעשה ארץ מצרים וכו' עד שוא קרישא כדקא

חזי : דף ע"ב ע"ב

אמור דף נ"א ע"א רבי חייל פתח וכו' עד ואתם הדבקים וכו' :

דף נ"ב ע"א

בהר דף ק"ז ע"ב וכי תאמרו וכו' עד והא אתמר : דף ק"ז

ע"א

בהוקתי דף קט"ו ע"א ר' חייל ור' יוסי הוו אזלי באורחא וכו' :

ע"ס הפרשה :

במדבר דף ק"ט ע"ב וכסע אהל מועד וכו' עד אשר בך

אתפאר : דף ק"ך ע"ב

נשא דף קמ"א ע"ב כד אתברי פרצופא דרישא וכו' עד סוף

האיירא :

בהעלותך דף ק"ן ע"א ר' ינחק פתח וכו' עד ואתאחיד ביה

בכל סטרין : דף קכ"א ע"א

שלה לך דף קס"ג ע"א פתח ר' אינאי עד ועל דא חדי משיחא

דף קס"ו ע"א

דף קע"ד ע"ב בר"מ זינית פקודא דא וכו' ע"ס הפרשה :

חקת דף קפ"א ע"א פתח ר"ש ואמר המשלח מעיינים וכו' :

עד וזרקתי עליכם וגו' : טס סוף העמוד

בלק דף ר"ג ע"ב אשורנו וגו' פיורא וכו' עד אתא רבי אבא

וכסקיה

ונטקיה וכו' : דף ר"ד ע"ב

דף ר"ב ע"ב אראכו ולא עתה וכו' ע"ס הפרטה :

פנחס דף ר"ג ע"ב רכי יהודה פתח וכו' עד משאר בני

עלמא : דף ר"ד ע"א

דף ר"ד ע"ב פנחס בן אלעזר וכו' ורעיא מהימנא . עד סנפרד

מקינ : דף ר"ו ע"ב

דף ר"ך ע"א פנחס בן אלעזר וכו' עד דאיהו ברית . סס ע"ב

דף רמ"ו ע"ב ר"מ פתח ואמר לא הכיט און וכו' עד לקבל שבע

ספירן . דף רמ"ח ע"א

דף רכ"ו ע"ב ר"מ פקודא קרמאה וכו' עד ה' זוקף כפופים .

דף רכ"ז ע"ב

ואתחנן דף רס"ה ע"ב ר' אבא הוה אתי עד ועמך כולם

כדיקים וכו' . דף רס"ז ע"א

דף ר"ס ט ע"ב פתח ר' אלעזר וכו' ע"ס הפ' .

עקב דף ר"ע ע"ב והיה עקב וגו' פקודא וכו' עד דאיהו

לחס המוכיא . דף ער"ב ע"א

תצא דף דע"ח ע"א ביומו תתן שכלו וכו' עד הלכה למשה

מסיני . דף דע"ט ע"ב

וילך דף רפ"ה ע"א וענתה השירה וכו' ע"ס הפ' .

האזינו דף דצ"ו ע"א מהכא אוליפלא דכר בלחודו עד

דכ"ח ב' אז תתענג על ה' .

וכהעלות השחר יזמרו פיוט ידיד נפשיי ופיוט יגלה כבוד מלכותך .

ויאמרו קריש דרבנן

ת"ו של ב"ע

תעלה

א

יד

תעלה בעידנא

בערי איטליא האי מנהגא דהליל"א כאשר ב"מ
 יש חולה בתוך ביתם * מקבצים עשרה אנשים
 שיהיו בתענית (וטבילה) ות"ת ותעל שועתם * על
 כן רחש לבי הסדר דכר דברי תורה אשר יקראו
 אותם :

קודם הלימוד יפטירו בשפה כבונה ולב נשבר

לישם יחוד קודשא בריך הוא וסכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו
 ודחילו ליחדא שם י"ה ב"ה ביחודא שלים בשם כל ישראל.
 הנה אנחנו באים לקבוע למודנו היום בתורתך הקדושה לזכות
 פכ"פ * ויהי רצון מלפניך יי"ה אלהינו ואלהי אבותינו שבזכו
 תורתך הקדושה תתמלא * רחמים על פכ"פ ותרפאהו
 רפואה שלימה ותבטל מעליו כל גזרות קשות ורעות ותכריאהו
 ותחלימהו ותקיים בו מקרא שכתוב ה' יסעדנו על ערש דוי כל
 משכבו הפכת בחוליו "קבל" רנת "עמך" שגבנו "טהרכו" נורא
 אתה ה' לא תכלא רחמיך כי אל מלך רופא רחמן ונאמן אתה ברוך
 "רופא" חולי "עמו" ישראל (יכוין ר"ת בימט' רפ"ח לברר רפ"ח
 כיצונות) ויהי כועס וגו' :

תורה

פרשת בשלח

ויסע משה את ישראל מים-סוף ויצאו אל-מדבר
 שור וירכו שלשת-ימים במדבר ולא-מצאו
 מים: ויבאו מרתה ולא יכלו לשתי מים ממדה כי
 מרים

מרים הם על-כן קרא-שמה מרה: וילנו העם על-
 משה לאמר מזה-נשתה: ויצעק אל-יהוה ויורהו
 יהוה עין וישלך אל-המים וימתקו המים שם שם
 לו הק ומשפט ושם נסהו: ויאמר אם-שמוע תשמע
 לקולי יהוה אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת
 למצותיו ושמרת כל-חקיו כל-המחלה אשר-שמתי
 במצרים לא-אשים עליך כי אני יהוה רפאך:

פרשת בחוקותי

אם-בחקתי תלכו ואת-מצותי תשמרו ועשיתם
 אתם: ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ
 יכולה ועץ השדה יתן פרו: והשיג לכם דיש את-
 בציר ובציר ישיג את-זרע ואכלתם לחמכם לשבע
 וישבתם לבטח בארצכם: ונתתי שלום בארץ
 ושכבתם ואין מחריד והשבתי חיה רעה מן-הארץ
 וחרב לא-תעבר בארצכם: ורדפתם את-איביכם
 ונפלו לפניכם לחרב: ורדפו מכם חמשה מאה
 ומאה מכם רכבה ירדפו ונפלו איביכם לפניכם
 לחרב: ופגיתי אליכם והפריתי אתכם והרבית
 אתכם והקימותי את-בריתי אתכם: ואכלתם ישן
 נושן וישן מפני חדש תוציאו: ונתתי משכני
 בתוכם ורא-הגעל נפשי אתכם: והתהלכתי
 בתוכם והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו לי לעם:
 אני יהוה אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ

מצרים

הוד ברית

מצרים מהית להם עבדים ואשכנז מסת עלכם
ואולך אתכם קוממיות :

פרשת גשא

וידבר יהוה אל-משה לאמר : דבר אל-אהרן
ואל-בניו לאמר כה תכרכו את-בני
ישראל אמור להם : יברכה יהוה וישמרך : יאר
יהוה פניו אליך ויחנך : ישא יהוה פניו אליך
וישם לך שלום : ושמו את-שמי על-בני ישראל
ואני אברכם :

נביאים

ישעיה סימן ט

העם החלכים בחשך ראו אור גדול ישבי בארץ
צלמות אור נגה עליהם : הרבית הגוי לא
הגדלת השמחה שמחו לפניך בשמחת בקציר
באשר יגילו בחלקם שלל : כיו את-על סבל ואת
מוטה שכמו שבט הנגיש בו ההתת כיום מדין : כי
כל סאון סואן ברעש ושמלה מגוללה בדמים והיתה
לשרפה מאכלת אש : כילד יודלנו בן נתן לנו
ותחי המשרה על-שכמו ויקרא שמו פלא יועץ אל
נבון אבי-ער שר-שלום : למרבה המשרה ולשלום
איוקץ על-כסא דוד ועל-ממלכתו להכין אתה
ולסערה במשפט ובצדקה מעתה ועד-עולם

קנאת

קנאת יהוה צבאות תעשה זאת :

שם סימן ל"ה

מכתב לחוקיהו מלך יהודה בחלתו ויחי מחליו:
 אני אמרתי בדמי ימי אלכה בשערי
 שאול פקדתי יתר שנותי : אמרתי לא אראה יהוה
 יה בארץ החיים לא אביט אדם עוד עס יושבי
 חדרל : דורי נסע ונגלה מני באהל רעי קפדתי בארג
 חיי מדלה יבצעני מיום עד לילה תשלימני : שויתי
 עד בקר כארוי בן ישבר כל עצמותי מיום עד לילה
 תשלימני : כסוס עגור בן אצפצף אהנה כיונה דלו
 עיני למרום אדני עשקה לי ערבני : מה אדבר
 ואמר לי והוא עשה אדדה כל שנותי על מר נפשי :
 אדני עליהם יהיו ולכל בהן חיי רוחי ותחלימני
 והחיני :

שם ס"ס"ה

ובנו בתים וישבו ונטעו כרמים ואכלו פרים: לא
 יבנו ואחר ישב לא ישעו ואחר יאכל כי
 כימי העץ ימי עמי ומעשה ידיהם יבלו בחירי: לא
 יגעו לריק ולא ילדו לבהלה כי זרע ברוכי יהוה
 תפוח וצאצאיהם אתם: והיה טרם יקראו ואני אענה
 עוד הם מדברים ואני אשמע :

הור ברית כתובים

תהלים כל חמשה ספרים ואחר פפר חמישי יאמר התפלה אשר בס'
תהלים ויוסיף נוסח זה :

ותשלח רפואה שלימה לכל חולי עמך ישראל וכפרט לפני"ם
אל כא רפא כא לו ותכטל מעליו ומוכל עמך
ישראל כל גזירות קשות ורעות . ותבריאהו ותחלימהו . ותתן לו
חיים ארוכים חיים של שלום . חיים של טובה . חיים של ברכה .
חיים של חילוף עצמות . אורך ימים ושנות חיים ושלום תוסיף לו
לעבודתך וליראתך . ותפתח לו שערי "חיים טובים . שערי "סמיכה
שערי "דרור . שערי "אומץ . שערי "לב טהור . ותקיים בו מקרא
שכתוב ה' יסעדכו על ערש רוי כל משכבו הפכת בחוליו . כי עמך
מקור חיים באורך נראה אור . ותקרא לשכויים דרור וגו' :

ואחרי כן יפטירו בשפה ברורה בתחינה . מזמור יענך י"ב פעמים עם
בונותיו ותפלת החולה כמו שנרפס זה לפנים בסנסן ליאיר ומפני דבר
שנתחדש בה הזרנו להרפיסה בס"ר :

למנצח מזמור לדרור : יענך יהוה (ביקוד סילכי כא
מוד אחי) ביום צרה (ר"ת ג') יבק גו' הסמות

ישגבה שם אלהי יעקב : ישלח עזרה מקדש
ומציון יסעדה : יזכר כל מנחתיה ועולתה ידשנה
סלה : יתן לה כלבבה וכל עצתה ימלא : נרננה
בישועתה ובשם אלהינו נדגל ימלא יהוה (ביקוד
מוד עסו כי ירה) כל משאלותיה : עתה ידעת כי
הושיע יהוה (ביקוד אנכי אוקי סו יבה) משיחו יענהו משמי
קדשו בגבורות ישע (ר"ת יבק) ימינו : אלה

ברכב

צָרַכְךָ וְאֵלֶּה בְּסוּפִים וְאֶנְחֵנוּ בְּשֵׁם יְהוָה (כִּי קוֹדֵשׁ מְסֹחַ עֲלוֹסִים אִימָתָה וּפְחָד) אֱלֹהֵינוּ נִזְכִּיר : הַמָּה בָּרְעוּ וְגַפְלוּ וְאֶנְחֵנוּ קָמְנוּ וְנִתְעוֹדֵד (יֵי יֶבֶק : יְהוָה) (כִּי יֵי בְּדוּל וְרוּפֵךְ יִדְאוּ כֹאֲנִן) הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְּיָוִם קָרָאנוּ (יֵי יֶבֶק :

תפלה על חולה שסדרתי יסודתה בחררי קרש

יהי רצון מלפניך **יהוה** אלהינו ואלהי אבותינו שתתמלא רחמים על : : : פב"פ ויכבשו רחמיך את כעסיך וזכות מזמו יענך שקרינו לפניך ושמות הקדש בנקודותיהם תענה עתירתנו כשם שענית ליעקב אע"ה כדכתיב לאל העונה אותי ביום צרתי אליך נקרא **איהיה יהוה אדני** יעכנו ביום קראנו ותבטל מעל פב"פ כל גזרות קשות ורעות אנא מלך רחום וחנון התמלא רחמים על פב"פ המוטל על ערש דוי ותרפאהו רפואה שלימה כי אתה ברחמיך "רופא" חולי "עמך" ישראל (ר"ת רפ"ח למתק ולהעלות רפ"ח כינויך) ותקיים בו הקרא שכתוב ה' יסעדנו על ערש דוי כל משכבו הפכת בחוליו (יכוין כי ערש יהפך עשר דוי יו"ד) ולמען זכות אברהם אחוז בחסד ינחם כאור בגבורה יעקב אחוז בתפארת משה אחוז בכח אהרן בהוד תרפאהו רפואה שלמה ותציל ממות נפשו ובכח שנים ועשרים אותיות תורתך הקדושה שקבלנו בהר סיני תפתח לפב"פ שערי ארוכה ומרפא שערי בריאות שערי גילה שערי דרור שערי הוד והדר שערי זכות אבות שערי חמלה שערי טובה שערי ישועה שערי כפרה שערי לב טהור שערי מחילה שערי נעימות שערי סמיכה שערי עזרה שערי פדות שערי צדקה שערי קוממיות שערי רפואה שלימה שערי שמחה שערי תשועה וכל צדקותיו אשר עשה הוא ובני ביתו יזכרו לפני כסא רחמיך להמליץ טוב בעדו ואל תתנהו בכפס אויביו ה' ישמרהו ויחיהו לאורך ימים ושנות חיים ושלום :

הוד ברית

ויהי רצון מלפניך השם הקדוש **אהיה** אשר **אהיה**
 אשר הוא יסוד הכל ועיקר הכל
 ושם הכל (יכוין כי יש בו ד' אותיות)
 היה היה ויהיה

ארף הא יוד הא וכחו גדול פשוט או מורכב לכל דבר
 וסודו שפוא סוד היחוד) שתשלח

רפואה שלימה לחולה הזה פב"פ ותעמידהו על עמדו ויחי מחליו.
 וידענו כי אין אנו כדאים להתפלל לפניך על עצמנו וכל שכן על
 אחרים אמנם שמנו רחמך נגד עינינו כי רחום אתה ואתה שומע
 תפלת כל פה לבן בבשת פנים אתאנו לבקש רחמים על פב"פ
 החולה הזה אל כא רפא נא לו ותבריאהו ותחלימהו ותחזקהו
 ותאמנהו ותמלא משאלות לבו לטובה עשה למען שמך עשה למען
 יחיך עשה למען תורתך עשה למען קדושתך יהיו לרצון אחרי פי
 והביון לבי לפניך ה' צורי ובואלי.

ושוב ילטרו משנה בנעימה ויחי מחליו חיים על הארמה • טפכת
 *חולין *יומא *ידיים *מנחות (א"ת חיים) :

מסכת חולין

פרק א הכל שוחטין ושחיטתן כשרה • חוץ מחרש שוטה
 וקטן שמוא יקלקלו בשחיטתן • וכלן ששחטו
 ואחריו רואין אותן שחיטתן כשרה • שחיטת נכרי נבלה
 ומטמאה במשא • השוחט בלילה • וכן הסומא ששחט
 שחיטתו כשרה • השוחט בשבת וביום הכפורים • אף על
 פי שמתחוב בנפשו • שחיטתו כשרה • ב השוחט במגל
 יד • בצר ובקנה שחיטתו כשרה • הכל שוחטין ולעולם
 שוחטין ובכל שוחטין • חוץ ממגל קציר והמגירה והשנים
 והצפורן • מפני שהם הונקין • השוחט במגל קציר בדרך
 הליכתה

תעלה בעידנא

נו

חליכתה בית שמאי פוסלין וכית הלל מכשירין ואם
 החליקו שניה הרי היא כסבין : ג השוחט מתוך הטבעת
 ושיר בה מלא החוט על פני כלהו שחיטתו כשרה רבי
 יוסי בר יהודה אומר מלא החוט על פני רובה : ד השוחט
 מן הצדדין שחיטתו כשרה המולק מן הצדדין מליקתו
 פסולה השוחט מן העורף שחיטתו פסולה המולק מן
 העורף מליקתו כשרה השוחט מן הצואר שחיטתו
 כשרה המולק מן הצואר מליקתו פסולה שכל העורף
 כשר למליקה וכל הצואר כשר לשחיטה נמצא כשר
 בשחיטה פסול במליקה כשר במליקה פסול בשחיטה :
 ה כשר בתורין פסול בכני יונה כשר בבני יונה פסול
 בתורין תחלת הציהוב בזה ובוה פסול : ו כשר בפדה
 פסול בעגלה כשר בעגלה פסול בפדה כשר בכחנים
 פסול בלויים כשר בלויים פסול בכחנים טהור בכלי
 חרש טמא בכל הכלים טהור בכל הכלים טמא בכלי
 חרש טהור בכלי עץ טמא בכלי מתכות טהור בכלי
 מתכות טמא בכלי עץ ההיב בשקדים המרים פטור
 במתוקים ההיב במתוקים פטור במרים : ז התמר עד
 שלא החמיץ אינו נקח בכסף מעשר ופוסל את המקוה
 משחמיץ נקח בכסף מעשר ואינו פוסל את המקוה
 האחין השותפים כשהיבין בקלבון פטורין ממעשר בהמה
 כשהיבין במעשר בהמה פטורין מן הקלבון כל מקום
 שיש מכר אין קנס וכל מקום שיש קנס אין מכר כל
 מקום שיש מיאון אין חליצה וכל מקום שיש חליצה אין
 מיאון כל מקום שיש חקיעה אין הברלה וכל מקום
 שיש הברלה אין חקיעה יום טוב שחל להיות בערב שבת

הוד ברית

תוקעין ולא מבדילין במוצאי שבת מבדילין ולא תוקעין
 כיצד מבדילין המבדיל בין קדש לקדש רבי דוסא
 אומר בין קדש חמור לקדש הקל :

פרק ב השוחט אהר בעוף ושנים בבהמה שחיטתו
 כשרה ורובו של אהר כמוהו רבי יהודה
 אומר עד שיטחוט את הורדין הצי אהר בעוף ואהר וחצי
 בבהמה שחיטתו פסולה רוב אהר בעוף ורוב שנים
 בבהמה שחיטתו כשרה ב השוחט שני ראשין כאחד
 שחיטתו כשרה שנים אחזין בסכין ושחטין אפילו אהר
 למעלה ואהר למטה שחיטתן כשרה ג התיו את הראש
 בבת אהת פסולה היה שוחט והתיו את הראש בבת
 אחת אם יש בסכין מלא צואר כשרה היה שוחט והתיו
 שני ראשין בבת אחת אם יש בסכין מלא צואר אהר
 כשרה בכה דברים אמורים בזמן שהוליד ולא הביא
 או הביא ולא הוליד אבל אם הוליד והביא אפילו כל
 שהוא אפילו באיזמל כשרה נפלה סכין ושחטה אף
 על פי ששהטה כדרך פסולה שנאמר וזבחתי ואכלתי
 מה שאתה זוכה אתה אוכל נפלה סכין והגביחה נפלו
 כליו והגביחן השחט את הסכין געף ובא הכירו ושחט
 אם שהה כדי שחיטה פסולה רבי שמעון אומר אם שהה
 כדי בקור ד שחט את הושט ופסק את הגרגרת או
 שחט את הגרגרת ופסק את הושט או ששחט אהר מרין
 והמתין לה עד שמתה או שהחליר את הסכין תחת השני
 ופסקו רבי ישבב אומר נבלה רבי עקיבא אומר טריפה
 כלל אהר רבי ישבב משום רבי יהושע כל שנפסלה
 בשחיטתה נבלה כל ששחיטתה כראוי ודבר אחר גרם

לה

תעלה בעידנא

נה

לא לפסל טרפה וחרזה לו רבי עקיבא : ה השוחט
 בהמה חיה ועוף ולא יצא מהן דם כשרים ונאכלים
 בידים מסואבות לפי שלא הוכשרו בהם רבי שמעון
 אומר הוכשרו בשחיטה : ו השוחט הפסוקנת רבן (שמעון
 בן) גמלואל אומר עד שתפרכס ביד וברגל רבי אליעזר
 אומר היה אם זנקה אמר רבי שמעון (אף) השוחט בלילה
 ולמחר השבים ומצא בתלים מלאים דם כשרה שזנקה
 וכמדת רבי אליעזר : והכמים אומרים עד שתפרכס ביד
 או ברגל או עד שתכשכש בזנבהו אחד בחמה דקה
 ואחד בהמה גסה בהמה דקה שפשטה ידה ולא החזירה
 פסולה שאינה אלא הוצאת נפש בלבד כשה דברים
 אמורים שהיתה בחזקת מספנת אבל אם היתה בחזקת
 בריאה אפילו אין בה אחד מכל הפימנים הללו כשרה :
 ו השוחט לנכרי שחיטתו כשרה ורבי אליעזר פוסל :
 אמר רבי אליעזר אפילו שחטה שיאכל הנכרי מחצר
 כבוד שלה פסולה שפחת מחשבת נכרי לעבודת אלילים
 אמר רבי יוסי קל וחומר הדברים זמה במקום שהמתשבה
 פוסלת במקדשין אין הכל הולך אלא אחר העובד
 מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין אינו דין שלא יהא
 הכל הולך (אלא) אחר השוחט : ה השוחט לשם הרים
 לשם גבעות לשם ימים לשם נהרות לשם מדברות
 שחיטתו פסולה שנים אוחזין בסכין ושוחטין אחד לשם
 אחד מכל אלו ואחד לשם דבר כשר שחיטתו פסולה :
 ט אין שוחטין לא לתוך ימים ולא לתוך נהרות ולא
 לתוך כלים אבל שוחט הוא לתוך עונה של מים
 ובספינה על גבי בלים אין שוחטין לנומא כל עקר אבל

עושה

תעלה בעידנא

עושה גומא בתוך ביתו בשביל שוכנים הדם לתוכה
ובשוק לא יעשה כן שלא יחקה את האפיקורוסים
השוחט לשם עולה לשם שלמים לשם אשם תלוי
לשם פסח לשם תורה שחיטתו פסולה ורבי שמעון
מכשיר שנים אוהוין בספין ושוחטין אחד לשם אחד
מכל אלו ואחד לשם דבר פשר שחיטתו פסולה השוחט
לשם חטאת לשם אשם ודאי לשם בכור לשם מעשר
לשם אמורה שחיטתו פשרה זה הכלל כל דבר שגדר
וגרב השוחט לשמו פסול ושאינו גרה וגרב השוחט
לשמו פשר :

פרק ג אלו טרפות בבהמה נקובת תושט ופסוקת
הגדרת נקב קרום של מוח נקב הלב לבית
חללו גשברה השדרה ונפסק החוט שלה נמלה הכבד
ולא גשתיר הימנו כלום הריאה שנקבה או שחטרה
רבי שמעון אומר עד שתנקב לבית הפמפוגות נקבה
נקבה נקבה המרה נקבו הדיקין הברס הפנימית
שנקבה או שנקרע רוב החיצונה רבי יהודה אומר
הגדולה טפה והקטנה ברובה המסס ובית הכופרת
שנקבו לחוץ נמלה מן הנג ונשתברו רוב צלעותיה
ודרוסת הארי בגסה דרוסת הנג בעוף הרק ודרוסת
חגס בעוף הגס זה הכלל כל שאין כטוח חיה טרפה
ב ואלו פשרות בבהמה נקבה הגדרת או שנסדקה
עד במה תחסר רבן שמעון בן גמליאל אומר עד כאיסר
האיטלקי נפחתה הגלגולת ולא נקב קרום של מוח
נקב הלב ולא לבית חללו גשברה השדרה ולא נפסק

החוט

החוט שלה נטלה הכבד ונשתיר הימנה כזית המסס
ובית הבוסות שניקבו זה לתוך זה גיטל השחול גטלו
הכליות גטל לחי התחתון גטלה האם שלה וחרותה
בידי שמים הנלודה רבי מאיר מכשיר וחכמים פוסלין
ג ואלו טריפות בעוף נקובת חושט ופסוקת הנרגרת
הכתה הולדה על ראשה מקום שעושה אותה טריפה
נקב הקירקבן נקבו הדקין גפלה לאור ונחמרו בני
מעיה אם ידוקים פסולה אם אדומים כשרה דרסה
ונטרפה בכותל או שרצצתהו בהמה ומפרכסת ושהתה
מעט לעת ושחטה כשרה ד ואלו כשרות בעוף נקב
הנרגרת או שנסדקה הכתה הולדה על ראשה מקום
שאינו עושה אותה טרפה נקב הזפק רבי אומר אפילו
נטל יצאו בני מעיה ולא ניקבו נשתברו גפיה נשתברו
דגליה נטרטו כנפיה רבי יהודה אומר אם נטלה הנוצה
פסולה ה אהות הדם והמעושנת והמצוננת ושאלה
הרהופני ושאלה צואת הרנגולים או ששתה מים
הרעים כשרה אכלה סם המות או שהפישה נהש
בותרת משום טרפה ואסורה משום סכנת נפשותו סימני
בהמה וזיה נאמרו מן התורה וסימני העוף לא נאמרו
אבל אמרו חכמים כל עוף הדורס טמא כל שיש לו
אצבע יתורה הזפק וקירקבן נקלף טהור רבי אליעזר
בר צדוק אומר כל עוף החולק את דגליו טמא ז ובחנבים
כל שיש לו ארבע רגלים וארבע כנפים וקרסולים
וכנפיו חופות את רובו רבי יוסי אומר ושמו חגב וכדגים
כל שיש לו סנפיר וקשקשת רבי יהודה אומר שני
קשקשין וסנפיר אחד אלו הן קשקשין הקבועין בו
וסנפירין

תעלה בעידנא

וסנפירין הפורה בהן :

פרק ד בהמה המקשה לילד והוציא העובר את ידו
והחזירה מותר (באכילה) הוציא ראשו אף על
פי שהחזירו הרי זה כילוד חתך מן העובר שבמעיה
מותר באכילה מן הפחול ומן הכליות אסור באכילה
זה הכלל כל דבר שהיא גופה אסור וישאינה גופה מותר :
ב המבכרת המקשה לילד מחתך אבר אבר ומשליך
לכלבים יצא רובו הרי זה יקבר ונפטרה מן הבכורה :
ג בהמה שמת עוברת בתוך מעיה והשיט הרועה את
ידו ונגע בו בין בבחמה טמאה בין בבחמה טהורה טהור
רבי יוסי הגלילי אומר בטמאה טמא בטהורה טהור וכן
האשה שמת ולדה בתוך מעיה והשיטה תיה את ידה
ונגעה בו החיה טמאה טומאת שבעה והאשה טהורה
עד שוצא הילד ד בהמה המקשה לילד והוציא
העובר את ידו וחתכה ואחר כך שחט את אמו הבשר
טהור שחט את אמו ואחר כך חתכה הבשר מנע נבלה
דבני רבי מאיר וחכמים אמרים מנע טרפה שחוטת
סה מצינו במריפה ששחיטתה מטהרתה אף שחיטת
בהמה תטהר את האבד אמר להם רבי מאיר לא אם
טיבדת שחיטת טריפה אותה דבר שהוא גופה תטהר
את האבר דבר שאינו גופה מנין לטרפה ששחיטתה
מטהרתה בהמה טמאה אסורה באכילה וטרפה אסורה
באכילה מה בהמה טמאה אין שחיטתה מטהרתה אף
טרפה לא הטהרתה שחיטתה אמרו לו לא אם אמרת
בבחיפה טמאה שלא היתה לה שעת הכושר תאמר
בטרפה שהיתה לה שעת הכושר מול לך מה שהבאת

הרי

תעלה בעידנא

ס

הרי שנולדה טרפה מן הבטן מנין לא אם אמרת כבהמה
טמאה שכן אין במינה שחיטה תאמר בטרפה יש
במינה שחיטה בן שמונה חי אין שחיטתו מטהרתו
לפי שאין במינו שחיטה זה השוחט את הבהמה ומצא
בה בן שמונה חי או מת או בן תשעה מת קודעו ומוציא
את דמו מצא בה בן תשעה חי טעון שחיטה והיב
משום אותו ואת בנו דברי רבי מאיר וחכמים אומרים
שחיטת אמו מטהרתו רבי שמעון שזורי אומר אפילו
בן חמש שנים וחורש בשרה שחיטת אמו מטהרתו
קדעה ומצא בה בן תשעה חי טעון שחיטה לפי שלא
נשחטה אמו ו בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה
ולמטה בשרה מן הארכובה ולמעלה פסולה וכן שנפל
צומת הגידין נשבר העצם אם רוב הבשר קיים שחיטתו
מטהרתו ואם אין רוב הבשר קיים אין שחיטתו מטהרתו
ו השוחט את הבהמה ומצא בה שליה נפש היפרה
תאכלנה ואינה מטמאה לא טומאת אוכלין ולא טומאת
גבלות חשב עליה מטמאה טומאת אוכלין אבל לא
טומאת גבלות שליה שיצתה מקצתה אסורה באכילה
סימן ולד באשה וסימן ולד בבהמה הפוכת שהפילה
שליה ישליכנה לכלבים ובמוקדשין תקבד ואין קוברין
אותה בפרשת דרכים ואין תולין אותה באילן מפני
דרכי האמורי :

פרק ה אותו ואת בנו נזהג בארץ ובחוצה לארץ בפני
הבית ושלא בפני הבית בחולין ובמוקדשין
ביצר השוחט אותו ואת בנו חולין בחוץ שניהם בשרים
והשני סופג את הארבעים קדשים בחוץ הראשון חיב

כרת

תעלה בעידנא

פָּרַת וּשְׁנֵיהֶם פְּסוּלִים וּשְׁנֵיהֶם סוֹפְגִין אֶת הָאַרְבָּעִים
הוֹלִין בְּפָנִים שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִים וְהַשְּׁנִי סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים
קִדְשִׁים בְּפָנִים הָרִאשׁוֹן כֶּשֶׁר וּפְטוּר וְהַשְּׁנִי סוֹפֵג אֶת
הָאַרְבָּעִים וּפְסוּל : ב' הוֹלִין וּקְדָשִׁים בַּחוּץ הָרִאשׁוֹן
כֶּשֶׁר וּפְטוּר וְהַשְּׁנִי סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים וּפְסוּל קְדָשִׁים
וְהוֹלִין בַּחוּץ הָרִאשׁוֹן חַיֵּב בְּרַת וּפְסוּל וְהַשְּׁנִי כֶּשֶׁר
וּשְׁנֵיהֶם סוֹפְגִין אֶת הָאַרְבָּעִים הוֹלִין וּקְדָשִׁים בְּפָנִים
שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִים וְהַשְּׁנִי סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים קְדָשִׁים וְהוֹלִין
בְּפָנִים הָרִאשׁוֹן כֶּשֶׁר וּפְטוּר וְהַשְּׁנִי סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים
וּפְסוּל הוֹלִין בַּחוּץ וּבְפָנִים הָרִאשׁוֹן כֶּשֶׁר וּפְטוּר וְהַשְּׁנִי
סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים וּפְסוּל קְדָשִׁים בַּחוּץ וּבְפָנִים הָרִאשׁוֹן
חַיֵּב בְּרַת (וּשְׁנֵיהֶם פְּסוּלִין) וּשְׁנֵיהֶם סוֹפְגִין אֶת הָאַרְבָּעִים
הוֹלִין בְּפָנִים וּבַחוּץ הָרִאשׁוֹן פְּסוּל וּפְטוּר וְהַשְּׁנִי סוֹפֵג אֶת
הָאַרְבָּעִים וּכְשֶׁר קְדָשִׁים בְּפָנִים וּבַחוּץ הָרִאשׁוֹן כֶּשֶׁר
וּפְטוּר וְהַשְּׁנִי סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים וּפְסוּל ג' הַשּׁוֹחֵט וְנִמְצָא
טְרֵפָה הַשּׁוֹחֵט לְעִבְרַת אֱלִילִים הַשּׁוֹחֵט פָּרַת הַטָּאֵת
וְשׁוֹר הַנִּסְקָל וְעִגְלָה עֲרוּפָה רִבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר וְחֲכָמִים
מְחַיְבִין הַשּׁוֹחֵט וְנִתְנַבְּלָה כִּדְרוֹ וְהַנּוֹחֵד וְהַמַּעְקֵר פְּטוּר
מִשׁוּם אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ שְׁנַיִם שֶׁלְקָחוּ פָּרָה וּבְנָה אִי זֶה
שֶׁלְקָח רִאשׁוֹן יִשְׁחַט רִאשׁוֹן וְאִם קָדַם הַשְּׁנִי זָכָה שְׁחַט
פָּרָה וְאַחֵר כֶּךָ שְׁנֵי בָנִיהָ סוֹפֵג שְׁמוֹנִים שְׁחַט שְׁנֵי בָנִיהָ
וְאַחֵר כֶּךָ שְׁחַטָה סוֹפֵג אַרְבָּעִים שְׁחַטָה וְאֵת בָּתָּהּ וְאֵת
בֵּת בָּתָּהּ סוֹפֵג שְׁמוֹנִים שְׁחַטָה וְאֵת בֵּת בָּתָּהּ וְאַחֵר כֶּךָ
שְׁחַט אֶת בָּתָּהּ סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים סוֹמְכֹס אוֹמֵר מִשׁוּם
רִבִּי מֵאִיר סוֹפֵג שְׁמוֹנִים בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים בַּשָּׁנָה הַמּוֹכֵר
בְּהֵמָה לְחֻבְרֹו צָרִיף לְהוֹדִיעוֹ אִמָּה מְכַרְתִּי לְשַׁחֵט

בַּתָּה מְכַרְתִּי לְשָׁחַט וְאֵלּוּ הֵן עֶרֶב יוֹם טוֹב הָאֲחֵרוֹן שֶׁל
 חַג וְעֶרֶב יוֹם טוֹב הָרֵאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח וְעֶרֶב עֶצְרַת וְעֶרֶב
 רֵאשׁ הַשָּׁנָה וְכַדְבְּרֵי ר' יוֹסִי הַגָּלִילִי אָף עֶרֶב יוֹם הַכַּפּוּרִים
 בְּגָלִיל אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אֵימַתִּי בּוֹמֵן שְׂאִין לוֹ רֵיחַ אֲבָל
 יֵשׁ לוֹ רֵיחַ אֵינּוּ צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ וּמוֹדָה רַבִּי יְהוּדָה בְּמוֹכֵר
 אֶת הָאֵם לְחֵתָן וְאֵת הַבֵּת לְכֹלָה שְׂצָרִיךְ לְהוֹדִיעַ בִּירוֹעַ
 שְׁשֵׁנִיהֶם שׁוֹחֲטִין בְּיוֹם אֶחָד : ד בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים אֵלּוּ
 מְשַׁחֲטִין אֶת הַטֶּבַח בְּעַל כְּרָחוּ אֲפִילוּ שׁוֹר שׁוֹה אֵלֶּף
 הֵינְרִין וְאִין לוֹ לְלוֹקַח אֶלָּא דִּינָר כּוֹפִין אוֹתוֹ לְשָׁחַט
 לְפִיכָךְ אִם מֵת מֵת לְלוֹקַח אֲבָל בְּשֵׂאֵר יָמֹת הַשָּׁנָה אֵינּוּ
 כֵּן לְפִיכָךְ אִם מֵת מֵת לְמוֹכֵר : ה יוֹם אֶחָד הָאָמֹר
 בְּאוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ הַיּוֹם הוֹלֵךְ אַחֵר הַלֵּילָה אֵת זוֹ דְּרַשׁ
 (רַבִּי שְׁמַעוֹן) בֶּן זִמְאָ נֹאמֵר בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית יוֹם אֶחָד
 וְנֹאמֵר בְּאוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ יוֹם אֶחָד : מֵה יוֹם אֶחָד הָאָמֹר
 בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית הַיּוֹם הוֹלֵךְ אַחֵר הַלֵּילָה אָף יוֹם אֶחָד
 הָאָמֹר בְּאוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ הַיּוֹם הוֹלֵךְ אַחֵר הַלֵּילָה :
 פֶּרֶק ו כִּסּוּי הַדָּם נוֹהֵג בְּאַרְץ וּבַחֲצֵה לְאַרְץ בְּפָנֵי
 הַבַּיִת וְשֵׁלָא בְּפָנֵי הַבַּיִת : בַּחֲלוּץ אֲבָל לֹא
 בְּמוֹקֵדֶשִׁין וְנוֹהֵג בַּחֲהָ וּבְעֵיף בְּמוֹמֵן וּבְשֵׂאֵינוּ מוֹמֵן
 וְנוֹהֵג בְּכוּי מְפָנֵי שְׁהוּא סֶפֶק וְאִין שׁוֹחֲטִין אוֹתוֹ בְּיוֹם
 טוֹב וְאִם שְׁחָטוּ אִין מְכַסִּין אֶת דָּמוֹ : ב הַשּׁוֹחֵט וְנִמְצָא
 טְרֵפָה וְהַשּׁוֹחֵט לְעֹבֵרֶת אֱלִילִים הַשּׁוֹחֵט חוֹלִין בְּפָנִים
 וְקֵדָשִׁים בַּחוּץ חֲהָ וְעוֹף הַנְּסַקְלִים רַבִּי מֵאִיר מַחֲבֵב
 וְחֻכְמִים פּוֹטְרִין הַשּׁוֹחֵט וְנִתְנַבְּלָה בִּידּוֹ הַנּוֹחֵר וְהַמְּעַקֵּר
 פְּטוֹר מִלְּכָסוֹת : ג חֵרֶשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן שְׁשֻׁחָטוּ וְאַחֲרֵים
 דּוֹאִין אוֹתָם תִּיבִין לְכָסוֹת בִּינָן לְבִין עֲצָמָן פְּטוֹרִין מִלְּכָסוֹת

תעלה בעידנא

וכן לענין אותו ואת בנו ששחטו ואחרים רואין אותן
אסור לשחוט אחריהם בינן לבין עצמן רבי מאיר מתיר
לשחוט אחריהן וחכמים אוסרים ומודים שאם שחטו
שאינן סופגים את הארבעים : ד שחט מאה חיות במקום
אחד כסוי אחד לכלן מאה עופות במקום אחד כסוי
אחד לכלן היה ועוף במקום אחד כסוי אחד לכלן רבי
יהודה אומר שחט חיה יכסנה ואחר כך ישחוט את
העוף שחט ולא כסה וראהו אחר חייב לכפות כסו
ונתגלה פטור מלכפות כסו הרוח חייב לכפות : ה דם
שנתערב במים אם יש בו מראה דם חייב לכפות
נתערב ביין רואין אותו כאלו הוא מים נתערב בדם
הכהמה או בדם חיה רואין אותו כאלו הוא מים רבי
יהודה אומר אין דם מבטל דם (דם) הגתו ושעל הסכין
חייב לכפות אמר רבי יהודה אימתי בזמן שאין שם דם
אלא הוא אבל יש שם דם שלא הוא פטור מלכפות : ו
במה מכסין ובמה אין מכסין מכסין בזבל הדק ובחול
הרק ובסיד ובחרסית ובלבנה ובמנופה שכתשה אבל
אין מכסין לא בזבל הגס ולא בחול הגס ולא בלבנה
ולא במנופה שלא כתשה ולא יכפה עליו את הכלי
כלל אמר רבן שמעון בן גמליאל דבר שמגדל צמחין
מכסין בו ושאינו מגדל צמחים אין מכסין בו :

פרק ז גיד הנשה נוהג בארץ ובחוצה לארץ בפני
הבית ושלא בפני הבית בחולין ובמוקדשים
ונוהג בבמה ובחיה בירך של ימין ובירך של שמאל
ואינו נוהג בעוף מפני שאין לו בף ונוהג בשליל רבי
יהודה אומר אינו נוהג בשליל וחלבו מותר אין הטבחין

נאמנין

נאמנין על גיד הנשה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים
 נאמנין עליו ועל החלב : כ שולח אדם לנכרי ירך
 שגיד הנשה בתוכה מפני שמקומו נכר . הנוטל גיד
 הנשה צריך שיטול את כולו . רבי יהודה אומר כדי לקיים
 בו מצות גטילה : ג האוכל מגיד הנשה כזית סופג
 ארבעים . אכלו ואין בו כזית חיב . אבל מזה כזית ומוזה
 כזית סופג שמונים . רבי יהודה אומר אינו סופג אלא
 ארבעים : ד ירך שנתבשל בה גיד הנשה אם יש בה
 בנותן טעם הרי זו אסורה . כיצד משערין אותה . כבשר
 בלפת : ה גיד הנשה שנתבשל עם הגידים בזמן שמכירו
 בנותן טעם . ואם אינו מכירו כלן אסורין . והרוטב בנותן
 טעם . וכן חתיכה של נבילה וכן חתיכה של דג טמא .
 שנתבשלו עם החתיכות בזמן שמכירן בנותן טעם . ואם
 לאו כלן אסורות . והרוטב בנותן טעם : ו נוהג בטהורה
 ואינו נוהג בטמאה . רבי יהודה אומר אף בטמאה . אמר
 רבי יהודה והלא מבני יעקב נאמר גיד הנשה . ועדין
 בהמה טמאה מותרת להן . אמרו לו בסיני נאמר . אלא
 שנכתב במקומו :

פרק ח כל הבשר אסור לבשל בחלב חוץ מבשר דגים
 והגבים . ואסור להעלותו עם הגבינה על
 השלחן . חוץ מבשר דגים והגבים . הנודר מן הבשר מותר
 בבשר דגים והגבים . העוף עולה עם הגבינה על השלחן
 ואינו נאכל . דברי בית שמאי . ובית הלל אומרים לא
 עולה ולא נאכל . אמר רבי יוסי זו מקולי בית שמאי
 ומחומרי בית הלל . באיזה שלחן אמרו בשלחן שאוכל
 עליו . אבל בשלחן שסודר עליו את התבשיל . נותן זה

תעלה בעידנא

בצד זה ואינו חושש: ב צורר אדם בשר וגבינה במטפחת
 אחר ובלבד שלא יהו גוגעין זה בזה רבן שמעון בן
 גמליאל אומר אף שני אכסנאין אוכלין על שלחן אחר
 זה בשר וזה גבינה ואין חוששין: ג טפת חלב שנפלה
 על החתיכה אם יש בה בנותן טעם באותה חתיכה
 (אסורה) ניער את הקדרה אם יש בה בנותן טעם באותה
 קדרה (אסורה) הפחל קורעו ומוציא את חלבו לא קרעו
 אינו עובר עליו חלב קורעו ומוציא את רמו לא קרעו
 אינו עובר עליו המעלה את העוף עם הגבינה על
 השלחן אינו עובר בלא תעשה: ד בשר בהמה טהורה
 בחלב בהמה טהורה אסור לבשל ואסור בהנאה בשר
 בהמה טהורה בחלב בהמה טמאה בשר בהמה טמאה
 בחלב בהמה טהורה מתר לבשל ומתר בהנאה רבי
 עקיבא אומר היה ועוף אינן מן התורה שנאמר לא
 תבשל גדי בחלב אמו שלש פעמים פרט לחיה ולעוף
 ולבהמה טמאה רבי יוסי הלילי אומר נאמר לא תאכלו
 כל נבלה ונאמר לא תבשל גדי בחלב אמו את שאסור
 משום נבלה אסור לבשל בחלב עוף שאסור משום נבלה
 יכול יהא אסור לבשל בחלב תלמוד לומר בחלב אמו
 יצא עוף שאין לו חלב אם: ה קיבת נכרי ושל נבלה
 הרי זו אסורה המעמיד בעורה של קבה כשרה אם יש
 בה בנותן טעם הרי זו אסורה כשרה שינקה מן הטרפה
 קבתה אסורה וטרפה שינקה מן הכשרה קבתה מתרת
 מפני שכנוס במעיה: ו חומר בחלב מדרם וחומר בדם
 מפרק חומר בחלב שהחלב מועלין בו ותיבין עליו
 משום פגול וגו' וטמא מה שאין כן בדם וחומר בדם

שהדס נזהג בבהמה וחיה ועוף בין ממאים ובין טהורים
והחלב אינו נזהג אלא בבהמה טהורה בלבד :

פרק ט העור והרוטב והקיפה והאלל והעצמות והגידין
והקרנים והטלפים מצטרפין לטמא טומאת
אוכלים אבל לא טומאת נבלות כיוצא בו השהט בהמה
טמאה לנכרי והיה מפרכסת מטמאה טומאת
אוכלין אבל לא טומאת נבלות עד שתמות או עד שיתן
את ראשה רבה לטמא טומאת אוכלין ממה שרבה לטמא
טומאת נבלות רבי יהודה אומר האלל המכונס אם יש
בו בנות במקום אחד חיב עליו : ב אלו שעורותיהן
כבשרן עור האדם עור חזיר של ישוב רבי יוסי אומר
אף עור חזיר הבר עור חטופרת של גמל הרכה ועור
הראש של עגל הבר ועור הפרסות ועור בית הבושת
ועור השליל ועור שתחת האליה ועור האנקה והכת
והלטאה והחומט רבי יהודה אומר הלטאה כחולדה
וכלן שעברן או שהלך בהן כרי עבודה טהורין חוץ מעור
האדם רבי יוחנן בן נורי אומר שמונה שרצים יש להן
עורות : ג המפשיט בבהמה ובחיה בטהורה ובטמאה
ברקה ובנסה לשטיח כרי אחיזה ולחמת עד שיפשיט
את החזה הסרגיל כלו חבור לטמאה לטמא ולטמא
עור שעל הצואר רבי יוחנן בן נורי אומר אינו חבור
וחכמים אומרים חבור עד שיפשיט את כלו : ד עור
שיש עליו כותב בשר הנוגע בציב היוצא ממנו ובשערה
שכנגדו טמא היו עליו כשני חצאי זיתים מטמאין במשא
ולא במגע רברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר לא
במגע ולא במשא וטורה רבי עקיבא בשני חצאי זיתים
שתחכן

תעלה בעירנא

שתחכן בקיסם והסיטן שהוא טמא וטפני מה ר' עקיבא
מטהר בעזר מפני שהעזר מבטלן: ה קולית המת
וקולית המוקדשים הנוגע בהן בין סתומים בין נקובים
טמא קולית נבלה וקולית השרץ הנוגע בהן סתומים
טהורים נקובים כל שהוא מטמאים במגע מנין שאף
במשא תלמוד לומר הנוגע והנושא את שבא לכלל
סנע בא לכלל משא לא בא לכלל מגע לא בא לכלל
משא: ו ביצת השרץ המרוקמת טהורה נקבה כל
שהוא טמאה עכבר שחציו בשר וחציו אדמה הנוגע
בבשר טמא באדמה טהור רבי יהודה אומר אף הנוגע
באדמה שפנגד הבשר טמא: ו האבר והבשר המדולדלין
בבהמה מטמאין שומאת אוכלין במקומן וצריכין הכשר
נשחטה הבהמה הוכשרו בדמיה דברי רבי מאיר רבי
שמעון אומר לא הוכשרו מתה הבהמה הבשר צריך
הכשר האבר מטמא משום אבר מן החי ואינו מטמא
משום אבר נבלה דברי רבי מאיר ורבי שמעון מטהר:
ח האבר והבשר המדולדלין באדם טהורין מת
האדם הבשר טהור האבר מטמא משום אבר מן החי
ואינו מטמא משום אבר מן המת דברי רבי מאיר ורבי
שמעון מטהר:

פרק י הורוע ותלחיים והקבה נוהגין בארץ ובחוצה
לארץ בפני הבית ושלא בפני הבית בחולין
אבל לא במוקדשין שתיה בדין וטה אם החולין שאינן
חיבין בחזה ושוק חיבים במתנות קדשים שחיבין בחזה
ושוק אינו דין שחיבין במתנות תלמוד לומר ואתן אותם
לאהרן הכהן ולבניו לחק עולם אין לך אלא מה שאמור

תעלה בעידנא

סד

בענין : כ כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן ונפרדו
 חיבין בבכורה ובמתנות ויוצאין לחולין להגזו ולהעבד
 ולדן וחלבן מותר לאחר פדיונן והשוחרטן בחוץ פטור
 ואין עושין תמורה ואם מתו ופרו חוץ מן הבכור ומן
 המעשר כל שקדם הקדשן את מומן או מום עובר
 להקדשן ולאחר מכאן נולד להם מום קבוע ונפרו
 פטורין מן הבכורה ומן המתנות ואינן יוצאין לחולין
 להגזו ולהעבד ולדן וחלבן אסור לאחר פדיונן והשוחרטן
 בחוץ חיב ועושין תמורה ואם מתו יקברו : 1 בכור
 שנתערב במאה בזמן שמאה שוחטין את כלן פוטרין
 את כלן אחד שוחט את כלן פוטרין לו אחד השוחט
 לכהן ולנכרי פטור מן המתנות והששתתף עמהן צריך
 שירשום ואם אמר חוץ מן המתנות פטור מן המתנות
 אמר מכור לו בני מעיה של פרה והיו בהן מתנות
 נותנין לכהן ואינו מנכה לו מן הדמים לקח הימנו
 כמשקל נותנין לכהן ומנכה לו מן הדמים : 2 גר שנתגר
 והיתה לו פרה נשחטה עד שלא נתגר פטור משנתגר
 חיב ואם ספק פטור שהמוציא מחבירו עליו הראיה
 איזהו הזרוע מן הפרק של ארכובה עד כף של יד
 והוא של גויד וכנגדו ברגל שוק רבי יהודה אומר שוק
 מן הפרק של ארכובה עד פובך של רגל איזהו לחי מן
 הפרק של לחי עד פיקה של נרגרת :

פרק יא ראשית הגז נהג כארץ ובחוצה לארץ בפני
 הבית ושלא בפני הבית בחולין אבל לא
 כמוקדשין חומר בזרוע ובלחיים ובקיבה מראשית הגז
 שהזרוע והלחיים והקיבה נוהגים בבקר ובצאן במרבה
 ובמועט

תעלה בעידנא

וכמועט וראשית הנו אינו נוהג אלא ברחלות ואינו נוהג
 אלא במרבה : ב וכמה הוא מרבה בית שמאי אומרים
 שתי רחלות שנאמר יחיה איש עגלת בקר ושתי צאן
 ובית הלל אומרים חמש שנאמר חמש צאן עשויות רבי
 דוסא בן הרכינס אומר חמש רחלות גוזות מנה (מנרה)
 ופרס חיבות בראשית הנו וחכמים אומרים חמש רחלות
 גוזות כל שהן וכמה הוא נותן לו משקל חמש סלעים
 ביהודה שהן עשר סלעים בגליל מלוכין ולא צואי כרי
 לעשות ממנו בנה קטן שנאמר תתן לו שיהא בו כרי
 מתנה לא הספיק לתנו לו עד שצבעו פטור לבנו ולא
 צבעו חיב הלוקח נו צאנו של נכרי פטור מראשית הנו
 הלוקח נו צאנו של חבירו אם שיר המוכר (המוכר)
 חיב לא שיר הלוקח חיב היו לו שני מינים שחופות
 ולבנות מוכר לו שחופות אבל לא לבנות זכרים אבל
 לא נקבות זה נותן לעצמו וזה נותן לעצמו :

פרק יב שלוח הקן נוהג בארץ ובחוצה לאהץ בפני
 הבית ושלא בפני הבית בהולין אבל לא
 במוקדשין חומר בכסוי הדם משלוח הקן שכסוי הדם
 נוהג בחיה ובעוף במזומן ובשאינו מזומן שלוח הקן
 אינו נוהג אלא בעוף ואינו נוהג אלא בשאינו מזומן
 איזהו שאינו מזומן בגזן אוזוין ותרנגולים שקננו בפרדס
 אבל אם קננו בבית וכן יוני הרדסאות פטור מלשלח
 עוף טמא פטור מלשלח ב עוף טמא רובץ על ביצי עוף
 טהור וטהור רובץ על ביצי עוף טמא פטור מלשלח
 קורא זכר רבי אליעזר מחיב וחכמים פוטרין : נ היתה
 מעופפת בזמן שכנפיה נוגעות בקן חיב לשלח אין
 כנפיה

כנפיה נוגעות בקן פטור מלשלח אין שם אלא אפרוח
 אחד או ביצה אחת היב לשלח שנאמר קן קן טבל
 מקום היו שם אפרוחין מפריחין או ביצים מנודות פטור
 מלשלח שנאמר והאם רובצת על האפרוחים או על
 הביצים מה אפרוחין בני קימא אף ביצים בני קימא
 יצאו מנודות ומזה הביצים צריכין לאמן אף האפרוחים
 צריכין לאמן יצאו מפריחין שלחה וחורה שלחה וחורה
 אפילו ארבעה וחמשה פעמים היב שנאמר שלח שלח
 אמר הריני נוטל את האם ומשלח את הבנים היב לשלח
 שנאמר שלח שלח תשלח את האם נטל הבנים והחזירן לקן
 ואחר כך חורה האם עליהם פטור מלשלח : ד הנוטל
 אם על הבנים רבי יהודה אומר לוקה ואינו משלח
 וחכמים אומרים משלח ואינו לוקה זה הכלל כל מצות
 לא העשה שיש בה קום עשה אין לוקין עליה : ה לא
 יטול אדם אם על בנים אפילו לטהר את המצורע ומה
 אם מצוה קלה שהיא באיטר אמרה תורה למען ייטב
 לך והארכת ימים קל וחומר על מצות חמורות
 שבתורה : סליק

מסכת יומא

פרק א שבעת ימים קודם יום הכפורים מפרישין כהן
 גדול מביתו ללשכת פלהרדין ומתקנין לו
 כהן אחר תחתיו שמא יארע בו פסול רבי יהודה אומר
 אף אשה אחרת מתקנין לו שמא תמות אשתו שנאמר
 וכפר בעדו ובער ביתו ביתו זו אשתו אמרו לו אם כן

תעלה בעידנא

אין לדבר סוף : כ כל שבעת הימים הוא זורק את הדם
ומקטיר את הקטורת ומטיב את הנרות ומקריב את
הראש ואת הרגל ושאר כל הימים אם רצה להקריב
מקריב שכהן גדול מקריב חלק בראש ונוטל חלק
בראש : נ טסרו לו זקנים מוקני בית דין וקורין לפניו
בסדר היום ואומרים לו אישי כהן גדול קרא אתה
בפיך שמא שכחת או שמא לא למדת ערב יום
הכפורים שחרית מעמידין אותו בשער המזרח ומעבירין
לפניו פרים ואילים וכבשים כדי שיהא מכיר ורגיל
בעבודה : ד כל שבעת הימים לא היו טונעין ממנו
מאכל ומשתה ערב יום הכפורים עם השיבה לא היו
מניחים אותו לאכול הרבה מפני שהמאכל מביא את
השינה : ה מסרוהו זקני בית דין לזקני כהונה והעלוהו
לעליית בית אכתינס והשביעוהו ונפטרו והלכו להם
ואומדים לו אישי כהן גדול אנו שלוחי בית דין ואתה
שלוחינו ושליח בית דין משביעין אנו עליך כמו ששכן
את שמו בבית הנה שלא תשנה דבר מכל מה שאמרנו
לך הוא פורש ובוכה והן פורשים ובוכים : ו אם היה
חכם דורש ואם לאו תלמידי חכמים דורשין לפניו
אם רגיל לקרות קורא ואם לאו קורין לפניו ובמה
קורין לפניו באיוב ובעזרא ובדברי הימים זכריה בן
קבוטל אומר פעמים הרבה קריתי לפניו בדנואל : ז בקש
להתנמנם פרחי כהונה מכין לפניו באצבע צרדה
ואומרים לו אישי כהן גדול עמוד והפג אהת על הרצפה
ומעסיקין אותו עד שיגיע זמן השחיטה : ח בכל יום
תורמין ארת המזבח בקריאת הגבר או סמוך לו בין
לפניו

תעלה בעידנא

סו

לפניו בין לאתרוי וכיום הכפורים מחצות וברגלים
מאשמורת הראשונה ולא היתה קריאת הגבר מנעת
עד שהיתה עזרה מלאה מישראל :

פרק ב בראשונה כל מי שרוצה לתרום יאת המזבח

תורם וכומן שהן מרבין רצין ועולים בכבש

וכל הקודם את חברו לתוך ארבע אמות וכה אם היו

שנים שוין הממונה אומר להן הצביעו ומה הן מוציאין

אחת או שתיים ואין מוציאין הנדל במקדש : ב מעשה

שהיו שנים שוין ורצין ועולין בכבש ורחף אחד מהן את

חברו ונפל ונשברה רגלו וכיון שראו בית הן שבאין

לידי סכנה התקינו שלא יהו תורמין את המזבח אלא

בפיס ארבעה פיסות היו שם וזה פיס הראשון : ג תפיס

השני מי שוחט מי זרק מי מרשן מזבח הפנימי ומי

מרשן את המנורה ומי מעלה אברים בכבש הראש

והרגל ושתי הידים העוקץ והרגל החזה והנדה ושתי

הרפנות והקרבים והסולת והחביתין והזון שלשה

עשר כהנים וזבים בו אמר בן עזאי לפני רבי עקיבא

משום רבי יהושע דרך הלוי היה קרב : ד תפיס השלישי

חדשים לקמורת בואו והפיסו והרביעי חדשים עם שנים

מי מעלה אברים מן הכבש למזבח : ה תמיד קרב

בתשעה בעשרה באחד עשר בשנים עשר לא פחות

ולא יותר ביצר עצמו בתשעה בחג ביד אחד צלותית

של מים חרי כאן עשרה בין הערבים באחד עשר הוא

עצמו בתשעה ושנים בידם שני גזירי עצים בשבת

באחד עשר הוא עצמו בתשעה ושנים בידם שני בויכי

לבונה של לחם הפנים ובשבת שבתוך החג ביד אחד

צלותית

תעלה בעידנא

צלוחת של מים : ו איל קרב באחד עשר הבשר בחמשה
הקרבים והסולת והיין בשנים שנים : ז פר קרב בעשרים
וארבעה הראש והרגל הראש באחד והרגל בשנים
העוקץ והרגל העוקץ בשנים והרגל בשנים החזה
והגרה החזה באחד והגרה בשלשה שתי ידים בשנים
ושתי דפנות בשנים הקרבים והסולת והיין בשלשה
שלשה במה דברים אמורים בקרבנות צבור אבל
בקרבנות היחיד אם רצה להקריב מקריב הפשטן
ונתוחן של אלו ואלו שוין :

פרק ג אמר להם הממונה צאו וראו אם הגיע זמן
השחיטה אם הגיע הרואה אומר ברקאי

מתתיה בן שמואל אומר האיר פני כל המזרח עד
שבחרון והוא אומר הן : ב ולמה הוצרכו לכך שפעם
אחת עלה מאור הלבנה ודמו שהאיר המזרח ושחטו
את התמיד והוציאוהו לבית השריפה הורידו כהן גדול
לבית השבילה זה הכלל היה במקדש כל המיסך את
רגליו מעון טבילה וכל המטיל מים מעון קדוש ידים
ורגלים : ג אין אדם נכנס לעזרה לעבודתה אפילו טהור
עד שיטבול חמש טבילות ועשרה קדושין טובל כהן
גדול ומקדש בו ביום וכלן בקדש על בית הפרוח הוין
מזו בלבד : ד פרסו סדין של בוץ בינו לבין העם פשט
ידו וטבל עלה ונסתפג הביאו לו כגדי זהב ולבש
וקדש ידיו ורגליו הביאו לו את התמיד קרצו ומירק
אחר שחוטף על ידו קבל את הדם וזרקו נכנס להקטיר
קטורת של שחר ולהטיב את הנרות ולהקריב את הראש
ואת האיברים ואת התבטין ואת היין : ה קטורת של
שחר

שחר היתה קריכה בין דם לאיברים של בין הערבים
 בין איברים לנסיכים אם היה כהן גדול זקן או איסטנים
 מחמין לו חמין ומטילין לתוך הצונן כדי שתפוג צנתן
 ו הביאוהו לבית הפרה ובקדש היתה פרטו סדון של
 בוצ בינו לבין העם קדש ידיו ורגליו ופשט רבי מאיר
 אומר פשט קדש ידיו ורגליו ירר וטבל עלה ונסתפג
 הביאו לו בגדי לבן לבש וקדש ידיו ורגליו ו בשחר
 היה לובש פלוסין של שנים עשר מנה ובין הערבים
 הנדונין של שמונה מאות זוז דברי רבי מאיר והכמים
 אומרים בשחר היה לובש של שמונה עשר מנה ובין
 הערבים של שנים עשר מנה הכל שלשים מנה אלו
 טשל צבור ואם רצה להוסיף מוסיף משלו ח בא לו
 אצל פרו ופרו היה עומד בין האולם ולמזבח ראשו
 לדרום ופניו למערב ויחבון עומד במזרח ופניו למערב
 וסומך שתי ידיו עליו ומתנדה וכך היה אומר אנא
 השם עויתי פשעתי הטאתי לפניך אני וביתי אנא השם
 צפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים שעויתי ושפשעתי
 ושהטאתי לפניך אני וביתי ככתוב בתורת משה עבדך
 כי ביום הזה יכפר עליכם וגומר והן עונין אחריו ברוך
 שם כבוד מלכותו לעולם ועד ט בא לו למזרח העזרה
 לצפון המזבח הסגן מימינו וראש בית אב משמאלו ושם
 שני שעירים וקלפי היתה שם ובה שני גזירות של
 אשכרוע היו ועשאן בן גמלא של יחב והיו מוכריין
 אותו לשבח י בן קטין עשה שנים עשר דד לבזור שלא
 היו לו אלא שנים ואף הוא עשה מוכני לבזור שלא
 היו מיטיו נפסלין בלינה מונבו המלך עשה כל ידות

הכלים

תעלה בעידנא

הכלים של יום הכפורים של זהב · הילני אמו · עשתה
נברשת של זהב על פתחו של היכל · ויאף היא עשתה
טבלא של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה · נקנור
נעשו נפים לדלתותיו · והיו מזכירין אותו לשבח · יא ואלו
לנגאי של בית גרמו לא רצו ללמד על מעשה לחם
הפנים · של בית אכטינס לא רצו ללמד על מעשה
הקטורת · הגרום בן לוי היה יודע פרק בשיר ולא רצה
ללמד · בן קמצר לא רצה ללמד על מעשה הכתב · על
הראשונים נאמר ובר צדיק לברכה · ועל אלו נאמר ושם
רשעים ירקב ·

פרק ד טרף בקלפי והעלה שני נורלות · אחד כתוב
עליו לשם ואחד כתוב עליו לעזאזל · הסגן בימינו
וראש בית אב משמאלו · אם של שם עלה בימינו · הסגן
אומר לו אישי כהן גדול הגבה ימינך · ואם של שם עלה
בשמאלו · ראש בית אב אומר לו אישי כהן גדול הגבה
שמאלך · נתנן על שני השעירים ואומר לוי חטאת רבי
ישמעאל אומר לא היה צריך לומר חטאת · אלא לוי ·
והן ענין אחריו כרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ·
ב קשר לשון של זהרית בראש שעיר המשתלח והעמידו
בנגד בית שלוהו ולנשחט בנגד בית שחיטתו · בא לו אצל
פרו שניה · וסומך שתי ידיו עליו ומתודה · וכך היה
אומר אנא השם · עויתי פשעתי חטאתי לפנך אני וביתי
ובני אהרן עם קרושיך · אנא השם בפר גא לעונות
ולפשעים ולחטאים · שעויתי ושפשעתי ושחטאתי לפנך ·
אני וביתי ובני אהרן עם קרושיך · בכתוב בתורת משה
עברך · כי ביום הזה וכפר עליכם לפהר אתכם מכל

חטאתיכם

חטאתיכם לפני יי הטהרו והן ענין אחריו ברוך שם
כבוד מלכותו לעולם ועד : ג שחטו וקבל במזרק את
דמו ונותנו למי שהוא ממרס בו על הרובד הרביעי
שבהיכל כרי שלא יקרוש נטל את המחטה ועלה לראש
המזבח ופנה גחלים אילך ואילך והיתה (מן המעובלות
הפנימיות) ויורד והניחה על הרובד הרביעי שבעורה :
ד בכל יום היה חותה בשל כסף ומערה בתוך של
זהב והיום חותה בשל זהב וכה היה מכנים בכל יום
חותה בשל ארבעה קבין ומערה בתוך של שלשה קבין
והיום חותה בשל שלשה קבין וכה היה מכנים רבי
יוסי אומר בכל יום חותה בשל סאה ומערה בתוך של
שלשה קבין והיום חותה בשל שלשה קבין וכה היה
מכנים בכל יום היתה כבדה והיום קלה בכל יום
היתה ידה קצרה והיום ארוכה בכל יום היה זהבה
ירוק והיום אדום דברי רבי מנחם בכל יום מקריב פרס
בשחרית ופרס בין הערבים והיום מוסיף מלא חפניו
בכל יום היתה רקה והיום רקה מן הדקה : ה בכל יום
כותנים עולין במזרחו של כבש ויורדים במערבו והיום
(כהן גדול) עולה באמצע ויורד באמצע דבי יהודה אומר
לעולם כהן גדול עולה באמצע ויורד באמצע בכל יום
כהן גדול מקדש ידיו ורגליו מן הכיור והיום מן הקתון
של זהב רבי יהודה אומר לעולם כהן גדול מקדש ידיו
ורגליו מן הקתון של זהב : ו בכל יום היו שם ארבע
מערכות והיום חמש דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר
בכל יום שלש והיום ארבע רבי יהודה אומר בכל יום
שתיים והיום שלש :

תעלה בעידנא

פרק ה הוציאו לו את הכף ואת המחטה וחפן מלא
 חפניו ונתן לתוך הכף הגדול לפי גדלו
 והקטון לפי קטנו וכך היתה מדתה נטל את המחטה
 בימינו ואת הכף בשמאלו היה מהלך בהיכל עד שמגיע
 לבין שתי הפרוכות המבדילות בין הקדש ובין קדש
 הקדשים וביניהן אמה רבי יוסי אומר לא היתה שם
 אלא פרוכת אחת בלבד שנאמר והבדילה הפרוכת לכם
 בין הקדש ובין קדש הקדשים החיצונה היתה פרופה
 מן הדרום והפנימית מן הצפון מהלך ביניהן עד שמגיע
 לצפון הגיע לצפון הופך פניו לדרום מהלך לשמאלו
 עם הפרוכת עד שהוא מגיע לארון הגיע לארון נותן
 את המחטה בין שני הכרים צבר את הקטורת על גבי
 גחלים ונתמלא כל הבית כלו עשן יצא וכא לו בדרך
 בית כניסתו ומתפלל תפלה קצרה בבית החיצון ולא
 היה מאריך בתפלתו שלא להבעית את ישראל במשנטל
 הארון אכן היתה שם מיטות נביאים ראשונים ושתייה
 היתה נקראת גבוהה מן הארץ שלש אצבעות ועליה
 היה נותן נטל את הדם ממי שהיה מקריס בו נכנס
 למקום שנכנס ועמד במקום שעמד והזה ממנו אחת
 למעלה ושבע למטה ולא היה מתכוין לחזור לא
 למעלה ולא למטה אלא כמצליף וכך היה מונה
 אחת אחת ואחת אחת ושמים אחת ושלוש אחת וארבע
 אחת וחמש אחת ושש אחת ושבע יצא והניחו על כן
 הוחב שהיה בהיכל ד הביאו לו את השעיר שהטו
 וקבל בטורק את דמו נכנס למקום שנכנס ועמד במקום
 שעמד והזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה ולא היה

מתכוין

מתכוין להוות לא למעלה ולא למטה אלא במצלוף
 וכך היה מונה אחת אחת ואחת אחת ושתיים וכולי
 יצא והניחו על בן השני שהיה בהיכל רבי יהודה אומר
 לא היה שם אלא בן אחד בלבד נטל דם הפר והניח
 דם השעיר והזה ממנו על הפרוכת שבנגד הארון
 מבחוץ אחת למעלה ושבע למטה ולא היה מתכוין
 וכולי וכך היה מונה וכולי נטל דם השעיר והניח דם
 הפר והזה ממנו על הפרוכת שבנגד הארון מבחוץ אחת
 למעלה ושבע למטה וכולי עירה דם הפר לתוך דם
 השעיר ונתן את המלא בריקן ה ויצא אל המזבח אשר
 לפני יי זה מזבח הזהב התחיל מחטא ויורד מהיכן הוא
 מתחיל מקרן מזרחית צפונית צפונית מערבית מערבית
 דרומית דרומית מזרחית טקום שהוא מתחיל בחטאת
 על מזבח החיצון משם היה גומר על מזבח הפנימי רבי
 אליעזר אומר במקומו היה עומד ומחטא ועל כלן היה
 נותן מלמטה למעלה חוץ מזו שהיתה לפניו שעליה
 היה נותן מלמעלה למטה ו היה על טהרו של מזבח
 שבע פעמים ושירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של
 מזבח החיצון ושל מזבח החיצון היה שופך על יסוד
 דרומי אלו ואלו מתערבין באמה ויצאין לנחל קדרון
 ונמכרין לנגנון לזבל ומזעלין בהן ז כל מעשה יום
 הכפורים האמור על הסדר אם הקדים מעשה לחבירו
 לא עשה כלום הקדים דם השעיר לדם הפר יחזור וזה
 מדם השעיר לאחר דם הפר ואם עד שלא גמר את
 המתנות שבפנים נשפך הדם יביא דם אחר ויחזור וזה
 בתחלה שבפנים וכן בהיכל וכן במזבח הזהב שכלן

תעלה בעידנא

כפרה בפני עצמן רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים
מפוקם שפסק משם הוא מתחיל :

פרק ו שני שעירי יום הכפורים מצותן שיהיו שניהן

שוין במראה ובקומה ובדמים ולקחתן כאחד

ואף על פי שאינן שוין בשרין לקח אחד היום ואחד

לקח בשרין מת אחד מהן אם עד שלא הגריל מת

לקח זוג לשני ואם משהגריל מת יביא זוג אחר ויגריל

עליהם בתחלה ויאמר אם של שם מת זה שעלה עליו

הגריל לשם יתקים תחתיו ואם של עזאזל מת זה שעלה

עליו הגריל לעזאזל יתקים תחתיו והשני ירעה עד

שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדרכה שאין הטאת צבור

מתה רבי יהודה אומר תמות ועוד אומר רבי יהודה

נשפך הדם ימות המשתלח מת המשתלח ישפך הדם :

ב בא לו אצל שעיר המשתלח וסומך שתי ידיו עליו

ומתורה וכך היה אומר אנא השם עו פשעו חטאו

לפניך עמך בית ישראל אנא בשם כפר נא לעונות

ולפשעים ולחטאים שעו ושפשעו ושחטאו לפניך עמך

בית ישראל ככתוב בתורת משה עבדך לאמר כי ביום

הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יי

תטהרו והכהנים והעם העומדים בעזרתה כשהיו שומעים

שם המפורש שהוא יוצא מפי כהן גדול היו כורעים

ומשתחווים ונופלים על פניהם ואומרים ברוך שם כבוד

מלכותו לעולם ועד : נ מסרו למי שתיה מוליכו הכל

בשרין להוליכו אלא שעשו הכתנים (גדולים) קבע ולא

היו מניחין את ישראל להוליכו אמר רבי יוסי מעשה

והוליכו ערסלא מצפורי וישראל היה : ד וכבש עשו לו

העלה בעידונה

ע

מפני הבבלים שהיו מתלשים בשערו ואומרים לו טול
וצא טול וצא מיקירי ירושלים היו מלוין אותו עד סכה
הראשונה עשר סכות מירושלים ועד צוק השעים רוס
שבעה ומחצה לכל מיל : ה על כל סכה וסכה אומרים
לו הרי מזון והרי מים ומלוין אותו מסכה לסכה חוץ
מאחרונה שבהן שאינו מגיע עמו לצוק אלא עומד
מרחוק ורואה את מעשיו ומה היה עושה חולק לשון
של זהורית חציו קשור בפלע וחציו קשור בין שתי
קרניו ורחפו לאחוריו והוא מתגלגל ויורד ולא היה
מגיע לחצי ההר עד שנעשה אברים אברים בא וישב
לו תחת סכה אחרונה עד שתחשך ומאימתי מטמא
בגדים משיצא חוץ לחומת ירושלים רבי שמעון אומר
משעת החיתו לצוק : ו בא לו אצל פר ושעיר הנשרפין
קרעו והוציא את אמוריהן נתנו במגס והקטירם על
גבי המזבח קלעו במקלעות והוציאו לכית השריפה
ומאימתי מטמאין בגדים משיצאו חוץ לחומת העזרה
רבי שמעון אומר משיצית האור ברבן : ח אמרו לו לכהן
גדול הגיע שעיר למדבר ומנין היו יודעין שהגיע שעיר
למדבר דרכיות היו עושין ומניפין בסודרין ויודעין
שהגיע שעיר למדבר אמר רבי יהודה והלא סימן גדול
היה להם מירושלים ועד בית חרודו שלשה מילין
הולכין מיל וחורין מיל ושהיו כרי מיל ויודעין שהגיע
שעיר למדבר :

תעלה בעידנא ברייתא

ומשנה לפי תי"ט היא

רבי ישמעאל אומר והלא סימן אחר היה להם לשון של זהירות היה קשור על פתחו של היכל וכשהגיע שיעיר למדבר היה הלשון מלבין שנאמר אם יהיו חטאיכם כפשנים כשילג ילבינו :

פרק ז בא לו כהן גדול לקרות אם רצה לקרות בבגדי כויץ קורא ואם לא קורא באצטלית לבן משלו חזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת וראש הכנסת נותנו לסגן והסגן נותנו לכהן גדול וכהן גדול עומד ומקבל (וקורא עומד) וקורא אחרי מות ואך בעשור וגולל ספר תורה ומניחו בחיקו ואומר יותר ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן ובעשור שבחומש הפקודים קורא על פה ומברך עליה שמונה ברכות על התורה ועל העבודה ועל ההוראה ועל מחילת העון ועל המקדש (בפני עצמו) ועל ישראל (בפני עצמן) ועל הכהנים (בפני עצמן) ועל שאר התפלה : ב הרואה כהן גדול כשהוא קורא אינו רואה פר ושעיר הנשרפין והרואה פר ושעיר הנשרפין אינו רואה כהן גדול כשהוא קורא לא מפני שאינו רשאי אלא שהיתה דרך החוקה ומלאכת שניהן שוה באחת : ג אם בבגדי כויץ קורא קדיש ידיו ורגליו פשט ירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו ורגליו ויצא ועשה את אילן ואת איל העם ואת שבעת כבשים תמימים (כנ" שנה) דברי רבי אליעזר רבי עקיבא אומר עכ תמיד

של

של שחר היו קרבין ופר העולה ושעיר הנעשה בחיין
 היו קרבין עם תמיד של בין הערבים : ד קדש ידיו
 ורגליו ופשט וירד וטבל ועלה ונסתפג הביאו לו
 בגדי לבן ולבש וקדש ידיו ורגליו נכנס להוציא את
 הכף ואת המחטה קדש ידיו ורגליו ופשט וירד וטבל
 עלה ונסתפג הביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו
 ורגליו ונכנס להקטיר קטורת של בין הערבים ולהטיב
 את הנרות וקדש ידיו ורגליו ופשט הביאו לו בגדי
 עצמו ולבש ומלוין אותו עד ביתו ויום טוב היה עושה
 לאזהביו בשעה שיצא בשלום מן הקדש : ה כהן גדול
 משמש בשמונה כלים וחדיוט בארבעה בכתונת
 ומכנסים ומצנפת ואבנט מוסיף עליו כהן גדול חשן
 ואפור ומעיל וציץ באלו נשאלין באורים ותומים
 ואין נשאלין כהן להדיוט אלא למלך ולבית דין ולמי
 שהצבור צריך בו :

פרק ח יום הכפורים אסור באכילה ובשתיה וברחיצה
 ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה
 והמלך והבלה ירחצו את פניהם והחיה תנעול את הסנדל
 דברי רבי אליעזר וחכמים אוסרין : ב האוכל ככותבת
 הגסה כמזה וכגרעינתה והשוטה מלא לוגמיו חיב
 כל האוכלין מצטרפין לככותבת וכל הפשקין מצטרפין
 למלא לוגמיו האוכל ושוטה אין מצטרפין : ג אבל ושטה
 בהעלם אחד אינו חיב אלא הטאת אחת אבל ועשה
 מלאכה חיב שתי הטאות אבל אוכלין שאינן ראויין
 לאכילה ושטה משקין שאינן ראויין לשטה ושטה ציר
 או מורגס פטור : ד התינוקות אין מענין אותן ביום
 הכפורים

תעלה בעידנא

הכפורים אכל מחנכין אותם לפני שנה ולפני שנתיים
בשביר שיהיו רגילין במצות: ה עובדה שהריחה
מאכילין אותה עד שתשיב נפשה חולה מאכילין אותו
על פי בקיאיין ואם אין שם בקיאיין מאכילין אותו על
פי עצמו עד שיאמר רי: ו מי שאחוז בולמוס מאכילין
אותו אפילו דברים טמאים עד שיאזרו עיניו מי שגשכו
כלב שוטה אין מאכילין אותו מחצר כבד שלו ורבי
מתאי בן חרש מתיר ועוד אמר רבי מתאי בן חרש
החושש בגרונו מטילין סם כתוך פיו בשבת מפני שהוא
ספק נפשות וכל ספק נפשות דוחה את השבת: ז מי
שנפלה עליו מפולת ספק הוא שם ספק אינו שם
ספק חי ספק מת ספק נכרי ספק ישראל מפקחין
עליו את הגל מצאוהו חי מפקחין עליו ואם מת יניחוהו:
ח חטאת ואשם ודאי מכפרין מיתה ויום הכפורים
מכפרין עם התשובה תשובה מכפרת על עבירות קלות
על עשה ועל לא תעשה ועל החמורות היא תולה עד
שיבא יום הכפורים ויכפר: ט האומר אחטא ואשוב
אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה אחטא
ויום הכפורים מכפר אין יום הכפורים מכפר עבירות
שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר עבירות שבין
אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה חבירו
את זו דרש רבי אלעזר בן עזריה מכל חטאתיכם לפני
יי תטהרו עבירות שבין אדם למקום יום הכפורים
מכפר עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים
מכפר עד שירצה את חבירו אמר רבי עקיבא אשריכם
ישראל לפני מי אתם מטהרין: מי מטהר אתכם אביכם

שבשמים

תעלה בעידנא עב

שבשמים שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם ואומר מקוה ישראל יי' מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל :

מסכת ידים

פרק א מי רביעית נותנין לידים לאחד אף לשנים מחצית לוג לשלשה או לארבעה מלוג לחמשה ולעשרה ולמאה רבי יוסי אומר ובלבד שלא יפחות לאחדון שבהם מרביעית מוסיפין על השניים ואין מוסיפין על הראשונים : ב בכל הכלים נותנין לידים אפילו בכלי גללים בכלי אבנים בכלי אדמה אין נותנין לידים לא בדפנות הכלים ולא בשולי המחץ ולא במגופת החבית ולא יתן לחבירו בחפניו מפני שאין ממלאין ואין מקדשין ואין מוין מי הטאת ואין נותנים לידים אלא בכלי ואין מצילין בצמיד פתיל אלא כלים שאין מצילין מיד כלי חדש אלא כלים : ג המים שנפסלו משתית הבהמה בכלים פסולים ובקרקעות כשרים נפל לתוכן דיו קומום וקנקנתום ונשתנו מרתיחה פסולין עשה בהם מלאכה או ששדה בהן פתו פסולין שמעון התימני אומר אפילו נתכוון לשרות בזה ונפל לשני כשרים : ד הדית בהם את הכלים או שמיחה בהם את המדות פסולים : הדית בהם כלים מודחים או חדשים כשרים רבי יוסי פוסל בחדשים : ה המים שהנחתום מטביל בהן את הגלומקין פסולים וכשהוא מדיח את ידיו בהן כשרים הכל כשרים ליתן לידים אפילו

תעלה בעירנא

אפילו חרש שוטה וקטן מניח חבית בין ברבוי ונטל
 פטה חבית על צדה ונטל והקיף נותן לידים רבי יוסי
 פוסל בשני אלו:

פרק ב נטל ידו אחת משטיפה אחת ידו מהורה שתי

ידיו משטיפה אחת רבי מאיר מטמא עד

שיטול מרביעית נפל בכר של תרומה מהור רבי יוסי

מטמא: בנטל את הראשונים למקום אחד ואת השניים

למקום אחר ונפל בכר של תרומה על הראשונים טמא

ועל השנים מהור נטל את הרצוונים ואת השנים

למקום אחד ונפל בכר של תרומה טמא נטל את

הראשונים ונמצא על ידיו קיסס או צרור ידיו טמאות

שאין הפים האחרונים מטהרין אלא הפים שעל גבי

היד רבן גמליאל אומר כל שהוא מברית הפים מהור:

ג הירים מיטמאות ומיטהרות עד הפרק ביצד נטל את

הראשונים עד הפרק ואת השניים חוץ לפרק וחזרו ליד

טהורה נטל את הראשונים ואת השניים חוץ לפרק

וחזרו ליד טמאה נטל את הראשונים לידו אחת ונטלך

ונטל את השניים לשתי ידיו טמאות נטל את הראשונים

לשתי ידיו ונטלך ונטל את השניים לידו אחת ידו מהורה

נטל לידו אחת ושפטה פחירתה טמאה בראשו או

בכותל מהורה נוטלין ארבעה וחמשה זה בצד זה או

זה על גבי זה ובלבד שירפו שיכזאו בהם הפים:

ד ספק נעשה בהם מלאכה ספק לא נעשה בהם מלאכה

ספק יש בהם בשיעור ספק שאין בהם בשיעור ספק

טמאים ספק טהורים ספקן מהור מפני שאמרו ספק

היודים ליטמא ולטמא וליטהר טהור ר' יוסי אומר ליטהר

מעלה בעידנא עג

טמא כיצד היו ידיו טהורות ולפניו שני כפרים טמאים
 ספק נגע ספק לא נגע היו ידיו טמאות ולפניו שני
 כפרים טהורים ספק נגע ספק לא נגע היו ידיו אחת
 טמאה ואחת טהורה ולפניו שני כפרים טהורים נגע
 באחת מהם ספק בטמאה נגע ספק בטהורה נגע היו
 ידיו טהורות ולפניו שני כפרים אחד טמא ואחד טהור
 נגע באחד מהן ספק בטמא נגע ספק בטהור נגע היו
 ידיו אחת טמאה ואחת טהורה ולפניו שני כפרים אחד
 טמא ואחד טהור נגע בשתיהן ספק טמאה בטמאה
 וטהורה בטהורה או טהורה בטמאה וטמאה בטהורה
 הידים כמות שהיו והכפרים כמות שהיו :

פרק ג המכניס ידו לבית המנוגע ידיו תהלות דברי
 רבי עקיבא וחכמים אומרים ידיו שניות כל
 המטמא בנדים בשעת מנעו מטמא את הידים להיות
 תהלות דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים להיות שניות
 אמרו לו לר' עקיבא היכן מצינו שהידים תהלה בכל
 מקום אמר להם וכי אפשר להן להיות תהלה אלא
 אם כן נטמא גופו הוץ מזה האוכלין והכלים שנטמאו
 במשקים מטמאין את הידים להיות שניות דברי רבי
 יהושע וחכמים אומרים את שנטמא באב הטומאה
 מטמא את הידים בולד הטומאה אינו מטמא את הידים
 אמר רבן (שמעון בן) גמליאל מעשה באשה אחת שבאת
 לפני אבא אמרה לו נכנסו ידי לאור כלי חרש אמר
 לה בתי ובמה היתה טומאתו ולא שמעתי מה אמרה
 לו אמרו חכמים מבואר הדבר את שנטמא באב
 הטומאה מטמא את הידים בולד הטומאה אינו מטמא

תעלה בעידנא

את הַיָּדִים : ב כל הפוסל את התרומה . מטמא את הַיָּדִים
 להיות שניות . הַיָּד מטמאה את הַכֶּרֶתָה . דְּבָרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
 וְחַכְמִים אוֹמְרִים אִין שְׁנֵי עוֹשֵׂה שְׁנֵי . אָמַר לָהֶם וְהֵלֵא בְּתַבִּי
 קֹדֶשׁ שְׁנָיִם . מטמאין את הַיָּדִים . אָמְרוּ לוֹ אִין דְּנִין דְּבָרֵי
 תוֹרָה מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים . וְלֹא דְבָרֵי סוֹפְרִים מִדְּבָרֵי תוֹרָה . וְלֹא
 דְּבָרֵי סוֹפְרִים מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים : ג רצועות הפיליזעס התפילין
 מטמאות את הַיָּדִים . רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר רְצוּעוֹת תְּפִלִּין אִינָן
 מטמאות את הַיָּדִים : ד גליון שבספר שמלמעלן ושמלמטן
 שבתחלה ושבסוף . מטמא את הַיָּדִים . רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר
 שְׁבִסוּף אִינוּ מטמא עַד שִׁיעֵשָׂה לוֹ עֲמוּד : ה ספר שנמחק
 ונשתיר בו שמונים וחמש אותיות . כְּפָרֶשֶׁת וַיְהִי בְּנִסּוּעַ
 הָאָרֶז מִטְּמֵא אֶת הַיָּדִים . מְגִלָּה שֶׁכְּתוּב בָּהּ שְׁמוֹנִים
 וְחֲמִשׁ אוֹתִיּוֹת כְּפָרֶשֶׁת וַיְהִי בְּנִסּוּעַ הָאָרֶז . מטמא את
 הַיָּדִים . כָּל בְּתַבִּי הַקֹּדֶשׁ מטמאין את הַיָּדִים שִׁיר הַשִּׁירִים
 וְקִהְלֵת מטמאין את הַיָּדִים רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר שִׁיר הַשִּׁירִים
 מטמא אֶת הַיָּדִים וְקִהְלֵת מִחְלוּקַת רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר קִהְלֵת
 אִינוּ מטמא את הַיָּדִים . וְשִׁיר הַשִּׁירִים מִחְלוּקַת רַבִּי
 שְׁמַעוֹן אוֹמֵר קִהְלֵת מִקּוּלֵי בֵּית שְׁמַי וּמִהוּמְרֵי בֵּית
 הַלֵּל . אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן עֲזַרְיָה מְקוּבָּל אֲנִי מִפִּי שְׂבָעִים
 וּשְׁנָיִם זָקֵן . בְּיוֹם שֶׁהוֹשִׁיבוּ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה
 בִּישִׁיבָה . שִׁיר הַשִּׁירִים וְקִהְלֵת מטמאין את הַיָּדִים .
 אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא חָס וְשָׁלוֹם לֹא נִחְלַק אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל עַל
 שִׁיר הַשִּׁירִים שְׁלֹא יִטְמֵא אֶת הַיָּדִים . שְׂאִין כָּל הָעוֹלָם
 כְּלוּ כְּדָאֵי בְּיוֹם שֶׁנִּתְּן בּוֹ שִׁיר הַשִּׁירִים לְיִשְׂרָאֵל . שְׂכָל
 הַכְּתוּבִים קֹדֶשׁ וְשִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ . וְאִם נִחְלְקוּ
 לֹא נִחְלְקוּ אֶלָּא עַל קִהְלֵת . אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן יְהוֹשֻׁעַ

תעלה בעידנא

עד

בן חמיו של רבי עקיבא כדברי בן עזאי כן נחלקו
וכן גמרו :

פרק ד בו ביום נמנו וגמרו על עריבת הרגלים שהיא
משני לוגין ועד תשעה קבין שנסדקה שהיא
טמאה מדרס שרבי עקיבא אומר עריבת הרגלים בשמה:
כ בו ביום אמרו כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים
אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה הויז מן הפסח ומן
החטאת הפסח בזמנו והחטאת בכל זמן רבי אליעזר
אומר אף האשם הפסח בזמנו והחטאת והאשם בכל
זמן אמר רבי שמעון בן עזאי מקובלני מפי שבעים ושנים
זמן ביום שהושיבו את רבי אלעזר בן עזריה בשיבה
שכל הזבחים הנאכלין שנזבחו שלא לשמן כשרין אלא
שלא עלו לבעלים לשם חובה הויז מן הפסח ומן החטאת
לא הוסיף בן עזאי אלא העולה ולא הודו לו תכמים :
ג בו ביום אמרו עמון ומואב מה הן בשביעית גזר רבי
טרפון מעשר עני וגזר רבי אלעזר בן עזריה מעשר שני
אמר לו רבי ישמעאל אלעזר בן עזריה עליך ראיה
ללמד שאתה מחמיר שכל המחמיר עליו ראיה ללמד
אמר לו רבי אלעזר בן עזריה ישמעאל אחי אני לא
שניתני מסדר השנים טרפון אחי שגה ועליו ראיה
ללמד השיב רבי טרפון מצרים חוצה לארץ עמון ומואב
חוצה לארץ מה מצרים מעשר עני בשביעית אף עמון
ומואב מעשר עני בשביעית השיב רבי אלעזר בן עזריה
בכל חוצה לארץ עמון ומואב חוצה לארץ מה בכל
מעשר שני בשביעית אף עמון ומואב מעשר שני בשביעית
אמר רבי טרפון מצרים מפני שהוא קרובה עשאוה
מעשר

תעלה בעידנא

מעשה עניי שיהיו עניי ישראל נסמכים עליה בשביעות
אף עמוז ומזאב שהן קרובים נעשים מעשר עניי שיהיו
עניי ישראל נסמכים עליהם בשביעות אמר לו רבי אליעזר
בן עזריה הרי אתה כמהנן ממוזן ואין אתה אלא כמפסיד
נפשות קובע אתה את השמים מלהוריד טל ומטר
שנאמר היקבע אדם אלהים כי אתם קובעים אותי
ואמרתם במה קבענוך המעשר והתרומה אמר רבי יהושע
הריני כמשיב על טרפזן אחי אבל לא לענין דבריו
מצרים מעשה חדש ובכל מעשה ישן והגדון שלפנינו
מעשה חדש ידון מעשה חדש ממעשה חדש ואל ידון
מעשה חדש ממעשה ישן מצרים מעשה זקנים ובכל
מעשה נביאים והגדון שלפנינו מעשה זקנים ידון מעשה
זקנים ממעשה זקנים ואל ידון מעשה זקנים ממעשה
נביאים נמנו ונגמרו עמוז ומזאב מעשרים מעשר עני
בשביעות וכשבא רבי יוסי בן דורמסקית אצל ר' אליעזר
בלוד אמר לו מה חדוש היה לכם בבית המדרש היום
אמר לו נמנו ונגמרו עמוז ומזאב מעשרים מעשר עני
בשביעות בכה רבי אליעזר ואמר סוד יי ליריאי ובריתי
להודיעם צא ואמור להם אל תחושו למנינכם מקובל
אני מרבן יוחנן בן זכאי ששמע מרבן ורבן מרבן עד
הלכה למשה מסיני שעמוז ומזאב מעשרים מעשר עני
בשביעות ד בו כיום בא יהודה גר עמוני ועמד לפניו
בבית המדרש אמר להם מה אני לבא בקהל אמר לו
רבן גמליאל אסור אתה אמר לו רבי יהושע מותר אתה
אמר לו רבן גמליאל הכתוב אומר לא יבא עמוני ומזאבי
בקהל יי גם דור עשירו ונגמר אמר לו רבי יהושע וכי

עמונים

עמונים ומזאבים במקומן הן כְּכַר עֲלֵה כִּנְחָרִיב מִלֶּךְ
 אֲשׁוּר וּבִלְבַל אֶת כָּל הָאוֹמוֹת שֶׁנֶּאֱמַר וְאֶסִּיר גְּבוּלוֹת
 עַמִּים וְעִתּוֹדוֹתֵיהֶם שׁוֹפְתִי וְאֹרִיד כְּבִיר יוֹשְׁבִים אָמַר לוֹ
 רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הַכְּתוּב אוֹמֵר וְאַחֲרָי כֵּן אָשִׁיב אֶת שְׁבוֹת בְּנֵי
 עַמּוֹן וּכְכַר חֲזוֹרֵי אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הַכְּתוּב אוֹמֵר
 וְשִׁבְתִּי אֶת שְׁבוֹת עַמֵּי יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה וְעַדִּין לֹא שָׁבוּ
 וְהַתִּירוּהוּ לְבֹא בְּקָהֶל הַתְּרַגּוּם שֶׁבְעִזְרָא וְשֶׁבְדִּנְוָאֵל
 מִטְּמֵא אֶת הַיְדִים תְּרַגּוּם שֶׁכְּתוּב עֲבָרִית וְעֲבָרִית שֶׁכְּתוּב
 תְּרַגּוּם וְכֹתֵב עֲבָרֵי אֵינוֹ מִטְּמֵא אֶת הַיְדִים לְעוֹלָם אֵינוֹ
 מִטְּמֵא עַד שִׁיכְתְּבֵנו אֲשׁוּרִית עַל הָעוֹר וּבְדִיו וְאוֹמְרִים
 צְרוּקִים קוֹבְלִים אֲנוּ עֲלֵיכֶם פְּרוּשִׁים שְׂאֵתֶם אוֹמְרִים
 כְּתָבִי הַקֶּדֶשׁ מִטְּמֵאִין אֶת הַיְדִים סְפָרֵי הַמִּירָם אֵינֶם
 מִטְּמֵאִין אֶת הַיְדִים אָמַר רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זִכְאִי וְכִי אֵין לָנוּ
 עַל הַפְּרוּשִׁים אֲלֵא זֹ בְּלִבְדֵּי וְהָרִי הֵם אוֹמְרִים עֲצֻמוֹת
 חֲמוֹר טְהוֹרִים וְעֲצֻמוֹת יוֹחָנָן כֵּהֵן גְּדוֹל טְמֵאִים אָמַר לוֹ
 לְפִי חֲבָתָן הִיא טוֹמְאָתָן שְׁלֹא יַעֲשֶׂה אָדָם עֲצֻמוֹת אָבִיו
 וְאִמּוֹ תְּרוֹדוֹת אָמַר לָהֶם אַף כְּתָבִי הַקֶּדֶשׁ לְפִי חֲבָתָן
 הִיא טוֹמְאָתָן סְפָרֵי הַמִּירָם שְׂאֵינֶן חֲכִיבִין אֵין מִטְּמֵאִין
 אֶת הַיְדִים וְאוֹמְרִים צְרוּקִים קוֹבְלִים אֲנוּ עֲלֵיכֶם פְּרוּשִׁים
 שְׂאֵתֶם מִטְּהַרִּין אֶת הַנְּצוּק אוֹמְרִים פְּרוּשִׁים קוֹבְלִין אֲנוּ
 עֲלֵיכֶם צְרוּקִים שְׂאֵתֶם מִטְּהַרִּין אֶת אֲמַת הַמִּיֶּשׁ הַבְּאָרָה
 מִבֵּית הַקְּבֻרוֹת אוֹמְרִים צְרוּקִים קוֹבְלִין אֲנוּ עֲלֵיכֶם
 פְּרוּשִׁים שְׂאֵתֶם אוֹמְרִים שׁוֹרֵי וְחֲמוֹרֵי שְׁהוּיָקוּ שְׁחִיבִין
 וְעֲבָרֵי וְאֲמַתִּי שְׁהוּיָקוּ פְּטוּרִים מֵהָאֵם שׁוֹרֵי וְחֲמוֹרֵי שְׂאֵינִי
 חִיב בְּהֵם מִצּוֹת חֲרִי אֲנִי חִיב בְּנִזְקוֹן עֲבָרֵי וְאֲמַתִּי שְׂאֵינִי
 חִיב בְּהֵן מִצּוֹת אֵינוֹ דִּין שְׂאֵהָא חִיב בְּנִזְקוֹן אָמְרוּ לָהֶם
 לֹא

תעלה בעירנא

לא אם אמרתם בשורי וחמורי שאין בהן דעת האמר
בעבדי ובאמתי שיש בהן דעת שאם אקניטנו ילך
ודלוק גדישו של אחד ואחא חיב לשלם ח אמר
אפיקורוס גלילי קובל אני עליכם פרושים שאתם כותבין
את המושל עם משה בנט אמרו פרושים קובלין אנו
עליך אפיקורוס גלילי שאתם כותבין את המושל עם
השם בדרך ולא עוד אלא שאתם כותבים את המושל
מלמעלה ואת השם מלמטה שנאמר ויאמר פרעה מי יי
אשר אשמע בקולו לשלח את ישראל וכשלקה מהו
אומר יי הצדיק סליק

מסכת מנחות

פרק א כל המנחות שנקטצו שלא לשמן בשורות
אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה חוץ
ממנחת חוטא ומנחת קנאות מנחת חוטא ומנחת קנאות
שקטצו שלא לשמן נתן בכלי והלך והקטיר שלא לשמן
או לשמן ושלא לשמן או שלא לשמן ולשמן פסולות
כיצד לשמן ושלא לשמן לשם מנחת חוטא ולשם מנחת
נדבה או שלא לשמן ולשמן לשם מנחת נדבה ולשם
מנחת חוטא ב אחד מנחת חוטא ואחד כל המנחות
שקטצו זר אוזן טבול יום מחוסר בגדים מחוסר כפורים
שלא רחץ ידים ורגלים ערל טמא יושב עומד על גבי
כלים על גבי בהמה על גבי רגלי חבירו פסול קמץ
בשמאל פסול בן בתרא אומר יחזיר ויחזור ויקמץ בימין
קמץ ועלה בידו צרור או גרגיר מלח או קורט של
לכונת

תעלה בעידנא

עו

לְבוֹנֵה פֶסֶל מִפְּנֵי שֶׁאִמְרוּ הַקּוֹמֵץ הֵיטֵר וְהַחֹסֵר פֶּסֶל
 אִיזְהוּ הֵיטֵר שֶׁקָּמְצוּ מְבוֹרֵץ וְהַחֹסֵר שֶׁקָּמְצוּ בְּרֵאשִׁי
 אֶצְבְּעוֹתָיו בִּיצֵד הוּא עוֹשֶׂה פּוֹשֵׁט אֶת אֶצְבְּעוֹתָיו עַל פֶּס
 יָדוֹ גִּרְבָּה שְׂמֹנֶה וְהַחֹסֵר שְׂמֹנֶה חֹסֵר לְבוֹנֵתָהּ פֶּסֶלָה
 הַקּוֹמֵץ אֶת הַמִּנְחָה לְאֹכֹל שִׁירֵיהָ בַּחוּץ אִם כּוֹיֵת מִשִּׁירֵיהָ
 בַּחוּץ לְהַקְטִיר קוֹמְצָה בַּחוּץ אִם כּוֹיֵת מִקּוֹמְצָה בַּחוּץ
 אִם לְהַקְטִיר לְבוֹנֵתָהּ בַּחוּץ פֶּסֶל וְאִין בּוֹ בְּרֵת לְאֹכֹל
 שִׁירֵיהָ לְמַחֵר אִם כּוֹיֵת מִשִּׁירֵיהָ לְמַחֵר לְהַקְטִיר קוֹמְצָה
 לְמַחֵר אִם כּוֹיֵת מִקּוֹמְצָה לְמַחֵר אִם לְהַקְטִיר לְבוֹנֵתָהּ
 לְמַחֵר פְּגוּל וְחֵיבִין עָלָיו בְּרֵת זֶה הַכֹּל לְכָל הַקּוֹמֵץ
 וְחַנּוּחַן בְּכָלִי וְהַמְהַלֵּךְ וְהַמְקַטֵּיר לְאֹכֹל דָּבָר שֶׁדָּרְכוּ
 לְאֹכֹל וְלְהַקְטִיר דָּבָר שֶׁדָּרְכוּ לְהַקְטִיר חוּץ לְמִקְוָמוֹ
 פֶּסֶל וְאִין בּוֹ בְּרֵת חוּץ לְזִמְנוֹ פְּגוּל וְחֵיבִין עָלָיו בְּרֵת
 וּבְלִבְדֵּי שִׁיקָרְבַּת הַמִּתִּיר כְּמִצּוֹתָיו בִּיצֵד קָרֵב הַמִּתִּיר
 כְּמִצּוֹתָיו קָמֵץ בְּשִׁתִּיקָה וְנִתֵּן בְּכָלִי וְהֵלֵךְ וְהַקְטִיר חוּץ
 לְזִמְנוֹ אִם שֶׁקָּמֵץ חוּץ לְזִמְנוֹ וְנִתֵּן בְּכָלִי וְהֵלֵךְ וְהַקְטִיר
 בְּשִׁתִּיקָה אִם שֶׁקָּמֵץ וְנִתֵּן בְּכָלִי וְהֵלֵךְ וְהַקְטִיר חוּץ לְזִמְנוֹ
 זֶה הוּא שֶׁקָּרֵב הַמִּתִּיר כְּמִצּוֹתָיו דִּי בִיצֵד לֹא קָרֵב הַמִּתִּיר
 כְּמִצּוֹתָיו קָמֵץ חוּץ לְמִקְוָמוֹ וְנִתֵּן בְּכָלִי וְהֵלֵךְ וְהַקְטִיר
 חוּץ לְזִמְנוֹ אִם שֶׁקָּמֵץ חוּץ לְזִמְנוֹ וְנִתֵּן בְּכָלִי וְהֵלֵךְ
 וְהַקְטִיר חוּץ לְמִקְוָמוֹ אִם שֶׁקָּמֵץ וְנִתֵּן בְּכָלִי וְהֵלֵךְ וְהַקְטִיר
 חוּץ לְמִקְוָמוֹ מִנְחַת חוּטָא וּמִנְחַת קִנְאוֹת שֶׁקָּמֵץ שֶׁלֹּא
 לְשִׁמְן וְנִתֵּן בְּכָלִי וְהֵלֵךְ וְהַקְטִיר חוּץ לְזִמְנוֹ אִם שֶׁקָּמֵץ
 חוּץ לְזִמְנוֹ וְנִתֵּן בְּכָלִי וְהֵלֵךְ וְהַקְטִיר שֶׁלֹּא לְשִׁמְן אִם
 שֶׁקָּמֵץ וְנִתֵּן בְּכָלִי וְהֵלֵךְ וְהַקְטִיר שֶׁלֹּא לְשִׁמְן זֶה הוּא
 שֶׁלֹּא קָרֵב הַמִּתִּיר כְּמִצּוֹתָיו לְאֹכֹל כּוֹיֵת בַּחוּץ וּכְוִירַת

למחר

תעלה בעידנא

למחר כוונת למחר וכונת בחוץ כחצי זית בחוץ וכחצי
זית למחר כחצי זית למחר וכחצי זית בחוץ פסול ואין
בו כרת אמר רבי יהודה זה הכלל אם מחשבת הזמן
קדמה למחשבת המקום פגול והיבין עליו כרת ואם
מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן פסול ואין בו
כרת וחכמים אומרים זה וזה פסול ואין בו כרת ולאכול
כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה
והקטרה מצטרפין :

פרק ב תקומץ את המנחה לאכול שיריה או להקטיר
קומצה למחר מודה רבי יוסי בזה שהוא פגול
והיבין עליו כרת להקטיר לבוגתה למחר רבי יוסי
אומר פסול ואין בו כרת וחכמים אומרים פגול והיבין
עליו כרת אמרו לו מה שנא זו מן הזבח אמר להם
שהזבח דמו וכשרו ואמוריו אחד ולבונה אינה מן המנחה:
ב שחט שני כבשים לאכול אחד מן החלות למחר
הקטיר שני כזיבין לאכול אחד מן הסדרים למחר רבי
יוסי אומר אותה החלה ואותו הסדר שחשב עליו פגול
והיבין עליו כרת והשני פסול ואין בו כרת וחכמים
אומרים זה וזה פגול והיבין עליו כרת נטמאת אחת מן
החלות או אחד מן הסדרים רבי יהודה אומר שניהם
יצאו לבית השחיפה שאין קרבן צבור חלוק וחכמים
אומרים הטמא בטומאתו והטהור יאכל ג התודה מפגלת
את הלהם והלהם אינו מפגל את התודה כיצד השוחט
את התודה לאכול מפגלה למחר היא והלהם מפגלין
לאכול מן הלהם למחר הלהם מפגל והתודה אינה
מפגלת הכבשים מפגלין את הלהם והלהם אינו מפגל

תעלה בעידנא עז

את הכבשים כיצד השוחט את הכבשים לאכול מהן
 למחר הם והלחם מפוגלין לאכול מן הלחם למחר
 הלחם מפוגל והכבשים אינם מפוגלין ד הובח מפגל את
 הנסקין משקדשו בבלי דברי רבי מאיר והנסקין אינן
 מפגלין את הובח כיצד השוחט את הובח לאכול ממנו
 למחר הוא ונסכו מפוגלין להקריב מן הנסקין למחר
 הנסקין מפוגלין והובח אינו מפוגל ה פגל בקומץ ולא
 בלבונה בלבונה ולא בקומץ רבי מאיר אומר פגול
 וחיבים עליו כרת וחכמים אומרים אין בו כרת עד
 שיפגל את כל המתיר מודים חכמים לרבי מאיר במנחת
 חוטא ובמנחת קנאות שאם פגל בקומץ שהוא פגול
 וחיבין עליו כרת שהקומץ הוא המתיר שחט אחד מן
 הכבשים לאכול שתי חלות למחר הקטיר אחד מן
 הבזיכין לאכול שני סדרים למחר רבי מאיר אומר פגול
 וחיבין עליו כרת וחכמים אומרים אין פגול עד שיפגל
 את כל המתיר שחט אחד מן הכבשים לאכול ממנו
 למחר הוא פגול וחברו בשר לאכול מחברו למחר
 שניהם בשרים :

פרק ג הקומץ את המנחה לאכול דבר שאין דרכו
 לאכול להקטיר דבר שאין דרכו להקטיר בשר
 רבי אליעזר פוסל לאכול דבר שדרכו לאכול להקטיר
 דבר שדרכו להקטיר פחות מכמות בשר לאכול כחצי
 זית ולהקטיר כחצי זית בשר שאין אכילה והקטרה
 מצטרפין ב לא יצק לא בלל לא פתת לא מלח
 לא הניף לא הניש או שפתתן פחות מרובות ולא משחן
 בשרות נתערב קומצה בקומץ חברתה במנחת כהנים

תעלה בעידנא

במנחת כהן משיח · במנחת נסכין כשרה · רבי יחודה
 אומר במנחת כהן משיח · ובמנחת נסכין פסולה · שזו
 בלילתה עכה · וזו בלילתה רכה · והן בולעות זו מזו ·
 ג שתי מנחות שלא נקמצי · ונתערבו זו בזו · אם יכול
 לקמוץ מזו בפני עצמה · ומזו בפני עצמה · כשרות ואם
 לאו פסולות · הקומץ שנערב במנחה שלא נקמצה לא
 יקטיר · ואם הקטיר זו שנקמצה עלתה לבעלים · וזו שלא
 נקמצה לא עלתה לבעלים · נתערב קומצה בשיריה או
 בשיריה של חברתה · לא יקטיר · ואם הקטיר עלתה
 לבעלים · נטמא הקומץ והקריבו · הציץ מרצה · וציץ
 והקריבו אין הציץ מרצה · שהציץ מרצה על הטמא ואינו
 מרצה על היוצא · ד נטמאו שיריה נשרפו שיריה נאברו
 שיריה כמדת רבי אליעזר כשרה · וכמדת רבי יהושע
 פסולה · שלא בכלי שרת פסולה · רבי שמעון מכשיר ·
 הקטיר קומצה פעמים כשרה · ה הקומץ מעוטו מעכב
 את רובו · העשרון מעוטו מעכב את רובו · היין מעוטו
 מעכב את רובו · השמן מעוטו מעכב את רובו · הסלת
 והשמן מעכבין זה את זה · הקומץ והלבונה מעכבין זה
 את זה · ו שני שעירי יום הכפורים מעכבין זה את זה ·
 שני כבשי עצרת מעכבין זה את זה · שתי הלות מעכבות
 זו את זו · שני סדרים מעכבין זה את זה · שני בזיכים
 מעכבין זה את זה · הסדרים והבזיכים מעכבין זה את
 זה · שני מינים שבנזיר · שלשה שבפרה · ארבעה
 שבתודה · ארבעה שבלולב · ארבעה שבמצורע מעכבין
 זה את זה · שבע היזות שבפרה מעכבות זו את זו · שבע
 היזות של בין הבדים ושעל הפרוכת ושעל מזבח הזהב

מעכבות

תעלה בעידנא עח

מַעֲבֹבֹת זֹאת זֹאת : זֹאת שֶׁבָעָה קָנִי מְנוּרָה מַעֲבֹבִין זֶה אֶת
זֶה שֶׁבָעָה נְרוֹתֶיהָ מַעֲבֹבִין זֶה אֶת זֶה שְׁתֵּי פְרָשׁוֹת
שְׂבִימוֹתָהּ מַעֲבֹבֹת זֹאת זֹאת וְאֵפִילוּ כְּתֹב אֶחָד מַעֲבֹבִין
אַרְבָּעָה פְרָשׁוֹת שֶׁבְּחֶפְלִין מַעֲבֹבֹת זֹאת זֹאת וְאֵפִילוּ
כְּתֹב אֶחָד מַעֲבֹבִין אַרְבַּע צִיצִיּוֹת מַעֲבֹבֹת זֹאת זֹאת
שְׂאֵרְבַּעְתָּן מְצוּרָה אַחַת רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל אָמַר אַרְבַּעְתָּן
אַרְבַּע מְצוּת :

פֶּרֶק ד' הַתְּכֵלֶת אֵינָהּ מַעֲבֹבֶת אֶת הַלֶּבֶן וְהַלֶּבֶן אֵינּוּ
מַעֲבֹבֶת אֶת הַתְּכֵלֶת תְּפִלָּה שֶׁל יָד אֵינָהּ מַעֲבֹבֶת
שֶׁל רֹאשׁ וְשֶׁל רֹאשׁ אֵינָהּ מַעֲבֹבֶת שֶׁל יָד הַסּוֹלֶת וְהַשְּׂמִין
אֵינּוּ מַעֲבֹבִין אֶת הַיַּיִן וְלֹא הַיַּיִן מַעֲבֹבִין הַמַּתְּנֹת שֶׁעַל
מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אֵינּוּ מַעֲבֹבֹת זֹאת זֹאת בַּהֲפָרִים וְהָאֵלִים
וְהַכִּבְשִׁים אֵינּוּ מַעֲבֹבִין זֶה אֶת זֶה רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר אִם
הָיוּ לָהֶם פְּרִים מְרוֹבִים וְלֹא הָיוּ לָהֶם נְסָכִים יָבִיאוּ פֶרֶךְ
אֶחָד וְנִסְכּוֹ וְלֹא יִקְרְבוּ כֻלּוֹ בְּלֹא נְסָכִים : ג' הַפֶּרֶךְ וְהָאֵיל
וְהַכִּבְשִׁים וְהַשְּׂעִיר אֵינּוּ מַעֲבֹבִין אֶת הַלֶּחֶם וְלֹא הַלֶּחֶם
מַעֲבֹבִין הַלֶּחֶם מַעֲבֹבֶת אֶת הַכִּבְשִׁים וְהַכִּבְשִׁים אֵינּוּ
מַעֲבֹבִין אֶת הַלֶּחֶם הַכִּבְשִׁים עֲקִיבָא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן
בֶּן נָנִס לֹא כִי אֵלֶּה הַכִּבְשִׁים מַעֲבֹבִין (אֶת) הַלֶּחֶם וְהַלֶּחֶם
אֵינּוּ מַעֲבֹבֶת אֶת הַכִּבְשִׁים שֶׁכֵּן מְצִינוּ כִּשְׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל
בְּמִדְבַר אַרְבָּעִים שָׁנָה קָרְבוּ כִּבְשִׁים בְּלֹא לֶחֶם אִף (כִּאֵן)
יִקְרְבוּ כִּבְשִׁים בְּלֹא לֶחֶם אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן הַלֶּכֶר
בְּדַבְרֵי בֶן נָנִס אֲכַל אֵין הַשְּׂעִים בְּדַבְרֵי שֶׁכֵּל הָאָמֹר
בְּחֻמֶשׁ הַפְּקוּדִים קָרַב בְּמִדְבַר וְכֵל הָאָמֹר בְּתוֹרַת
כְּהֻנִּים לֹא קָרַב בְּמִדְבַר מִשְׁבָּאוֹ לְאֶרֶץ קָרְבוּ אֵלוֹ וְאֵלוֹ
וּמִפְנֵי מָה אָנִי אָמַר יִקְרְבוּ כִּבְשִׁים בְּלֹא לֶחֶם שֶׁהַכִּבְשִׁים

מתירין

תעלה בעידנא

מתירין את עצמן בלא לחם (לחם) בלא כבשים אין לי
מי יתירנו ד התמידין אינן מעכבין את המוספים ולא
המוספים מעכבין את התמידים ולא המוספין מעכבין
זה את זה לא הקריבו כבש בכקר יקריבו בין הערבים
אמר רבי שמעון אימתי בזמן שהיו אנוסין או שוגגין אבל
אם היו מזוידין ולא הקריבו כבש בכקר לא יקריבו בין
הערבים לא הקטירו קטרת בכקר יקטירו בין הערבים
אמר רבי שמעון ובלה היתה קרבה בין הערבים שאין
מחנכין את מזבח הזהב אלא בקטורת הפסים (של בין
הערבים) ולא מזבח העולה אלא כתמיד של שחר ולא
את השלחן אלא בלחם הפנים בשבת ולא את המנורה
אלא בשבעה נרותיה בין הערבים ה חביתו כהן גדול
לא היו באות חצים אלא מביא עשרון שלם וחוצהו
ומקריב מחצה בכקר ומחצה בין הערבים וכהן שהקריב
מחצה בשחרית ומת ומנו כהן אחר תחתיו לא יביא
חצי עשרון מביתו ולא חצי עשרונו של ראשון אלא
מביא עשרון שלם וחוצהו ומקריב מחצה ומחצה אבר
נמצאו שני חצים קרבין ושני חצים אובדין לא מנו כהן
אחר משל מי היתה קרבה רבי שמעון אומר משל
צבור רבי יהודה אומר משל יורשים ושלימה היתה
קרבה :

פרק ה פל המנחות באות מצה חוץ מחמץ שבתורה
ישתי הלחם שהן באות חמץ רבי מאיר אומר
שאור בורה להן מתוכן ומחמץ רבי יהודה אומר אף
היא אינה מן המובחר אלא מביא את השאור ונותן
לתוך המדה וממלא את המדה אמרו לו אף היא היתה
חסודה

חסירה או יתירה : ב כל המנחות נלושורת בפושרין
 ומשמרין שלא יחמיצו ואם החמיצו שיריה עובר בלא
 תעשה שנאמר כל המנחה אשר תקריבו לוי לא תעשה
 חמץ וחיבים על לישתה ועל עריכתה ועל אפיתה :
 ג יש טעונות שמן ולבונה שמן ולא לבונה לבונה ולא
 שמן לא שמן ולא לבונה ואלו טעונות שמן ולבונה
 מנחת הסלת והמחבת והמרחשת והחלות והרקיקין
 מנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת גוים ומנחת
 נשים ומנחת העומר מנחת נסכין טעונה שמן ואינה
 טעונה לבונה לחם הפנים טעון לבונה ואין טעון שמן
 שתי הלחם ומנחת חוטא ומנחת קנאות לא שמן ולא
 לבונה ד והיב על השמן בפני עצמו ועל הלבונה
 בפני עצמה נתן עליה שמן פסלה לבונה ילקטנה נתן
 שמן על שיריה אינו עובר בלא תעשה נתן כלי על
 גבי כלי לא פסלה : ה יש טעונות הגשה ואינן טעונות
 תנופה תנופה ולא הגשה הנשה ותנופה לא תנופה
 ולא הגשה אלו טעונות הגשה ואינן טעונות תנופה
 (מנחת) הסלת והמחבת והמרחשת והחלות והרקיקין
 מנחת כהנים מנחת כהן משיח מנחת גוים מנחת נשים
 מנחת חוטא רבי שמעון אומר מנחת כהנים מנחת כהן
 משיח אין בהן הגשה מפני שאין (בהן) קמיצה וכל
 שאין (בהן) קמיצה אין בהן הגשה : ו אלו טעונין תנופה
 ואין טעונין הגשה לוג שמן של מצורע ואשמו והבכורים
 כדברי רבי אליעזר בן יעקב ואמורי שלמי יחיד וחזרה
 ושוק שלהן אחד אנשים ואחד נשים בישראל אבל
 לא באחרים ושתי הלחם ושני כפשי עצרת כיצד הוא

תעלה בעידנא

עושה נותן שתי הלחם על גבי שני כבשים ומניח שתי
 ידיו סלמטין מוליך ומביא מעלה ומוריד שנאמר אשר
 הונף באשר הורס תנופה היתה כמזרח והנשה במערב
 ותנופות קודמות להנשות מנחת העומר מנחת קנאות
 טעונות תנופה והנשה לחם הפנים ומנחת נסכים לא
 תנופה ולא הנשה : ו רבי שמעון אומר שלשה מינים
 טעונים שלש מצות שתיים בכל אחד ואחד : והשלישית
 אין בהן ואלו הן זבחי שלמי יחיד : וזבחי שלמי צבור
 ואשם מצורע : זבחי שלמי יחיד טעונים סמיכה חיים
 ותנופה שחוטים : ואין בהן תנופה חיים : זבחי שלמי צבור
 טעונים תנופה חיים ושחוטים : ואין בהן סמיכה : ואשם
 מצורע טעון סמיכה ותנופה חי : ואין בו תנופה שחוט :
 ה האומר הרי עלי במחבת לא יביא במרחשת במרחשת
 לא יביא במחבת : ומה בין מחבת למרחשת : אליא
 שהמרחשת יש לה כסוי : והמחבת אין לה כסוי : דברי
 רבי יוסי הגלילי : רבי חנניה בן גמליאל אומר מרחשת
 עמוקה ומעשיה רחשים ומחבת צפה ומעשיה קשים :
 ה האומר הרי עלי בתנור לא יביא מצפה כופה ומאפה
 רעפים ומאפה יורזת הערכים : רבי יהודה אומר אם
 רצה יביא מאפה כופה הרי עלי מנחת מאפה : לא יביא
 מחצה חלות ומחצה רקיקין : רבי שמעון מתיר מפני

שהוא קרבן אחד :

פרק ו אלו מנחות נקמצות ושיריהן לכהנים מנחת
 הסלת והמחבת והמרחשת והחלות והרקיקין
 מנחת גוים מנחת נשים מנחת העומר מנחת חוטא ומנחת
 קנאות רבי שמעון אומר מנחת חוטא של כהנים נקמצת

והקומץ

תעלה בעידנא

ב

והקומץ קרב לעצמו והשרים קרבי לעצמן : ב מנחת
 כהנים ומנחת כהן משיח מנחת נמכים למזבח ואין
 בהם לכהנים בזה יפה כח המזבח מכה הכהנים שתי
 הלחם ולחם הפנים לכהנים ואין בהם למזבח ובוה יפה
 כח הכהנים מכה המזבח : ג כל המנחות הנעשות
 בכלי טעונות שלש מתנות שמן יציקה ובלילה ומתן
 שמן בכלי קודם לעשיתן והחלות (כוללן) דברי רבי
 וחכמים אומרים (סלת) החלות טעונות בלילה הרקיקין
 משיחה כיצד מושחן כמין כי ושאר השמן נאכל
 לכהנים : ד כל המנחות הנעשות בכלי טעונות פתיתה
 מנחת ישראל כופל אחת לשנים ושנים לארבעה ומכריל
 מנחת כהנים כופל אחת לשנים ושנים לארבעה ואינו
 מכריל מנחת כהן המשיח (לא היה מכפלה רבי שמעון
 אומר מנחת כהנים ומנחת כהן משיח אין בהם פתיתה
 מפני שאין בהם קמיצה וכל שאין בהם קמיצה אין
 בהם פתיתה וכלן (פתיתתם) כותים : ה כל המנחות
 טעונות שלש מאות שיפה וחמש מאות בעיטה והשיפה
 והבעיטה בחטים רבי יוסי אומר (אף) בבצק כל המנחות
 באות עשר עשר הוץ מלחם הפנים וחכיתו כהן גדול
 שהם באות שתיים עשרה דברי רבי יהודה רבי מאיר
 אומר כלן באות שתיים עשרה הוץ מחלות תודה והנזירות
 שהן באות עשר עשר : ו העומר היה בא עשרון משלשה
 סאין שתי הלחם שני עשרונים משלש סאין להם הפנים
 עשרים וארבעה עשרונים מעשרים וארבע סאין : ז העומר
 היה מנופה בשלש עשרה נפה ושתי הלחם בשתיים
 עשרה ולחם הפנים באות עשרה רבי שמעון אומר

לא

תעלה בעידנא

לא הוה לה קצבה · אלא סלת מנופה כל צרכה הוה
מביא שנאמר ולקחת סלת ואפית אותה · עד שתהיה
מנופה כל צרכה :

פרק ז התורה היתה באה חמש סאין ירושלמיות ·
שהן שש מדבריות שתי איפות · האיפה שלש
סאין · עשרים עשרון עשרה לחמץ · (עשרה למצה)
עשרה לחמץ עשרון לחלה · ועשרה למצה · ובמצה
שלשה מינין · חלות ורקיקים ורבוכה · נמצאו שלשה
עשרונות ושליש לכל טין · שלש חלות לעשרון · במדה
ירושלמית היו שלשים קב חמשה עשר לחמץ · וחמשה
עשר למצה · חמשה עשר לחמץ קב וחצי לחלה וחמשה
עשר למצה · והמצה שלשה מינין חלות ורקיקים ורבוכה
נמצאו חמשת קבין לכל מין · שתי חלות לקב · כ המלואים
היו באים כמצה שבתורה · חלות ורקיקים ורבוכה ·
הנזירות היתה באה שתי ידות כמצה שבתורה · חלות
ורקיקים ואין בה רבוכה · (נמצאו) עשרת קבים ירושלמיות
שהן ששה עשרונות ועדוין ומכלן הוה נוטל אחד מעשרה
הרומה · שנאמר והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה
לה · אחד שלא יטול פרוס מכל קרבן שיהיו כל הקרבנות
שוין · ושלא יטול מקרבן לחבירו · לכהן תזרק את דם
השלמים לו יהיה · והשאר נאכל לבעלים · ג השוחט את
התורה בפנים ולחטה חוץ לחומה · לא קדש הלחם שחטה
עד שלא קרמו בתנור · ואפילו קרמו כלן חוץ מאחד מהן ·
לא קדש הלחם · שחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה · קדש
הלחם · שחטה ונמצאת טריפה · לא קדש הלחם · שחטה
ונמצאת בעלת מום · רבי אליעזר אומר קדש · וחכמים

אומרים

אומרים לא קדש שחטה שלא לשמה וכן איל המלואים
 וכן שני כבשי עזרת ששחטן שלא לשמן לא קדש
 הלחם: ד נסבין שקדשו בכלי ונמצא הובח פסול אם
 יש שם זבח אחר יקרבו עמו ואם לאו יפסלו בלינה
 ולד תורה ותמורתה והמפריש תורתו ונאבדה והפריש
 אחרת תחתיה אינן טעונים לחם שנאמר והקריב על
 זבח התורה התורה טעונה לחם ולא ולדה ולא
 חליפתה ולא תמורתה טעונים לחם: ה האומר הרי עלי
 תורה יביא היא ולחמה מן החולין תורה מן החולין
 ולחמה מן המעשר יביא לחמה מן החולין תורה מן
 המעשר ולחמה מן החולין יביא התורה היא ולחמה
 מן המעשר יביא ולא יביא מחשי מעשר שני אלא
 טמעות מעשר שני: ו ומנין לאומר הרי עלי תורה לא
 יביא אלא מן החולין שנאמר וזבחת פסח ליה אלהיך
 צאן ובקר והלא אין פסח בא אלא מן הכבשים ומן
 העזים אם כן למה נאמר צאן ובקר אלא להקיש כל
 הבא מן הצאן ומן הבקר לפסח מה הפסח שהוא בן
 בחובה אינו בא אלא מן החולין אף כל דבר שהוא
 בא בחובה לא יבוא אלא מן החולין (לפיכך) האומר
 הרי עלי תורה הרי עלי שלמים הואיל והם באים חובה
 לא יביאו אלא מן החולין והנסכים בכל מקום לא
 יביאו אלא מן החולין:

פרק ה כל קרבנות הצבור והיחיד באים מן הארץ
 ומחוצה לארץ מן החדש ומן הישן חוץ מן
 העומר ושתי הלחם שאינן באים אלא מן החדש ומן
 הארץ וכלן אינן באין אלא מן המוכתר ואיזהו מוכתר

תעלה בעידנא

מכמס ומזוניקה אלפא לפלת שניה להם חפרים
בבקעה כל הארצות היו כשרות אלא מכאן היו
מביאים ב אין מביאין לא מבית הזבלים ולא מבית
השלחים ולא מבית האילן ואם הביא כשר כיצד הוא
עושה נרה שנה ראשונה ובשניה זרעה קודם לפסח
שבעים יום והיא עושה סלת מרובה כיצד הוא בורק
הגזבר מכניס את ידו לתוכה עלה בה חבק פסולה
עד שינפנה ואם התליעה פסולה ג תקועה אלפא
לשמן אבא שאול אומר שניה לה רגב בעבר הירדן
מל הארצות היו כשרות אלא מכאן היו מביאין אין
מביאין לא מבית הזבלים ולא מבית השלחים ולא ממה
שנזרע ביניהם ואם הביא כשר אין מביאין אנפיקנון
ואם הביא פסול אין מביאין מן הגדרים שנשרו במים
ולא מן הכבושים ולא מן השלוקין ואם הביא פסול
ד שלשה זתים ובהן שלשה שלשה שמים היות הראשון
מגדרו בראש הית וכותש ונותן לתוך הפל רבי יהודה
אומר סביבות הפל זה ראשון טען בקורה רבי יהודה
אומר באבנים זה שני חור וטחן וטען זה שלישי
הראשון למנורה והשאר למנחות היות השני מגדרו
בראש הגג וכותש ונותן לתוך הפל רבי יהודה אומר
סביבות הפל זה ראשון טען בקורה רבי יהודה אומר
באבנים זה שני חור וטחן וטען זה שלישי הראשון
למנורה והשאר למנחות היות השלישי עוטנו בתוך
הבית עד שילקה ומעלהו ומגבו בראש הגג וכותש
ונותן לתוך הפל רבי יהודה אומר סביבות הפל זה
ראשון טען בקורה רבי יהודה אומר באבנים זה שני

תעלה בעידנה

כב

חזר וטחן וטען זה שלישי הראשון למנורה השנייה
 למנחות : ה הראשון שבראשון אין למעלה ממנו -
 השני שבראשון והראשון שבשני שוין השלישי שבראשון
 והשני שבשני והראשון שבשלישי שוין השלישי שבשני
 והשני שבשלישי שוין השלישי שבשלישי אין למטה
 ממנו אף המנחות היו ברין שישענו שמן זית זך מה
 אם המנורה שאינה לאכילה טעונה שמן זית זך המנחות
 שהן לאכילה אינו רין שישענו שמן זית זך תלמוד לומר
 זך כתיב למאור ולא זך כתיב למנחות : ו ומגן היו
 מביאין את הזמן קרותים והשולים אלפא לזין שניה להן
 בית רמה וכתיב לבן בחר וכפר סגא בכקעה כל
 הארצות היו בשרות אלא מפאן היו מביאין אין מביאין
 לא מבית הזבלים ולא מבית השלחין ולא ממה שנורע
 ביניהם ואם הביא כשר אין מביאין אליוסטן ואם הביא
 כשר אין מביאין ישן רבדי רבי וחכמים מכשירין אין
 מביאין לא מתוק ולא מעושן ולא מבושל ואם הביא
 פסול אין מביאין מן הדליות אלא מן הרגליות ומן
 הכרמים העבודים : ו לא היו כונסים אותו בחצבים גדולים
 אלא בחביות קטנות ואינו ממלא את החביות עד פיהם
 כדי שיהא ריחו נורף אינו מביא לא מפיה מפני הקמחין
 (ולא) משוקליה מפני השמרים אלא מביא משלישה
 ומאמצעה כיצד הוא בירק הנזכר יושב והקנה כירי
 זרק את הגיד והקיש בקנה רבי יוסי בר רבי יהודה
 אומר זין שעלה בו קמחין פסול שנאמר תמימים יהיו
 לכם ומנחתם תמימים יהיו לכם ונסכיחם :

פרק ט שתי מדות של יבש היו במקדש עשרון וחצי

עשרון

תעלה בעידנא

עשרון רבי מאיר אומר עשרון עשרון וחצי עשרון
עשרון מה היה משמש שבו היה מורד לכל המנחות
לא היה מורד לא בשל שלשה לפי ולא בשל שנים
לאיל אלא מורדן עשרונות חצי עשרון מה היה משמש
שבו היה מורד חביתו כהן גדול טהצה בבקר ומחצה
בין הערבים : ב שבע מדות של לה היו במקדש חין
וחצי ההין ושלושית ההין ורביעית ההין לוג וחצי
לוג ורביעית לוג רבי אלעזר בר צדוק אומר שנתורת
היו בחין עד כאן לפי עד כאן לאיל עד כאן לכבש
רבי שמעון אומר לא היה שם חין וכי מה היה ההין
משמש אלא מדה ויתרה של לוג ומחצה היתה שם
שבה היה מורד למנחת כהן גדול לוג ומחצה בבקר
ולוג ומחצה בין הערבים : ג רביעית מה היתה משמשת
רביעית מים למצורע ורביעית שמן לנזיר חצי לוג מה
היה משמש חצי לוג מים לסוטה וחצי לוג שמן לתורה
ובלוג היה מורד לכל המנחות אפילו מנחת של ששים
עשרון נותן לה ששים לוג רבי אליעזר בן יעקב אומר
אפילו מנחת של ששים עשרון אין לה אלא לוגה
שנאמר למנחת ולוג שמן ששה לפי ארבעה לאיל
שלשה לכבש שלשה ומחצה למנורת מחצית לוג לכל
גד : ד מערבין גסבי אלים בגסבי פרים גסבי כבשים
בגסבי כבשים של יחיד בשל צבור של היוס בשל
אמש אבל אין מערבין גסבי כבשים בגסבי פרים ואלים
ואם בללן אלו בפני עצמן ואלו בפני עצמן ונתערבו
בשרין אם עד שלא בלל פסל הכבש הבא עם העומר
אף על פי שמנחתו כפולה לא היו גסביו בפולין : הכל

המדות

תעלה בעידנא

פג

המדות שהיו במקדש היו נגדשות חוץ משל כהן גדול
 שהיה גדשה לתוכה מדות הלח בירוציהן קדש ומדות
 היבש בירוציהן חול רבי עקיבא אומר מדות הלח קדש
 לפיכך בירוציהן קדש ומדות היבש חול לפיכך בירוציהן
 חול רבי יוסי אומר לא משום זה אלא שהלח נעבר
 והיבש אינו נעבר ו כל קרבנות הצבור והיחיד טעונין
 נסכים חוץ מן הבכור והמעשר והפסח והחטאת והאשם
 אלא שחטאתו של מצורע ואשמו טעונין נסכים ו כל
 קרבנות הצבור אין בהם סמיכה חוץ מן הפר חבא על
 כל המצות ושעיר המשתלח רבי שמעון אומר אף
 שעירי עבודת אלילים כל קרבנות היחיד טעונין סמיכה
 חוץ מן הבכור והמעשר והפסח והזורש סופר ומביא
 נסכים וממיר ה הכל סומכין חוץ מחדש שזטה וקטן
 וסומא ונכרי והעבד והשליח והאשה וסמיכה שירי
 מצוה על הראש בשתי ידים ובמקום שסומכין שחטין
 ותקף לסמיכה שחיטה ט חומר בסמיכה מבתנופה
 ובתנופה מבסמיכה שאחד מניף לכל החברים ואין
 אחד סומך לכל החברים וחומר בתנופה שהתנופה
 נזהרת בקרבנות היחיד ובקרבנות הצבור פתוים ובשחוטין
 בדבר שיש בו רוח חיים ובדבר שאין בו רוח חיים מה
 שאין כן בסמיכה :

פרק י רבי ישמעאל אומר העומר היה בא בשבת
 משלש סאין ובחול מחמש וחכמים אומרים
 אחד בשבת ואחד בחול משלש היה בא רבי חנניא
 סגן הבתנים אומר בשבת היה נקצר ביחיד ובמגל אהרן
 ובקופה אחת ובחול בשלשה ובקופות קופות ובשלש

מגלות

תעלה בעידנא

מגלות וחכמים אומרים אחר בשבת ואחר בחול בשלשה
ובשלש קופות ובשלש מגלות : ב מצות העומר לבוא
מן הקרוב לא כבר הקרוב לירושלם מביאים אותו מבבל
מקום מעשה שבא מנגזות צריפין ושתי הלחם מבקעת
עין סוכר : ג כיצד היו עושים שלוחי בית דין יוצאין
מערכ יום טוב ועושין אותו בריכות במחובר לקרקע
כדי שיהיה נוח לקצור וכל העירות הסמוכות לשם
מתבנסות לשם כדי שיהיה נקצר בעסק גדול כיון
שחשכה אומר להם בא השמש אומרים הן בא השמש
אומרים הן מגל זו אומרים הן מגל זו אומרים הן קופה
זו אומרים הן קופה זו אומרים הן בשבת אומר להם
שבת זו אומרים הן שבת זו אומרים הן אקצור והם
אומרים לו קצור אקצור והם אומרים לו קצור שלשה
פעמים על כל דבר ודבר והם אומרים לו הן הן הן
כל כך למה מפני הביתוסים שהיו אומרים אין קצירת
העומר בטוצאי יום טוב : ד קצרוהו ונתנוהו בקופות
הביאוהו לעזרה היו מהבהבין אותו באור כדי לקיים
בו מצות קלוי רבבי מאיר וחכמים אומרים בקנים
ובקליחות חובטים אותו כדי שלא יתמעך נתנוהו לאכוב
ואכוב היה מנוקב כדי שיהא האור שולט בכלו שטחוהו
בעזרה והרוח מנשכת בו נתנוהו בריחים של גרוסות
והוציאו ממנו עשרין שהוא מנופה בשלש עשרה נפה
והשאר נפדה ונאכל לכל אדם וחיב בכלה ופטור מן
המעשרות רבי עקיבא מחיב בכלה ובמעשרות בא לו
לעשרין ונתן שמנו ולבנותו יצק ובלל הניף והניש
קטץ והקטיר והשאר נאכל לכהנים ה משקרב העומר
יוצאין

יוצאין ומוצאין שוק ירושלים שהוא מלא קמח וקרי שלא
 ברצון חכמים דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר ברצון
 חכמים היו עושים משקרב העומר הותר החדש מיד
 והרחוקים מתרים מחצות היום ולהלן משחרב בית
 המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כלו
 אסור אמר רבי יהודה והלא מן התורה הוא אסור
 שנאמר עד עצם היום הזה מפני מה הרחוקים מתרים
 מחצות היום ולהלן מפני שהן יודעין שאין בית דין
 מתעצלים בו ו העומר הנה מתיר במדינה ושתי הלחם
 במקדש אין מביאין מנחות וכבורים ומנחת בהמה קודם
 לעומר ואם הביא פסול קודם לשתי הלחם לא יביא
 ואם הביא בשר ז החטים והשעורים והכוסמים
 ושבולת שועל והשיפון חיבין בחלה ומצטרפין זה עם
 זה ואסורין בחדש מלפני הפסח ומלקצור מלפני העומר
 ואם השרישו קודם לעומר מהרין ואם לאו אסורים עד
 שיבא העומר הבא ה קוצרים בבית השלחים שבעמקים
 אבל לא גודשין אנשי ירוחו קוצרין ברצון חכמים
 וגודשין שלא ברצון חכמים ולא מוחו בידם חכמים
 קוצר לשחת ומאמיל לבחמה אמר רבי יהודה אימתי
 בזמן שהתחיל עד שלא הביא שלישי רבי שמעון אומר
 אף יקצור (ויאכל) אף משהביאה שלישי ט קוצרין מפני
 הנטיעות מפני בית האכל מפני (בטול) בית המדרש
 לא יעשה אותן כריכות אבל מניחים צבתים מצות
 העומר לבא מן הקמה לא מצא יביא מן העומדים
 מצותו לבא מן הלח לא מצא יביא מן היבש מצותו
 לקצור בלילה נקצר ביום בשר ודוחה את השבת :

תעלה בעידנא

פרק יא שתי הלחם נלושות אחת אחת ונאפות אחת
אחת לחם הפנים גלוש אחד אחד ונאפה
שנים שנים ובטפוס היה עושה אותן ובשהוא רדן נוהגן
בטפוס כדרי שלא יתקלקלו ב אחד שתי הלחם ואחר
לחם הפנים לישתן ועריכתן בחוץ ואפיתן בפנים ואינן
דוחות את השבת רבי יהודה אומר כל מעשיהם בפנים
רבי שמעון אומר לעולם הוי רגיל לומר שתי הלחם ולחם
הפנים בשדות בעזרה וכשרורת בבית פאני ג חביתי
כהן גדול לישתן ואפיתן בפנים ודוחות את השבת טחונן
והרקדן אינן דוחות את השבת כלל אמר רבי עקיבא
כל מלאכה שאפשר לה לעשות מערב שבת אינה דוחה
את השבת ושאי אפשר לה לעשות מערב שבת דוחה
את השבת ד כל הפנחות יש בהן מעשה בלי בפנים
ואין בהן מעשה בלי בחוץ כיצד שתי הלחם ארכן
שבעה ורחבן ארבעה וקרנותיהן ארבע אצבעות לחם
הפנים ארכו עשרה ורחבו חמשה וקרנותיו שבע
אצבעות רבי יהודה אומר שלא חטעה וד"ד יה"ו בן
זמא אומר ונתת על השלחן לחם פנים לפני המזבח שיהיה
לו פנים ח השלחן ארכו עשרה ורחבו חמשה לחם
הפנים ארכו עשרה ורחבו חמשה נותן ארכו כנגד
רחבו של שלחן וכופל טפחים ומחצה מכאן וטפחים
ומחצה מכאן נמצא ארכו ממלא כל רחבו של שלחן
דכרי רבי יהודה רבי מאיר אומר השלחן ארכו שנים
עשר ורחבו ששה לחם הפנים ארכו עשרה ורחבו
חמשה נותן ארכו כנגד רחבו של שלחן וכופל טפחים
מכאן וטפחים מכאן וטפחים ריוח באמצע כדי שתהא

הרוח

הרוח מנשבת ביניהן . אבא שאול אומר שם היו נותנין
 שני בויכי לבונה של לחם הפנים . אמרו לו והלא כבר
 נאמר . ונתת על המערכת לבונה זכה . אמר להן והלא
 כבר נאמר ועליו מטה מנשה : ו ארבעה סניפים של
 זהב היו שם מופצלין מראשיהן שהיו סומכים בהן שנים
 לסדר זה ושנים לסדר זה . ועשרים ושמונה קנים כחצי
 קנה חלול . ארבעה עשר לסדר זה . וארבעה
 עשר לסדר זה . לא סדור הקנים . ולא נמילתן
 הוחה את השבת . אלא נכנס מערב שבת ושומטן
 ונותנין לארכו של שלחן כל הכלים שהיו במקדש . ארכן
 לארכו של בית : ו שני שולחנות היו באולם מבפנים .
 על פתח הבית . אחד של שיש . ואחד של זהב . על של
 שיש נותנים לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב ביציאתו .
 שמעלין בקדש ולא מזרידין . ואחד של זהב מבפנים .
 שעליו לחם הפנים תמיד . ארבעה בהנים נכנסין שנים
 בידן שני סדרים . ושנים בידם שני בויכין . וארבעה
 מקדימין לפניהם שנים לטול שני סדרים . ושנים לטול
 שני בויכים . המבניסים עומדים בצפון ופניהם לדרום .
 המוציאין עומדים בדרום ופניהם לצפון . אלו מושיכין
 ואלו מניחין . וטפחו של זה כנגד טפחו של זה . שנאמר
 לפני תמיד רבי יוסי אומר אפילו אלו נוטלין ואלו מניחין
 אף זו היתה תמיד . יצאו ונתנו בשלחן של זהב שהיה
 באולם . הקטירו הבויכין והחלות מתחלקות לכהנים .
 חל יום הכפורים להיות בשבת . החלות מתחלקות
 לערב . חל להיות ערב שבת . שעיר של יום הכפורים
 נאכל לערב . הבכלין אוכלין אותו כשהוא חי . מפני

תעלה בעידנא

שדעתן יפה: ח סדר את הלחם בשבת ואת הכזיכים
לאחר שבת והקטיר את הכזיכים בשבת פסולה ואין
חיבין עליהן משום פגול נותר וטמא סדר את הלחם
ואת הכזיכין בשבת והקטיר את הכזיכין לאחר שבת
פסול ואין חיבין עליהם משום פגול נותר וטמא סדר
את הלחם ואת הכזיכין לאחר שבת והקטיר את הכזיכים
בשבת (פסול) כיצד יעשה יניחנה לשבת הבאה שאפילו
היא על השלחן ימים רבים אין בכך בלום: ט שתי
הלחם נאכלות אין פחות משנים ולא יותר על שלשה
ניצד נאפות מערב יום טוב ונאכלות כיום טוב לשנים
הל יום טוב להיות אחר השבת נאכלות לשלשה לחם
הפנים נאכל אין פחות מתשעה ולא יותר על אחר
עשר כיצד נאפה בערב שבת ונאכל בשבת לתשעה
הל יום טוב להיות ערב שבת לעשרה שני ימים טובים
של ראש השנה נאכל לאחד עשר ואינו דוחה לא את
השבת ולא את יום טוב רבן שמעון בן גמליאל אומר
משום רבי שמעון בן הפגני דוחה את יום טוב ואינו דוחה
את יום צום:

פרק יב המנהרות והנככים שננטוהו עד שלא קדשו
בכלי יש להן פדיון משקדשו בכלי אין להם
פדיון העופות והעצים והלבונה וכלי שרת אין להם
פדיון שלא נאמר אלא בהמה: ב האומר הרי עלי במחבת
והביא במרחשת במרחשת והביא במחבת מה שהביא
הביא וירי חובתו לא יצא זו להביא במחבת והביא
במרחשת במרחשת והביא במחבת הרי זו פסולה הרי
עלי שני עשרונים להביא בכלי אחד והביא בשני
כלים

כלים בשני כלים והביא בכלי אחד מה שהביא הביא
 וירי חובתו לא יצא אלו להביא בכלי אחד והביא בשני
 כלים בשני כלים והביא בכלי אחד הרי אלו פסולין
 הרי עלי שני עשרונים להביא בכלי אחד והביא בשני
 כלים אמרו לו בכלי אחד נדרת הקריבן בכלי אחד
 בשנים בשני כלים פסולין הרי עלי שני עשרונים
 להביא בשני כלים והביא בכלי אחד אמרו לו בשני
 כלים נדרת הקריבן בשני כלים כשרין נתנן בכלי אחד
 כשתי מנחות שנתערבו ג הרי עלי מנחה מן השעורין
 וביא מן החטים קמח וביא סלת בלא שמן ולבונה וביא
 עמה שמן ולבונה הצי עשרין וביא עשרון שלם עשרון
 ומחצה וביא שניהם רבי שמעון פוטר שלא התנדב
 בדרך המתנדבים ד מתנדב אדם מנחה של ששים
 עשרון ומביא בכלי אחד אם אמר הרי עלי ששים
 ואחד מביא ששים בכלי אחד ואחד בכלי אחד שכן
 צבור מביא ביוכם טוב הראשון של חג שחל להיות
 בשבת ששים ואחד היו ליתיד שיהא פחות מן הצפור
 אחד אמר רבי שמעון והלא אלו לפרים ואלו לכבשים
 ואינם נכללים זה עם זה אלא עד ששים יכולים להכליל
 אמרו לו ששים נכללים ששים ואחד אין נכללים אמר להן
 פל מדות חכמים כן בארבעים סאה הוא טובל בארבעים
 סאה חסר קרמוב אינו יכול לטבול בהן אין מתנדבים
 לזן שנים וחמשה אבל מתנדבים שלשה ארבעה וששה
 ומששה ולמעלה ה מתנדבים יין ואין מתנדבים שמן
 דברי רבי עקיבא רבי טרפון אמר מתנדבים שמן אמר
 רבי טרפון (מת) מצוינו כיון שקא חובה וכו' נדבה אף

תעלה בעידנא

השמן בא חובה וְבֵּא נִדְבָה • אָמַר (לו) רַבִּי עֲקִיבָא לֹא
אִם אָמַרְתָּ בֵּינָן שֶׁכֵּן הוּא קָרַב חוֹבְתוֹ בְּפָנַי עֲצֻמוֹ • תֹּאמַר
בְּשֵׁמֶן שְׂאִינוֹ קָרַב חוֹבְתוֹ בְּפָנַי עֲצֻמוֹ • אֵין שְׁנַיִם מִתְנַדְּבִים
עֲשְׂרוֹן אַחֵר • אֲבָל מִתְנַדְּבִים עוֹלָה וְשֻׁלְמִים וּבְעוֹף אֶפְלוֹן
פְּרִידָה אַחַת :

פֶּרֶק יג הָרִי עָלַי עֲשְׂרוֹן • יָבִיא אַחַד • עֲשְׂרוֹנִים יָבִיא
שְׁנַיִם • פִּירְשְׁתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פִּירְשְׁתִּי • יָבִיא
שְׁשִׁים עֲשְׂרוֹן • הָרִי עָלַי מִנְחָה • יָבִיא אִיזוֹ שִׁירְצָה • רַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר יָבִיא מִנְחַת הַסֵּלֶת שֶׁהִיא מִיּוֹחֶדֶת שֶׁבְּמִנְחוֹת :
ב מִנְחָה • מִיֵּן הַמִּנְחָה יָבִיא אַחַד • מִנְחוֹת • מִיֵּן הַמִּנְחוֹת יָבִיא
שְׁתַּיִם • פִּירְשְׁתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פִּירְשְׁתִּי • יָבִיא חֲמִשָּׁתָן •
פִּירְשְׁתִּי מִנְחָה שֶׁל עֲשְׂרוֹנִים • וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פִּירְשְׁתִּי •
יָבִיא מִנְחָה שֶׁל שְׁשִׁים עֲשְׂרוֹן • רַבִּי אוֹמֵר יָבִיא מִנְחוֹת
שֶׁל עֲשְׂרוֹנִים • מֵאֶחָד וְעַד שְׁשִׁים : ג הָרִי עָלַי עֲצִים לֹא
יִפְחוֹת מִשְׁנֵי גִזְרִין • לְבוֹנָה לֹא יִפְחוֹת מִקוֹמֵץ • חֲמִשָּׁה
קוֹמְצִים הֵן • הָאוֹמֵר הָרִי עָלַי לְבוֹנָה • לֹא יִפְחוֹת מִקוֹמֵץ
הַמִּתְנַדֵּב מִנְחָה • יָבִיא עִמָּה קוֹמֵץ לְבוֹנָה • הַמַּעֲלָה אֶת
הַקוֹמֵץ בַּחוּץ הַיָּבֵב • וְשְׁנֵי בּוֹיכִין טְעוּגִים שְׁנֵי קוֹמְצִים :
ד הָרִי עָלַי זָהָב לֹא יִפְחוֹת מִדִּינָר זָהָב • כֶּסֶף לֹא יִפְחוֹת
מִדִּינָר כֶּסֶף • נִחֲשֶׁת לֹא יִפְחוֹת מִמַּעָה כֶּסֶף • פִּירְשְׁתִּי וְאֵינִי
יוֹדֵעַ מַה פִּירְשְׁתִּי • הוּא מְבִיא עַד שִׂיאֵמֵר לֹא לְכַךְ
נִתְּבוֹנְתִי : ה הָרִי עָלַי יֵין לֹא יִפְחוֹת מִשְׁלֹשָׁה לִוְגִין •
שֵׁמֶן לֹא יִפְחוֹת מִלֹּוֹג • רַבִּי אוֹמֵר שְׁלֹשֶׁת לִוְגִין • פִּירְשְׁתִּי
וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פִּירְשְׁתִּי • יָבִיא כִּוּס הַמְרוּבָּה : ו הָרִי עָלַי
עוֹלָה יָבִיא כֶּבֶשׂ • רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר (או) תוֹר
אוֹ בֶן יוֹנָה • פִּירְשְׁתִּי מִן הַבְּקָר וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פִּירְשְׁתִּי •
יָבִיא

יבוא פר ועגל מן הבהמה ואיני יודע מה פירשתי יבוא
 פר ועגל איל (ושעיר) גדי וטלה פירשתי ואיני יודע
 מה פירשתי מוסיף עליהם תור ובן יונה : ז הרי עלי
 תורה ושלמים יבוא כבש פירשתי מן הבקר ואיני יודע
 מה פירשתי יבוא פר ופרה עגל ועגלה מן הבהמה
 ואיני יודע מה פירשתי יבוא פר ופרה עגל ועגלה איל
 ורחל גדי וגדיה שעיר ושעירה טלה וטליה : ח הרי
 עלי שור יבוא הוא ונסכו במנה עגל יבוא הוא ונסכו
 בחמש איל יבוא הוא ונסכו בשתיים כבש יבוא הוא
 ונסכו בסלע שור במנה יבוא במנה חוץ מנסכו עגל
 בחמש יבוא בחמש חוץ מנסכו איל בשתיים יבוא
 בשתיים חוץ מנסכו כבש בסלע יבוא בסלע חוץ
 מנסכו שור במנה והביא שנים במנה לא יצא אפילו
 זה במנה חסר דינר וזה במנה חסר דינר שהור והביא
 לבן לבן והביא שהור גדול והביא קטן לא יצא קטן
 והביא גדול יצא רבי אומר לא יצא : ט שור זה עולה
 ונסתאב אם רצה יבוא בדמיו שנים שני שורים אלו
 עולה ונסתאבו אם רצה יבוא בדמיהם אחד רבי אומר
 איל זה עולה ונסתאב אם רצה יבוא בדמיו כבש כבש
 זה עולה ונסתאב אם רצה יבוא בדמיו איל רבי אומר
 האומר אחד מכבשי הקדש ואחד משורי הקדש היו לו
 שנים הגדול שבהן הקדש שלשה הבינוני שבהן הקדש
 פירשתי ואיני יודע מה פירשתי או שאמר אמר לי אבא
 ואיני יודע מה הגדול שבהן הקדש : י הרי עלי עולה
 וקריבנה במקדש ואם הקריבה בבית חוני לא יצא
 שאקריבנה בבית חוני וקריבנה במקדש ואם הקריבה

תעלה בעירנא

בבית חוניו יצא רבי שמעון אומר אין זו עולה ? הריני
גזיר יגלה במקדש ואם גלה בבית חוניו לא יצא שאגלה
בבית חוניו יגלה במקדש ואם גלה בבית חוניו יצא רבי
שמעון אומר אין זה גזיר הכתנים ששמשו בבית חוניו
לא ישמשו במקדש בירושלם ואין צריך לומר להבר
אחר שנאמר אך לא יעלו כהני הכמות אל מזבח יי
בירושלם כי אם אכלו מצות בתוך אחיהם הרי תן
בבעלי מומין חולקין ואוכלין אבל לא מקריבין : יא נאמר
בעולת הבחמה אשה ריח ניהוח (ובעולת העוף אשה
ריח ניהוח) ובמנחה אשה ריח ניהוח ללמד שיהיה
המנחה ואחר הממעט ובלבד שיכנין אדם את דעתו
לשמים : סליק

גמרא נדרים דף ט"ל ע"ב

תניא ביקור חולים אין לה שיעור מאי אין לה שיעור
סבר רב יוסף למימר אין שיעור למתן שכרה
אמר ליה אביי וכל מצות מי יש שיעור למתן שכרן והא
תנן הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן
שכרן של מצות אלא אמר אביי אפילו גדול אצל קטן
רבא אמר אפילו טאה פעמים ביום אמר רבי אחא בר
חנינא כל המבקר חולה נוטל אחד מששים מצעדו (נ"א
מחוליו) אמרי ליה אם כן ליעלון שיתין ולוקמה אמר
ליה בעישוריותא דבי רבי ובבן גילו דתניא רבי אומר
בת הניזונת מנכסי אחין נוטלת עישור נכסים אמרו לו
לרבי לדברין מי שיש לו עשר בנות ובן אין לו לבן
במקום בנורא כלום אמר להב ראשונה נוטלת עישור
נכסים

נכסים שניה כמה ששירה שלישיית כמה ששירה וחוורות
 וחולקות בשוה רב חלבו חלש נפק אכריו רב כהנא
 רב חלבו באיש לא א בא דקא אתי אמר להו לא כך היה
 מעשרה בתלמיד אחד מתלמידי רבי עקיבא שחלה לא
 נכנסו חכמים לבקרו ונכנס רבי עקיבא לבקרו ובשכיל
 שכיבד וריבץ לפניו היה אמר לו רבי החייתני יצא רבי
 עקיבא ודרש כל מי שאין מבקר חולים כאלו שופך
 דמים כי אתא רב דימי אמר כל המבקר את החולה
 גורם לו שיחיה וכל שאינו מבקר את החולה גורם לו
 שימות מאי גרמא אילימא כל המבקר את החולה מבקש
 עליו רחמים שיחיה וכל שאין מבקר את החולה מבקש
 עליו רחמים שימות ומה סלקא דעתך אלא כל שאין
 מבקר חולה אין מבקש עליו רחמים לא שיחיה ולא
 שימות רבא יומא קדמאה דחליש אמר להון לא תגלו
 לאיניש דלא ליתרע מזליה מכאן ואילך אמר להון פוקו
 ואכריו בשוקא דכל דסני לי ליחדי לי וכתוב בנפול
 אויבך אל תשמח וגו' ודרחים לי ליבעי עלי רחמי אמר
 רב כל המבקר את החולה ניצול מדינה של גיהנם
 שנאמר אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה' אין
 דל אלא חולה שנאמר מדלדה יבצעני אי נמי מן הדין
 קרא מדוע אתה ככה דל בן המלך בבקר בבקר וגו' אין
 רעה אליה גיהנם שנא' כל פעל ה' למענהו וגם רשע
 ליום רעה ואם ביקר מה שכרו מה שכרו כדאמר ניצול
 מדינה של גיהנם אלא מה שכרו בעולם הזה ה' ישמרהו
 ויחיהו ואושר בארץ ואל תתנהו בנפש אויביו ה' ישמרהו
 מוצר הרע ויחיהו מן היסורין ויאושר בארץ שיהו הכל

תעלה בעידנא

מתכבדין בו ואל תתנהו בנפש אויביו שיזדמנו לו ריעים
כנעמן שריפו את צרעתו ואל יזדמנו לו ריעים כרחבעם
שחילקו את מלכותו :

תניא ר' שמעון בן אלעזר אומר אם יאמרו לך ילדים
בנה ווקנים סתור שמע לוקנים ואל תשמע לילדים
שבנין ילדים סתירה וסתירת וקנים בנין וסימן לדבר
רחבעם בן שלמה אמר רב שישא בריה דרב אידו לא
ליסעור איניש קצירא לא בתלת שעי קדמייתא ולא
בתלת שעי בתרייתא דיומא כי היכי דלא ליסח דעתיה
מן רחמי תלת שעי קדמייתא רווחא דעתיה בתרייתא
תקיף חולשיה אמר רבין אמר רב מנין שהקב"ה זן את
החולה שנאמר ה' יסעדנו על ערש דוי וגו' אמר רבין
אמר רב מנין שהשכינה שרויה למעלה ממטתו של חולה
שנאמר ה' יסעדנו על ערש דוי תניא נמי הכי הנכנס
לבקר את החולה לא ישב לא על גבי מטה ולא על גבי
ספסל ולא על גבי כסא אלא מתעטף ויושב על גבי
קרקע מפני שהשכינה שרויה למעלה ממטתו של חולה
שנאמר ה' יסעדנו על ערש דוי :

זוהר ילמדו באימה ויראה האדרא רבא קרישא

ואח"כ יאמרו מבסוקי תהלים אותיות טס החולה (טס המוכהק
לברו) והס מסודרים בס' ליקוטי תהלים הנדפס מחדש כי הוא
סגולה להעלות לו ארוכה וט"כ ורפא לו :

ת"ו ש"ל ב"ע

